

JYU DISSERTATIONS 356

Maarit Koskinen

Synnyinperhe, adoptioperhe sekä normatiivinen suomalaisuuskaitys kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa



UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ
FACULTY OF EDUCATION AND
PSYCHOLOGY

JYU DISSERTATIONS 356

Maarit Koskinen

**Synnyinperhe, adoptioperhe sekä
normatiivinen suomalaisuus käsitys
kansainvälisesti adoptoitujen
identiteetin neuvotteluissa**

Esitetään Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi maaliskuun 12. päivänä 2021 kello 12.

Academic dissertation to be publicly discussed, by permission of
the Faculty of Education and Psychology of the University of Jyväskylä,
on March 12, 2021 at 12 o'clock noon.



JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄ 2021

Editors

Markku Leskinen

Department of Education, University of Jyväskylä

Ville Korkiakangas

Open Science Centre, University of Jyväskylä

Cover picture: iStock/Angelina Bambina

Copyright © 2021, by University of Jyväskylä

Permanent link to this publication: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8549-3>

ISBN 978-951-39-8549-3 (PDF)

URN:ISBN:978-951-39-8549-3

ISSN 2489-9003

ABSTRACT

Koskinen, Maarit

Birth family, adoptive family and the normative conception of Finnishness in international adoptees' identity negotiations

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2021, 97 p.

(JYU Dissertations

ISSN 2489-9003; 356)

ISBN 978-951-39-8549-3 (PDF)

This dissertation examines the identity negotiation of Finnish international adoptees in the context of birth family, adoption family and the normative conception of Finnishness as whiteness. The study consists of three sub-studies that address the challenges of identity negotiation encountered by international adoptees from the perspectives of (1) search for and reunion with birth families, (2) experiences of racialization and coping strategies and (3) experiences of racialization and their association with psychological symptoms. A mixed method approach was utilized in conducting the research: the data were gathered through thematic narrative interviews ($N = 17$) and a questionnaire ($N = 213$). The interview data were analyzed thematically and the questionnaire data were analyzed using correlation and hierarchical linear regression analysis.

The results show that when adoptees lacked knowledge of their birth families, this lack may be encountered as an incoherence in their identities. The search for the birth family, which took on different meanings during significant life and interpersonal transitions, was a central part of how the adoptees negotiated their identities. In particular, adulthood, adoptees' own parenthood and the reunion with the birth family were transitions that intensified their identity negotiation. Although, the reunion with the birth family was described as being significant, belonging to a family was based more on nurture and shared life history than on biological kinship. In the results, adoptive communicative openness also constructed a sense of belonging to both the adoptive family and birth family. The results further demonstrate that the normative perception of Finnishness as whiteness exposes adoptees to different experiences of racialization, which is a threat to their identity and psychological well-being. However, adoptees are not powerless victims of racialization, but they have a number of coping strategies they use to actively negotiate their identities and well-being. In particular, the adoptees' Finnish identity, which manifested as assimilation of the Finnish language and culture, played a central role in their identity negotiation. Other central means of identity negotiation used by adoptees included identifying with their ethnic origin and social support. In particular, social support protected them from the psychological distress caused by racialization.

Keywords: international adoption, adoptive identity, identity negotiation, birth family search and reunion, communicative openness, normative whiteness, racialization, coping strategies

TIIVISTELMÄ

Koskinen, Maarit

Synnyinperhe, adoptioperhe sekä normatiivinen suomalaisuuskäsitys kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2021, 97 p.

(JYU Dissertations

ISSN 2489-9003; 356)

ISBN 978-951-39-8549-3 (PDF)

Tämä väitöstutkimus tarkasteli synnyinperhettä, adoptioperhettä sekä normatiivista suomalaisuuskäsitystä kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa. Tutkimus muodostui kolmesta osatutkimuksesta, jotka käsittelivät adoptoitujen identiteettiä ja sen neuvotteluun liittyviä haasteita 1) synnyinperheen etsimisen ja kohtaamisen, 2) rodullistamisen kokemusten ja selviytymisstrategioiden sekä 3) rodullistamisen kokemusten ja niiden psyykkisten yhteyksien näkökulmista. Aineiston keräämisessä ja analysoinnissa hyödynnettiin monimene-
telmällistä lähestymistapaa: kansainvälisesti adoptoiduilta aikuisilta kerättyä temaattis-narratiivista haastatteluaineistoa (N=17) sekä kyselylomakeaineistoa (N=213). Laadullinen aineisto analysoitiin temaattisesti ja määrällinen aineisto korrelaation sekä hierarkkisen lineaarisen regressioanalyysin avulla.

Tulokset osoittivat, että puutteelliset tiedot synnyinperheestä saatetaan keha katkoksenä identiteetissä. Synnyinperheen etsiminen, joka sai erilaisia merkityksiä merkittävässä elämään ja ihmissuhteisiin liittyvissä siirtymävaiheissa, oli keskeinen adoptoitujen identiteetin neuvottelukeino. Erityisesti aikuisuus, adoptoitujen oma vanhemmuus sekä synnyinperheen kohtaaminen aktivoivat adoptoitujen identiteetin neuvottelun. Vaikka yhteys synnyinperheeseen kuvattiin merkitykselliseksi, perheeseen kuulumista perusteltiin enemmän hoivaan ja yhteiseen elämänhistoriaan kuin biologiseen sukulaisuuteen perustuvana. Myös adoptioon liittyvä kommunikatiivinen avoimuus rakensi adoptoitujen perheeseen kuulumisen tunnetta. Tulokset paljastivat myös, että normatiivinen käsitys suomalaisuudesta valkoisuutena altistaa adoptoidut erilaisille rodullistamisen kokemuksille ja on uhka heidän identiteetilleen ja hyvinvoinnilleen. Adoptoidut eivät ole kuitenkaan voimattomia rodullistamisen uhreja, vaan heillä on käytössään erilaisia selviytymisstrategioita, joiden avulla he neuvottelevat aktiivisesti identiteettiään. Suomen kielen ja kulttuurin hallinta, identifioituminen omaan etniseen alkuperään sekä sosiaalinen tuki olivat tyypillisiä adoptoitujen käyttämiä identiteetin neuvottelun keinoja. Erityisesti sosiaalinen tuki lievensi rodullistamisen aiheuttamaa psyykkistä ahdistusta.

Avainkäsitteet: kansainvälinen adoptio, adoptioidentiteetti, identiteetin neuvottelu, synnyinperheen etsiminen, kommunikatiivinen avoimuus, normatiivinen valkoisuus, rodullistaminen, selviytymisstrategiat

Author's address Maarit Koskinen
Department of Education
PO Box 35
FI-40014 University of Jyväskylä
FINLAND
maarit.g.koskinen@jyu.fi

Supervisors Docent Marja Leena Böök
Department of Education
University of Jyväskylä

Professor Anna Rönkä
Department of Education
University of Jyväskylä

Docent Eija Sevón
Department of Education
University of Jyväskylä

Reviewers Emerita Professor Pirkko Pitkänen
Faculty of Education and Culture
Tampere University

Professor Tarja Pösö
Faculty of Social Sciences
Tampere University

Opponent Professor Tarja Pösö
Faculty of Social Sciences
Tampere University

ESIPUHE

Väitöskirjatyöskentelyni on ollut pitkä ja monivaiheinen prosessi, jonka loppuun saattamisesta saan kiittää monia. Aivan ensimmäisenä haluan esittää kiitokseni kaikille niille 230:lle kansainvälisesti adoptoiduille, jotka jakoivat kokemuksensa ja mahdollistivat tämän väitöskirjan toteutumisen. Toivon, että tutkimuksessani tekemät tulkinnat ja johtopäätökset tekevät oikeutta kokemuksillenne ja niille antamillenne merkityksille.

Erityiskiitoksen ansaitsevat väitöskirjani ohjaajat dosentti Marja Leena Böök, professori Anna Rönkä sekä dosentti Eija Sevón. Haluan kiittää teitä lämpimästi siitä ammattitaidosta ja paneutumisesta, jolla olette ohjanneet väitöskirjaprosessiani. Ennen kaikkea olen kiitollinen siitä ystävällisyydestä, jolla olette tukeneet ja kannustaneet minua. Koen, että ohjauksessanne olen saanut olla kaikin puolin hyvissä käsissä. Emerita professori Leena Laurista ja emeritus lehtori Jouko Huttusta kiitän siitä kannustuksesta ja ohjauksesta, jota sain teiltä väitöskirjaprosessini alkumetreillä.

Väitöskirjani esitarkastajille emerita professori Pirkko Pitkäselle ja professori Tarja Pösölle olen äärimmäisen kiitollinen heidän työpanoksestaan sekä niistä rohkaisevista, asiantuntevista ja tarkoista huomioista, jotka auttoivat minua parantamaan työtäni. Professori Tarja Pösöä kiitän lämpimästi hänen lupautumisestaan toimia vastaväittäjänäni.

Minulla on ollut etuoikeus tehdä yhteistyötä FinAdo-tutkimusryhmässä, joka on tehnyt urauurtavaa tutkimusta kansainvälisesti adoptoitujen lasten hyvinvoinnista Suomessa. Kiitän lämpimästi professori Marko Elovainiota, lääketieteen tohtori Hanna Raaskaa, lasten psykiatrian dosentti Jari Sinkkosta, biostatistikko Jaakko Matomäkeä sekä dosentti Helena Lapinleimua osallistumisesta yhteisen FinAdo-tutkimusartikkelin kirjoittamiseen.

Haluan myös esittää kiitokseni eri tahoille ja henkilöille, jotka ovat tukeneet ja vieneet monin eri tavoin eteenpäin väitöskirjatyöskentelyäni. Kriittisistä ja kannustavista palautteista kiitän Jyväskylän yliopiston monitieteisen lapsi- ja perhetutkimuksen seminaariryhmän asiantuntevia ohjaajia sekä seminaarilaisia. Erityiskiitoksen ansaitsevat myös Michael Freeman ja Matthew Wuetrich, jotka huolsivat tutkimusartikkelieni englannin kielen.

Väitöstutkimustani ovat rahoittaneet vuosien varrella Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tohtoriohjelma, perhetutkimuksen tohtoriohjelma, Jenny ja Antti Wihurin säätiö sekä Konkordia-liitto. Minulla on ollut mahdollisuus työskennellä väitöskirjaprosessini aikana myös Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksella. Kiitän kaikkia näitä tahoja siitä taloudellisesta tuesta, joka on mahdollistanut väitöskirjatyöskentelyni. Jyväskylän yliopiston tieteentekijät ry:tä (JYTTEÄ) kiitän mahdollisuudesta osallistua Konneveden tutkimusasemalle väitöskirjaretriittiin.

Olen suuresti kiitollinen Riitalle, Outille, Ellille, Sannalle, Eijalle ja Sirulle sekä työtovereilleni Jyväskylän yliopistossa ja avoimessa yliopistossa. Se, että olen saanut vuosien varrella jakaa kanssanne väitöstutkimukseeni liittyviä niin

ilon ja onnistumisen kuin epäonnistumisen ja pettymyksen hetkiä, on ollut korvaamatonta. Tukenne ja ystävyysenne on ollut minulle äärimmäisen arvokasta. Kiitos myös kaikille ystäväilleni yliopiston ulkopuolella. Kiitos Seija, Tuija, Leena, Riitta sekä monet, monet muut ystäväni. Yhteiset hetket kanssanne ovat muistutus siitä, että elämässä paljon tärkeämpiäkin asioita kuin väitöskirjan tekeminen.

Lopuksi on aika kiittää omaa perhepiiriäni. Kiitän rakasta lapsuudenperhettäni Mammaa, Aulista, Arjaa, Eijaa, Annukkaa ja Pekkaa. Yhteiset tapahtumat ja kohtaamiset kanssanne ovat aina lahja ja katkaisevat arjen. Olen suuresti kiittollinen anopilleni Vienolle kaikesta siitä tuesta, jota olen saanut vuosien varrella niin lasten kuin kodin hoidossa. Puolisoani Karia kiitän yhteisen arjen ja vanhemmuuden jakamisesta. Rakkaita tyttäriäni Adaa ja Sagaa kiitän siitä, että te tulitte lapsiksini ja että minä sain tulla äidiksenne. Sen suurempaa lahjaa en voi kuvitella elämältääni saavan.

Jyväskylässä maaliskuussa 2021

Maarit Koskinen

ALKUPERÄISET TUTKIMUSARTIKKELIT

- Artikkeli I** Koskinen, M. G. & Böök, M. L. (2019). Searching for the self: Adult international adoptees' narratives of their search for and reunion with their birth families. *Adoption Quarterly*, 22(3), 219–246.
- Artikkeli II** Koskinen, M. G. (2015). Racialization, othering, and coping among adult international adoptees in Finland. *Adoption Quarterly*, 18(3), 169–195.
- Artikkeli III** Koskinen, M., Elovainio, M., Raaska, H., Sinkkonen, J., Matomäki, J. & Lapinleimu, H. (2015). Perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes among adult international adoptees in Finland: Moderating effects of social support and sense of coherence. *American Journal of Orthopsychiatry*, 85(6), 550–564.

Osatutkimuksissa I-III ensimmäinen kirjoittaja on vastannut tutkimusten päätöteutuksesta ja käsikirjoitusten laadinnasta. Artikkelissa I ja III toisten kirjoittajien roolina on ollut tukea ensimmäistä kirjoittajaa analyysiprosessissa. Artikkelin III tutkimusaineisto on kerätty yhteistyönä artikkelin muiden kirjoittajien kanssa.

Tässä väitöstutkimuksen yhteenveto-osassa alkuperäisiä tutkimusartikkeleita kutsutaan osatutkimuksiksi I, II ja III.

KUVIOT

Kuvio 1.	Tutkimuksen käsitteellinen, teoreettinen ja menetelmällinen viitekehys	16
Kuvio 2.	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset ja niiden suhde alkuperäisiin osatutkimuksiin I-III	40
Kuvio 3.	Osatutkimusten I-III toteutuminen monimenetelmällisenä mallina.....	43
Kuvio 4.	Temaattisen analyysiprosessin vaiheet osatutkimuksissa I-II	48

TAULUKOT

Taulukko 1.	Osatutkimusten I-III aineistot, aineistonkeruumenetelmät, mittarit, osallistujat ja analysointimenetelmät.....	46
-------------	--	----

SISÄLLYS

ABSTRACT

ESIPUHE

KUVIOT JA TAULUKOT

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	13
1.1	Adoptioidentiteetin neuvottelu tutkimuksen kohteena	13
1.2	Adoptioidentiteetin ulottuvuudet	17
1.3	Identiteetin neuvottelu ja adoptioidentiteetti	20
2	PERHE ADOPTIOIDENTITEETIN KONTEKSTINA	23
2.1	Suljettu adoptio ja synnyinperheen etsiminen	23
2.2	Synnyinperhekontakti, identiteetti ja perhekäsitys	26
2.3	Adoptioperheen kommunikaatio ja adoptioidentiteetti	28
3	NORMATIIVINEN VALKOISUUS IDENTITEETIN KONTEKSTINA	30
3.1	Rodullistaminen ja valkoisuuden normi	30
3.2	Rodullistaminen, hyvinvointi ja identiteetti	32
4	SELVIYTYMISSTRATEGIAT JA RODULLISTAMINEN	34
4.1	Selviytymisstrategiat tutkimuksellisena käsitteenä	34
4.2	Etninen identiteetti selviytymisstrategiana	35
4.3	Sosiaalinen tuki selviytymisstrategiana	36
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	38
6	TUTKIMUSMENETELMÄT	41
6.1	Tieteenfilosofiset ja metodologiset lähtökohdat	41
6.1.1	Pragmatismi ja transformatiivisuus	41
6.1.2	Monimenetelmällinen tutkimus	42
6.2	Tutkimukseen osallistuneet ja tutkimusaineistot	43
6.2.1	Osatutkimukset I-II: Temaattis-narratiivinen haastatteluaineisto	44
6.2.2	Tutkimus III: FinAdo-kyselylomakeaineisto	45
6.3	Aineiston analysointi	47
6.4	Eettisyys arkaluontoisia asioita tutkittaessa	49
7	TULOKSET	51
7.1	Osatutkimus I: Synnyinperheen merkitys adoptioidentiteetille ja perheeseen kuulumiselle	51
7.2	Osatutkimus II: Adoptoitujen rodullistamisen kokemukset ja selviytymisstrategiat	52

7.3	Osatutkimus III: Rodullistaminen adoptoitujen psyykkisen hyvinvoinnin haastajana	53
8	POHDINTA.....	55
8.1	Synnyinperheen etsiminen identiteetin neuvotteluna.....	56
8.1.1	Identiteetin neuvottelu merkittävässä siirtymävaiheissa	56
8.1.2	Identiteetin neuvottelu ja perheeseen kuuluminen.....	58
8.2	Normatiivinen suomalaisuus identiteetin haastajana	60
8.3	Selviytymisstrategiat identiteetin neuvottelukeinoina.....	63
8.3.1	Haastaminen ja välttely identiteetin neuvotteluna.....	63
8.3.2	Etninen identiteetti identiteetin neuvotteluna	64
8.3.3	Sosiaalinen tuki identiteetin neuvotteluna.....	66
8.4	Tutkimuksen luotettavuus: monimenetelmällisen lähestymistavan arviointia.....	67
8.5	Käytännön johtopäätökset	70
8.6	Jatkotutkimuskohteet	72
	SUMMARY	74
	LÄHTEET	81
	ORIGINAL PAPERS	

1 JOHDANTO

1.1 Adoptioidentiteetin neuvottelu tutkimuksen kohteena

Mä halusin niin kovasti tietää, et miltä mun biologinen äiti näyttää. Et tavallaan, onks ole-massa joku, joka on samannäkönen, kun minä. Ja mä halusin tietää, et mistä oon tullut ja mitä on tapahtunut ja miks mut on adoptoitu, ettei ne jäisi askarruttamaan lopun elämää.

Siinä on se ristiriita, kun identiteetiltään on suomalainen, mutta koska ei näytä suomalaiselta, niin se valtaväestö ei laske sua suomalaisten porukkaan. Mä muistan joskus koulun kevät-juhlassa, et mä en ollu ihan varma, et voinks mä laulaa Suomen kansallislaulun. Mä en ollu ihan varma, et oonks mä oikeesti suomalainen vai en, niinku muiden silmissä. Vaik ainahan mä oon ollu suomalainen, enhän mä muusta tiedä.

Edellisiin aineistokatkelmiin konkretisoituvat kansainvälisesti adoptoidun identiteetin neuvottelun kaksi keskeistä ulottuvuutta: adoptoidun usein tuntemattomaksi jäänyt synnyinalkuperä sekä adoptoidun ulkonäkö, joka usein poikkeaa hänen adoptioperheensä jäsenistä sekä hänen adoptiokotimaansa kantaväestöstä. Navigoidessaan näiden adoptioidentiteettiin liittyvien moniulotteisten kysymysten välillä, adoptoidut samalla neuvottelevat kuulumistaan synnyinperheeseensä ja adoptioperheeseensä sekä suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Adoptio- ja identiteettitutkija Harold Grotevantin (1997) mukaan nämä kansainväliseen adoptioon liittyvät ulottuvuudet tekevät adoptoidun identiteettityöstä monimutkaisempaa kuin muiden ja aiheuttavat adoptoidulle ylimääräistä identiteettityötä. Keskeistä tässä identiteettityössä on se, minkälaisen merkityksen adoptoitu yksilö luo itsestään siinä perheessä, kulttuurissa ja yhteiskunnassa, johon hänet on adoptoitu (Dunbar & Grotevant, 2004).

Adoptio, joka merkitsee lapseksiottamista, on lain säätelämä toimenpide, jolla adoptiovanhemman tai adoptiovanhempien ja adoptoitavan välille muodostetaan uusi perhesuhde tilanteessa, jossa synnyinvanhemmat eivät pysty huolehtimaan lapsesta (Adoptiolaki 22/2012; Haagin sopimus 1993). Adoption

lähtökohtana on *lapsen etu*, jolla tarkoitetaan lapsen oikeutta kasvaa pysyvässä perheessä (Pösö, 2012). *Kansainvälinen adoptio*, josta englanninkielisessä kirjallisuudessa käytetään myös käsitteitä *international*, *intercountry* tai *transnational adoption*, tarkoittaa adoptiota, jossa lapsi siirretään toisesta valtiosta, perheestä tai lastenkodista uuteen perheeseen ja kotimaahan. Rakenteeltaan kansainväliset adoptiot ovat usein *suljettuja adoptiota*, mikä merkitsee sitä, että adoptoitavan lapsen suhde hänen synnyinperheeseensä katkeaa (Högbacka, 2011). Adoptiota säätelevien lakien ja sopimusten mukaan lapsen edun toteutuminen edellyttää kuitenkin sitä, että myös kansainvälisissä adoptioissa jollain tavoin huomioitaisiin lapsen siteet synnyinalkuperäänsä (Adoptiolaki 22/2012; Haagin sopimus, 1993).

Kun lapsi siirretään adoptiossa valtiosta toiseen, hänet siirretään myös etnisestä alkuperäryhmästään toista etnistä ryhmää edustavaan perheeseen ja kotimaahan. Tästä johtuen kansainväliset adoptiot ovat usein *näkyviä adoptioita*. Tämä merkitsee sitä, että adoptoidut poikkeavat fyysisiltä piirteiltään niin adoptioperheensä jäsenistä kuin adoptiokotimaansa kansalaisista, mikä altistaa heidät erilaisille syrjinnän kokemuksille (Högbacka & Ruohio, 2020). Näin on siitä huolimatta, että lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaan keskeistä lapsen edun toteutumiselle on oikeus syrjimättömyyteen ihonväristä, syntyperästä tai etnisestä alkuperästä riippumatta (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista).

Maailmanlaajuisesti lapsia on adoptoitu vuodesta 1945 lähtien yli miljoona eri valtioiden välillä. Kansainvälisten adoptioiden huippu saavutettiin vuonna 2004, jolloin valtioiden välillä adoptoitiin jopa 45 000 lasta. (Selman, 2012.) Tämä määrä on vähitellen laskenut siten, että esimerkiksi vuonna 2013 valtioiden välisesti adoptoitiin enää noin 16 000 lasta (Selman, 2015). Syitä kansainvälisten adoptioiden vähenemiseen ovat adoptiolapsia luovuttavien maiden taloudellisen tilanteen ja lastensuojelun parantuminen sekä adoptiolapsia luovuttavien maiden sisäisten adoptioiden lisääntyminen. Eräs syy adoptioiden vähenemiseen on myös adoptoitavien lasten ominaisuudet. Yhä useammat adoptioon luovutettavista lapsista ovat iältään vanhempia tai erityistarpeisia, mikä on vähentänyt adoptiohakijoiden kiinnostusta kansainväliseen adoptioon (Selman, 2015).

Vuosina 1950–1970 Suomi oli adoptiolapsia ulkomaille luovuttava maa, joskin ensimmäiset lapset adoptoitiin ulkomailta Suomeen 1960- ja 1970-luvuilla (Pösö, 2009; 2015). Kansainvälisen adoption voi nähdä virallisesti alkaneen Suomessa kansainvälisestä adoptiosta 1985 annetun lain jälkeen (Laki lapseksiottamisesta 153/1985). Tämän jälkeen kansainväliset adoptiot lisääntyivät vähitellen siten, että adoptioiden huippuvuosi saavutettiin vuonna 2005, jolloin Suomeen adoptoitiin ulkomailta 338 lasta (Suomen virallinen tilasto (SVT)). Sittemmin kansainvälisten adoptioiden määrä on kääntynyt laskuun niin, että vuonna 2018 Suomeen adoptoitiin enää 52 lasta ulkomailta (Valvira). Yhteensä Suomeen on adoptoitu vuodesta 1985 lähtien virallisten adoptiopalvelunantajien välityksellä lähes 5000 lasta (Valvira). Suurin osa näistä lapsista on syntyisin Kiinasta, Venäjältä, Thaimaasta, Kolumbiasta, Etelä-Afrikasta, Etiopiasta, Filippiineiltä sekä Intiasta (Valvira). Tällä hetkellä lähes 2000 kansainvälisesti adoptoitua on saavuttanut aikuisiän (Suomen virallinen tilasto (SVT) ja suuri joukko kansainvälisiä adoptoituja on saavuttamassa nuoruuden ja aikuisuuden. Tämä merkitsee sitä,

että Suomeen on kasvamassa yhä suurempi kansainvälisesti adoptoitujen sukupolvi, jolle adoptioidentiteettiin liittyvät kysymykset ovat ajankohtaisia.

Vaikka maailmanlaajuisesti tarkasteltuna kansainvälinen adoptio vaikuttaa vähäiseltä Suomessa, on Suomi kiinnittynyt adoptioprofiililtaan vahvasti kansainvälisiin adoptioihin. Kansainvälinen adoptio koskettaa siten ilmiönä suurta määrää suomalaisia. Sen lisäksi, että adoptoidun identiteettiin liittyvät kysymykset ovat merkityksellisiä adoptoituille ja heidän adoptioperheilleen, ne koskettavat myös laajennetun adoptioperheen jäseniä, adoptoitujen kumppaneita, lapsia sekä adoptoitujen kanssa työskenteleviä eri alojen ammattilaisia. Kansainvälisesti adoptoitujen identiteettiin liittyvillä kysymyksillä on runsaasti yhtymäkohtia myös kotimaan adoptoitujen, muiden maahanmuuttajataustaisten¹, sijoitettujen lasten sekä niiden ihmisryhmien kanssa, joiden perhesuhteet tai kansalaisuus poikkeavat jollain tavoin normatiivisista perhe- ja kansalaisuuskäsityksistä.

Adoptoitujen identiteettiin liittyvät tutkimukset ovat lisääntyneet 2000-luvulta lähtien (Palacios & Brodzinsky, 2010). Erityisesti tutkimukset synnyinperheen merkityksestä adoptoidun identiteetille ovat lisääntyneet, sillä synnyinalkuperän etsimistä pidetään keskeisenä adoptioidentiteettiin liittyvänä piirteenä (Grotevant, Dunbar, Kohler & Esau, 2000; Grotevant & Von Korff, 2011). Toistaiseksi tutkimusten painotus on ollut enemmän kotimaan adoptoitujen kokemuksissa. Kansainvälisen adoption lisääntymisen myötä ”rodun”² merkitys adoptoitujen identiteetille on saanut huomiota tutkimuksissa (Palacios & Brodzinsky, 2010). Tutkimusten mukaan adoptoitujen adoptiokotimaan kantaväestöstä poikkeava ulkonäkö altistaa heidät erilaisille syrjinnän kokemuksille (Docan-Morgan, 2011; Högbäck & Ruohio, 2020; Koskinen, 2014; 2015; Tigervall & Hübinette, 2010). Tästä huolimatta tiedetään varsin vähän niistä erilaisista merkityksistä, joita rodullistamisella on adoptoitujen identiteetille ja hyvinvoinnille sekä siitä, miten adoptoidut pyrkivät selviytymään rodullistamisen haasteista. Koska toistaiseksi niin synnyinperheen merkitystä kuin rodullistamisen kokemuksia adoptoitujen identiteetille on tutkittu erillisinä ilmiöinä tai joko laadullisin tai määrällisin lähestymistavoin, tarvitaan tutkimuksia, joissa kansainvälisesti adoptoitujen identiteettiä lähestytään kokonaisvaltaisemmin.

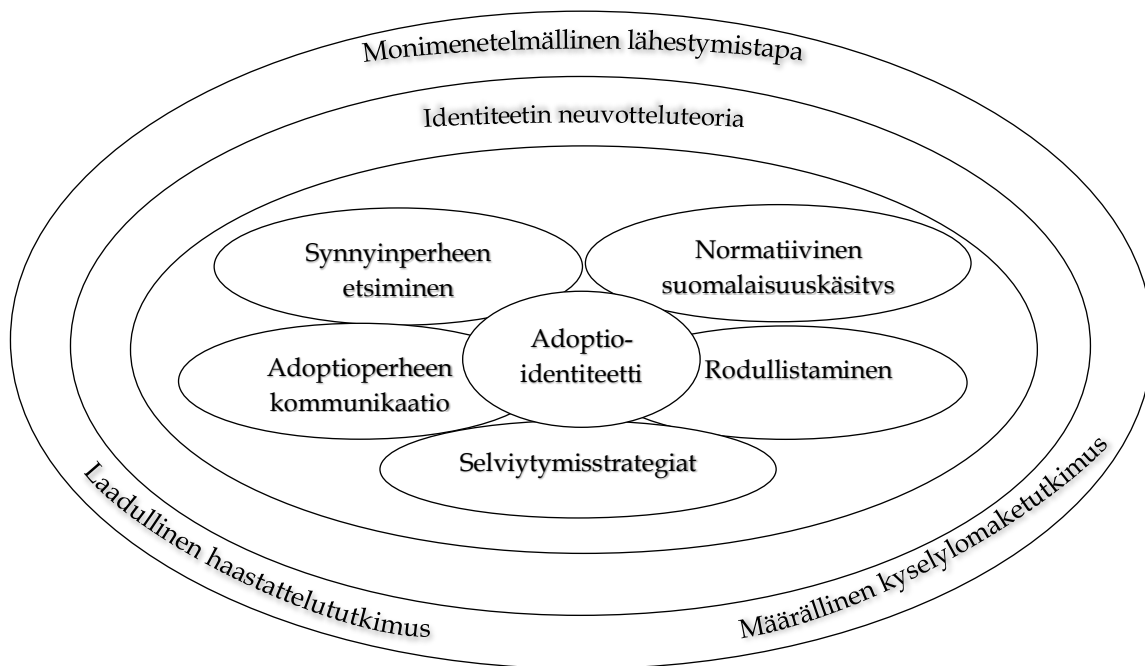
Tämä tutkimus pyrkii vastaamaan edellä kuvattuihin tutkimustarpeisiin syventämällä ymmärrystä siitä, miten synnyinperheen etsiminen näyttäytyy adoptoitujen identiteetin neuvotteluna ja miten adoptoidut neuvottelevat kuulumistaan synnyin- ja adoptioperheisiinsä. Lisäksi tutkimus pyrkii lisäämään tietoa siitä, minkälaisia haasteita normatiivinen käsitys suomalaisuudesta valkoisuutena asettaa adoptoitujen identiteetille ja hyvinvoinnille sekä siitä, miten adoptoidut neuvottelevat identiteettiään kohdatessaan näitä haasteita. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä ja tulkinnan välineenä hyödynnetään *identiteetin*

¹ Kansainvälisesti adoptoidut ja heidän adoptioperheensä eivät usein pidä adoptoituja maahanmuuttajina. Koska maahanmuuttaja on käsitteenä laaja ja sisältää kaikki Suomen ulkopuolelle syntyneet ja Suomeen eri syistä muuttaneet (Martikainen, Sintonen & Pitkänen, 2006), voidaan myös adoptoituja pitää maahanmuuttajataustaisina.

² Angloamerikkalaisissa adoptiotutkimuskirjallisuudessa käytetään race- ja racial -käsitteitä. Koska ”rotu” on sosiaalinen konstruktio eikä biologinen tosiasia (esim. Frankenberg, 1993), asetetaan se tässä tutkimuksessa lainausmerkkien sisäpuolelle.

neuvotteluteoriaa (Swann & Bossom, 2008; Ting-Toomey, 2015). Identiteetin neuvotteluteorian mukaisesti adoptioidentiteetti käsitetään tässä tutkimuksessa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa rakentuvaksi prosessiksi sekä pyrkimykseksi luoda ja ylläpitää eheää ja merkityksellistä kokemusta itsestä.

Kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelua voi luonnehtia tutkimusaiheena moniulotteiseksi. Tämä tekee tutkimuksesta väistämättä monitieteisen, ja siten tutkimuksessa kietoutuvat toisiinsa niin kasvatustieteellinen perhetutkimus kuin sosiologia ja psykologia³, joskin rajat näiden tieteenalojen välillä ovat tutkimuksessa epätarkkoja ja häilyviä. Tutkimus kiinnittyy Jyväskylän yliopiston kasvatustieteelliseen tutkimukseen lasten ja nuorten kehityksestä, osallisuudesta ja hyvinvoinnista tuomalla keskusteluun mukaan kansainvälisesti adoptoitujen näkökulman. Tutkimusilmiön moniulotteisuuden hahmottamiseksi tutkimuksen metodisena otteena hyödynnettiin monimenetelmällistä lähestymistapaa, sillä se soveltuu kompleksisten ilmiöiden, toiseuden kokemusten sekä identiteetin tutkimiseen (Creswell & Plano Clark, 2018; Mertens, 2015). Seuraavissa luvuissa määritellään tutkimuksen keskeiset käsitteet, teoreettiset lähtökohdat sekä menetelmällinen lähestymistapa (ks. Kuvio 1).



Kuvio 1. Tutkimuksen käsitteellinen, teoreettinen ja menetelmällinen viitekehys

³ Tutkimuksessa käytetyt rodullistamisen, identiteetin neuvottelun, etnisyyden ja valkoi-suuden käsitteet ovat yleisiä sosiologisissa tutkimussuuntauksissa käytettyjä käsitteitä. Adoptioidentiteettiä, synnyinperheen etsimistä sekä adoptoitujen psyykkistä hyvinvointia on tarkasteltu yleisesti psykologisesti suuntautuneissa tutkimuksissa.

1.2 Adoptioidentiteetin ulottuvuudet

Tämän tutkimuksen keskeinen käsite – *adoptioidentiteetti* tai siitä vaihtoehtoisesti käytetty ilmaus *adoptoidun identiteetti* – on moniulotteinen ja saa erilaisia merkityksiä adoptoidun yksilön psykososiaalisen kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheissa. Käsitteenä adoptioidentiteetti pohjautuu yleiseen näkemykseen identiteetistä sen kokemisena ”Kuka minä olen?”, ”Mihin minä kuulun?” (Erikson, 1968). Grotevantin (1977) mukaan adoptioidentiteetti liittyy erityisesti siihen, minkälaisen merkityksen yksilö luo adoptiolleen ja miten hän integroi sen osaksi muuta identiteettiään. Adoptioidentiteetissä keskeisiä ovat siten kysymykset, kuten ”Kuka minä olen adoptoituna yksilönä?”, ”Mitä adoptoituna oleminen merkitsee minulle, ja kuinka se sopii käsityksiini itsestäni, ihmissuhteistani, perheestä ja kulttuurista?” (Grotevant & Von Korff, 2011).

Yksilön identiteettityö on sitä haastavampaa, mitä enemmän hän eroaa muista ihmisistä (Grotevant, 1997). Adoptoidun erilaisuus liittyy sellaisiin identiteetin piirteisiin, joita hän ei ole itse valinnut ja joita hän ei siksi pysty kontrolloimaan. Adoptoitu ei ole voinut päättää adoptiostaan, adoptioperheestään eikä adoptiokotimaastaan. Hän ei ole voinut myöskään vaikuttaa synnyinperhettään koskevaan tiedon määrään eikä mahdollisuuteen olla kontaktissa synnyinperheensä kanssa. (Grotevant, 1997.) Tämä merkitsee sitä, että adoptoidun identiteettityönä on ”tulla toimeen” näiden annettujen identiteetti- ja piirteidensä kanssa siinä perheessä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa, johon hänet on adoptoitu (Grotevant, 1997). Normaalin identiteettityön lisäksi adoptoitu joutuu tekemään siten ”ylimääräistä” identiteettityötä muodostaessaan käsityksen itsestään adoptoituna (Grotevant, 1997).

Grotevantin (1997) mukaan adoptioidentiteetissä korostuvat kolme ulottuvuutta: itsen määrittely, persoonallisen eheyden kokemus sekä jatkuvuuden tunne. Itsen määrittely viittaa persoonalliseen identiteettiin, eli niihin piirteisiin, joiden avulla yksilö määrittelee itsensä ja joiden välityksellä hän eroaa muista. Persoonallisen eheyden kokemus liittyy puolestaan siihen, miten yksilön erilaiset identiteetin osa-alueet sopivat toisiinsa. Adoptoidun kohdalla tämä merkitsee muun muassa sitä, miten adoptoitu integroi identiteettiinsä synnyin- ja adoptioperheensä sekä kaksi etnistä ryhmäänsä – adoptiokotimaansa etnisen ryhmän sekä etnisen alkuperäryhmänsä. Jatkuvuuden tunteella tarkoitetaan sitä, miten adoptioidentiteetissä yhdistyvät menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus sekä erilaiset identiteetin kontekstit ja ihmissuhteet (Grotevant ym., 2000). Keskeistä adoptioidentiteetin ulottuvuuksissa on niiden narratiivinen rakentuminen. Adoptioidentiteetissä tämä merkitsee lapsuudesta aikuisuuteen sisäistyvää ja kehittyvää vastausta siihen, ”Kuka minä olen adoptoituna yksilönä?” (Grotevant ym., 2000). Luomalla vastauksen tähän kysymykseen adoptoitu pyrkii samalla rakentamaan eheyttä menneisyyden, nykyhetken ja tulevaisuuden sekä eri identiteettiensä osa-alueiden välille erilaisissa adoptoiduille tärkeissä konteksteissa (Grotevant, 1997).

Grotevantin ym., (2000) mukaan adoptioidentiteetin rakentumisessa keskeistä on ”minä kontekstissa”. Adoptioidentiteetin kontekstuaaliset tasot muodostuvat intrapsyykkisestä osasta (itsen ymmärrys ja reflektointi, jonka myötä adoptioidentiteetti rakentuu), perhetasosta (synnyinperhe ja adoptioerhe) sekä perheen ulkopuolisesta sosiaalisesta maailmasta. Adoptoidun identiteetin nähdään rakentuvan näiden kolmen tason välisessä jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi identiteettityö intrapsyykkisen tason ja perheen tason välillä ilmenee, kun adoptoitu luo merkityksiä adoptiolleen pohtimalla erojaan ja samankaltaisuuksiaan suhteessa synnyin- ja adoptioerheeseensä (Graafsma, Bosma, Grotevant & deLevita, 1994; Grotevant, 1987). Stigmatisoivat asenteet adoptiota perhemuotona kohtaan sekä adoptoidun ihonväriin liittyvä syrjintä voivat laukaista adoptoidun identiteettityön laajemmissa sosiaalisissa konteksteissa (Grotevant & Von Korff, 2011). Adoptioidentiteettityö laajemmissa sosiaalisissa konteksteissa voi sisältää pohdintaa siitä, miten adoptoitu sopii ihonvärinsä vuoksi siihen yhteiskuntaan ja kulttuuriin, johon hänet on adoptoitu (Grotevant ym., 2000).

Yleisen identiteetin kehityksen tavoin myös adoptioidentiteetin kehitys on jatkuva prosessi, ja se saa erilaisia merkityksiä psykososiaalisen kehityksen eri vaiheissa. Adoptioidentiteettityön on havaittu olevan voimakkaimmillaan nuoruudessa ja varhaisaikuisuudessa (Grotevant ym., 2000; Grotevant & Von Korff, 2011), jolloin yksilön kehitystehtäväksi nähdään erityisesti eheän identiteetin muodostaminen (Erikson, 1968; Marcia, 1980). Koska yksilöiden kehitys ei automaattisesti noudata elämänkaariajattelun yleisiä lainalaisuuksia, adoptoitujen identiteettityössä keskeistä on myös elämänkulun näkökulma. Elämänkullussa muun muassa sellaisten kontekstuaalisten muutosten, kuten kotoa muuton, parisuhteen muodostamisen, vanhemmaksi tulon, adoptiovanhempien avioeron ja kuoleman on havaittu aktivoivan adoptoidun identiteettityön (Grotevant, 1997). Tämänkaltaisten siirtymien nähdään tarjoavan mahdollisuuden neuvotella uudelleen tasapainoa itsen ja ympäristön kanssa, mikä on keskeistä identiteetin kehityksessä (Kroger, 1989).

Adoptioidentiteetille on ominaista se, että adoption merkitys eroaa eri yksilöiden välillä. Dunbar ja Grotevant (2004) ovat tarkastelleet adoptioidentiteetin merkitystä neljän adoptioidentiteetin tason *tutkimattoman, rajallisen, ratkaisemattoman ja sisäistetyin tason* - avulla. Tasot viittaavat siihen, kuinka paljon yksilöt ovat pohtineet adoptiotaan ja minkälaisen merkityksen he ovat adoptiolleen luoneet. Tutkimattoman adoptioidentiteetin omaaville adoptio ei ole keskeinen elämää määrittävä tekijä, eikä adoptioon liitetä sen enempää myönteisiä kuin kielteisiä tunteita. Rajallinen adoptioidentiteetti viittaa siihen, että ollaan avoimia pohtimaan adoptiota, joskaan adoptiota ei pidetä merkittävänä identiteetin ulottuvuutena. Ratkaisemattoman adoptioidentiteetin omaavilla adoptio on keskeinen identiteettiä määrittävä piirre, ja sen pohtiminen vie yksilöltä runsaasti psyykkisiä voimavaroja. Ratkaisemattoman identiteetin omaavat kokevat usein adoptioon liittyviä kielteisiä tunteita, eivätkä he ole vielä löytäneet sille mielekästä merkitystä elämässään (Dunbar & Grotevant, 2004). Myös sisäistetyssä adoptioidentiteetissä adoptio on keskeinen osa identiteettiä, ja sen merkitystä on

pohdittu paljon. Ratkaisemattomasta identiteetistä poiketen sisäistetyin identiteetin omaavat ovat luoneet mielekkään merkityksen adoptiolleen ja integroineet sen osaksi laajempaa identiteettiään (Dunbar & Grotevant, 2004; Grotevant & Von Korff, 2011). Sisäistetty identiteetti, jonka on havaittu olevan mahdollista usein vasta aikuisuudessa, on tutkijoiden mukaan yhteydessä eheisiin adoptio-narratiiveihin ja identiteetin eheyteen (Dunbar & Grotevant, 2004).

Koska kansainväliset adoptiot ovat etniset ja usein myös ”roturajat” ylittäviä adoptioita, on *etnisen identiteetin* kehitys tärkeä osa adoptoidun identiteetin kehitystä. Tässä tutkimuksessa etnisellä identiteetillä viitataan Phinneyn (1989) kehityspsykologiseen määritelmään etnisestä identiteetistä prosessina, joka kehittyy nuoruuden ja varhaisaikuisuuden myötä erilaisten identiteetin tasojen – hajanaisen, lunastamattoman ja keskeneräisen identiteetin – kautta kohti yhä kypseneempää tasoa eli saavutettua etnistä identiteettiä. Saavutettuun identiteettiin kytkeytyy ajatus ”positiivisesta” etnisestä identiteetistä, jolloin yksilö tuntee ylpeyttä omasta erilaisuudestaan sekä etnisestä ryhmästään (Phinney, Cantu, & Kurtz, 1997). Kansainvälisesti adoptoitujen etnistä identiteettiä pyritään ymmärtämään myös Tajfelin (1981) sosiaalisen identiteetin teorian avulla, jonka mukaan ihmiset pyrkivät luomaan myönteisen minäkuvan sosiaalisten identiteettiensä avulla (Tajfel & Turner, 1979). Mikäli vähemmistöryhmään kuuluvat kohtaavat syrjintää sosiaalisen ryhmänsä vuoksi, voi se johtaa negatiiviseen minäkuvaan (Tajfel, 1981). Pitääkseen yllä myönteistä minäkuvaa ihmiset voivat jättää oman etnisen ryhmänsä ja pyrkiä sulautumaan valtaväestöön sekä omaksumaan näin sosiaalisesti arvostetumman identiteetin. Myönteisempää minäkuvaa voidaan myös tavoitella siten, että pyritään muodostamaan mahdollisimman myönteinen kuva omasta sosiaalisesta ryhmästä (Tajfel & Turner, 1979).

Adoptioidentiteetin näkökulmasta etnisen identiteetin merkitys on siinä, miten adoptoitu yhdistää identiteettiinsä kaksi etnistä ulottuvuuttaan – adoptiokotimaansa kulttuurin sekä synnyinalkuperänsä – sekä siinä, minkälaisen merkityksen hän luo kuulumiselleen näihin kahteen etniseen ryhmäänsä (Grotevant ym., 2000). Kansainvälisesti adoptoitujen etnisen identiteetin kehityksestä tekee usein haastavaa niin kutsuttu ”roturajat ylittävän adoption paradoksi” (Lee, 2003). Tällä paradoksilla viitataan siihen, että vaikka adoptoidut identifioituvat usein ensisijaisesti adoptiokotimaansa kulttuuriin, valtaväestö kategorisoi heidät etnisiin vähemmistöihin kuuluviksi heidän ei-valkoisuutensa tai ei-suomalaisen syntyperänsä vuoksi (Hübinette & Tigervall, 2009; Irhammar & Cederblad, 2006; Koskinen, 2014; Ruohio, 2016).

Tämä ristiriita voi tuottaa adoptoiduille haasteita etnisen identiteetin kehityksessä (Feigelman, 2000). Tutkimusten mukaan erityisesti ei-valkoisten lasten on havaittu pitävän itseään valkoisina tai toivovan olevansa valkoisia. Lisäksi tutkijat ovat havainneet esimerkiksi sen, että vaikka adoptoidut nuoret ja nuoret aikuiset kokevat läheisyyttä niin adoptioperheisiinsä kuin adoptiokotimaansa valkoiseen enemmistöön kuuluviin ystäviinsä, he voivat kokea ulkopuolisuuden tunnetta. Vastaavasti adoptoitujen on havaittu kokevan ulkopuolisuuden tunnetta suhteessa etnisen alkuperänsä jäseniin. (Ramsey & Mika, 2011; Trenka, Oparah & Shin, 2006.) Vaikka fyysiset piirteet voivat yhdistää adoptoidut omaan

etniseen alkuperäryhmäänsä, puuttuu adoptoiduilta usein etniseen alkuperään identifioitumisen edellyttämät kielen ja kulttuurin taidot (Ramsey & Mika, 2011; Lind, 2012). Näistä haasteista huolimatta adoptoitujen on havaittu erityisesti aikuistumisen myötä saavuttavan luontevan suhteen kahteen eri etniseen ryhmäänsä (McGinnis, Smith, Ryan & Howard, 2009; Sætersdal & Dalen, 2000), ja muodostavan niin kutsutun *kaksi-kulttuurisen identiteetin*, joka viittaa siihen, miten adoptoidut yhdistävät identiteettiinsä niin adoptiokotimaansa kuin synnyinalkuperänsä (Ferrari, Rosnati, Manzi & Benet-Martinez, 2015).

Tässä tutkimuksessa mielenkiinnon kohteena on se, minkälaisia merkityksiä etninen identiteetti saa adoptoitujen identiteetin neuvottelukeinona, jonka avulla he pyrkivät suojaamaan itseään rodullistamiselta sekä sen haitallisilta seurauksilta. Sen tähden aiempaa tutkimustietoa kansainvälisesti adoptoitujen etnisestä identiteetistä käsitellään enemmän luvussa 4.3, jossa tarkastellaan sitä, miten tutkimuksissa on havaittu etnisen identiteetin suojaavan adoptoituja rodullistamisen kokemuksilta ja niiden haitallisilta seurauksilta.

1.3 Identiteetin neuvottelu ja adoptioidentiteetti

Kansainvälisesti adoptoidut, joiden perhesuhteet ja ihonväri poikkeavat normatiivisista perhe- ja kansalaisuuskäsityksistä, kohtaavat usein erityisiä identiteettiin liittyviä haasteita. Tässä tutkimuksessa adoptioidentiteetin tarkastelu *identiteetin neuvottelun* viitekehyksessä auttaa syventämään ymmärrystä adoptoitujen kohtaamista identiteettiin liittyvistä haasteista sekä niistä erilaisista keinoista, joiden avulla he neuvottelevat identiteettiään pyrkiessään luomaan eheän ja merkityksellisen kokemuksen itsestään adoptoituna.

Identiteettineuvottelukäsitteen juuret ulottuvat näkemykseen siitä, että ihmisten välinen vuorovaikutus perustuu sopimukseen ihmisten rooleista eli siitä, ”kuka on kuka sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa” (Goffman, 1959). Toisin sanoen ihmisten identiteettien nähdään rakentuvan niistä reaktioista ja palautteista, joita he saavat vuorovaikutuksessaan muiden kanssa (Swann & Bosson, 2008). Identiteettineuvotteluteorian yhteydessä identiteetillä viitataan sekä persoonalliseen identiteettiin että sellaisiin moniulotteisiin sosiaalisen identiteetin osa-alueisiin, kuten esimerkiksi kulttuurisiin, etnisiin, kansallisiin, seksuaalisiin, perhesuhteisiin liittyviin sekä ammatillisiin identiteetteihin (Ting-Toomey, 2015). Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena on adoptioidentiteetti, jonka neuvottelu kytkeytyy lähtemättömästi perhesuhteisiin sekä etniseen identiteettiin (Baden & Steward, 2007; Grotevant ym., 2000). Tutkimuksessa adoptoidun synnyin- ja adoptioperhe sekä normatiiviset perhe- ja suomalaisuuskäsitykset nähdään konteksteina, joissa kansainvälisesti adoptoidut neuvottelevat identiteettiään.

Identiteetin neuvottelun lähtökohtana kaikissa kulttuureissa on se, että ihmiset kaipaavat positiivista vahvistusta identiteeteilleen sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa (Ting-Toomey, 2015). Ting Toomey (2015) määrittelee identiteetin neuvottelun ihmisten väliseksi vuorovaikutusprosessiksi, jonka myötä yksilöt

pyrkivät määrittelemään, haastamaan tai tukemaan – niin verbaalisesti kuin non-verbaalisesti – omaa ja/tai muiden ryhmäjäsenyyttä tai henkilökohtaista käsitystä itsestään. Keskeinen pyrkimys identiteetin neuvotteluprosessissa on saavuttaa ja pitää yllä kokemusta sellaisista identiteetin perustarpeista, kuten toimijuudesta (itsenäisyyden ja kyvykkyyden tunteesta), yhteydestä (kuulumisen tunteesta ja ihmisten välisistä suhteista) sekä psyykkisestä koherenssista (elämänhallinnan, ennustettavuuden ja kontrollin tunteesta) (Swann & Bossom, 2008). Identiteetin neuvotteluprosessin nähdään aktivoituvan erityisesti silloin, kun edellä mainitut identiteettiin liittyvät perustarpeet ovat uhattuina (Swann & Bossom, 2008). Esimerkiksi mikäli henkilön käsitys itsestään on vahvasti ristiriidassa ympäristön käsityksen kanssa tai mikäli eri identiteetin osa-alueet ovat ristiriidassa keskenään, identiteetin neuvottelu on keino, jolla ristiriitaisia käsityksiä pyritään ratkaisemaan (Snyder & Klein, 2005; Swann & Bossom, 2008). Identiteetin neuvottelussa keskeistä on sen narratiivinen rakentuminen eli pyrkimys eheään ja merkitykselliseen kokemukseen itsestä (Swann & Bossom, 2008).

Identiteetin ollessa uhattuna ihmisten on havaittu ylläpitävän identiteetin eheyttä erilaisten mielensisäisten mekanismien avulla. Nämä mekanismit muokkaavat sen, miten identiteettiä uhkaavia tilanteita tulkitaan ja miten niihin reagoidaan (Swann & Bosson, 2008). Swannin ja Bossonin (2008) mukaan seitsemän mekanismin on havaittu tukevan eheyden kokemuksia identiteettiä uhkaavissa tilanteissa: 1) valikoiva huomio, 2) vähättely, 3) ennakkoluuloinen tulkinta, 4) ahdistus informaationa, 5) puolueellinen muistelu, 6) temaattinen eheys ja 7) kategorisointi. Valikoiva huomio ilmenee huomion kiinnittämisenä enemmän omaa identiteettiä vahvistavaan kuin sitä heikentävään palautteeseen. Vähättely suojaaa identiteettiä siten, että vähätellään sitä palautetta tai tahoa, joka uhkaa identiteetin eheyttä. Ennakkoluuloinen tulkinta voi saada tulkitsemaan ympäristön palautetta aikaisempien kokemusten perusteella ja näkemään identiteettiin liittyvää palautetta silloinkin, kun se ei ole välttämättä todellista. Ahdistus puolestaan on signaali siitä, että vuorovaikutuksen toinen osapuoli aiheuttaa uhkan henkilön kokemukselle itsestään. Puolueellinen muistelu voi ilmetä siten, että muistetaan paremmin identiteettiä vahvistavaa kuin siihen liittyvää ristiriitaista palautetta. Temaattinen eheys suojaaa identiteettiä siten, että yksilöt pyrkivät löytämään tasapainon useiden erilaisten identiteettiensä välille löytämällä näille jonkin yhteisen emotionaalisen nimittäjän. Kategorisoinnin suojaavuus perustuu siihen, että yksilöt, joiden minuus muodostuu useista erilaisista identiteeteistä, ovat usein vähemmän haavoittuvaisia kuin ne, jotka määrittelevät itsensä vain muutaman identiteetin perusteella.

Identiteetin neuvotteluille on tyypillistä, että ne ovat enemmän tai vähemmän tiedostettuja. Onnistuneessa identiteetin neuvottelussa, joka on usein tiedostamatonta, yksilö kokee tulleen ymmärretyksi ja arvostetuksi sellaisena, joksi hän itsensä identifioi (Swann & Bosson, 2008; Ting-Toomey, 2005; 2015). Esimerkiksi, jos yksilön kokema ryhmäjäsenyys saa vahvistusta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, se lisää osallisuuden ja kuulumisen tunnetta, mikä ylläpitää identiteetin eheyttä (Swann, Milton & Polzer, 2000). Sen sijaan identiteetin neuvottelun on havaittu tulevan tietoisuuteen tilanteissa, joissa ihmiset kohtaavat

palautetta, joka on ristiriidassa oman identiteetin kanssa. Esimerkiksi mikäli yksilön ryhmäjäsentyys torjutaan tai mikäli yksilö stigmatisoidaan hänen erilaisuutensa vuoksi, hän voi kokea ahdistusta ja turvattomuuden tunnetta. (Ting-Toomey, 2015.) Mikäli yksilö kohtaa toistuvaa osallisuutensa ja kuulumisensa torjuntaa, se voi johtaa jatkuvaan identiteetin neuvottelun valmiustilaan, mikä voi olla vahingollista psyykkiselle hyvinvoinnille (Kaufman & Johnson, 2004).

Vaikka onnistuneen identiteettineuvottelun pyrkimyksenä on yhdenmukaisuus yksilön oman identiteettikokemuksen ja ympäristön arvioinnin välillä, identiteetit usein muuttuvat identiteettineuvottelujen myötä (Swann & Bossom, 2008). Identiteetin muutoksia laukaisevia tapahtumia ovat muun muassa sosiokulttuuriset, kontekstuaaliset ja psykososiaaliset muutokset sekä roolimutokset (Swann & Bossom, 2008). Sosiokulttuuristen muutosten myötä joihinkin ihmisryhmiin liittyvät normatiiviset odotukset voivat muuttua, mikä muuttaa ympäristöltä saatua palautetta ja saa aikaan muutoksia identiteetissä. Kontekstien, kuten opintojen, työn ja asuinpaikan muutosten myötä myös sosiaaliset verkostot muuttuvat. Tämän seurauksena yksilöön voi kohdistua uudenlaisia odotuksia ja käyttäytymisnormeja, jotka muokkaavat identiteettiä. Eräs merkittävin identiteetin muutoksen lähde on yksilön psykososiaalinen kehitys (Swann & Bossom, 2008). Erityisesti aikuisuuteen liittyvät roolimutokset, kuten vanhemmuus ja parisuhde, muokkaavat ympäristön yksilöön kohdistuvia odotuksia ja saavat aikaan muutoksia identiteetissä (Erikson, 1959).

Koska identiteetin muutokset ovat seurausta siitä, että yksilö pyrkii harmoniaan oman identiteettikokemuksensa sekä ympäristön palautteen kanssa, hän voi kehittää situationaalisia identiteettejä, joissa identiteetti mukautetaan ympäristöltä saadun palautteen perusteella (Kaufman & Johnson, 2004). Erityisesti stigmatisoituihin ryhmiin kuuluvilla yksilöillä voimakkaat kuulumisen tarpeet voivat johtaa situationaalsiin identiteetteihin, jotka voivat poiketa paljon alkuperäisestä identiteetistä. Voi myös olla, että mikäli yksilön sen hetkinen identiteetti ei mahdollista saavuttamaan yksilön arvostamia asioita, hän voi tietoisesti kehittää uuden identiteetin saavuttaakseen tavoitteensa (Swann & Bossom, 2008).

2 PERHE ADOPTIOIDENTITEETIN KONTEKSTINA

Perhe yksilön ensimmäisenä ihmissuhteiden verkostona muodostaa keskeisen psykososiaalisen kontekstin identiteetin kehitykselle (Erikson, 1968). Adoptoidun identiteettityöstä perheen kontekstissa tekee poikkeuksellisen se, että hänen perhesuhteensa muodostuvat samanaikaisesti kahdesta perheestä: adoptioerheestä ja synnyinperheestä. Adoptoidun identiteettityössä perheen kontekstissa keskeistä on adoptioon liittyvä avoimuuden taso, jota on kahdenlaista. Ensinnäkin avoimuus viittaa *rakenteelliseen avoimuuteen* eli siihen, missä määrin adoptoidulla on pääsy elämänhistoriallisiin tietoihinsa (Berge, Mendenhall, Wrobel, Grotevant & McRoy, 2006; Wolfgram, 2008). Toiseksi avoimuus viittaa *kommunikatiiviseen avoimuuteen*, jolla tarkoitetaan sitä, miten avointa ja luontevaa adoptioon liittyvä kommunikaatio on adoptioerheessä (Brodzinsky, 2006). Yhdessä rakenteellisen ja kommunikatiivisen avoimuuden tasot muodostavat lähtökohdan adoptoidun kehittyvälle käsitykselle itsestään adoptoituna (Brodzinsky, 2006). Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena on se, miten adoption rakenteellinen ja kommunikatiivinen avoimuus haastavat ja mahdollistavat kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelun synnyin- ja adoptioerheen kontekstissa.

2.1 Suljettu adoptio ja synnyinperheen etsiminen

Adoptioon liittyvää rakenteellista avoimuutta kuvataan usein jatkumona, jonka toisessa päässä on *avoin adoptio*, jota luonnehtii jonkinasteinen kontakti synnyinvanhempiin. Jatkumon toisessa päässä on *suljettu adoptio*, jota luonnehtii puolestaan kontaktin puute synnyinperheeseen. (Berge ym., 2006; Wolfgram, 2008.) Kansainväliset adoptiot edustavat kotimaan adoptioista poiketen usein jatkumon suljettua päätä (Högbacka, 2011). Tästä johtuen adoptoiduilta puuttuu yhteys synnyinperheeseensä ja usein myös tiedot heistä (Brooks, Simmel, Wind, & Barth, 2005). Adoptoiduilta puuttuvat usein myös yhteys etniseen alkuperäänsä ja tiedot muista synnyinssukulaisistaan, lääketieteellisestä historiastaan

sekä muista sellaisista identiteettiin liittyvistä perustiedoista, jotka ovat muille usein itsestään selviä (Grotevant, 1997). Synnyinalkuperän selvittäminen on kansainvälisissä adoptioissa usein myös huomattavasti vaikeampaa kuin kotimaan adoptioissa (Partanen, 2014). Sitä, miten adoptoidut käsittelevät näitä puutteellisia tietoja tai sitä, miten he pyrkivät täydentämään niitä, tarkastellaan tässä tutkimuksessa *etsimisen* käsitteellä. Käsite on yleinen adoptiotutkimuksissa ja voi viitata kaikkeen synnyinperheeseen liittyvien ajatusten, informaation etsimisen sekä synnyinperheen konkreettisen etsimisen välillä (Müller & Perry, 2001; Wrobel, Grotevant, McRoy, 2004). Joskus etsiminen jaotellaan myös *sisäiseen* ja *ulkoiseen etsimiseen*, jossa edellisellä viitataan synnyinperheen ajatteluun ja jälkimmäisellä adoptioon liittyvän informaation ja/tai synnyinperheen konkreettiseen etsimiseen (Irhammar & Bengtsson, 2004).

Adoptiotutkijoiden kiinnostuksen kohteina ovat olleet synnyinperheen etsimisen motiivit sekä etsimisen yleisyys adoptoitujen joukossa. Tutkimuksissa etsimisen on havaittu kohdistuvan erityisesti synnyinvanhempien henkilöllisyyteen, ulkonäköön ja persoonallisuuden piirteisiin, adoption taustalla oleviin syihin sekä lääketieteelliseen historiaan (Müller & Perry, 2001; Wrobel & Dillon, 2009; Wrobel & Grotevant, 2019). Synnyinperheen jäsenistä adoptoitujen suurin kiinnostus näyttäisi kohdistuvan synnyinäiteihin (Müller, Gibbs & Arierly, 2003; Müller & Perry, 2001; Ruohio, 2016; Söderlund, 2020). Tämä johtuu siitä, että synnyinäideillä ajatellaan olevan eniten tietoa adoptoitujen varhaisesta elämänsä historiasta sekä adoptioon johtaneista syistä (March, 1995). Vaikka etsimisen motiivit kohdistuvat yleisesti erilaisiin adoptioon ja sukuhistoriaan liittyviin konkreettisiin tietoihin, niin varsinaisia syitä etsimiseen näyttäisivät olevan identiteetin täydentäminen sekä adoptioon liittyvien menetysten käsittely (Powell & Afifi, 2005; Wang, Ponte & Olle, 2015; Yngvesson, 2003).

Tutkijat ovat havainneet sukupuolen ja iän olevan yhteydessä synnyinperheen etsimiseen siten, että naiset pohtivat synnyinperhettään miehiä enemmän ja aikuiset nuoria ja lapsia enemmän (Müller & Perry, 2001; Skinner-Drawz, Wrobel, Grotevant & Von Korff, 2011; Tieman, van der Ende & Verhulst, 2008). Myös se, miten intensiivistä etsiminen on, vaihtelee adoptoitujen välillä aina vähäisestä kiinnostuksesta syvään kaipuuseen löytää synnyinperhe (Dunbar & Grotevant, 2004; Farr, Grant-Marsney & Grotevant, 2014; Müller & Perry, 2001). Lindgren ja Nelson (2013) havainnollistavat tätä vaihtelua jatkumona, jonka toista päätä luonnehtii tässä ja nyt elämä, jossa adoptio ja synnyinalkuperä eivät ole keskeisiä identiteetin ulottuvuuksia. Jatkumon toista päätä luonnehtii puolestaan siellä ja silloin elämä, jossa adoptio ja hylätyksi tuleminen ovat merkityksellisiä identiteetille. Se, miten adoptoidut liikkuvat näiden etsimistä heijastavien eri ääripäiden välillä, kuvastaa adoptioidentiteetin ja etsimisen jatkuvaa luonnetta.

Vaikka suurin osa adoptoiduista näyttäisi pohtivan synnyinperhettään josain määrin ja jossain elämänvaiheessa (Godon, Green & Ramsey, 2014; Hawkins ym., 2007; Tieman ym., 2008; Wrobel & Dillon, 2009), kaikki eivät ole kiinnostuneita synnyinperheensä konkreettisesta etsimisestä. Tämän taustalla on havaittu erilaisia syitä, kuten pelko uudesta hylkäämisen kokemuksesta (Dunbar & Grotevant, 2004; Powell & Afifi, 2005), synnyinvanhempien mahdollinen kuolema

(Carsten, 2000) sekä lojaalisuuden tunne adoptiovanhempia kohtaan (Colaner & Kranstuber, 2010; Kalus, 2016; Powell & Afifi, 2005). Myös synnyinvanhempiin liittyvien negatiivisten käsitysten, itsensä kokemisen erityisesti (adoptioon) välittynä sekä vahvan identifioitumisen johonkin muuhun identiteetin osa-alueeseen on havaittu vähentävän kiinnostusta etsiä synnyinperhe (Roche & Perlez, 2000). Kansainvälisissä adoptioissa maantieteelliset etäisyydet, kieli- ja kulttuurierot sekä sosioekonomiset erot adoptoitujen ja synnyinperheiden välillä voivat niin ikään estää synnyinperheen konkreettisen etsimisen (Tieman ym., 2008).

Adoptiotutkimuksissa on pyritty erilaisten teoreettisten mallien avulla ymmärtämään adoptoidun tarvetta etsiä synnyinalkuperäänsä (Müller & Perry, 2001). *Normatiivinen kehitysprosessimalli* näkee synnyinperheen etsimisen luonnollisena osana adoptoidun psykososiaalista kehitystä, jonka myötä adoptoitu pyrkii luomaan merkityksen itsestään adoptoituna sekä integroimaan synnyinperheensä osaksi identiteettiään ja perhekäsitystään (Brodzinsky, Schecther & Henig, 1993; Wrobel ym., 2004). Normatiivisen kehitysprosessimallin mukaan etsiminen on keino, jonka avulla adoptoitu pyrkii ratkaisemaan adoptioidentiteettiin liittyviä ristiriitoja sekä tyydyttämään ihmisen luonnollista tarvetta luoda elämäkerrallista ja sukupolvien välistä jatkuvuutta (Müller & Perry, 2001). Normatiivinen kehitysprosessimalli korostaa etsimistä läpi elämän jatkuvana prosessina, joka saa erilaisia merkityksiä psykososiaalisen kehityksen eri vaiheissa. Mallin mukaan erityisesti nuoruus ja varhaisaikuisuus ovat vaiheita, jolloin adoptioidentiteettityö on voimakkaimmillaan ja jolloin synnyinperheen etsiminen aktivoituu (Skinner-Drawz ym., 2011; Tieman, ym., 2008). Erityisesti aikuisuuteen liittyvien siirtymien, kuten parisuhteen muodostamisen ja vanhemmaksi tulon, on havaittu aktivoivan synnyinperheen etsimisen (Farr, Grant-Marsney & Grotevant, 2014; Farr, Grant-Marsney, Musante, Grotevant & Wrobel, 2014).

Adoptoidun tarvetta etsiä synnyinalkuperäänsä on selitetty myös *sosiokulttuurisen normimallin* avulla (Müller & Perry, 2001). Normatiivisen perhekäsityksen mukaan perhe perustuu ensisijaisesti biologiseen siteeseen sekä yhteiseen etniseen alkuperään lapsen ja vanhemman välillä (Leighton, 2012; March, 1995). Tätä vasten adoptio näyttäytyy ikään kuin fiktiivisenä tai ”tehtynä” sukulaisuutena ja ”toiseksi parhaana” vaihtoehtona biologisiin siteisiin perustuville perheille (Garber & Grotevant, 2015; Modell, 1977). Koska adoptoitujen perhesuhteet eivät vastaa normatiivista käsitystä perheestä, he kohtaavat usein stigmatisointia, jolla kyseenalaistetaan heidän perheensä normaalius ja ”oikeus” (Baden, 2016; Farr, 2016; Garber & Grotevant, 2015; Söderlund, 2020; Wegar, 2000). Sosiokulttuurista normimallia vasten synnyinperheen etsimisen voi näin ollen ymmärtää reaktiona kohdattuun stigmatisointiin ja keinona, jonka avulla adoptoidut pyrkivät neutralisoimaan adoptioon liittyvän stigman ja saavuttamaan ”normaaliuden” niin omissa kuin ympäristön silmissä (March, 1995; Yngvesson & Mahoney, 2000).

Edellä kuvattujen mallien lisäksi etsimistä on pyritty ymmärtämään myös *psykopatologisen mallin* avulla. Sen mukaan etsiminen on ensisijaisesti seurausta

adoptioperheen vuorovaikutusongelmista, adoptoitujen psyykkisistä ongelmista sekä negatiivisista adoptiokokemuksista (Müller & Perry, 2001). Mallia mukailee käsitys, jonka mukaan synnyinalkuperästä vieraantuminen johtaa väistämättä niin kutsuttuun sukuhistoriaan liittyvään hämmennykseen (genealogical bewilderment), joka puolestaan voi johtaa traumaan ja vaikeuksiin ihmissuhteissa (Brodzinsky ym., 1993; Lifton, 1994; Verrier, 1987). Mallin mukaan synnyinperheen löytäminen on välttämätöntä adoptoidun psyykkiselle hyvinvoinnille ja identiteetin eheydelle. Psykopatologista mallia kritisoidaan siitä, että se jättää huomioimatta synnyinperheen etsimisen taustalla olevat sosiokulttuuriset ja kehityspsykologiset seikat (Müller & Perry, 2001). Tutkimustulokset synnyinperheen etsimisen, adoptioperheen vuorovaikutussuhteiden sekä adoptoidun psyykkisten ongelmien välisistä yhteyksistä ovat olleet ristiriitaisia. Tiemanin ym. (2008) mukaan etsijöillä oli enemmän psyykkisiä ongelmia kuin niillä adoptoiduilla, jotka eivät etsineet synnyinalkuperäänsä. Lisäksi etsijöiden joukossa oli enemmän niitä, joiden adoptiovanhemmat olivat eronneet. Toisaalta Godonin ym. (2014) tutkimuksessa adoptoitujen psyykkisen sopeutumisen ja etsimisen välillä ei havaittu yhteyttä. Myöskään Wrobelin ym. (2004) tutkimuksessa ei löydetty yhteyttä etsimisen, perheen vuorovaikutussuhteiden eikä adoptoidun psyykkisen terveyden välillä.

2.2 Synnyinperhekontakti, identiteetti ja perhekäsitys

Niin kotimaan adoptoitujen kuin kansainvälisesti adoptoitujen synnyinperhekontaktit sekä niiden merkitys adoptoiduille ovat olleet kasvavan mielenkiinnon kohteena. Tutkijoiden mukaan kontakti synnyinperheeseen on pääosin suotuisaa adoptoidun identiteetille (Berge, ym., 2006; Brodzinsky, 2006; Colaner, Horstman, & Rittenour, 2018; Docan-Morgan, 2014; Farr ym., 2014; Grotevant ym., 2007; Wrobel & Grotevant, 2019). Eryityisesti tiedot varhaisesta elämänhistoriasta ja adoptioon johtaneista syistä nähdään tärkeiksi adoptioon liittyvän menetyksen käsittelylle (Colaner & Kranstuber, 2010; Powell & Afifi, 2005). Esimerkiksi Docan-Morganin (2014) tutkimuksen mukaan selityksen saaminen adoption taustalla olevista syistä lisäsi adoptoitujen ymmärrystä synnyinvanhempiin kohtaan ja sai näkemään adoption oikeana ratkaisuna. Useille adoptoiduille fyysisten ja persoonallisten samankaltaisuuksien löytäminen itsensä ja synnyinvanhemman välillä lisää persoonallista ymmärrystä itsestä (Berge ym., 2006; Grotevant & Von Korff, 2011) ja luo jatkuvuuden tunnetta (Docan-Morgan, 2014; 2016; Wang ym., 2015). Ylipäätään synnyinperheen kohtaamisen ja elämänhistoriallisten tietojen täydentymisen nähdään vähentävän synnyinalkuperään ja adoptioon liittyviä fantasioita, minkä puolestaan nähdään vaikuttavan myönteisesti minäkuvaan ja ihmissuhteisiin (Howe & Feast, 2001; Müller & Perry, 2001).

Vaikka adoptoidut ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä kontaktin luomiseen synnyinperheeseen, tutkimusten mukaan kontaktin merkitys adoptoiduille selvää vasta pitkällä aikavälillä ja eroaa yksilöiden välillä (Howe & Feast, 2001; Müller & Perry, 2001). Esimerkiksi, kun jotkut adoptoidut pitävät säännöllisesti

yhteyttä synnyinperheeseensä ja muodostavat läheisen suhteen siihen, toiset lopettavat kontaktin ensitapaamisen jälkeen. Aina kontakti synnyinperheeseen ei ole välttämättä hyväksi adoptoidulle (Berge ym., 2006; Homans, 2013). Näin on erityisesti, jos adoptoitua on kohdeltu kaltoin synnyinperheessä (Brodzinsky, 2006). Kontakti voi myös osoittautua uhaksi sille adoptioidentiteetille, jonka adoptoitu ovat rakentanut (Colaner, Halliwell & Guignon, 2014). Mikäli identiteetti on vahvasti linkittynyt adoptio-perheeseen, voi olla hämmentävää, jos synnyinperhe odottaa adoptoidulta välitöntä sukuyhteyttä ja lojaaliutta (Colaner ym., 2014; Docan-Morgan, 2014; 2016; Powell & Afifi, 2005) ja mikäli odotukset kanssakäymisestä ovat ristiriitaisia (Carsten, 2000). Kontakti voi myös herättää adoptoidussa hylätyksi tulemisen ja pettymyksen tunteita mikäli selviää, että synnyinvanhemmat pitivät muut lapset, mutta antoivat yhden adoptioon (Docan-Morgan, 2014; Kalus, 2016).

Synnyinperhekontaktin on havaittu rakentavan myös perheeseen kuulumisen tunnetta (Brodzinsky, 2006; Colaner ym., 2018; Kalus, 2016). Tutkimuksissa, joissa huomio on ollut lähinnä kotimaan adoptoiduissa, adoptio- ja synnyinperheeseen kuulumisen on nähty usein toisilleen vastakkaisina. Tätä vastakkaisuutta heijastavat esimerkiksi Scharpin (2013) romantisoidut ja pragmaattiset diskurssit kohtaamisesta synnyinäidin kanssa. Romantisoidussa diskurssissa synnyinperhe on ”oikea” perhe, aidon identiteetin lähde ja yhteys synnyinäitiin välittömästi löytyvä, kun taas adoptio-perhe näyttäytyy stigmatisoituna ja diskurssivelvollisena perheenä. Pragmaattisessa diskurssissa puolestaan haastetaan normatiivinen perhekäsitys, määritellään adoptio-perhe ”oikeaksi” perheeksi ja koetaan synnyinperhe vieraaksi. Tämänkaltainen diskurssi edustaa tiukkaraajaista eksklusiivista perhekäsitystä (Castrén & Högbacka, 2014), joka rajaa synnyinvanhemmat perhekäsityksen ulkopuolelle. Diskurssilla on yhtymäkohtia Anzurin ja Myersin (2020) ja Browningin ja Duncanin (2005) tutkimuksiin, joissa adoptiovanhemmuus kuvataan ensisijaiseksi vanhemmuudeksi, jota perustellaan hoivalla ja yhteisellä elämänhistorialla. Colanerin ym. (2018) mukaan edellä kuvatun kaltaiset vastakkaiset kuvaukset heijastavat perheiden erilaisia rooleja adoptoidun elämässä. Kun synnyinvanhemmat ovat muodostaneet lähtökohdan adoptoitujen ulkonäön ja persoonallisuuden piirteille sekä kyvyille, ovat adoptiovanhemmat tarjonneet adoptoidulle kasvukontekstin, hoivan ja kulttuurisen sosiaalistamisen.

Toisaalta Scharpin (2013) ja Anzurin ja Myerin (2020) tutkimuksissa havaittiin myös joustavampia perhekäsityksiä, joissa niin adoptio- kuin synnyinvanhemmat sisältyivät vanhemmuuden määritelmään toisen korvaamatta toista. Tämänkaltainen käsitys, joka sisällyttää synnyinvanhemmat osaksi perhettä, viittaa inklusiivisempaan perhekäsitykseen, jossa perheen rajat ovat huokoisempia (Castrén & Högbacka, 2014) ja jossa adoptio-perhe näyttäytyy laajennettuna perheenä (Browning & Duncan, 2005). Docan-Morganin (2016) tutkimustulokset Koreasta adoptoitujen synnyinperhek kontakteista heijastavat edellä kuvatun kaltaisia erilaisia identifioitumisia. Tutkimuksessa synnyinperheitä kuvattiin niin vieraaksi, ensisijaiseksi perheeksi kuin osaksi laajennettua perhettä. Tutkimus toi esiin myös, kuinka kieli- ja kulttuurierojen vuoksi kansainvälisesti adoptoitujen

suhteen kehittyminen synnyinperheisiin voi estyä tai viedä vuosia (Docan-Morgan, 2016). Kansainvälisesti adoptoitujen synnyinperhekontaktin merkityksestä adoptoitujen identiteetille tarvitaan lisää tietoa. Tässä tutkimuksessa tätä tietoa pyritään luomaan tarkastelemalla sitä, miten adoptoidut neuvottelevat identiteettiään sekä kuulumistaan synnyin- ja adoptioperheisiinsä kertoessaan synnyinperheensä kohtaamisesta.

2.3 Adoptioperheen kommunikaatio ja adoptioidentiteetti

Tässä tutkimuksessa käytetty käsite, *kommunikatiivinen avoimuus*, perustuu David Kirkin (1964) klassikkoteokseen *Shared fate*, jossa hän ensimmäisenä tutkijana toi esiin avoimen kommunikaation merkityksen adoptioperheissä. Kirkin (1964) mukaan adoptiovanhempien tulisi tunnistaa adoptioperheisiin liittyvät erityispiirteet ja erot verrattuna muihin perheisiin ja tukea adoptoituja näiden osoittaessa kiinnostusta adoptiohistoriaansa ja synnyinalkuperäänsä kohtaan. Myöhemmin adoptioon liittyvä kommunikaatio on ollut kasvavan mielenkiinnon kohteena ja tutkijat ovat korostaneet adoptioidentiteetin rakentumista kommunikatiivisena prosessina (Galvin, 2006; Galvin & Braithwaite, 2014) ja keskeisenä adoptioperheen vuorovaikutustehtävänä (Brodzinsky, 2005). Galvinin (2006) mukaan juuri adoptioperheiden poikkeavuus normatiivisesta perhekäsityksestä tekee heistä diskurssivelvollisia. Tämä merkitsee sitä, että adoptioperheen jäsenet ovat muita perheitä enemmän riippuvaisia kommunikatiivisista prosesseista rakentaessaan niin henkilökohtaisia identiteettejään kuin perheidentiteettejään.

Tutkijoiden mukaan tässä kommunikatiivisessa prosessissa erityisesti adoptiovanhemmilla on merkittävä rooli tukea adoptoituja muodostamaan käsitys itsestään adoptoituna sekä integroimaan synnyinperhe osaksi identiteettiään sekä perhekäsitystään (Colaner & Kranstuber, 2010; Jones & Hackett, 2007; Von Korff, Grotevant, Koh & Samek, 2010). Keskeistä tässä prosessissa on erityisesti adoptioon liittyvän kommunikaation avoimuus (Brodzinsky, 2006; Farr, Grant-Marsney & Grotevant, 2014). Tämä viittaa siihen, missä määrin ja miten adoptiovanhemmat tarjoavat lapsilleen niin adoptioon liittyvää konkreettista tietoa kuin myös mahdollisuuksia käsitellä adoptioon liittyviä tunteita ja ajatuksia (Brodzinsky, 2006; Wrobel, Kohler, Grotevant, & McRoy, 2003). Kommunikatiivisen avoimuuden nähdään olevan osittain riippuvaista adoption rakenteellisesta avoimuudesta eli siitä, missä määrin adoptoiduilla ja adoptioperheillä on tietoa adoptoidun synnyinalkuperästä tai mahdollisuus olla yhteydessä synnyinperheeseen (Wrobel ym., 2003).

Rakenteellinen avoimuus ei ole kuitenkaan aina mahdollista. Erityisesti kansainvälisissä adoptioissa se on kotimaan adoptioita huomattavasti vähäisempää (Brodzinsky, 2006). Rakenteellista avoimuutta tärkeämpänä pidetäänkin sitä tapaa, jolla adoptioperheissä kommunikoidaan adoptiosta (Brodzinsky, 2005; 2006; Colaner & Soliz, 2017; Jones & Hackett, 2007; Von Korff & Grotevant, 2011).

Kun adoptiokommunikaatio on luonteeltaan avointa ja sensitiivistä, se saa adoptoidun kokemaan adoptioon liittyvät ajatuksensa ja tunteensa hyväksytyiksi ja ymmärretyiksi adoptioperheissä (Brodzinsky, 2005; Colaner & Soliz, 2017). Keskeistä kommunikaatiossa on myös oikea-aikainen kertomus adoptiosta adoptoidun kehitystä vastaavalla tavalla. Erityisesti adoptoidun varhaisina vuosina adoptiovanhempien kertomukset siitä, miten ja miksi adoptioperhe muodostui, muokkaavat adoptoidun kehittyvää käsitystä itsestään adoptoituna (Grotevant & Von Korff, 2011; Wrobel ym., 2003). Näillä kertomuksilla on havaittu olevan yhteys adoptoitujen minäkuvaan, hyvinvointiin ja sopeutumiseen myös myöhemmin elämässä (Kranstuber & Kellas, 2011).

Edellä kuvatun lisäksi adoptiokommunikaation avoimuuden on havaittu olevan yhteydessä adoptoitujen yleiseen hyvinvointiin ja positiiviseen identiteetin kehitykseen (Berge ym., 2006; Le Mare & Audet, 2011) sekä myönteisiin adoptiokokemuksiin (Colaner & Soliz, 2017). Tutkijat ovat havainneet adoptiokommunikaation avoimuuden edistävän myös adoptiovanhempien ja adoptoitujen välistä suhdetta (Colaner & Soliz, 2017). Tutkimusten mukaan myös ne yksilöt, jotka ovat tyytyväisempiä adoptioperheen adoptiokommunikaatioon, ovat muita taipuvaisempia etsimään adoptioon liittyvää informaatiota varhaisaikuisuudessa (Grotevant, Rueter, Von Korff & Gonzalez, 2011) ja tyytyväisempiä luomaansa synnyinperhekontaktiin (Farr, Grant-Marsney & Grotevant, 2014).

Vaikka edellä kuvatut tutkimukset osoittavat selkeästi kommunikatiivisen avoimuuden olevan monella tapaa etu adoptoiduille sekä adoptioperheiden vuorovaikutussuhteille, perustuvat ne pääosin kotimaan adoptoitujen, adoptoitujen lasten ja nuorten tai adoptiovanhempien kokemuksiin. Tässä tutkimuksessa pyritään lisäämään ymmärrystä adoptioon liittyvästä kommunikaatiosta tarkastelemalla kansainvälisesti adoptoitujen aikuisten kokemuksia siitä, minkälainen merkitys adoptioon liittyvällä kommunikaatiolla on ollut heidän identiteetilleen sekä kokemukselleen perheeseen kuulumisesta.

3 NORMATIIVINEN VALKOISUUS IDENTITEETIN KONTEKSTINA

Perheen lisäksi adoptoidun identiteettityötä kontekstualisoivat laajemmat sosiaaliset ympäristöt, kuten adoptoitujen ystäväpiiri, erilaiset yhteiskunnalliset instituutiot sekä adoptiokotimaan kulttuuriset käsitykset kansalaisuudesta ja perheestä (Grotevant ym., 2000). Tutkimusten mukaan adoptioidentiteettityön laajemmissa sosiaalisissa konteksteissa aktivoi erityisesti ympäristön suhtautuminen adoptoitujen adoptioperheenjäsenistä sekä adoptiokotimaan kantaväestöstä poikkeavaa ulkonäköä kohtaan (Baden, Treweeke & Alhuwalia, 2012; Grotevant ym., 2000). Grotevantin (1997) mukaan adoptoidun identiteettityössä suhteessa laajempiin sosiaalisiin ympäristöihin keskeistä on se, miten adoptoitu tulee toimeen erilaisuutensa kanssa siinä yhteiskunnassa ja kulttuurissa, johon hänet on adoptoitu. Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena on erityisesti se, miten normatiivinen käsitys suomalaisuudesta valkoisuutena ja/tai syntyperäisenä suomalaisuutena haastaa adoptoidut neuvottelemaan identiteettiään.

3.1 Rodullistaminen ja valkoisuuden normi

Adoptoitujen syrjinnän kokemuksia on tarkasteltu aiemmissa tutkimuksissa rasismin, rodullisen syrjinnän, rodullisten mikroaggressioiden sekä arkipäivän rasismin käsitteiden avulla (Baden, 2016; Koskinen, 2014; Rastas, 2009; Schires ym., 2020; Tigervall & Hübinette, 2010; Zhang, Zhang & Pinderhughes, 2019). Tässä tutkimuksessa adoptoitujen syrjinnän kokemuksia tarkastellaan *rodullistamisen* käsitteen avulla. Rodullistaminen toimii tutkimuksessa sateenvarjoterminä, joka kokoaa alleen adoptoitujen ei-valkoisuuteen liittyviä syrjinnän kokemuksia kuvaavat erilaiset käsitteet. Käsitteen käyttöä tutkimuksessa perustelee myös se, että se ei sisällä rasismin käsitteeseen etenkin arkipuheessa liittyvää ajatusta ”roduista” ja niihin liittyvistä hierarkioista (Garner, 2017). Vastaavista syistä tutkimuksessa käytetään ”rotu” -käsitteen sijaan *ei-valkoisuuden* tai *ihonvärin* käsitettä,

kun viitataan adoptoitujen suomalaisesta kantaväestöstä poikkeavaan ulkonäköön. Rodullistamisella viitataan tässä tutkimuksessa siten prosesseihin, joissa ”rotuja” tehdään ihmisten fyysisten piirteiden, uskonnon, etnisen ja kulttuurisen alkuperän perusteella (Miles, 1993) ja joilla oikeutetaan oman ryhmän ylemmyys ja suljetaan ulkopuolelle rodullistetut toiset (Goldberg, 1993). Piirteenoimaista rodullistaville prosesseille on muiden syrjinnän muotojen tavoin niiden intersektionaalisuus eli se, miten erityisesti sukupuoli, sosioekonominen asema ja etninen alkuperä ovat toisiinsa kietoutuneita ja luovat päällekkäisiä ja rinnakkaisia etuoikeuksien ja syrjinnän muotoja yhteiskunnassa (Mulinari, Keskinen, Irni & Tuori, 2009).

Adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia tarkastellaan tässä tutkimuksessa *valkoisuuden normia* vasten, sillä rodullistamisen prosessit länsimaisissa yhteiskunnissa kytkeytyvät erottamattomasti valkoisuuden normatiivisuuteen (Loftsdóttir & Jensen, 2012). Tästä normatiivisuudesta käsin esimerkiksi suomalaisuus nähdään ensisijaisesti syntyperäisenä suomalaisuutena sekä valkoisuutena ja edellytyksenä niille, jotka haluavat olla osa suomalaista yhteiskuntaa (Högbacka & Ruohio, 2020; Keskinen, Näre & Tuori, 2015). Valkoisuus edustaa siten eräänlaista ulkoista, yleensä ihonväriin liittyvää piirrettä, ideologiaa ja kulttuuria, jota vasten muiden osallisuutta ja kuulumista arvioidaan (Hübinette, 2012). Valkoisuus ei viittaa niinkään valkoisiin yksilöihin, vaan enemmänkin siihen sosiaalisesti rakennettuun ja ylläpidettyyn etuoikeuteen ja valta-asemaan, joka valkoisella enemmistöllä on yhteiskunnassa (Delgado & Stefancic, 2001). Valkoisuuden kritiikkiä ei siten tulisi mieltää arvosteluksi yksittäisiä ihmisiä kohtaan, vaan enemmänkin kritiikiksi valkoisuuden normatiivisuutta ja siitä kumpuavaa syrjintää ja toiseuttamista kohtaan (Gillborn, 2005). Fyysinen valkoisuus ei myöskään automaattisesti riitä täyttämään valkoisuuden normia, sillä valkoisuuteen liittyville valta-asetelmille on ominaista niiden intersektionaalisuus. Tästä johtuen esimerkiksi työnväenluokkaiset, maahanmuuttajataustaiset, naiset, vammaiset ja seksuaalivähemmistöjen edustajat voivat fyysisestä valkoisuudestaan huolimatta sijoittua valkoisuuteen liittyvän vallan ja etuoikeuksien marginaaliin ja altistua erilaisille syrjinnän ja toiseuttamisen kokemuksille (Preston & Chadderton, 2012).

Valkoisuuden normatiivisuus heijastuu useista niin kotimaisista kuin kansainvälisistä tutkimuksista, jotka ovat osoittaneet kansainvälisesti adoptoitujen altistuvan muiden maahanmuuttajataustaisten tavoin erilaisille rodullistamisen kokemuksille (Docan-Morgan, 2011; Ferrari, Rosnati, Canzi, Ballerini & Ranieri, 2017; Kalb, 2012; Koskinen, 2014; 2015; Lee, 2010; Rastas, 2002; 2009; Riley-Behringer, Groza, Tieman & Juffer, 2014; Ruohio, 2016; Tigervall, & Hübinette, 2010). Rodullistamista perustellaan arkipuheissa usein maahanmuuttajien ja valtaväestön välisillä kulttuurisilla eroilla, kuten kielellä, uskonnolla ja tavoilla (Puuronen, 2011). Kuitenkin Suomeen adoptoituja voi pitää kulttuurisesti täysin suomalaisina, sillä he täyttävät kaikki Suomen kansalaisuuteen ja kulttuuriin liittyvät kriteerit. Ainoa asia, joka erottaa erityisesti ne adoptoidut, jotka poikkeavat ulkonäöltään suomalaisesta kantaväestöstä, on heidän ihonväriinsä. Näin ollen kan-

sainvälisesti adoptoitujen rodullistamisen kokemukset niin Suomessa kuin muissakin länsimaissa näyttäisivät liittyvän siihen, että adoptoidut eivät ihonvärinsä vuoksi täytä normatiivisen valkoisuuden vaatimusta. Toisaalta aina valkoisuuskään ei riitä täyttämään suomalaisuuden kriteeriä, sillä myös Itä-Euroopasta adoptoidut – erityisesti Venäjältä adoptoidut – voivat altistua rodullistamiselle, kun heidän synnyinalkuperänsä paljastuu (Högbacka & Ruohio, 2020; Ruohio, 2016).

Adoptoitujen kohtaaman rodullistamisen on havaittu olevan moninaista ja vaihtelevan rodullistamisen kontekstista ja vuorovaikutuksen toisesta osapuolesta riippuen avoimen tahallisuudesta aina tahattomampiin ja vaikeammin havaittaviin rodullistamisen muotoihin. Tutkijoiden mukaan rodullistaminen esiintyy adoptoitujen kokemuksissa esimerkiksi toistuvana katseiden ja huomion kohteena olemisena (Koskinen, 2014; Rastas, 2009), ihonväriin ja etniseen alkuperään liittyvinä kommentteina, stereotyyppioina ja solvaavina nimittelyinä (Hübinette & Tigervall, 2009; Rastas, 2009; Ruohio, 2016) ja joskus jopa fyysisenä väkivaltana (Docan-Morgan, 2011; Koskinen, 2014; Tigervall & Hübinette 2010). Rodullistamisen on havaittu ilmenevän myös sellaisina institutionaalisen rodullistamisen muotoina, kuten epätasa-arvoisena kohteluna työmarkkinoilla (Hällgren, 2005; Ruohio, 2016). Tyypillistä adoptoitujen rodullistamisen kokemuksille on myös se, että ne ilmenevät joskus hyväntahtoisiksi tarkoitettuina adoptoitujen ihonväriin ja/tai etniseen alkuperään liittyvinä huomioina ja kommentteina (Koskinen, 2014; Zhang ym., 2019). Tämänkaltaiset kokemukset viittaavat rodullistaviin mikroaggressioihin, joille on usein tyypillistä niiden tahattomuus ja se, että niillä ei pyritä tietoisesti loukkaamaan (Sue ym., 2007). Tästä huolimatta ne voidaan erityisesti toistuessaan kokea loukkaavina ja poissulkevinä (Sue ym., 2007). Mikroaggressioiden nähdään olevan myös muita rodullistamisen muotoja haitallisempia, sillä ne ovat usein vaikeammin havaittavissa ja siksi myös vaikeammin vastutettavissa (Sue ym., 2007).

Yhteistä adoptoitujen rodullistamisen kokemuksille on tutkimuksissa se, että ne kohdistuvat yhtä lailla lapsiin, nuoriin ja aikuisiin (Hübinette & Tigervall, 2009; Koskinen, 2014; Rastas, 2002; Ruohio, 2016). Tutkimusten mukaan myös rodullistamisen kontekstit ovat moninaisia vaihdellen erilaisista julkisista tiloista sellaisiin sosiaalisiin instituutioihin, kuten varhaiskasvatukseen, kouluun ja työelämään. Tyypillistä adoptoitujen kokemuksille on myös se, että he eivät kohtaa rodullistamista ainoastaan ventovierailta, vaan kontekstista ja rodullistamisen muodosta riippuen he saattavat kohdata sitä myös sellaisten itselleen tärkeiden toisten, kuten ystävien, luokkatovereiden, työtovereiden, opettajien ja joskus jopa adoptioperheen ja -sukulaisten taholta (Hällgren, 2005; Koskinen, 2014; Rastas, 2009; Tigervall & Hübinette, 2010).

3.2 Rodullistaminen, hyvinvointi ja identiteetti

Adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia tarkastelevien laadullisten tutkimusten yhteinen viesti on ollut, että rodullistaminen on haitallista adoptoitujen

psykkiselle hyvinvoinnille ja identiteetille ja että adoptoidut joutuvat ponnistelemaan muita enemmän saavuttaakseen paikkansa yhteiskunnassa (Hübinette & Tigervall, 2009; Hällgren, 2005). Meta-analyyttisten tutkimusten mukaan kansainvälisesti adoptoidut ovat yleisesti ottaen hyvin sopeutuneita, joskin heidän on havaittu olevan nuoruudessa ja aikuisuudessa muuta väestöä enemmän edustettuina mielenterveyspalveluissa (Juffer & Van Ijzendoorn, 2005). Lisäksi kansainvälisesti adoptoitujen on havaittu kärsivän muuta väestöä ja kotimaan adoptoituja enemmän erilaisista psyykkisistä häiriöistä, kuten ahdistuneisuudesta, masennuksesta, psykoosista, käyttäytymisen häiriöistä sekä päihteiden käytöstä (Behle & Pinquart, 2016; Rosnati, Montirosso, & Barni, 2008). Adoptoitujen muuta väestöä heikompaa psyykkistä terveyttä perustellaan usein adoptiota edeltävillä traumaattisilla kokemuksilla, laitoshoidolla (Palacios & Brodzinsky, 2010) sekä adoptiovanhempien matalalla kynnyksellä hakea lapsilleen apua mielenterveyspalveluista (Miller ym., 2000).

Viime vuosina on alettu vähitellen kiinnittämään huomiota adoptoitujen rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen terveyden väliseen yhteyteen. Tutkimustulokset ovat yhteneviä muita maahanmuuttajataustaisia ja etnisiä vähemmistöjä tarkastelevien tutkimusten kanssa, joissa rodullistamisen kokemusten on todettu olevan merkittävä riski psyykkiselle terveydelle erityisesti nuoruudessa ja varhaisaikuisuudessa (Priest ym., 2013; Schmitt, Branscombe, Postmes, Garcia, 2014), jolloin muilta saatu hyväksyntä ja huomio ovat merkittäviä identiteetin kehitykselle (Umaña-Taylor, 2016). Tutkimuksissa rodullistamisen kokemusten on havaittu olevan yhteydessä adoptoitujen lasten ja nuorten erilaisiin käyttäytymisen ongelmiin, ahdistukseen, masennukseen sekä päihteiden käyttöön (Arnold, Braje, Kawahara, & Shuman, 2016; Lee, Lee, Hu, & Kim, 2015; Schires, 2020). Rodullistamisen kokemusten negatiivinen vaikutus näyttäisi jatkuvan aikuisikään saakka, sillä tutkimuksessa niiden on havaittu olevan yhteydessä myös aikuisten adoptoitujen masennuksen kokemuksiin (Arnold ym., 2016). Lisäksi rodullistamisen kokemusten on havaittu olevan käänteisesti yhteydessä adoptoitujen nuorten ja nuorten aikuisten itsetuntoon (Ferrari ym., 2017) sekä vähentävän tyytyväisyyttä omaa ulkonäköä kohtaan (Feigelman, 2000). Adoptoitujen rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen hyvinvoinnin välisen yhteyden ymmärtämiseksi tarvitaan kuitenkin lisää tutkimustietoa. Tässä tutkimuksessa tätä ymmärrystä pyrittiin lisäämään tarkastelemalla adoptoitujen rodullistamisen kokemusten yhteyttä psyykkiseen oireiluun, jota ilmensivät tutkimuksessa psyykinen ahdistus sekä uniongelmat. Syvempää ymmärrystä rodullistamisen merkityksestä identiteetille haettiin myös tarkastelemalla sitä, minkälaisin moninaisin tavoin rodullistaminen haastaa adoptoidut neuvottelemaan identiteettiään.

4 SELVIITYMISSTRATEGIAT JA RODULLISTAMINEN

4.1 Selviytymisstrategiat tutkimuksellisena käsitteenä

Vaikka rodullistamisen tiedetään olevan riski adoptoitujen hyvinvoinnille (Arnold ym., 2016; Lee ym., 2015; Schires, 2020), on toistaiseksi varsin vähän tutkimustietoa siitä, minkälaisia *selviytymisstrategioita* adoptoidut käyttävät pyrkiesään vastustamaan rodullistamista ja sen haitallisia seurauksia identiteetille sekä psyykkiselle hyvinvoinnille. Selviytymisstrategioilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa niitä erilaisia niin tietoisia kuin tiedostamattomia toimintamalleja, joihin yksilöt turvautuvat pyrkiesään selviytymään stressiä aiheuttavista kokemuksista ja säilyttämään psyykkisen tasapainonsa (Brondolo, Ver Halen, Pencille, Beatty & Contrada, 2009; Lazarus & Folkman, 1984). Selviytymisstrategioille ominaista on niiden prosessinomaisuus, kontekstisidonnaisuus sekä se, että mikä tahansa strategioista voi palvella useita erilaisia pyrkimyksiä (Lazarus & Folkman 1984; Skinner, Edge, Altman & Sherwood, 2003). Lisäksi selviytymisstrategioita ja niiden vaikutuksia määrittävät useat toisiinsa kietoutuvat tekijät, kuten stressiä aiheuttavan tilanteen luonne, konteksti, se, kenen taholta uhkaa koetaan sekä selviytymisstrategioita käyttävien yksilöiden persoonalliset, psyykkiset ja sosiaaliset voimavarat (Lazarus & Folkman, 1984).

Selviytymisstrategiakirjallisuuden mukaan selviytymiskeinot voidaan jakaa kahteen eri pääryhmään sen mukaan, miten yksilöt kohtaavat stressiä aiheuttavia tilanteita (Lazarus & Folkman 1984). Ensinnäkin ne voivat viitata ratkaisukeskeisiin strategioihin, joissa pyritään vaikuttamaan suoraan uhkaavaksi koettuun tilanteeseen tai henkilöön ja näin minimoimaan koettua uhkaa. Tämä voi ilmetä esimerkiksi siten, että vuorovaikutustilanteissa stressiä aiheuttavaa osapuolta vastustetaan verbaalisesti, toiminnallisesti tai vihan ilmauksin, jotta tämä saataisiin muuttamaan käytöstään tai asenteitaan (Swim, Hyers, Cohen, Fitzgerald & Bylsma, 2003). Tutkimusten mukaan aktiivinen tilanteisiin vaikuttaminen voi vähentää uhriksi joutumisen tunnetta ja ehkäistä masennusta (Alvarez &

Juan, 2010). Toiseksi selviytymisstrategioilla voidaan viitata tunnekeskeisiin strategioihin. Niille tyypillistä on se, että hyvinvointia ja identiteettiä uhkaavaan tilanteeseen tai henkilöihin vaikuttamisen sijaan ahdistusta pyritään estämään arvioimalla tilanne uudelleen. Tämä voi ilmetä esimerkiksi siten, että vältetään ajattelemasta uhkaavaksi koettua tilannetta, vähätellään sitä tai kielletään kokonaan sen olemassaolo (Lazarus & Folkman 1984). Se, kumpaan päästrategiaan yksilöt turvautuvat, riippuu identiteettiä ja hyvinvointia uhkaavan tilanteen luonteesta. Mikäli uhkaavan tilanteen muuttamiseksi voidaan tehdä jotain, yksilöt valitsevat yleensä ongelmanratkaisukeskeisen strategian. Muussa tapauksessa on todennäköisempää turvautua tunnekeskeisiin strategioihin (Lazarus & Folkman, 1984).

4.2 Etninen identiteetti selviytymisstrategiana

Tutkijat ovat havainneet etnisen identifioitumisen suojaavan maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä rodullistamisen haitallisuudelta eri tavoin (Brondolo ym. 2009). Ensinnäkin identifioituminen omaan etniseen alkuperäryhmään tai muihin rodullistettuihin ryhmiin tarjoaa yksilölle kuulumisen tunnetta, emotionaalista ja sosiaalista tukea ja tekee syrjinnästä jaetun kokemuksen (Crocker & Major, 1989; Major & O'Brien, 2005). Toiseksi rodullistamisen kokemukset voivat saada ihmiset reagoimaan rodullistamiseen keskittymällä etnisen ryhmänsä positiivisiin ominaisuuksiin. Tällöin etninen identiteetti toimii kulttuurisena voimavarana, joka suojaa rodullistamisen haitallisilta seurauksilta (Phinney, 2003). Kolmantena, etnisen identiteetin suojaavuus voi perustua siihen, että rodullistaminen tulkitaan enemmän omasta ryhmäasemasta kuin itsestä johtuvaksi (Crocker & Major, 1989). Toisaalta vahva identifioituminen omaan etniseen alkuperäryhmään voi vahvistaa rodullistamiseen liittyvää ahdistusta, sillä se tekee yksilöstä usein tietoisemmän omaan ryhmäänsä kohdistuvasta syrjinnästä (Yip, Gee & Takeuchi, 2008). Vahvan ryhmäidentiteetin omaava jäsen voi vastata rodullistamisen uhkaan vahvistamalla entisestään ryhmäidentiteettiään, kun taas heikomman ryhmäidentiteetin omaava voi pyrkiä ottamaan etäisyyttä rodullistettuun ryhmäänsä (Major & O'Brien, 2005).

Tutkimustulokset siitä, miten etninen identiteetti suojaa kansainvälisesti adoptoituja nuoria ja nuoria aikuisia rodullistamisen haitallisuudelta ovat olleet ristiriitaisia. Esimerkiksi Leen ym., (2015) tutkimuksessa etninen identiteetti, joka määriteltiin samastumiseksi omaan etniseen alkuperään ja ylpeydeksi sitä kohtaan, oli yhteydessä adoptoitujen ahdistuksen kokemuksiin, erilaisiin käyttäytymisen ongelmiin ja päihteiden käyttöön. Myös Cederbladin, Höökin, Irhammarin ja Mercken (1999) tutkimuksessa havaittiin vahvan etniseen alkuperään identifioitumisen olevan yhteydessä ahdistuksen ja erilaisten käyttäytymisen ongelmien lisäksi heikompaan itsetuntoon. Tämän nähdään johtuvan siitä, että voimakas identifioituminen omaan alkuperäryhmään saa adoptoidut tunnistamaan herkemmin rodullistamisen ja myös varautumaan siihen (Lee ym., 2015). Tutkijat

ovat havainneet, että suojatakseen itseään rodullistamisen kokemuksilta, adoptoidut pitävät usein etäisyyttä oman etnisen alkuperäryhmänsä edustajiin ja muihin rodullistettuihin vähemmistöihin ja korostavat adoptiokotimaansa identiteettiä (Koskinen, 2014; McGinnis ym., 2009; Sætersdal & Dalen, 2000). Tämänkaltaisen identifikaation on havaittu olevan tyypillinen strategia erityisesti nuoruudessa, sillä se mahdollistaa adoptoidulle yhteisöön kuulumisen tunteen (Sætersdal & Dalen, 2000).

Toisaalta identifioitumisen omaan etniseen alkuperäryhmään ja muihin rodullistettuihin ryhmiin on havaittu olevan adoptoiduille sosiaalinen voimavara (Tigervall & Hübinette, 2010), tukevan psyykkistä hyvinvointia sekä suojaavan rodullistamisen haitallisuudelta (Lee ym., 2015). Arnoldin ym. (2016) pitkittäistutkimus osoitti, että etninen identiteetti, joka määriteltiin alkuperäkulttuuriin sosiaalistumisena sekä valmistautumisena rodullistamisen kohtaamiseen, oli negatiivisesti yhteydessä masennuksen kokemuksiin ja positiivisesti yhteydessä itsetuntoon. Tutkimuksen mukaan etninen identiteetti suojasi adoptoitujen psyykkistä hyvinvointia aikuisuuteen saakka (Arnold ym., 2016). Samankaltaisiin tuloksiin ovat päätyneet myös tutkijat, joiden mukaan etninen identiteetti alkuperäkulttuurin tuntemisena ja sitä kohtaan tunnettuna ylpeytenä, oli positiivisesti yhteydessä adoptoitujen itsetuntoon (Basow, Lilley, Bookwala & McGillicuddy-DeLisi, 2008; Ferrari, ym. 2017). Vaikka ylpeyttä omaa etnistä alkuperää kohtaan pidetään rodullistamiselta suojaavana tekijänä, on se adoptoiduille haasteellista, sillä heiltä puuttuvat usein sellaiset etniseen alkuperään identifioitumisen kompetenssit, kuten kielen ja kulttuurin tuntemus sekä verkostoituminen oman alkuperäryhmän jäseniin (Ramsey & Mika, 2011). Lindin (2012) mukaan etnistä alkuperää kohtaan tunnetun ylpeyden sijaan pitäisi adoptoitujen kohdalla puhua enemmänkin omaan ulkonäköön liittyvästä hyväksynnästä ja ylpeydestä.

Tutkijoiden mukaan omaan alkuperäryhmään identifioitumista suojaavampi tekijä rodullistamisen haitallisuudelta on kaksikulttuurinen identiteetti eli se, miten adoptoidut integroivat identiteettiinsä samanaikaisesti niin adoptiokotimaansa kulttuurin kuin etnisen alkuperänsä. Esimerkiksi Ferrarin ym. (2015) italialaistutkimus osoitti, että adoptoitujen identifioituminen niin omaan etniseen alkuperään kuin italialaiseen kulttuuriin olivat yhteydessä vahvaan kaksikulttuuriseen identiteettiin. Kaksikulttuurinen identiteetti puolestaan edisti adoptoitujen psyykkistä hyvinvointia (itsetuntoa, itsenäisyyttä ja kykyä kohdata vaikeuksia) sekä suojasi rodullistamisen haitallisilta seurauksilta. Tutkijoiden mukaan erityisesti aikuistumisen myötä adoptoiduilla näyttäisi olevan kyky kohdata identiteettinsä moniulotteisuus ja mahdollisuus muodostaa kaksikulttuurinen identiteetti (Koskinen, 2014; McGinnis ym., 2009; Sætersdal & Dalen, 2000).

4.3 Sosiaalinen tuki selviytymisstrategiana

Maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä tarkastelevissa tutkimuksissa *sosiaalisen tuen* on havaittu olevan keskeinen strategia, jonka avulla yksilöt suojautuvat

rodullistamiselta ja sen haitallisilta seurauksilta (Brondolo ym., 2009). Sosiaalisella tuella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sellaista saatavilla olevaa ihmissuhdeiden verkostoa (esim. perhe, ystävät, vertaisryhmät), joka osoittaa rakkautta ja huolenpitoa yksilöä kohtaan (Sarason, Levine, Basham & Sarason, 1983). Selviytymisstrategiana sosiaalinen tuki on moniulotteinen ja voi sisältää piirteitä niin ongelmanratkaisukeskeisistä kuin tunnekeskeisistä strategioista. Sosiaalinen tuki toimii ongelmanratkaisukeskeisenä strategiana, kun yksilöt hakevat aktiivisesti tukea kohtaamaansa rodullistamiseen tai kun he pyrkivät saamaan muut puolelleen vastustamaan rodullistamista (Noh & Kaspar, 2003). Tunnekeskeisenä strategiana se puolestaan toimii, kun yksilöt hakevat pelkästään emotionaalista tukea ja lohdutusta läheisiltään (Tull, Sheu, Butler & Cornelious, 2005).

Sosiaalisen tuen suojaavuuden nähdään perustuvan siihen, että kommunikointi harmillisista tapahtumista tärkeiden toisten kanssa auttaa tekemään rodullistamisesta jaetun kokemuksen (Sarason ym., 1983). Sosiaaliset verkostot tarjoavat yksilöille myös roolimalleja sekä opastavat löytämään keinoja, joiden avulla he voivat vastustaa rodullistamista ja suojautua sen seurauksilta (Brondolo ym., 2009). Etnisiä vähemmistöjä ja maahanmuuttajia tarkastelevissa tutkimuksissa sosiaalisen tuen on havaittu lieventävän rodullistamisen aiheuttamaa psyykkistä ahdistusta (Park, Wang, Williams & Alegría, 2018), depressiota (Noh & Kaspar, 2003), stressioireita (Ajrouch, Reisine, Lim, Sohn & Ismail, 2010; Kim & Epstein, 2010) sekä aggressiivisuutta (Wright & Wachs, 2019). Toisaalta myös päinvastaisia tuloksia on saatu, sillä etnisiin vähemmistöihin kuuluvilla miehillä sosiaalisen tuen on havaittu olevan yhteydessä ahdistuksen ja stressin kokemukseen (Alvarez & Juan, 2010; Liang, Alvarez, Juang & Liang, 2007). Sosiaalisen tuen suojaavuus näyttäisi perustuvan myös sosiaalisen tuen luonteeseen. Esimerkiksi, mikäli sosiaalinen tuki perustuu enemmän kokemusten murehtimiseen ja ”vatvomiseen” kuin kokemusten jakamiseen, se voi uhata psyykkistä hyvinvointia (Brondolo ym., 2009).

Vaikka etnisiä vähemmistöjä ja maahanmuuttajia tarkastelevien tutkimusten perusteella tunnustetaan sosiaalisen tuen merkitys rodullistamiselta suojautumisessa, ei tietoa ole juurikaan siitä, miten sosiaalinen tuki suojaa kansainvälisesti adoptoituja. Tässä tutkimuksessa tätä tietoa pyrittiin lisäämään tarkastelemalla sitä, miten sosiaalinen tuki toimii identiteetin neuvottelukeinona, kun adoptoidut pyrkivät selviytymään rodullistamiselta ja sen haitallisuudelta. Lisäksi tutkittiin sitä, minkälainen yhteys on sosiaalisen tuen sekä adoptoitujen rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen oireilun välillä.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

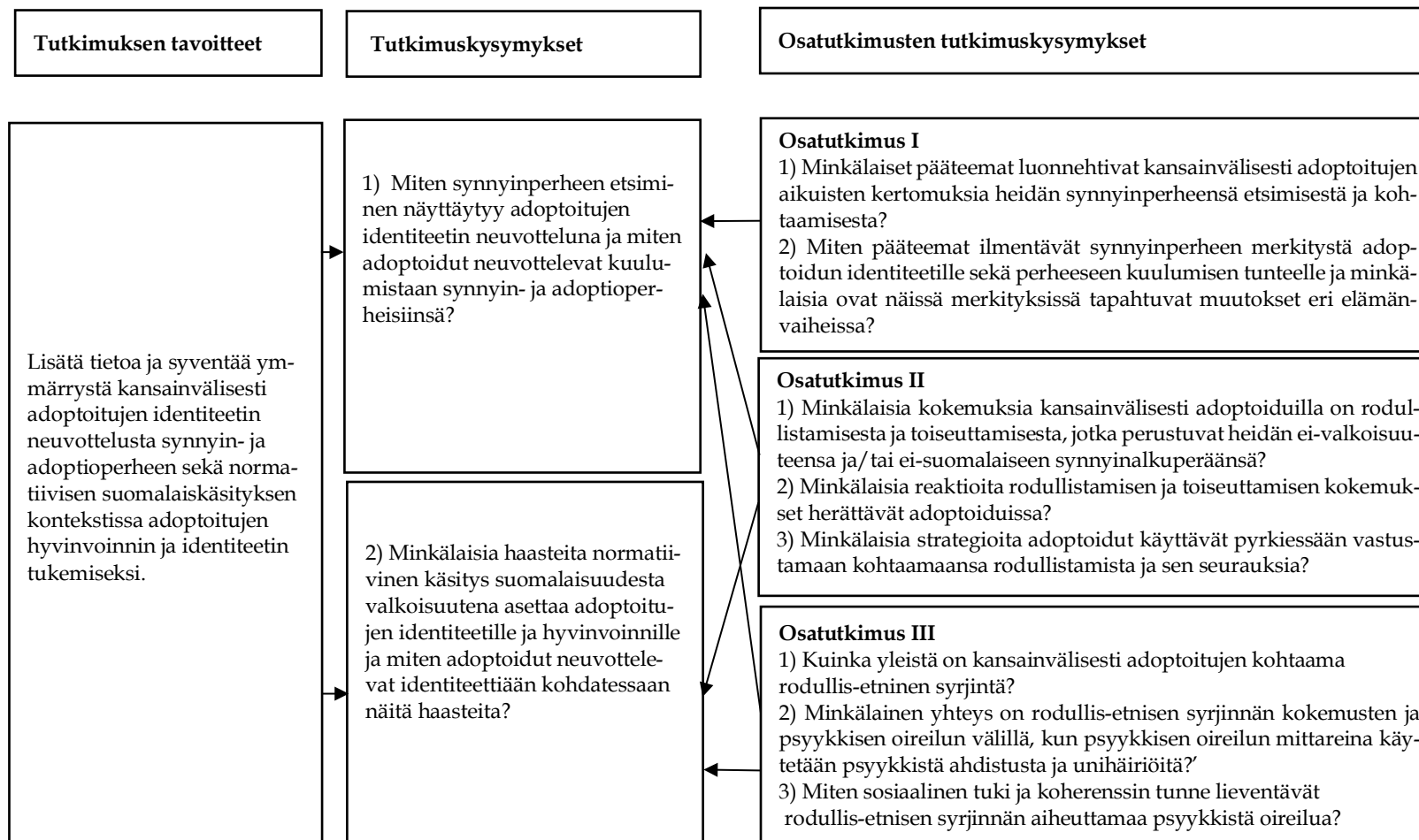
Kansainvälisen adoption erityispiirteiden – suljetun adoption ja näkyvän adoption – nähdään aiheuttavan adoptoiduille ylimääräistä identiteettityötä (Grotevant & Von Korff, 2011). Suljetussa adoptiossa adoptoidun yhteys synnyinalkuperään katkeaa, mistä johtuen adoptoitu menettää yhteyden synnyinperheeseensä ja sen myötä sellaisiin identiteettiin liittyviin perustietoihin, jotka ovat muille usein itsestäänselviä (Grotevant, 1997). Adoption näkyvyys viittaa siihen, että kansainvälisesti adoptoidut poikkeavat usein ulkonäöltään niin adoptioperheestään kuin adoptiokotimaansa kantaväestöstä. Keskeiseksi adoptioidentiteetityössä nähdään se, miten adoptoitu ”tulee toimeen” näiden adoption liittyvien erityispiirteiden kanssa siinä perheessä, kulttuurissa ja yhteiskunnassa, johon hänet on adoptoitu (Grotevant, 1997).

Tämän väitöstutkimuksen tavoitteena on syventää ymmärrystä kansainvälisesti adoptoitujen identiteettityön haasteista ja mahdollisuuksista tarkastelemalla niitä identiteetin neuvotteluteorian viitekehyksessä. Tutkimuksessa identiteetin neuvottelun konteksteina toimivat synnyinperhe ja adoptioperheen kommunikatiivinen avoimuus sekä normatiivinen käsitys suomalaisuudesta valkoisuutena. Identiteetin neuvottelulla tarkoitetaan tutkimuksessa sitä, miten adoptoidut pyrkivät saavuttamaan ja pitämään yllä sellaisia identiteetin perustarpeita, kuten kuulumisen, toimijuuden, jatkuvuuden sekä psyykkisen eheyden kokemuksia (Swann & Bossom, 2008), kun he rakentavat merkitystä itsestään adoptoituina. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten synnyinperheen etsiminen näyttäytyy adoptoitujen identiteetin neuvotteluna, ja miten adoptoidut neuvottelevat kuulumistaan synnyin- ja adoptioperheisiinsä?
2. Minkälaisia haasteita normatiivinen käsitys suomalaisuudesta valkoisuutena asettaa adoptoitujen identiteetille ja hyvinvoinnille ja miten adoptoidut neuvottelevat identiteettiään kohdatessaan näitä haasteita?

Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset sekä niiden suhde yksittäisiin osatutkimuksiin on esitetty kuviossa 2. Tutkimuskysymykseen 1 vastataan ensisijaisesti osatutkimuksen I avulla. Osatutkimuksessa I selvitettiin haastatteluaineiston avulla sitä, minkälaiset pääteemat luonnehtivat adoptoitujen kertomuksia heidän synnyinperheensä etsimisestä ja kohtaamisesta. Lisäksi tarkasteltiin sitä, miten nämä pääteemat ilmensivät synnyinperheen merkitystä adoptoidun identiteetille ja perheeseen kuulumisen tunteelle sekä sitä, minkälaisia olivat näissä merkityksissä tapahtuvat muutokset eri elämänvaiheissa. Vaikka osatutkimuksissa II ja III ei varsinaisesti tutkittu synnyinperheen merkitystä adoptoitujen identiteetille, sivusivat osatutkimusten tulokset joiltakin osin synnyinperheen etsimiseen ja perheeseen kuulumiseen liittyviä kysymyksiä tarjoten näin myös tulokintoja ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaamiseen.

Tutkimuskysymykseen 2 vastataan toisiaan täydentävien osatutkimusten II ja III avulla. Osatutkimuksessa II tarkasteltiin haastatteluaineiston avulla adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia, niiden herättämiä reaktioita adoptoiduissa sekä sitä, minkälaisin strategioin adoptoidut vastustavat rodullistamista ja sen haitallisia seurauksia. Osatutkimuksessa III selvitettiin kyselylomakeaineiston avulla adoptoitujen rodullistamisen kokemusten yleisyyttä sekä rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen oireilun välistä yhteyttä. Lisäksi tutkittiin, miten sosiaalinen tuki lievensi rodullistamisen aiheuttamaa psyykkistä oireilua. Osatutkimukset täydensivät vastauksia tutkimuskysymykseen 2 ja auttoivat ymmärtämään syvällisemmin niitä identiteetin neuvotteluun liittyviä haasteita, joita normatiivinen suomalaisuus kansainvälisesti adoptoiduille asettaa.



Kuvio 2. Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset ja niiden suhde alkuperäisiin osatutkimuksiin I-III

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 Tieteenfilosofiset ja metodologiset lähtökohdat

Tässä tutkimuksessa pyrittiin laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä hyödyntämällä tuottamaan uusia näkökulmia kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluista. Tutkimusotteena hyödynnettiin monimenetelmällistä lähestymistapaa, jonka nähdään soveltuvan erityisesti moniulotteisten sosiaalisten ilmiöiden, haasteellisten sosiaalisten vuorovaikutustilanteiden sekä haavoittuvien ryhmien tutkimiseen (Mertens, 2015). Myös tämän tutkimuksen ilmiötä voidaan luonnehtia moniulotteiseksi, sillä se tarkastelee kansainvälisesti adoptoitujen identiteettineuvottelua suhteessa heidän kahteen perheeseensä sekä suhteessa normatiiviseen käsitykseen suomalaisuudesta valkoisuutena. Tutkimuksen tieteenfilosofiset lähtökohdat perustuvat pragmatismiin sekä transformatiivisuuteen, joissa molemmissa keskeisenä tiedon kriteerinä on sen käytännöllisyys sosiaalisesti tasa-arvoisempaan yhteiskuntaan pyrkimisessä (Feilzer, 2010).

6.1.1 Pragmatismi ja transformatiivisuus

Pragmatismi on tyypillinen monimenetelmällisen lähestymistavan taustalla vaikuttava tieteenteoria, jonka mukaan todellisuus on moninaista ja perustuu erilaisiin tietämisen ja tiedon hankkimisen tapoihin (Biesta, 2010; Feilzer, 2010). Tässä tutkimuksessa tämä todellisuuden moninaisuus perustuu yksittäisten osatutkimusten I–III erilaisten ontologisten ja epistemologisten taustaoletusten yhdistämiseen. Esimerkiksi osatutkimukset I ja II ovat perustuneet sosiaaliseen konstruktionismiin, joka liittyy laadulliseen tutkimusparadigmaan ja jonka mukaan sosiaalinen todellisuus rakentuu kielellisesti ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa vallitsevista sosiaalisista, historiallisista ja kulttuurisista konteksteissa (Blaikie, 2007). Osatutkimus III puolestaan pohjautuu postpositivismiin ja kiinnittyy määrälliseen tutkimusparadigmaan, jolle tyypillistä on pyrkimys ymmärtää sosiaalista todellisuutta kausaaliteettien avulla, eli löytämällä yhteyksiä sekä syy- ja seuraussuhteita tiettyjen sosiaalista todellisuutta tarkastelevien muuttujien välille

(Creswell, Klassen, Plano Clark & Smith, 2011). Pragmatismille keskeistä on laadullisten ja määrällisten lähestymistapojen yhdistäminen siten, että se palvelee mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti saavutetun tiedon käytännöllisyyttä sosiaalisesti kompleksisten ongelmien ratkaisussa (Biesta, 2010).

Pragmatismiin lisäksi tutkimus perustuu transformatiivisuuteen, joka on niin ikään tyypillinen monimenetelmällisen tutkimuksen taustalla vaikuttava tieteenteoria (Creswell & Plano Clark, 2018; Mertens, 2007). Transformatiivisuudessa keskeistä on huomion kiinnittäminen erilaisiin sosiaalisiin ja kulttuurisiin valtasuhteisiin yhteiskunnassa sekä niihin vähemmistöihin, jotka kohtaavat syrjintää ja joiden ääni ei pääse kuuluville. Transformatiivisen tiedon keskeisenä kriteerinä on sen käyttökelpoisuus sosiaalisesti tasa-arvoisempaan yhteiskuntaan pyrittäessä (Mertens, 2007; 2015). Tässä tutkimuksessa transformatiivisuus ilmenee pyrkimyksenä tehdä näkyväksi adoptoitujen stigmatisoinnin ja rodullistamisen kokemuksia sekä niitä selviytymisstrategioita, joita he käyttävät neuvottellessaan identiteettiään. Lisäksi pyrkimyksenä on, että tutkimuksen tuottama tieto vahvistaisi niin kansainvälisesti adoptoitujen kuin myös muiden rodullistettujen ja toiseutettujen vähemmistöjen oikeutta syrjimättömyyteen ja osallisuuteen.

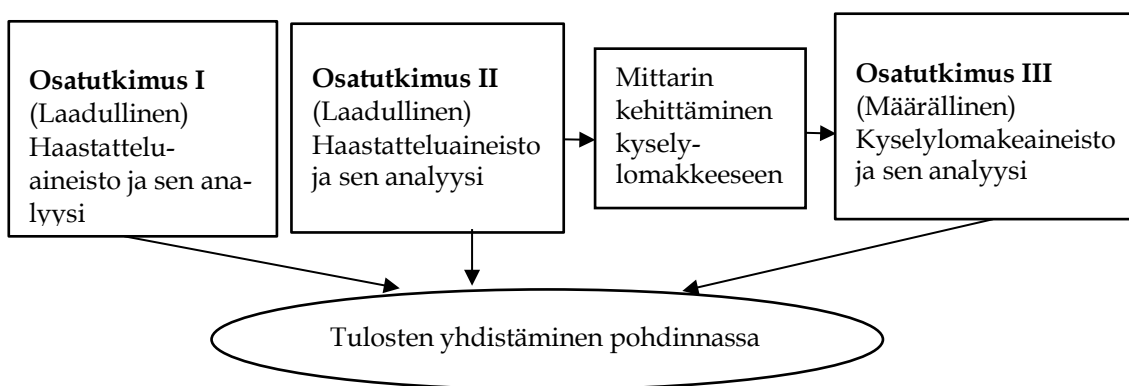
6.1.2 Monimenetelmällinen tutkimus

Monimenetelmällinen tutkimus nähdään kolmantena metodologisena paradigma laadullisen ja määrällisen tutkimusparadigman ohella ja eräänlaisena määrällistä ja laadullista lähestymistapaa yhdistävänä yläparadigmana (Creswell & Plano Clark, 2018; Morgan, 2007). Monimenetelmällisen lähestymistavan etuna pidetään sitä, että sen avulla voidaan saavuttaa laajempi ja syvempi ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä kuin mikä yhtä lähestymistapaa käyttämällä olisi mahdollista (Creswell & Plano Clark, 2018). Monimenetelmällisen lähestymistavan valintaa kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelun tutkimisessa perustelee sen soveltuvuus toiseuden ja syrjinnän kokemusten tutkimukseen siten, että sen avulla on mahdollista osoittaa ilmiöiden moniulotteisuus (Mertens, 2011). Tässä tutkimuksessa monimenetelmällinen lähestymistapa mahdollisti moniulotteisemman kuvan adoptoitujen identiteettineuvotteluista synnyin- ja adoptioerheen sekä normatiivisen suomalaisuuden kontekstissa kuin mitä ainoastaan laadullisella tai määrällisellä lähestymistavalla yksin olisi saavutettu. Tämä toteutui siten, että laadullisen tutkimusaineiston avulla luotiin ymmärrystä adoptoitujen identiteetin neuvotteluun liittyvistä henkilökohtaisista kokemuksista ja merkityksistä, kun taas määrällisen tutkimusaineiston avulla saatiin käsitys adoptoitujen identiteetin neuvotteluihin liittyvien kokemusten yleisyydestä sekä niiden yhteydestä tutkittavien taustatietoihin ja psyykkiseen hyvinvointiin.

Monimenetelmällisen tutkimuksen toteuttamisessa on kaksi päätapaa sen mukaan, hyödynnetäänkö yksittäisessä tutkimuksessa samanaikaisesti laadullista ja määrällistä aineistoa vai ainoastaan jompaa kumpaa lähestymistapaa (Creswell & Plano Clark, 2018). Lisäksi monimenetelmällisessä tutkimuksessa laadullinen ja määrällinen tutkimus voivat esiintyä samassa laajuudessa tai siten, että toinen lähestymistapa on vallitsevampi (Johnson & Onwuegbuzie, 2004).

Tässä tutkimuksessa laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhdistäminen toteutettiin kolmen peräkkäisen osatutkimuksen (I–III) avulla siten, että laadullinen lähestymistapa oli vallitsevampi niin suhteessa tutkimusaineistoon, tutkimuskysymyksiin kuin tulosten pohdintaan. Osatutkimuksessa I synnyinperheen merkitystä adoptoidun identiteetille sekä adoptoitujen perheeseen kuulumisen kokemuksia tarkasteltiin temaattis-narratiivisen haastatteluaineiston avulla. Myös osatutkimuksessa II adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia ja selviytymisstrategioita tarkasteltiin temaattis-narratiivisten haastattelujen avulla. Osatutkimuksessa III adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia sekä niiden yhteyttä psyykkiseen oireiluun tarkasteltiin kyselylomakeaineiston avulla.

Creswellin ja Plano Clarkin (2018) mukaan peräkkäiset osatutkimukset voivat toteutua joko peräkkäisen selittävän mallin tai peräkkäisen tutkivan mallin mukaisesti. Selittävässä mallissa toteutetaan ensin määrällinen tutkimus, jonka jälkeen laadullisen tutkimuksen avulla tulkitaan määrällisen tutkimuksen tuloksia. Tässä tutkimuksessa osatutkimukset II ja III toteutettiin Creswellin ja Plano Clarkin (2018) esittelemän peräkkäisen tutkivan mallin avulla siten, että ensin toteutettiin laadullinen osatutkimus II, jonka avulla pyrittiin ymmärtämään adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia ja selviytymisstrategioita mahdollisimman syvällisesti. Näin hankitun tiedon avulla kehitettiin määrällistä osatutkimusta III varten mittari, jonka avulla tutkittiin adoptoitujen rodullistamisen kokemusten yleisyyttä sekä niiden yhteyttä erilaisiin taustatekijöihin sekä psyykkiseen hyvinvointiin. Vaikka osatutkimus I ei sisällynyt edellä kuvattuun malliin, yhdistettiin sen tulokset pohdinnassa osatutkimusten II–III tuloksiin ja pyrittiin näin löytämään mahdollisimman moniulotteinen ja rikas tulkinta adoptoitujen identiteettineuvotteluista. Osatutkimusten I–III toteutuminen monimenetelmällisenä mallina on havainnollistettu kuviossa 3.



Kuvio 3. Osatutkimusten I–III toteutuminen monimenetelmällisenä mallina

6.2 Tutkimukseen osallistuneet ja tutkimusaineistot

Tutkimuksen aineisto kerättiin laadullisin (osatutkimukset I ja II) sekä määrällisin menetelmin (osatutkimus III). Yhteenveto osatutkimusten I–III aineistoista,

aineistonkeruumenetelmistä, mittareista, tutkittavista sekä aineiston analysointimenetelmistä on esitetty pääpiirteittäin taulukossa 1. Yksityiskohtaisemmat kuvaukset kunkin tutkimuksen aineistonkeruusta ja tutkittavista löytyvät tutkimuksen loppuun liitetyistä alkuperäisistä tutkimusartikkeleista.

6.2.1 Osatutkimukset I-II: Temaattis-narratiivinen haastatteluaineisto

Osatutkimusten I-II aineistot muodostuvat 17:stä temaattis-narratiivisilla haastatteluilla vuosina 2007–2017 kerätystä aineistosta. Tutkittavat olivat iältään 18–33-vuotiaita ja edustivat synnyinalkuperältään Aasiaa, Afrikkaa, Etelä-Amerikkaa ja Itä-Eurooppaa. Ajallisesti ensin toteutetussa osatutkimuksessa II, jossa tarkasteltiin adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia ja selviytymisstrategioita, hyödynnettiin 14 haastattelua, jotka toteutettiin vuosina 2007–2011. Haastatteluista naisia oli yhdeksän ja miehiä viisi. Näistä 14 haastattelusta kahdeksan oli kerätty jo aiemmin maisterintutkintoni pro gradu -tutkielmaa varten (Koskinen, 2008). Haastateltavat tavoitettiin adoptiopalvelunantajien julkaisuihin lähetettyjen haastattelupyyntöjen avulla sekä niin kutsutun lumipallo-otannan kautta. Osatutkimuksessa I, jossa tutkimuksen kohteena olivat adoptoitujen kertomukset synnyinperheen etsimisestä ja kohtaamisesta, hyödynnettiin yhteensä viittä haastattelua, joihin osallistui kaksi miestä ja kolme naista. Aineistoksi valikoituivat osatutkimuksen II aineistosta kaksi haastattelua, joissa adoptoidut kertoivat kohdanneensa synnyinperheensä. Lisäksi osatutkimusta I varten toteutettiin vuosina 2015–2017 kolme uutta haastattelua, joiden haastateltavat löydettiin tutkimukseen eri kanavien avulla. Tutkimushaastattelut toteutettiin joko haastateltavien kotona, kahviloiden hiljaisissa tiloissa tai haastattelijan työpaikalla. Haastattelut tallennettiin haastateltavien luvalla ja litteroitiin myöhemmin tekstimuotoon. Yksittäiset haastattelut vaihtelivat kestoltaan noin tunnista kahteen tuntiin, ja litteroituja haastatteluja kertyi yhteensä 348 sivun verran.

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina, joissa kaikkien haastateltavien kanssa käytiin läpi samat aihepiirit, mutta joissa kysymysten muotoilut ja niiden esittämisjärjestys vaihtelivat. Haastattelut alkoivat niin kutsutuilla lämmittelykysymyksillä, jotka käsittelivät adoptoitujen taustatietoja, kuten ikää, siviilisäätyä, koulutusta, ammattia ja adoptioerheen kokoonpanoa. Varsinaiset keskusteltavat aiheet muodostuivat seuraavista pääteemoista: 1) adoptoidun adoptioelämäntarina, 2) kommunikointi adoptioerheissä, 3) kiinnostus synnyinperhettä kohtaan, 4) synnyinperheen kohtaaminen, 5) ei-valkoisuuden tai ei-suomalaisen alkuperän herättämät reaktiot ympäristössä sekä 6) strategiat, joihin adoptoidut turvautuvat pyrkiessään selviytymään ympäristön ennakkoluuloista ja asenteista. Haastatteluissa edettiin haastateltavien ehdoilla siten, että teemoista keskusteltiin haastateltavien tuomassa järjestyksessä ja laajuudessa. Tutkimushaastattelut tuottivat myös kertomuksia, jotka ilmenivät sekä pitkäkökinä elämäntarinaoina että lyhyempinä tiettyjä tapahtumia ja kokemuksia kuvaavina kertomuksina. Erityisesti osatutkimuksessa I synnyinperheen etsimiseen liittyvä aineisto koostui pitkistä adoptoitujen elämäntarinoita kuvaavista kertomuksista. Tutkimuksessa II kertomuksellisuus ilmeni puolestaan rodullistamisen kokemuk-
sia ja selviytymisstrategioita käsittelevinä lyhyempinä kertomuksina.

6.2.2 Tutkimus III: FinAdo-kyselylomakeaineisto

Tutkimusartikkelissa III hyödynnetty FinAdo-aineisto kerättiin kyselylomakkeilla osana laajaa suomalaista adoptiotutkimusta, jossa kartoitettiin Suomeen adoptoitujen fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Tutkimusaineisto kerättiin vuosina 2009–2010 yhteistyössä suomalaisten adoptiopalvelunantajien (Helsingin kaupungin sosiaalitoimisto, Interpedia ja Pelastakaa Lapset ry) kanssa siten, että palvelunantajat auttoivat kyselylomakkeiden postitusprosessissa. Kriteerinä tutkimuksen otokselle oli, että adoptoidut olivat 18-vuotiaita tai vanhempia ja että heidät oli adoptoitu laillistetun suomalaisen adoptiopalvelunantajan kautta. Kyselylomake lähetettiin 554:lle kansainvälisesti adoptoidulle aikuiselle. Kyselylomakkeeseen vastasi 213 adoptoitua, 86 miestä ja 127 naista, ja kyselyn vastausprosentiksi muodostui 38,4 %. Kyselyyn vastanneet adoptoidut olivat iältään 19–42-vuotiaita, ja he edustivat synnyinalkuperältään Aasiaa, Itä-Eurooppaa, Etelä-Amerikkaa ja Afrikkaa. Myös 554:lle adoptoidun adoptiovanhemmalle lähetettiin adoptoitujen lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvä kysely, jonka yhteydessä kysyttiin tutkimuksessa taustamuuttujina käytettyä adoptoitujen sijoitustaustaa, ikää adoptiohetkellä sekä adoptiovanhempien sosioekonomista asemaa. Näihin 554 lähetettyyn kyselyyn vastasi 348 vanhempaa, jolloin vastausprosentiksi muodostui 62,9 %. Tämän tutkimuksen kyselyaineiston muodostavat täten adoptoitujen palauttamat 213 kyselylomaketta sekä niihin yhdistetyt 213 adoptiovanhempien palauttamaa kyselylomaketta.

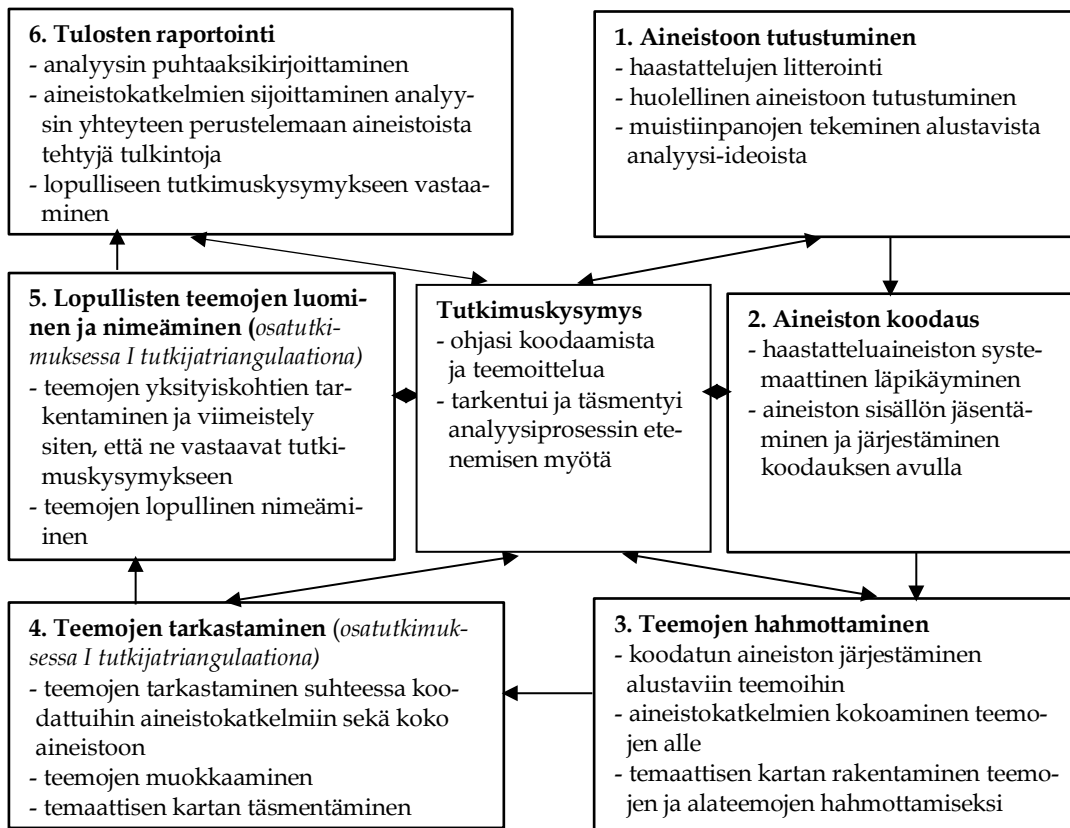
Adoptoiduille lähetetyn kyselylomakkeen taustatiedoissa kysyttiin adoptoidun sukupuolta, ikää, synnyinmaata sekä opiskelu- ja/ tai työtilannetta. Adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia varten luotiin tutkimusta varten mittari, joka muodostui 12 väittämästä. Väittämiin vastattiin 4-portaisella asteikolla 0 (ei koskaan) – 3 (usein), joten mitä korkeammat keskiarvot olivat, sitä enemmän adoptoiduilla oli rodullistamisen kokemuksia. Psykkistä ahdistusta mitattiin GHQ (General Health Questionnaire) -mittarilla (Goldberg, 1972), joka sisälsi 12 kysymystä. Kysymyksiin vastattiin 4-portaisella asteikolla 0 (ei lainkaan) – 3 (tavallista useammin). Mitä korkeammat keskiarvot olivat, sitä suurempaa oli koettu psyykinen ahdistus. Unihäiriöitä mitattiin 5 väittämällä, joista vastaajat valitsivat unihäiriöitään parhaiten kuvaavat vaihtoehdot. Mitä korkeammat pistemäärät olivat, sitä enemmän koettiin unihäiriöitä. Sosiaalisen tuen käyttöä mitattiin SSQ (Social Support) -mittarilla (Sarason ym., 1983). Mittari muodostui 4 kysymyksestä, joihin vastattiin valitsemalla annetuista vaihtoehdoista ne henkilöt tai tahot, joihin turvauduttiin avun tarpeessa. Korkeat pistemäärät mittarissa viittasivat aktiiviseen sosiaalisen tuen käyttöön. Koherenssin tunnetta mitattiin SOC (Sense of Coherence) -mittarilla (Antonovsky, 1987). Mittari muodostui 12 väittämästä, joihin vastattiin asteikolla 1 (ei koskaan) – 7 (aina). Mitä korkeammat keskiarvot olivat, sitä suurempaa oli koettu koherenssin tunne. Tarkemmat tiedot mittareista löytyvät osatutkimuksesta III.

Taulukko 1. Osatutkimusten I-III aineistot, aineistonkeruumenetelmät, mittarit, osallistujat ja analysointimenetelmät

Tutkimus	Aineisto, aineistonkeruumenetelmät ja mittarit	Osallistujat	Aineiston analysointimenetelmä
Osatutkimus I	- Temaattis-narratiivinen haastatteluaineisto	- 5 henkilöä (2 miestä, 3 naista) - Ikä 21-33 vuotta - Ikä adoptiohetkellä 11 kk-9 vuotta Synnyinmaanosat: - Aasia (3) - Afrikka (1) - Etelä-Amerikka (1)	-Temaattinen analyysi (Braun & Clarke , 2006)
Osatutkimus II	- Temaattis-narratiivinen haastatteluaineisto	-14 henkilöä (5 miestä, 9 naista) - Ikä 18-30 vuotta - Ikä adoptiohetkellä ½ - 7 vuotta Synnyinmaanosat: - Afrikka (6) - Aasia (6) - Etelä-Amerikka (1) - Itä-Eurooppa (1)	- Temaattinen analyysi (Braun & Clarke, 2006)
Osatutkimus III	- Finado-kyselylomakeaineisto - <i>Rodullis-etnisen syrjinnän kokemukset</i> (Koskinen ym. 2015) - <i>Psyykkinen ahdistus</i> (GHQ; Goldberg, 1972) - <i>Univoikeudet</i> - <i>Sosiaalinen tuki</i> (SSQ; Sarason et al., 1983) - <i>Koherenssin tunne</i> (SOC; Antonovsky, 1987)	-213 henkilöä (86 miestä ja 127 naista) -Ikä 19-42 vuotta Synnyinmaanosat: - Aasia (87) - Itä-Eurooppa (56) - Etelä-Amerikka (46) - Afrikka (24)	-Lineaarinen regressioanalyysi -Pearsonin korrelaatiokerroin -Hierarkkinen lineaarinen regressio-analyysi -Katoanalyysi (riippumattomien otosten t-testi ja khiin neliö -testi)

6.3 Aineiston analysointi

Osatutkimusten I-II haastatteluaineistojen analyysi toteutettiin temaattisena analyysinä. Braunin ja Clarken (2006) mukaan temaattinen analyysi soveltuu menetelmäksi aihepiireihin, joista on vain vähän tutkimustietoa sekä aihepiireihin, joissa osallistujien ääni ei ole päässyt kuuluville. Koska kansainvälisesti adoptoitujen synnyinperheen etsimisestä ja kohtaamisesta (Brodzinsky & Goldberg, 2017), kuten myös adoptoitujen rodullistamisen kokemuksista ja selviytymiskeinoista (Koskinen, 2014), on toistaiseksi vain vähän tutkimustietoa, soveltuu temaattinen analyysi menetelmäksi molempien aihepiirien sekä adoptoitujen kokemusten tutkimiseen. Aineistojen analyysit toteutettiin pääosin aineistolähtöisesti, joskin aineistoista muodostettuihin teemoihin ja niistä tehtyihin tulkintoihin haettiin vahvistusta ja tukea aihepiiriin liittyvästä aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta (ks. Tuomi & Sarajärvi, 2002). Osatutkimusten I-II aineistojen analyysit toteutettiin Braunin ja Clarken (2006) esittämän seuraavan kuusivaiheisen prosessin mukaisesti: 1) aineistoon tutustuminen, 2) aineiston koodaus, 3) teemojen hahmottaminen, 4) teemojen tarkistaminen, 5) lopullisten teemojen luominen ja nimeäminen sekä 6) tulosten raportointi. Nämä eri analyysivaiheet eivät edenneet suoraviivaisesti vaan syklisenä prosessina, joka sisälsi useita tarkastamisen ja muokkaamisen vaiheita analyysiprosessin aikana ilmenneiden uusien analyysi-ideoiden valossa tuottaen näin syvenevää ymmärrystä tutkimusaiheesta. Osatutkimusten I-II analyysiprosessit erosivat toisistaan ainoastaan siinä, että osatutkimuksen I analyysivaiheisiin 4 ja 5 osallistui toinen kirjoittaja. Tämä niin kutsuttuna tutkijatriangulaationa toteutettu analyysiprosessi toteutui siten, että tutkijat vertailivat ja hioivat aineistosta muodostettuja teemoja niin kauan, kunnes olivat yhtä mieltä niiden muodostamisesta ja nimeämisestä (ks. Flick, 2004). Temaattisen analyysiprosessin vaiheita on havainnollistettu kuviossa 4.



Kuvio 4. Temaattisen analyysiprosessin vaiheet osatutkimuksissa I-II

Osatutkimuksen III analyysit toteutettiin Windowsin SAS 9.3 -versiota käyttäen, ja analyyseissä tilastollisen merkitsevyyden raja-arvoksi määriteltiin arvot, jotka olivat alle 0.5. Adoptoitujen rodullistamisen kokemusten yleisyyttä tutkittiin keskiarvoilla. Tutkimuksen päämuuttujien (rodullistamisen kokemusten, psyykkisen ahdistuksen, uniongelmiin ja sosiaalisen tuen) sekä taustamuuttujien välisen yhteyksien tarkasteluun käytettiin lineaarista regressioanalyysiä. Päämuuttujien välisiä yhteyksiä tutkittiin Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla. Tutkimuksen pääanalyysit toteutettiin hierarkkisella lineaarisella regressioanalyysillä. Koska kiinnostuksen kohteena oli syrjinnän kokemusten ja psyykkisen oireilun (psyykkisen ahdistuksen ja uniongelmiin) välinen yhteys, lisättiin analyysiin vaiheittain uusia muuttujia selittäjiksi. Ensimmäisessä vaiheessa selittäjänä olivat rodullistamisen kokemukset, toisessa ikä tutkimushetkellä, ikä adoptiohetkellä, sukupuoli, sijoitus ennen adoptiota, synnyinmaanosana, adoptoidun opiskelu- ja/tai työtilanne sekä adoptiovanhempien sosioekonominen asema. Kolmannessa vaiheessa lisättiin selittäjäksi sosiaalinen tuki ja neljännessä vaiheessa koherenssin tunne. Viidennessä vaiheessa selittäjäksi lisättiin rodullistamisen kokemusten ja sosiaalisen tuen yhteisvaikutus ja kuudennessa rodullistamisen kokemusten ja koherenssin tunteen yhteisvaikutus.

Alhaisen vastausprosentin (38,4 %) vuoksi toteutettiin katoanalyysi, jossa vertailtiin kyselylomakkeen palauttaneita ei-palauttaneisiin. Näiden kahden ryh-

män välisiä eroja analysoitiin suhteessa ikään tutkimushetkellä sekä ikään adoptiohetkellä riippumattomien otosten t-testillä. Ryhmien välisiä eroja suhteessa sukupuoleen, synnyinmaanosaan, sijoitukseen ennen adoptiota sekä adoptioperheen sosioekonomiseen asemaan analysoitiin khiin neliö -testin avulla. Analyysin mukaan kyselylomakkeeseen vastaamatta jättäneiden joukossa oli enemmän miehiä, afrikkalaistaustaisia sekä adoptiohetkellä iältään muita vanhempia.

6.4 Eettisyys arkaluontoisia asioita tutkittaessa

Eettisesti kestävän tutkimuksen lähtökohtana on tutkittavien ihmisarvon kunnioittaminen sekä heidän yksityisyytensä suojaaminen koko tutkimusprosessin aikana (TENK, 2019). Koska tutkimusaineisto kerättiin ennen 25.5.2018 voimaan tullutta EU:n tietosuojalakea (1050/2018), tutkimuksessa eettisyyden toteutuminen varmistettiin noudattamalla Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) (2012) ohjeita. Ennen osatutkimuksiin I-II liittyvien haastattelujen toteuttamista tutkittavia informoitiin tutkimuksen tarkoituksesta ja haastattelun arvioidusta kestosta sekä pyydettiin lupa haastattelujen tallentamiseen. Lisäksi tutkittavia informoitiin heidän yksityisyytensä suojaamisesta, tutkimusaineiston luottamuksellisesta säilytyksestä sekä mahdollisuudesta keskeyttää osallistuminen tutkimukseen missä tahansa tutkimusprosessin vaiheessa. Halutessaan tutkittavilla oli mahdollisuus saada lisätietoja tutkimuksesta sekä tutustua etukäteen haastatteluteemoihin. Tutkittavilta ei pyydetty erillistä kirjallista suostumusta haastatteluihin, sillä haastattelupyynnön suostuminen nähtiin ilmauksena tutkimukseen suostumisesta. Tutkittavien yksityisyyden suojasta huolehdittiin niin, että haastattelutallenteet poistettiin tallentimelta litteroinnin jälkeen. Litteroidut sähköiset versiot säilytettiin salasanalla suojatussa verkkoympäristössä ja paperiset versiot lukitussa tilassa siten, että ainoastaan tutkijalla oli pääsy niihin. Haastattelulitteroinnit hävitettiin asianmukaisesti tutkimuksen toteuttamisen jälkeen, kuten tutkittaville oli luvattu. Tutkimuksen raportoinnissa tutkittavien yksityisyys suojattiin antamalla tutkittaville peitenimet. Lisäksi tutkimusraportista poistettiin tai muokattiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella tutkittavien henkilöllisyys olisi voinut paljastua. Tutkimusjulkaisuissa pyrittiin kiinnittämään erityistä huomiota niin tutkimusaihetta kuin tutkittavia kunnioittavaan kirjoitustapaan.

Haastattelututkimukseen liittyy erityisiä eettisiä kysymyksiä silloin, kun tutkimuksen kohteena ovat niin kutsutut haavoittuvat ryhmät ja arkaluonteiset kokemukset (Dempsey, Dowling, Larkin, & Murphy, 2016). Koska kansainväliseen adoptioon liittyy väistämättä menetyksiä ja rodullistamisen uhkaa, voi adoptoitujen kokemuksia tulkita arkaluontoisiksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että adoptoidut olisivat voimattomia uhreja. Luonnollisesti kokemus arkaluonteisuudesta myös vaihtelee eri yksilöiden välillä. Narratiivisessa haastattelussa arkaluonteisista kokemuksista kertominen rakentuu pitkälti haastateltavien ehdoilla. Sen tähden eettisyys liittyy tutkijan taitoihin luoda haastateltavan

ja haastattelijan välille luottamuksellinen ilmapiiri (Corbin & Morse, 2003; Vehkalahti, Rutanen, Lagström & Pösö, 2010), jossa haastateltava rohkaistuu jakamaan kokemuksiaan ja muodostamaan merkityksiä niille (McAdams & Mclean, 2013). Haastattelutilanteissa tämä toteutui haastateltavien kokemuksia ja tunteita kunnioittavana ja hienotunteisena suhtautumisena. Koska erityisesti vastavuoroisuus auttaa rakentamaan luottamuksellista ilmapiiriä, haastattelutilanteissa tutkija kertoi adoptiovanhemmuudesta sekä kiinnostuksestaan tutkimusaihetta kohtaan. Tästä haastattelijan ”sisäpiiriläisyydestä” huolimatta haastattelutilanteissa pyrittiin asettumaan puolueettoman mutta samalla empaattisen kuuntelijan rooliin.

Vaikka arkaluonteisista asioista keskustelu voi nostaa hetkellisesti pintaan ahdistuksen tunteita, niistä kertominen luottamuksellisessa ilmapiirissä voi lisätä tutkittavien itsetuntemusta, voimaantumista ja eheytyksen kokemuksia (Corbin & Morse, 2003; Vehkalahti ym., 2010). Haastatteluissa osa adoptoiduista kertoi avautuvansa kokemuksistaan ensimmäistä kertaa toiselle ihmiselle ja kuvasi tätä mahdollisuutta terapeutiksi. Tutkimuksen arkaluonteisuus herättää kuitenkin kysymyksen siitä, missä määrin on eettisesti kestävää haastatella ihmisiä kokemuksista, jotka voivat nostaa pintaan kipeitä muistoja (Honkatukia, Nyqvist, Pösö, 2010). Toisaalta, olisiko myöskään eettisesti oikein jättää adoptioon liittyviä kokemuksia käsittelevä tutkimus tekemättä, sillä se olisi silloin adoptoitujen kokemusten kuulumattomuutta? Tarve tuoda adoptioon liittyviä kokemuksia näkyviin tuli esiin myös adoptoitujen itsensä taholta, sillä osa adoptoiduista kertoi osallistuvansa tutkimukseen voidakseen lisätä tietoa adoptiosta ja tukea näin muita adoptoituja.

Määrällinen osatutkimus III toteutettiin osana suomalaista FinAdo-tutkimusta, jonka toteuttamiseen saatiin hyväksyntä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin eettiseltä toimikunnalta. Lisäksi kaikkien suomalaisten laillistettujen adoptiopalvelunantajien – Helsingin kaupungin, Interpedian ja Pelastakaa Lapset ry:n – toimivaltaiset viranomaiset hyväksyivät FinAdo-tutkimussuunnitelman ja sen eettiset ratkaisut ja antoivat luvan käyttää hallussaan olevia aikuisten adoptoitujen ja heidän vanhempiensa nimiä ja osoitteita kyselylomakkeiden lähettämiseksi. Ennen kyselylomakkeiden lähettämistä adoptoiduille heidän adoptiovanhemmilleen lähetettiin kirje, jossa heitä pyydettiin varmistamaan kirjallisesti, että adoptoidut olivat tietoisia adoptiostaan. Kyselylomakkeen yhteydessä olevassa saatekirjeessä osallistujia informoitiin heidän henkilöllisyytensä suojaamisesta sekä mahdollisuudesta kieltäytyä tutkimuksesta koska tahansa ilman, että se vaikuttaa heidän kohteluunsa heidän käyttäessään adoptiojärjestöjen palveluja. Lisäksi osallistujia informoitiin tutkimusaineiston asianmukaisesta säilyttämisestä. Tutkimukseen suostuminen varmistettiin adoptoiduilta ja heidän vanhemmiltaan pyytämällä allekirjoitettu suostumus tutkimukseen osallistumisesta palautetun kyselylomakkeen yhteydessä.

7 TULOKSET

7.1 Osatutkimus I: Synnyinperheen merkitys adoptioidentiteetille ja perheeseen kuulumiselle

Tutkimuksia synnyinperheen merkityksestä adoptioidentiteetille ovat hallinneet kotimaan adoptoituihin keskittyvät tutkimukset, ja toistaiseksi on varsin vähän tutkimustietoa synnyinperheen merkityksestä kansainvälisesti adoptoitujen identiteetille. Tässä tapaustutkimuksessa, johon haastateltiin viittä kansainvälisesti adoptoitua aikuista, pyrittiin täyttämään tämä tutkimuksellinen tarve ja lisäämään tietoa erityisesti siitä, minkälainen merkitys synnyinperheen etsimisellä ja kohtaamisella on kansainvälisesti adoptoidun identiteetille sekä käsitykselle perheestä. Tutkimusaineisto muodostui viiden synnyinperheensä kohdanneen kansainvälisesti adoptoidun kanssa toteutetusta temaattis-narratiivisesta haastattelusta, jotka analysoitiin temaattisesti.

Adoptoitujen kertomuksista luotiin kolme pääteemaa: 1) synnyinperheen etsiminen merkittävissä elämän siirtymävaiheissa, 2) synnyinperheen kohtaamisen merkitys identiteetille ja 3) perheeseen kuulumisen tunteelle annetut merkitykset. Ensimmäinen teema toi esiin sen, minkälaisia erilaisia merkityksiä synnyinperhe voi saada psykososiaalisen kehityksen eri vaiheissa sekä merkittäviin ihmissuhteisiin liittyvissä siirtymävaiheissa. Adoptoitujen kertomuksista välittyi, että erityisesti nuoruus ja varhaisaikuisuus olivat elämänvaiheita, jotka käynnistivät synnyinperheen etsimisen. Etsiminen ilmeni adoptioon johtaneihin syihin, synnyinperheenjäsenten ulkonäköön sekä synnyinperheen kohtaloon liittyvänä kiinnostuksena. Aikuisuudessa erityisesti parisuhteen muodostaminen ja vanhemmaksi tulo olivat sellaisia ihmissuhteisiin liittyviä siirtymävaiheita, jotka saivat adoptoidut pohtimaan intensiivisemmin adoptiotaan ja johtivat synnyinperheen konkreettiseen etsimiseen. Toista teemaa luonnehtivat kuvaukset synnyinperheen kohtaamisen myötä saavutetusta identiteetin täydentymisestä sekä elämäntarinallisesta jatkuvuuden tunteesta. Erityisesti tiedot adoptioon johtaneista syistä, yhdennäköisyyden havaitseminen synnyinperheenjäsenten kanssa sekä

synnyinperheestä luoduista kuvitelmissa luopuminen kuvattiin merkitykselliseksi. Kolmatta teemaa luonnehtivat ne erilaiset merkitykset, joita adoptoidut antoivat perheeseen kuulumisen tunteelleen ja käsitykselleen perheestä. Vaikka synnyinperheen kohtaaminen kuvattiin merkitykselliseksi ja synnyinperhe miellettiin osaksi sukua, kertomuksissa haastettiin normatiivinen käsitys perheestä biologisena sukulaisuutena ja adoptioperhe nimettiin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta ensisijaiseksi perheeksi. Perhe määriteltiin sosiaalisesti ja psykologisesti rakentuviksi suhteiksi, joita perusteltiin emotionaalisella kiintymyksellä, saadulla hoivalla ja yhdessä eletyllä arjella.

Tulokset antoivat viitteitä siitä, että synnyinperheen etsiminen ja käsitys perheestä ovat osa adoptoidun elämänmittaista identiteetin rakentumisprosessia, joka aktivoituu ja saa erilaisia merkityksiä elämän eri siirtymävaiheissa. Keskeistä tässä prosessissa näyttäisi olevan adoptioon liittyvän kommunikaation avoimuus niin synnyinperheen kuin adoptioperheen kanssa. Tutkimuksesta välittyi, että synnyinperheen etsimisen ja kohtaamisen lisäksi myös niistä kertominen on prosessi, jonka myötä adoptoitu rakentaa jatkuvuuden ja eheyden tunnetta elämäänsä ja luo merkityksiä itsestään adoptoituna.

7.2 Osatutkimus II: Adoptoitujen rodullistamisen kokemukset ja selviytymisstrategiat

Vaikka maahanmuuton kasvun myötä rasismin tutkimus on lisääntynyt Suomessa ja muualla Euroopassa, tutkimuksissa on harvoin huomioitu kansainvälisesti adoptoitujen kokemuksia. Tämä johtuu siitä, että adoptoituja ei nähdä maahanmuuttajina, vaan sosioekonomisesti ja kulttuurisesti suomalaisen kantaväestön jäseninä. Tässä tutkimuksessa pyrittiin tekemään näkyväksi niitä kansainvälisesti adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia, jotka perustuvat heidän ei-valkoisuuteensa ja/tai ei-suomalaiseen synnyinalkuperäänsä. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli tunnistaa niitä strategioita, joita adoptoidut käyttävät pyrkiessään vastustamaan rodullistamista ja suojautumaan sen haitallisilta seurauksilta. Tutkimusaineisto muodostui 14:stä kansainvälisesti adoptoidun kanssa toteutetusta temaattis-narratiivisesta haastattelusta. Tutkimusaineisto analysoitiin temaattisesti.

Haastatteluaineistosta tunnistettiin viisi pääteemaa. Kolme ensimmäistä teemaa ilmensivät adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia: 1) toiseuttavat katseet ja adoptoidun ei-valkoisuuden ympäristössä herättämä huomio, 2) rodullistavat stereotyyppit ja 3) rodullistavat solvaukset ja väkivalta. Kaksi viimeistä teemaa ilmensivät puolestaan selviytymisstrategioita, joihin adoptoidut turvautuivat suojatessaan itseään rodullistamiselta ja sen haitallisuudelta: 4) vastustavat ja välttelevät selviytymiskeinot sekä 5) samaistumiset ja eronteot selviytymiskeinoina. Ensimmäistä teemaa luonnehtivat kuvaukset toistuvasta huomion kohteena olemisesta, suomalaisuuden kyseenalaistamisesta sekä ympäristön uteliai-

suudesta adoptoidun elämäntarinaa kohtaan. Toisessa teemassa tuotiin esille yksinkertaistettuja persoonallisuuteen ja fyysisyyteen tai moraalisuuteen liittyviä ominaisuuksia, joita adoptoitujen oletettiin etnisen alkuperänsä vuoksi omaavan. Kolmas teema muodostui adoptoitujen kohtaamista solvaavista nimittelyistä sekä fyysisestä väkivallan uhasta. Neljättä teemaa luonnehtivat rodullistamisen vastustaminen verbaalisin ja fyysisin keinoin, rodullistamisen näkeminen rodullistavan henkilön ongelmana, sosiaalisen tuen hakeminen sekä pyrkimys olla välittämättä rodullistamisesta. Viidennestä teemasta välittyi, kuinka suomen kielen ja kulttuurin hallinta avasivat adoptoiduille pääsyn suomalaisuuden piiriin. Myös kokemus adoptiosta myönteisenä asiana ja voimavarana näyttäytyi selviytymiskeinona, joka suojaasi adoptoituja rodullistamisen haitallisuudelta.

Tutkimus osoitti, että vaikka kansainvälisesti adoptoidut täyttävät suomalaisuuden kansalliset ja kulttuuriset kriteerit ja identifioituvat suomalaisiksi, heidät kategorisoidaan usein rodullistavilla asenteilla ja puhetavoilla ulkopuolisiksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä jännite sisäisen identifioitumisen ja ulkoisen kategorisoinnin välillä voi haastaa adoptoitujen osallisuuden suomalaiseen yhteiskuntaan ja monimutkaistaa heidän identiteettityötään. Näistä haasteista huolimatta adoptoidut eivät ole voimattomia rodullistamisen uhreja, vaan heillä on käytössään lukuisia psyykkisiä, sosiaalisia ja toiminnallisia voimavaroja, joiden avulla he vastustavat rodullistamista ja sen haitallisia seurauksia.

7.3 Osatutkimus III: Rodullistaminen adoptoitujen psyykkisen hyvinvoinnin haastajana

Aiemmissa eri etnisten vähemmistöjen rodullistamisen kokemuksia tarkastelevissa tutkimuksissa on havaittu rodullistamisen haitallisuus psyykkiselle hyvinvoinnille (esim. Paradies ym., 2015). Vaikka adoptiotutkimukset ovat osoittaneet, että kansainvälisesti adoptoiduilla on muuhun väestöön verrattuna enemmän erilaisia psyykkisiä terveyteen liittyviä haasteita (Behle & Pinquart, 2016), tutkimuksissa ei ole kiinnitetty huomiota siihen, miten rodullistamisen kokemukset ovat yhteydessä adoptoitujen psyykkiseen terveyteen. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin FinAdo-kyselylomaketutkimuksen osa-aineiston avulla 213:en kansainvälisesti adoptoidun aikuisen rodullistamisen kokemuksia sekä niiden yhteyttä adoptoitujen taustatietoihin sekä psyykkiseen oireiluun, jota tutkimuksessa ilmensivät psyykinen ahdistus ja unihäiriöt. Lisäksi tarkasteltiin sitä, miten sosiaalinen tuki ja koherenssin tunne lieventävät rodullistamisen kokemusten aiheuttamaa psyykkistä oireilua.

Tulosten mukaan kansainvälisesti adoptoidut kohtasivat rodullistamista melko usein. Afrikasta, Aasiasta ja Etelä-Amerikasta adoptoiduilla oli enemmän rodullistamisen kokemuksia kuin Itä-Euroopasta adoptoiduilla. Myös naiset ja ne adoptoidut, jotka olivat adoptio- ja tutkimushetkellä iältään muita vanhempia sekä perhetaustaltaan työnväenluokkaisia, raportoivat muita tutkittavia enem-

män rodullistamisen kokemuksista. Rodullistamisen kokemukset olivat positiivisesti yhteydessä adoptoitujen kokemaan psyykkiseen ahdistukseen ja unihäiriöihin. Toisin sanoen, mitä enemmän adoptoiduilla oli rodullistamisen kokemuksia, sitä enemmän he kokivat psyykkistä ahdistusta ja unihäiriöitä. Lisäksi tulokset osoittivat negatiivisen yhteyden rodullistamisen kokemusten, psyykkisen ahdistuksen ja sosiaalisen tuen välillä siten, että erityisesti ne adoptoidut, joilla oli saatavilla runsaasti sosiaalista tukea, kärsivät muita vähemmän psyykkisestä ahdistuksesta. Tiivistetysti tutkimus osoitti, että erityisesti niillä kansainvälisesti adoptoiduilla, jotka poikkeavat ulkonäöltään suomalaisesta kantaväestöstä, on muita suurempi riski kohdata rodullistamista eri elämänalueilla. Lisäksi tutkimus osoitti, että rodullistamisen kokemukset voivat olla uhka kansainvälisesti adoptoitujen psyykkiselle hyvinvoinnille. Tutkimuksen tulokset antoivat viitteitä siitä, että laaja sosiaalinen tukiverkosto voi suojata adoptoituja rodullistamisen aiheuttamalta psyykkiseltä ahdistukselta.

8 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluja synnyinperheen ja adoptioperheen sekä normatiivisen suomalaisuuskäsityksen kontekstissa. Tutkimuksessa selvitettiin, minkälaisia merkityksiä synnyinperheen etsiminen saa adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa sekä sitä, miten adoptoidut neuvottelevat kuulumistaan synnyin- ja adoptioperheisiinsä. Lisäksi tutkittiin, minkälaisia haasteita normatiivinen käsitys suomalaisuudesta asettaa adoptoidun identiteetille ja hyvinvoinnille ja miten adoptoidut neuvottelevat identiteettiään kohdatessaan näitä haasteita. Näitä kysymyksiä selvitettiin hyödyntämällä laadullista temaattis-narratiivista haastatteluaineistoa (osatutkimukset I ja II) sekä määrällistä kyselylomakeaineistoa (osatutkimus III).

Tutkimuksen keskeisin teoreettinen kontribuutio liittyy adoptioidentiteetin tarkasteluun identiteetin neuvotteluina. Adoptoidun identiteetin tarkastelu synnyin- ja adoptioperhettä vasten valaisi, että puutteelliset tiedot synnyinperheestä voidaan kokea katkoksenä identiteetissä, mikä puolestaan voi aktivoida synnyinperheen etsimisen merkittäviin elämänkulkuun liittyvissä siirtymissä. Adoptoidun identiteetin neuvottelu normatiivisen suomalaisuuskäsityksen kontekstissa toi esille sen, että rodullistaminen on haitallista adoptoitujen psyykkiselle hyvinvoinnille ja aktivoi identiteetin neuvottelun erilaisina selviytymisstrategioina. Näistä haasteista huolimatta adoptoidun identiteetin tarkastelu identiteetin neuvotteluna kääntää katseen pois adoptiotutkimukselle tyypillisestä ongelmalähtöisestä tarkastelutavasta (ks. Koskinen, Sarkkinen & Svala, 2014). Identiteetin neuvottelu -käsitteen avulla adoptoitu näyttää aktiivisena toimijana, joka etsimällä synnyinperhettään sekä kertomalla siitä, neuvottelee kuulumisen, jatkuvuuden sekä eheyden kokemusta identiteettiinsä. Vastaavasti, kun adoptoidun identiteettiä tarkastellaan rodullistamisen kokemusten näkökulmasta, vie identiteetin neuvottelun käsite huomion pois adoptoiduista uhreina ja tuo heidät esiin yksilöinä, joilla on käytössään erilaisia strategioita, joiden avulla he haastavat rodullistamisen ja neuvottelevat yhteyden, eheyden ja toimijuuden kokemuksia. Adoptoitujen identiteetin neuvottelu näyttää tutkimuksessa siten myös onnistuneena identiteetin neuvotteluna, jonka myötä adoptoiduilla on mahdolli-

suus rakentaa mielekäs merkitys adoptiolleen ja saavuttaa näin yhä sisäistyneempi ja kypsempi adoptioidentiteetti. Identiteetin neuvottelun onnistuminen välittyy myös siinä, miten tutkimukseen osallistuneet adoptoidut näyttäisivät saavuttaneen aikuistumisen myötä kaksikulttuurisen identiteetin, jossa yhdistyvät niin suomalainen kulttuuri-identiteetti kuin positiivinen suhde omaan etniseen alkuperään. Kaiken kaikkiaan tutkimus osoittaa, että adoptoitujen identiteetin neuvottelut mahdollistavat adoptoiduille keinon neuvotella identiteettiinsä sellaista psykologista, sosiaalista ja kulttuurista pääomaa, joka ei välttämättä olisi mahdollista ilman kansainväliseen adoptioon liittyviä erityispiirteitä.

Kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelu voidaan nähdä myös laajempänä sosiokulttuurisena vuoropuheluna, jossa kansainvälisesti adoptoidut uudistavat käsitystä perheestä ainoastaan biologiseen sukulaisuuteen perustuvina suhteina sekä suomalaisuutta pelkästään valkoisuutena ja/tai syntyperäisenä suomalaisuutena. Seuraavissa luvuissa vastataan tutkimuskysymyksiin yhdistämällä eri menetelmällisillä lähestymistavoilla saatujen kolmen osatutkimuksen keskeisimmät tulokset. Lopuksi tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta, johtopäätöksiä sekä jatkotutkimuskohteita.

8.1 Synnyinperheen etsiminen identiteetin neuvotteluna

8.1.1 Identiteetin neuvottelu merkittävässä siirtymävaiheissa

Synnyinperheen etsiminen adoptoidun identiteetin neuvotteluna sai tässä tutkimuksessa erilaisia merkityksiä psykososiaalisen kehityksen eri vaiheissa sekä erilaisissa ihmissuhteisiin liittyvässä siirtymässä. Tutkimukseen osallistuneiden adoptoitujen kuvauksista välittyi, kuinka nuoruudessa etsiminen kohdistui erityisesti synnyinvanhempien ulkonäköön sekä kiinnostukseen adoptioon johtaneita syitä kohtaan. Samalla, kun tulokset vahvistavat aiempia tutkimuksia (Baden ym., 2012; Docan-Morgan, 2014; Godon ym., 2014; Ruohio, 2016; Vashchenko, D'Aleo & Pinderhughes, 2012), tuo identiteetin neuvotteluteoria uutta ymmärrystä aiempaan tietoon. Yhteyden ja kuulumisen tunne itselle tärkeisiin toisiin on keskeinen identiteetin perustarve (Swann & Bosson, 2008). Perheessä yhteys ja kuuluminen puolestaan liitetään vahvasti perheenjäsenten välisiin yhteisiin ulkonäön piirteisiin, joita pidetään kulttuurisina merkkeinä sukulaisuudesta (Becker, Butler & Nachtigall, 2005). Koska adoptoidut eivät jaa tätä kulttuurista merkkiä adoptiovanhempiensa kanssa, on mahdollista, että pohtimalla synnyinvanhempiensa ulkonäköä adoptoidut samalla pohtivat ja arvioivat kuulumistaan niin synnyin- kuin adoptioperheisiinsä ja käsittelivät mahdollisia biologisen siiteen puuttumiseen liittyviä menetyksen tunteita.

Synnyinperheen etsiminen lapsuudessa ja nuoruudessa ilmeni myös erilaisina synnyinperheeseen liittyvinä huolina sekä syyllisyyden tunteina. Tällaisista tunteista kertoivat erityisesti ne haastateltavat, joilla oli muistikuvia elämästä synnyinperheessä. Tunteet voivat selittyä sillä, että tutkittavat kokivat yhä yh-

teyttä synnyinperheisiinsä ja sen vuoksi myös lojaliteettiristiriitaa. Lojaliteettiristiriitojen on havaittu olevan yleistä erityisesti sijoitetuilla lapsilla, jotka asuvat sijaisperheissä mutta säilyttävät yhteyden synnyinperheisiinsä (Dansey, John & Shbero, 2018). Koska identiteettineuvottelun eräänä pyrkimyksenä on sovittaa yhteen ristiriitaisia käsityksiä itsestä (Snyder & Klein, 2005), on mahdollista, että syyllisyyden ja huolen tunteet toimivat adoptoiduilla keinoina käsitellä niin synnyinperheeseen liittyvää lojaalisuuden ristiriitaa kuin adoptioon liittyviä menetyksen kokemuksia. Adoptoitujen kokemien lojaliteettiristiriitojen tunnistaminen on tärkeää, sillä tutkimuksissa lojaliteettiristiriitojen on havaittu olevan yhteydessä lasten heikompaan sopeutumiseen sijaisperheissä sekä erilaisiin emotionaalisiin ongelmiin (Linares, Rhodes & Montalto, 2010).

Haastateltujen adoptoitujen kuvauksissa erilaiset kontekstuaaliset siirtymät, kuten opintoihin, työhön ja asumiseen liittyvät muutokset aktivoivat adoptoitujen identiteetin neuvottelun. Erityisesti uusissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa adoptoidut usein haastettiin neuvottelemaan suhteitaan synnyinperheisiinsä ja adoptioperheisiinsä sekä avautumaan kokemuksistaan adoptoituna. Tutkimuksen kyselyaineiston mukaan ympäristön kysymykset ja kommentit adoptiosta, synnyinalkuperästä sekä synnyinperheestä olivat tyypillisimpiä adoptoitujen kohtaamia toiseuttamisen kokemuksia. Tämänkaltaisen henkilökohtaisten, jopa arkaluontoisten kokemusten jakamiseen haastaminen viittaa diskurssivelvollisuuteen, joka ilmaisee sen, miten perhesuhteiden ei-normatiivisuus haastaa adoptoidut neuvottelemaan identiteettiään niin ympäristölle kuin itselleenkin (Galvin, 2006). Diskurssivelvollisuus näyttäisi olevan sukua adoptio-mikroaggressioille, joilla viitataan stigmatisoiviin asenteisiin ja puhetapoihin, joita adoptoidut ei-normatiivisten perhesuhteidensa vuoksi usein kohtaavat (Garber & Grotevant, 2015; Koskinen, 2014). Näitä diskurssivelvollisuuden ja stigmatisoinnin kokemuksia vasten synnyinperheen etsiminen voi näyttäytyä identiteetin neuvottelukeinona, jonka avulla adoptoidut pyrkivät saavuttamaan ”normaaliuden” niin omissa kuin ympäristön silmissä (Baden & O’Leary Wiley, 2007; March, 1995).

Haastatteluihin osallistuneiden adoptoitujen kuvauksissa parisuhde ja vanhemmuus ilmenivät ihmissuhteisiin liittyvinä siirtyminä, jotka aktivoivat adoptoitujen identiteetin neuvottelun. Sen lisäksi, että tulokset saavat tukea aiemmista tutkimuksista (Grotevant, 1997; Rosnati & Ferrari, 2015), tämä tutkimus lisäsi ymmärrystä aiheesta tuomalla esiin sen, millaisin eri tavoin parisuhde ja vanhemmuus voivat aktivoida synnyinperheen etsimisen. Ensinnäkin joidenkin adoptoitujen kuvauksista ilmeni, että parisuhde ja vanhemmuus aktivoivat adoptioon liittyvän hylkäämisen kokemuksen, jonka pelättiin olevan riski omalle eheälle parisuhteelle ja vanhemmuudelle. Sen tähden synnyinperheen kohtaaminen ja adoptioon johtaneiden syiden selvittäminen nähtiin tärkeäksi ennen parisuhteen vakiintumista ja vanhemmuutta. Toiseksi tuloksista välittyi, kuinka oman lapsen hoitaminen ja kehityksen seuraaminen aktivoivat adoptoidut pohtimaan synnyinperhettään, adoptionensa taustalla olevia syitä sekä käsittelemään adoptioon liittyviä pettymyksiä sekä hylätyksi tulemisen kokemuksia. Kolmantena tutkimuksesta välittyi se, miten osalle adoptoiduista oli merkittävää, että he

biologisen lapsensa kautta saavuttivat sen biologisen sukupolvien välisen jatkuvuuden kokemuksen, jonka he olivat adoptiossa menettäneet.

Synnyinperheen kohtaaminen näyttäytyi tutkimuksessa merkittävänä ihmissuhteisiin liittyvänä siirtymänä, joka aktivoi adoptoitujen identiteetin neuvottelun. Adoptoitujen haastatteluissa synnyinperheen kohtaamisen merkitys välittyi kuvauksina identiteetin täydentymisestä ja ”eräänlaisena puuttuvan palapelin palan löytämisenä”. Synnyinperheen kohtaaminen näyttäytyi tutkimuksessa siten onnistuneena identiteetin neuvotteluna, jonka myötä adoptoitujen oli mahdollista saavuttaa sellaisia identiteetin neuvottelun keskeisiä tavoitteita, kuten jatkuvuuden tunne sekä psyykinen koherenssin tunne (Swann & Bossom, 2008). Toisaalta haastatteluista välittyivät myös synnyinperheen kohtaamisen herättämät pettymyksen tunteet sekä kokemukset adoption taustalla olevien tietojen puutteellisuuksista ja ristiriitaisuuksista. Näistä kokemuksista huolimatta adoptiota kuvattiin kuitenkin ”oikeana ratkaisuna”, jolla oli ollut myönteisiä vaikutuksia adoptoitujen elämään. Pennyn, Bordersin ja Portnoyn (2007) mukaan adoption positiivisiin puoliin keskittyminen on eräänlaista adoptioon liittyvän menetyksen kokemuksen uudelleen rakentamista. Identiteettineuvotteluteorian näkökulmasta adoption näkemisen ”oikeana ratkaisuna” voi tulkita eräänlaiseksi yhteiseksi nimittäjäksi (Swann & Bosson, 2008), joka kompensoi hylätyksi tuleminen tunteisiin liittyviä pettymyksiä ja tuo johdonmukaisuutta ja koherenssin tunnetta elämään.

Tämän tutkimuksen tulokset synnyinperheen kohtaamisesta onnistuneena identiteetin neuvotteluna ovat ristiriitaisia tutkimusten kanssa, joiden mukaan synnyinperheen kohtaaminen ei välttämättä johda eheyden kokemuksiin, vaan mahdollisesti jopa suurempaan identiteetin hajaannukseen ja pettymyksen tunteisiin (Berge ym., 2006; Colaner ym., 2014; Docan-Morgan, 2014; Henze-Pedersen, 2019; Homans, 2013). Ero voi johtua siitä, että tähän tutkimukseen valikoituneet adoptoidut näyttäisivät pohtineen paljon synnyinperheen ja adoption merkitystä, ja siksi heidän kuvauksensa heijastivat identiteetin täydentymisen ja jatkuvuuden tunteen saavuttamista. McAdamsin ja McLeanin (2013) mukaan ne yksilöt, jotka ovat käsitelleet syvällisesti menetyksen tunteitaan ja jotka osaavat sanoittaa niitä, osoittavat usein suurempaa psykologista kypsyyttä. On myös mahdollista, että tutkimukseen osallistuneet adoptoidut ovat omaksuneet sisäistetyn adoptioidentiteetin, joka on tutkijoiden mukaan mahdollista usein vasta aikuisuudessa ja niiden joukossa, jotka ovat pohtineet adoptiotaan paljon ja luo- neet sille mielekkään merkityksen (Dunbar & Grotevant, 2004; Grotevant & Von Korff, 2011).

8.1.2 Identiteetin neuvottelu ja perheeseen kuuluminen

Adoptoitujen kanssa toteutetuista haastatteluista välittyi, että synnyinperheen kohtaaminen oli sellainen merkittävä ihmissuhteisiin liittyvä siirtymä, joka aktivoi adoptoidut arvioimaan ja jäsentämään perheelle antamia merkityksiä ja näin neuvottelemaan kuulumistaan niin synnyin- kuin adoptioperheisiinsä. Perheelle annetut merkitykset vaihtelivat niin yksittäisten adoptoitujen kohdalla

kuin eri adoptoitujen välillä erityisesti siinä, missä määrin perheeseen kuulumista määriteltiin biologisilla siteillä ja missä määrin hoiva- ja kasvu ympäristötekijöillä. Perheeseen kuulumista neuvoteltiin haastatteluisissa sellaisilla diskursiivisille perheille tyypillisillä kommunikointikeinoilla, kuten selityksillä, puolustautumisilla ja oikeuttamisilla (Galvin, Braithwaite & Bylund, 2015).

Tutkimukseen haastateltujen adoptoitujen kuvauksissa adoptiovanhemmuus näyttäytyi pääosin ensisijaisena ja ”oikeana” vanhemmuutena, mitä selitettiin vahvoilla tunnesiteillä, saadulla hoivalla sekä yhdessä eletyllä arjella. Vastaavanlaisia eksklusiivisia, hoivaan ja kasvu ympäristöön perustuvia perheen ja vanhemmuuden kuvauksia on havaittu useissa aiemmissä tutkimuksissa (Anzur & Myers, 2020; Browning & Duncan, 2005; Colaner & Kranstuber, 2010; Ruohio, 2016; Suter, Baxter, Seurer, & Thomas, 2014; Söderlund, 2020). Kokemusta synnyinvanhemmista toissijaisina vanhempina perusteltiin puolestaan vierauden tunteella, menetetyllä yhteisellä elämänhistorialla sekä puuttuvalla hoivalla. Nämä kuvaukset heijastavat Baxterin ym. (2009) näkemystä, jonka mukaan perhe on silloin perhe, kun sen jäsenet tuntevat ja toimivat kuten perheenjäsenten oletetaan tuntevan ja toimivan riippumatta heidän välisestä biologisesta sukulaisuudesta.

Erään haastatellun kuvauksessa välittyi kokemus synnyinperheestä ensisijaisena ja ainoana ”oikeana” perheenä. Adoptoitu perusteli kokemuksestaan synnyinvanhempaansa kohtaan syntyneellä välittömällä yhteyden tunteella sekä adoptiovanhemmuuden ongelmallisilla vuorovaikutussuhteilla ja puutteellisella adoptioon liittyvällä kommunikaatiolla adoptiovanhemmuudessa. Aiemmissä tutkimuksissa adoptoitujen välitöntä yhteydentunnetta synnyinperheeseen on perusteltu sosiokulttuurisilla normeilla, joiden mukaan biologisten sukulaisuussiteiden tunteminen nähdään edellytykseksi eheälle identiteetille (Powell & Afifi, 2005; Scharp, 2013). Tämä tutkimus antoi viitteitä siitä, että myös adoptiovanhemmuuden kokeminen emotionaalisesti vieraana voi olla synnyinperheen etsimisen taustalla. Tällöin välitön yhteyden kokemus synnyinvanhempaa kohtaan voi palvella identiteettiä siten, että yksilö saavuttaa sen avulla inhimillisen tarpeen perheeseen kuulumisesta, jonka kokee olleen puutteellista adoptiovanhemmuudessa.

Edellä kuvattujen toisilleen äärimmäisten perheeseen kuulumisen kokemusten lisäksi adoptoitujen kuvauksista ilmeni moniulotteisempia perheelle ja sukulaisuudelle annettuja merkityksiä. Näissä kuvauksissa perhe näyttäytyi joustavampana sukulaisuusverkostona, johon sekä adoptiovanhemmat että synnyinvanhemmat sisältyivät samanaikaisesti, joskin erilaisin painotuksin. Tämänkaltaisen joustava perhekäsitys viittaa inklusiivisempaan perhekäsitykseen ja laajennettuun perheeseen, johon adoptio- ja synnyinvanhemmat voivat sisältyä samanaikaisesti toisen korvaamatta toista (Anzur & Myers, 2020; Browning & Duncan, 2005).

Vaikka aika synnyinperheen kohtaamisen ja adoptoitujen kanssa toteutettujen haastattelujen välillä oli lyhyt (8–12 kk), antoi tutkimus viitteitä siitä, miten synnyinperheen merkitys adoptoidun identiteetille ja perheeseen kuulumisen kokemukselle on prosessinomainen ja muuttuu ajan myötä. Kun osa tutkittavista

kertoi muodostaneensa läheisen suhteen synnyinvanhempiinsa, osa kertoi lopettaneensa kontaktin pian kohtaamisen jälkeen. Adoptoitujen kuvauksista välittyi myös, että vaikka yhteys synnyinperheeseen löytyi aluksi fyysisen yhdennäköisyyden kautta, se ei automaattisesti johtanut emotionaalisen siteen löytymiseen adoptoidun ja synnyinvanhemman välille. Tulokset vahvistavat aiempia tutkimuksia, joiden mukaan synnyinperheen merkitys adoptoidun identiteetille ja kokemukselle perheestä on prosessi ja sen merkitys selviää vasta pitkällä aikavälillä (Browning & Duncan, 2005; Müller & Perry, 2001; Neil & Howe, 2004).

Tämä tutkimus antoi viitteitä adoptioon liittyvän kommunikaation merkityksestä adoptoidun kuulumisen tunteelle niin synnyinperheeseen kuin adoptioperheeseen. Tutkittavien kuvauksista välittyi esimerkiksi se, miten vaikeus keskustella adoption taustalla olevista syistä vaikeutti suhteen luomista synnyinvanhempiin ja se, kuinka avoin keskustelu nähtiin edellytykseksi suhteen luomiselle synnyinperheeseen. Tutkimus toi esiin myös synnyinperheen kohtaamisen myötä saavutetun rakenteellisen avoimuuden merkityksen kommunikaatiolle adoptioperheessä. Osa tutkittavista toi esiin sen, kuinka tiedot synnyinperheestä sekä adoption taustalla olevista syistä mahdollistivat avoimemman adoptioon liittyvän kommunikaation ja vahvistivat adoptoitujen kuulumisen tunnetta adoptioperheeseen. Tämä tukee aiempia tutkimuksia, joiden mukaan synnyinperheen kohtaaminen voi vahvistaa adoptoidun suhdetta adoptioperheeseen (Anzur & Myers, 2020; Browning & Duncan, 2005; Colaner ym., 2018; Colaner & Soliz, 2017; Kalus, 2016; Wang ym., 2015). Toisaalta synnyinperheen kohtaaminen ei näyttäisi tutkimuksen valossa automaattisesti lisäävän adoptioon liittyvää kommunikatiivista avoimuutta, sillä osa tutkittavista kertoi, että vaikka synnyinperheen kohtaaminen olisi mahdollistanut avoimemman adoptioon liittyvän keskustelun, jäi adoptio yhä vaietuksi aiheeksi adoptioperheessä.

8.2 Normatiivinen suomalaisuus identiteetin haastajana

Sekä tutkimuksen haastattelu- että kyselyaineisto osoittivat, että rodullistamisen kokemukset olivat arkipäivää adoptoitujen vuorovaikutuksessa suomalaiseen kantaväestöön kuuluvien kanssa. Syy sille, miksi rodullistaminen sai niin keskeisen roolin tutkimukseen osallistuneiden adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa, selittyy osittain tutkimusaineistojen keräämisen ajankohdalla 2007-2017. Ajankohta sijoituu äärioikeiston maahanmuuttovastaisuuden voimakkaaseen kasvuun Suomessa (ks. Sallamaa, 2018) sekä lisääntyneeseen maahanmuuttoon, joka huipentui vuoden 2015 pakolaiskriisiin (Maahanmuuttovirasto). On siten mahdollista, että erityisesti ei-valkoiset adoptoidut ovat saaneet osansa äärioikeiston muukalaisvihamielisyydestä sekä kasvavasta maahanmuuttokritiikistä siitä huolimatta, että he täyttävät Suomen kansalaisuuden sekä suomalaisen kulttuurin kriteerit. Tämä osoittaa sen, miten adoptoitujen rodullistamisen kokemukset kytkeytyivät normatiiviseen käsitykseen suomalaisuudesta valkoisuutena. Sen lisäksi, että tutkimus vahvisti aiempia kotimaisia (Koskinen, 2014; 2015; Rastas, 2002; 2009; Ruohio, 2016) sekä kansainvälisiä (Docan-Morgan, 2011; Lindblad &

Signell, 2008; Riley-Behringer ym., 2014; Tigervall & Hübinette, 2010) tutkimuksia, se syvensi ymmärrystä adoptoitujen rodullistamisen kokemuksista tuomalla esiin niitä erilaisia tapoja, joilla rodullistaminen voi haastaa adoptoidut identiteetin neuvotteluun.

Tutkimuksen kyselyaineisto paljasti adoptoitujen rodullistamisen kokemusten intersektionaalisuuden eli sen, miten synnyinalkuperä, ikä, yhteiskuntaluokka ja sukupuoli kietoutuvat toisiinsa rodullistamisen kokemuksissa (Mulinari ym., 2009). Tutkimuksessa synnyinalkuperä kytkeytyi rodullistamisen kokemuksiin siten, että Afrikasta, Aasiasta ja Etelä-Amerikasta adoptoiduilla oli Itä-Euroopasta adoptoituja enemmän rodullistamisen kokemuksia. Tämä osoittaa selkeästi sen, miten normatiivinen käsitys suomalaisuudesta valkoisuutena altistaa adoptoidut rodullistamisen kokemuksille. Toisaalta haastatteluaineistosta välittyi, että valkoisuus ei automaattisesti suojaa rodullistamisen kokemuksilta, sillä synnyinalkuperän paljastuttua myös Itä-Eurooppalaista alkuperää oleva adoptoitu kohtasi rodullistamista. Myös aiempia etnisiä vähemmistöjä ja adoptoituja tarkastelevissa tutkimuksissa on havaittu, että erityisesti venäläistaustaiset kohtaavat Suomessa rodullistettuja asenteita ja puhetapoja (Högbcaka & Ruohio, 2020; Jerman, 2009; Puuronen, 2011).

Adoptoitujen ikä kytkeytyi tutkimuksessa rodullistamisen kokemuksiin kahdella eri tavalla. Ensinnäkin ne adoptoidut, jotka olivat tutkimushetkellä iältään vanhempia, raportoivat kohdanneensa enemmän rodullistamista kuin tutkimushetkellä iältään nuoremmat adoptoidut. Iän yhteys rodullistamisen kokemuksiin voi selittyä sillä, että aikuistumisen myötä lisääntyvät uudet sosiaaliset vuorovaikutustilanteet lisäävät myös erilaisia rodullistamisen kokemuksia (Koskinen, 2014). Toiseksi ikä kytkeytyi rodullistamisen kokemuksiin siten, että niillä adoptoiduilla, jotka olivat adoptiohetkellä iältään vanhempia, oli enemmän rodullistamisen kokemuksia kuin iältään nuorempina adoptoiduilla. Ero voi selittyä sillä, että iältään vanhempina adoptoiduilla on taustallaan enemmän kaltoinkohtelua ja ongelmia varhaisissa vuorovaikutussuhteissa. Näiden on puolestaan havaittu vaikuttavan myöhemmin muihin vuorovaikutussuhteisiin ja lisäävän riskiä joutua kiusaamisen kohteeksi. (Raaska ym., 2012.)

Yhteiskuntaluokka kytkeytyi adoptoitujen rodullistamisen kokemuksiin siten, että niillä adoptoiduilla, joiden vanhemmat edustivat matalampaa sosioekonomista asemaa, oli enemmän rodullistamisen kokemuksia kuin adoptoiduilla, joiden vanhemmat edustivat korkeampaa sosioekonomista asemaa. Raaskan ym. (2012) tutkimuksessa kansainvälisesti adoptoitujen lasten kiusatuksi tulemisen kokemusten ja vanhempien matalan sosioekonomisen aseman välistä yhteyttä perusteltiin kasvuympäristön riskitekijöillä. On siten mahdollista, että elinympäristöissä, joissa on erilaisia sosioekonomisia haasteita, on suurempia sosiaalisia ongelmia ja siten mahdollisesti myös enemmän rodullistamisen uhkaa. Yhteys voi osittain selittyä myös sillä, että heikommassa sosioekonomisessa asemassa oleviin kohdistuva rodullistaminen on usein avoimempaa ja myös sosiaalisesti hyväksytympää (Jackson, Kubzansky & Wright, 2006).

Rodullistamisen sukupuolittuneisuus ilmeni tutkimuksen kyselyaineistossa naisten miehiä yleisimpinä rodullistamisen kokemuksina. Tulos poikkeaa

etnisiin vähemmistöihin liittyvistä tutkimuksista, joissa miesten on havaittu kohtaavan naisia enemmän rodullistamista (Liang ym., 2007; Paradies, 2013). Ero voi selittyä sillä, että rodullistamista kohdanneet adoptoidut naiset olivat miehiä halukkaampia osallistumaan tutkimukseen. Eräs syy voi olla myös se, että tutkimukseen osallistuneiden naisten joukossa oli suhteellisesti enemmän Afrikasta, Aasiasta ja Etelä-Amerikasta adoptoituja kuin tutkimukseen osallistuneiden miesten joukossa. Haastatteluaineistossa rodullistamisen sukupuolittuneisuus välittyi joidenkin naisten kohtamana seksuaalisena ahdisteluna. Myös aiemmissa tutkimuksissa on havaittu ei-valkoisten naisten ja tyttöjen olevan muita alttiimpia seksuaaliselle häirinnälle (Hübinette & Tigervall, 2008). Tämän taustalla nähdään muun muassa aasialaisiin naisiin liitetyt seksualisoivat stereotyyppiat (Lindblad & Signell, 2008) sekä oletus ei-valkoisten tyttöjen varhaisesta seksuaalisesta kypsymisestä (Rastas, 2002). Miesten kuvauksissa rodullistamisen sukupuolittuneisuus välittyi vartijoiden ja poliisien heihin kohdistavana kontrollina. Vastaavanlainen ilmiö on havaittu myös aiemmissa tutkimuksissa (Hübinette & Tigervall, 2008; Hällgren, 2005), ja sen nähdään kytkeytyvän viihdeteollisuuden ja median harjoittamaan ei-valkoisten miesten kriminalisointiin (Essed, 1991).

Tutkimuksen haastatteluaineistosta ilmeni, kuinka avoimen ja tahallisen rodullistamisen lisäksi osa adoptoitujen kohtamasta rodullistamisesta ilmeni hienovaraisempina rodullistamisen muotoina eli niin kutsuttuina mikroaggressioina. Niille tyypillistä on se, että vuorovaikutuksen toinen osapuoli ei usein tiedosta asenteidensa ja puhetapojensa loukkaavuutta (Sue ym., 2007; Zhang ym., 2019). Tahattoman rodullistamisen kohtaaminen ilmeni adoptoitujen kuvauksissa joskus vuorovaikutuksen toisen osapuolen kohteliaisuuksina, kuten adoptoitujen suomen kielen taidon ja suomalaisen kulttuuriin sopeutumisen ihasteleuna sekä adoptoitujen fyysisiin piirteisiin liittyvinä kohteliaisuuksina. Jatkuva huomion kohteena oleminen positiivisessakin mielessä voi silti herättää tunteen erilaisuudesta ja toiseudesta. Hienovaraisia rodullistamisen muotoja pidetään erityisen haitallisina, koska niiden syrjivyyttä on vaikeampi havaita ja siten myös vaikeampi vastustaa (Sue ym., 2007). Adoptoitujen rodullistamisen kokemuksille oli ominaista myös se, että ne saattoivat ilmetä epäsuorasti muiden rodullistettujen ryhmien kokemusten kautta. Myös epäsuoran rodullistamisen kohtaaminen on vahingollista, sillä se välittää käsityksiä rodullistettujen ryhmien alempiarvoisuudesta (Matsuda, Lawrence, Delgado & Crenshaw, 2018).

Edellä kuvatun kaltaisilla rodullistamisen kokemuksilla oli erilaisia merkityksiä haastateltujen adoptoitujen elämään. Erityisesti nuoruudessa ihmisten identiteetit rakentuvat niistä palautteista, joita he saavat vuorovaikutuksessaan muiden kanssa (Swann & Bossom 2008). Adoptoitujen kuvauksista välittyi muun muassa se, miten tietoisuus heidän ei-valkoisuutensa ympäristössä herättämistä reaktioista sai heidät jo lapsuudessaan pohtimaan muun muassa "Miten minun ulkonäköni sopii suomalaisuuteen?" ja "Saanko olla suomalainen?". Adoptoidut toivat esiin myös sen, miten rodullistamisen kokemukset saivat heidät usein ennakoidaan niitä erilaisia reaktioita, joita heidän ei-valkoisuutensa voi ympäris-

tössä herättää. Tämänkaltainen valppaus viittaa pitkittyneeseen identiteetin neuvotteluun, jossa yksilö on koko ajan ikään kuin identiteetin neuvottelun valmiustilassa (Kaufman & Johnson, 2004).

Tutkimuksen kyselyaineisto vahvisti haastatteluaineistossa välittyneitä kokemuksia rodullistamisen kokemusten haitallisuudesta. Kyselyaineiston perusteella rodullistamisen kokemukset olivat yhteydessä psyykkiseen oireiluun, joiden indikaattoreina olivat tutkimuksessa psyykinen ahdistus ja uniongelmat. Tulokset vahvistavat aiempia tutkimuksia, joissa rodullistamisen kokemusten on havaittu olevan yhteydessä adoptoitujen lasten ja nuorten ahdistukseen, masennukseen sekä heikentyneeseen itsetuntoon (Feigelman, 2000; Ferrari ym., 2017; Lee ym., 2015; Schires ym., 2020). Tulokset saavat tukea myös Arnoldin ym. (2016) tutkimuksesta, jonka mukaan rodullistamisen haitallisuus psyykkiselle hyvinvoinnille jatkuu aikuisuuteen saakka. Identiteetin neuvotteluteorian näkökulmasta rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen oireilun välinen yhteys voi selittyä sillä, että adoptoitujen henkilökohtainen kokemus itsestään suomalaisina on ristiriidassa ympäristön rodullistavan palautteen kanssa, joka sulkee adoptoidut suomalaisuuden ulkopuolelle. Ting-Toomeyn (2015) mukaan erityisesti ahdistus on signaali siitä, että sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa yksilön ryhmäjäsenyys on tullut torjutuksi ja yksilö stigmatisoiduksi erilaisuutensa vuoksi. Rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen oireilun välinen yhteys voi selittyä myös rodullistamisen kokemusten toistuvuudella, joka voi johtaa identiteetin neuvottelun pitkittymiseen ja muodostaa riskin psyykkiselle hyvinvoinnille (Kaufman & Johnson, 2004).

8.3 Selviytymisstrategiat identiteetin neuvottelukeinoina

Tämä tutkimus toi uusia näkökulmia adoptoitujen käyttämistä selviytymisstrategioista tarkastelemalla niitä keinoina, joiden avulla he neuvottelevat identiteettiään suojatessaan itseään rodullistamisen haitallisuudelta. Tutkimus lisäsi ymmärrystä adoptoitujen käyttämistä selviytymisstrategioista tuomalla esiin niiden moniulotteisen, toisiinsa kietoutuneen ja kontekstisidonnaisen luonteen. Tutkimus osoitti, että selviytymisstrategiat ja niiden eri yhdistelmät identiteetin neuvottelukeinoina ovat riippuvaisia erityisesti rodullistamisen kontekstista, muodosta, rodullistavan tilanteen sisältämästä psyykkisestä ja fyysisestä uhasta sekä rodullistavan vuorovaikutustilanteen toisesta osapuolesta.

8.3.1 Haastaminen ja välttely identiteetin neuvotteluna

Tutkittavat adoptoidut toivat haastatteluissa esiin sen, että kohdatessaan rodullistamista, he haastoivat sen suoraan ja aktiivisesti, mikäli rodullistamisen konteksti, luonne ja vuorovaikutuksen toinen osapuoli mahdollistivat sen. Adoptoitujen kuvauksissa rodullistamisen suora vastustaminen ilmeni muun muassa välittöminä vihan ilmauksina, rodullistavan käytöksen ironisointina sekä vuorovaikutuksen toisen osapuolen valistamisena. Rodullistamisen suora ja aktiivinen

haastaminen viittaa onnistuneeseen identiteetin neuvotteluun etenkin silloin, kun se auttaa pitämään yllä positiivista käsitystä itsestä (Ting-Toomey, 2015). Suoran ja ongelmanratkaisukeskeisen lähestymistavan rodullistamisen kohtaamiseen on havaittu myös ehkäisevän uhriksi joutumisen tunnetta ja masennusta (Alvarez & Juan, 2010; Lazarus & Folkman, 1984; Noh & Kaspar, 2003).

Adoptoitujen kuvauksista välittyi, että rodullistamisen suora ja aktiivinen vastustaminen ei kuitenkaan ollut aina mahdollista. Näin oli erityisesti, mikäli suora haastaminen uhkasi adoptoitujen yhteyden ja turvallisuuden tarvetta. Suoraa haastamista rajoittivat erityisesti fyysisen väkivallan uhka, vuorovaikutuksen toisen osapuolen auktoriteettiasema, sosiaalisten suhteiden menettämisen pelko sekä rodullistamisen tahattomuus ja piiloisuus. Tämänkaltaisissa tilanteissa adoptoidut turvautuivat vältteleviin strategioihin. Niille ominaista on, että identiteettiä ja hyvinvointia uhkaava tilanne tulkitaan uudelleen (Lazarus & Folkman 1984). Adoptoitujen kuvauksissa välttelevät strategiat ilmenivät esimerkiksi rodullistamisen kokemusten vähättelyinä. Identiteetin neuvotteluna vähättely viittaa valikoivaan tulkintaan eli siihen, että pyritään olemaan huomioiden se palaute, joka uhkaa identiteettiä ja hyvinvointia (Ting-Toomey, 1987). Vähättelyn suojaavuus perustuu siihen, että sen avulla mitätöidään sitä uhkaa, joka vaarantaa identiteetin eheyttä (Swann & Bosson, 2008). Tyypillinen adoptoitujen kuvauksista ilmennyt vähättelyn muoto oli rodullistamisen selittäminen rodullistavan osapuolen henkilökohtaisilla vajavuuksilla. Tämänkaltaisen strategian on havaittu suojaavan identiteettiä ja psyykkistä hyvinvointia erityisesti tilanteissa, joissa rodullistaminen on avointa ja tahallista (Miller & Kaiser, 2001).

Välttely identiteetin neuvottelukeinona näyttäytyi haastatteluissa myös valikoivana vuorovaikutuksena, jolla tarkoitetaan sitä, että vältetään identiteettiä ja hyvinvointia uhkaavia vuorovaikutustilanteita (Swann, 1987). Tutkittavat kertoivat esimerkiksi välttelevänsä tilanteita, joihin liittyi fyysisen väkivallan uhkaa. Eräs äärimmäinen esimerkki valikoivasta vuorovaikutuksesta oli muuttaminen pois kotipaikkakunnalta vuosikausia kestäneen rodullistavan kohtelun vuoksi. Strategia ei poikkeuksellisuudestaan huolimatta ole harvinainen, sillä vastaavia esimerkkejä on havaittu myös aiemmissa kansainvälisesti adoptoituja ja etnisiä vähemmistöjä tarkastelevissa tutkimuksissa (Hübinette & Tigervall, 2008; Rastas, 2007). Vaikka välttelevät strategiat ovat tarkoituksenmukaisia ja joissakin tilanteissa ainoita vaihtoehtoja neuvotella identiteettiä, ne voivat uhata yksilön toimijuutta ja psyykkistä hyvinvointia (Swann & Bosson, 2008; Swim ym., 2003).

8.3.2 Etninen identiteetti identiteetin neuvotteluna

Tämä tutkimus toi esiin niitä erilaisia merkityksiä, joita etniset identifioitumiset voivat saada adoptoitujen identiteetin neuvottelukeinoina. Ensinnäkin, tutkittavien kuvauksista välittyi, kuinka he neuvottelivat suomalaista kulttuuri-identiteettiään tuomalla vuorovaikutustilanteissa esiin sellaisia suomalaisuuden ”merkkejä”, kuten suomalaisen nimensä ja adoptioperheensä sekä suomen kielen taitonsa. Samalla kun tulos vahvisti aiempia tutkimustuloksia (Ferrari ym., 2015; Ferrari ym., 2017; Högbäck & Ruohio, 2020), se toi esiin sen, miten adoptoidut korostamalla suomalaisuuttaan pyrkivät saavuttamaan suomalaisuuden ympäristön

silmissä ja vähentämään näin rodullistamisen kohtaamista. Tämänkaltainen kulttuurisen identiteetin neuvottelu on eräs keskeinen keino, jonka avulla pyritään välttämään konflikteja sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa (Ting-Toomey, 2015). Samalla se on keino saada ympäristöltä vahvistusta sille henkilökohtaiselle käsitkselle, joka yksilöllä on itsestään (Swann, 1987) ja saavuttaa näin kokemus ymmärretyksi ja arvostetuksi tulemisesta (Ting-Toomey, 2005).

Toiseksi, eräs adoptoitujen kuvauksista välittynyt identiteetin neuvottelu-keino oli eronteko niin omaan etniseen alkuperäryhmään kuin muihin rodullistettuihin ryhmiin. Tämänkaltainen eronteko sekä sulautuminen sosiaalisesti arvostetumpaan valtaväestöön voivat toimia keinoina sekä suojautua rodullistamiselta että pitää yllä myönteisempää minäkuvaa (Tajfel, 1981). Tämän tyyppinen strategia on tyypillistä nuoruudessa, jolloin muiden hyväksyntä ja arvostus koetaan tärkeiksi (Feigelman, 2000; Högbacka & Ruohio, 2020; Koskinen, 2014). Identiteetin neuvotteluna eronteot viittaavat valikoivaan vuorovaikutukseen (Swann, 1987), jonka avulla pyritään pitämään etäisyyttä ryhmiin, joihin identifioituminen voi sekä muistuttaa omasta haavoittuvuudesta että lisätä riskiä joutua rodullistamisen kohteeksi (Lee ym., 2015). Vaikka eronteot voivat suojata rodullistamisen kohtaamiselta, ne voivat johtaa myös sen identiteetin piirteen kieltämiseen, josta he saavat negatiivista palautetta. Joidenkin tutkittavien kuvauksissa tämä ilmeni esimerkiksi oman etnisen alkuperän salaamisena sekä vaikeutena hahmottaa itseään ei-valkoiseksi. Äärimmäinen esimerkki oman identiteetin piirteen kieltämisestä oli erään adoptoidun kuvaus siitä, kuinka hän oli lapsena yrittänyt pestä tummaa ihonväriään pois. Identiteetin piirteiden kieltämisellä on yhtymäkohtia situationaalsiin identiteetteihin, jotka viittaavat siihen, miten yksilöt pyrkivät mukauttamaan tai muokkaamaan identiteettiään taatakseen yhteyden ja turvallisuuden tunteen (Kaufman & Johnson, 2004).

Kolmanneksi, etninen identiteetti identiteetin neuvottelukeinona ilmeni tutkittavien kuvauksissa myös omaan etniseen alkuperäryhmään sekä muihin rodullistettuihin ryhmiin identifioitumisina. Adoptoitujen kuvauksista välittyi esimerkiksi se, että muiden ei-valkoisten lasten ja nuorten läsnäolo koulumaailmassa oli tehnyt erilaisuudesta jaetun kokemuksen ja vähensi toiseuden tunnetta. Myös verkostoituminen kansainvälisistä adoptoiduista muodostuvaan ystäväpiiriin sekä adoptoiduille järjestettyyn toimintaan teki niin adoptiosta kuin rodullistamisen kohtaamisesta jaetun kokemuksen. Tämänkaltaisen ryhmäidentifikaation on havaittu tarjoavan yksilöille niin emotionaalista, sosiaalista kuin tiedollista tukea (Major & O'Brien, 2005). Samalla identifioituminen omaan etniseen alkuperäryhmään tai muihin rodullistettuihin ryhmiin toimii identiteetin neuvottelukeinona, jonka myötä on mahdollista saavuttaa kokemuksia yhteydestä sekä ymmärretyksi ja arvostetuksi tulemisesta (Ting-Toomey, 2005).

Neljänneksi, adoptoitujen kuvaukset antoivat viitteitä siitä, miten he aikuisuuden myötä näyttäisivät omaksuvan kaksikulttuurisen identiteetin. Tämä kuvastaa sitä, miten kahta eri etnistä ryhmää edustavat yksilöt identifioituvat jollakin tasolla molempiin ryhmiinsä (Berry, 1990). Tutkimuksessa adoptoitujen kaksikulttuurisuus ilmeni kuvauksina, joissa he luonnehtivat itseään "sataprosentti-

sen suomalaisiksi, mutta samanaikaisesti ulkonäkönsä osalta myös etnisen alkuperäryhmänsä jäseniksi. Myös aiemmissa tutkimuksissa tämänkaltaisen tasapainon löytämisen adoptiokotimaan kulttuurin sekä etnisen alkuperän välillä on havaittu olevan mahdollista usein vasta aikuisuudessa (Sætersdal & Dalen, 2000, Howell, 2006). Adoptoitujen kuvauksista välittyi myös, että he aikuistumisen myötä suhtautuivat yhä positiivisemmin niin adoptiostatukseensa kuin etniseen alkuperäänsä. Tämänkaltaisen kaksikulttuurisen identiteetin omaksumisen on havaittu suojaavan adoptoitujen psyykkistä hyvinvointia paremmin kuin vahva identifioituminen joko adoptiokotimaahan tai etniseen alkuperäryhmään (Ferrari ym., 2015). Tämä perustuu siihen, että yksilöt, jotka määrittelevät itsensä useamman identiteetin perusteella, ovat vähemmän haavoittuvaisia kuin ne, jotka määrittelevät itsensä vain yhden identiteetin perusteella (Gudykunst, 2005). Kaksikulttuurinen identiteetti viittaa puolestaan onnistuneeseen identiteetin neuvotteluun, jossa yksilö löytää tasapainon eri identiteetin piirteidensä välillä, (Swann ym., 2000) kuin myös Phinneyn (1989) saavutetun etnisen identiteetin tasoon, jossa yksilö kokee ylpeyttä etnisestä alkuperäryhmästään.

8.3.3 Sosiaalinen tuki identiteetin neuvotteluna

Tutkimus toi uutta tietoa sosiaalisesta tuesta selviytymisstrategiana rodullistamisen haitallisia seurauksia vastaan. Tutkimuksen kyselyaineistossa havaittiin sosiaalisen tuen vähentävän rodullistamisen kokemusten sekä psyykkisen ahdistuksen välistä yhteyttä. Toisin sanoen, mitä enemmän adoptoiduilla oli saatavilla sosiaalista tukea, sitä vähemmän he olivat haavoittuvaisia rodullistamisen psyykkisille haitoille. Tutkimus vahvisti aiempia tutkimuksia, joissa havaittiin sosiaalisen tuen suojaavan etnisiin vähemmistöihin kuuluvia yksilöitä rodullistamisen psyykkisiltä haitoilta (Ajrouch ym., 2010; Noh & Kaspar, 2003; Park ym., 2018). Toisaalta tulokset poikkeavat tutkimuksista, joissa sosiaalisen tuen ei ole havaittu suojaavan maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä rodullistamisen haitallisilta seurauksilta (Alvarez & Juang, 2010; Liang ym., 2007). Tulosten väliseen eroon voi olla useita syitä. Ensinnäkin on mahdollista, että kansainvälisesti adoptoitujen kaksikulttuurinen identiteetti mahdollistaa adoptoiduille muita maahanmuuttajataustaisia laajemmat sosiaaliset tukiverkostot ja siten myös enemmän mahdollisuuksia sosiaaliseen, emotionaaliseen ja tiedolliseen tukeen. Toiseksi ero voi selittyä niin kutsutulla adoptiovanhempien kulttuurisella kompetenssilla, joka merkitsee sitä, että adoptiovanhempia valmennetaan aivan erityisesti opettamaan lapsilleen selviytymiskeinoja rodullistamisen kohtaamiseen (Vonk & Massatti, 2008). Kolmanneksi ero voi johtua adoptoitujen suhteellisen matalasta psyykkisen ahdistuksen keskiarvosta, sillä sosiaalisen tuen on havaittu olevan kaikkein suojaavinta silloin, kun stressin ja ahdistuksen kokemukset ovat melko vähäisiä (Brondolo ym., 2009).

Tutkimukseen osallistuneiden adoptoitujen haastatteluissa sosiaalinen tuki ilmeni jo aiemmin kuvattuina erilaisiin etnisiin ryhmiin identifioitumisina sekä adoptiovanhempiin, ystäviin sekä elämänkumppaneihin tukeutumisenä. Vaikka identifioituminen suomalaisuuteen ja sen myötä suomalaisesta kantaväestöstä muodostuvaan ystäväverkkoon suojasi adoptoituja joiltakin rodullistamisen

muodoilta, adoptoidut kertoivat jakavansa rodullistamisen kokemuksiaan vain harvoin kantasuomalaisen ystäviensä kanssa. Tätä perusteltiin sillä, että kanta-väestöön kuuluvien ystävien ei uskottu voivan täysin ymmärtää, minkälaista on elää ei-valkoisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Swannin & Bossonin (2008) mukaan identiteetin neuvottelu on usein huomaamatonta sille osapuolelle, joka edustaa normatiivisuutta (Swann & Bosson, 2008). Sen sijaan identifioituminen muihin rodullistettuihin vähemmistöihin mahdollisti tutkittaville adoptoiduille rodullistamisen kokemusten jakamisen sekä emotionaalista, sosiaalista ja käytännöllistä tukea. Erityisesti vertaistuki, joka tekee syrjinnästä jaetun kokemuksen, on tärkeää myönteiselle minäkuvulle (Brondolo ym., 2009).

Adoptoitujen kuvauksissa adoptiovanhempien tarjoama sosiaalinen tuki ilmeni lapsuudessa erilaisten konkreettisten selviytymiskeinojen opettamisena, lohdutuksena sekä ymmärryksenä. Toisaalta tässä tutkimuksessa havaittiin aiempien tutkimusten tavoin (Docan-Morgan, 2011; Rastas, 2009), että adoptoidut myös välttivät keskustelua rodullistamisen kokemuksistaan adoptiovanhempiansa kanssa. Adoptoitujen mukaan he eivät halunneet huolestuttaa vanhempiaan. Osa adoptoiduista myös epäili vanhempiansa kykyä ymmärtää ja käsitellä rodullistamisen kokemuksia heidän kanssaan. Voidaan myös pohtia, voiko tukeutumista adoptiovanhempiin rajoittaa näiden asema valkoisen valta-väestön edustajina, josta käsin voi olla haastavaa ymmärtää rodullistamisen kokemuksia sekä niihin liittyvää identiteetin neuvottelua.

8.4 Tutkimuksen luotettavuus: monimenetelmällisen lähestymistavan arviointia

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin synnyinperhettä ja adoptioperhettä sekä normatiivista suomalaisuuskäsitystä kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa. Tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää monimenetelmällisen lähestymistavan hyödyntämistä, sillä se soveltuu moniulotteisten ilmiöiden sekä erilaisten toiseuden ja syrjinnän kokemusten sekä identiteetin tutkimiseen (Mertens, 2015) ja on siten perusteltu myös kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelujen tutkimisessa. Monimenetelmällisellä lähestymistavalla pyritään tutkittavan ilmiön kokonaisvaltaiseen ja syvälliseen ymmärtämiseen (Tashakkori & Teddlie, 2008), joka saavutettiin tässä tutkimuksessa yhdistämällä laadullinen ja määrällinen lähestymistapa.

Tashakkorin ja Teddlien (2008) mukaan monimenetelmällisen tutkimuksen luotettavuus perustuu tutkimuksen *metajohtopäätösten* laatuun. Metajohtopäätöksillä tarkoitetaan eri menetelmillä hankitun tiedon yhdistämistä tutkimuksen johtopäätöksissä. Koska monimenetelmällisessä tutkimuksessa luodaan johtopäätöksiä yhtä lailla laadullisten ja määrällisten johtopäätösprosessien avulla, integroituvat myös tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa laadullisen ja määrällisen luotettavuuden kriteerit, joskin erilaisin painotuksin (Onwuegbuzie &

Johnson 2006). Tämän tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan metajohtopäätösten viiden laatuksiteerin mukaan, joita ovat *tutkimusasetelman laatu, tulkintojen täsmällisyys, johtopäätösten siirrettävyys, johtopäätösten hyödynnettävyys* sekä *raportoinnin läpinäkyvyys* (Onwuegbuzie & Johnson, 2006; Tashakkori & Teddlie, 2008).

Tutkimusasetelman laatu viittaa käytettyjen menetelmien soveltuvuuteen (Tashakkori & Teddlie, 2008). Tutkimuksen monimenetelmällinen tutkimusasetelma rakennettiin siten, että sen avulla pystyttiin vastaamaan mahdollisimman hyvin asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Haastatteluaineistoa voi pitää tarkoituksenmukaisena aineistonkeruumenetelmänä, sillä se soveltuu aihepiireihin, joista on vähän tutkimustietoa (Ruusuvuori & Tiittula, 2005), kuten kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelut. Haastatteluaineiston analyysimenetelmää – temaattista analyysia – perusteli niin ikään sen soveltuvuus vähän tutkittuihin aiheisiin (Braun & Clarke, 2006). Määrällisen kyselylomakeaineiston hyödyntämistä puolsi sen soveltuvuus adoptoitujen rodullistamisen kokemusten yleisyyden sekä rodullistamisen kokemusten ja psyykkisen oireilun välisen yhteyden tutkimiseen. Vastaavasti tilastollisissa analyyseissä käytettyjen korrelaation ja hierarkkisen lineaarisen regressioanalyysin avulla pystyttiin vastaamaan asetettuihin tutkimusongelmiin.

Tutkimusasetelman laatua heikensi se, että synnyinperheen etsimistä tutkittiin pääsääntöisesti vain laadullisella tutkimusotteella, minkä vuoksi synnyinperheen etsimisen yleisyydestä tai etsimisen yhteydestä tutkittavien taustatietoihin ja psyykkiseen hyvinvointiin ei saatu tietoja. Tutkimusasetelman laatua vahvistavana voidaan pitää laadullisen tutkimuksen perusteella kehitettyä adoptoitujen rodullistamisen kokemuksia mittaavaa kyselyä. Vaikka kysely mittasi vain rajallisen määrän erilaisia rodullistamisen kokemuksia, vahvasti mittarin korkea Cronbachin alfakerroin tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimusasetelman laatua ovat kuitenkin voineet heikentää tietyt otantaan liittyvät heikkoudet. Koska kansainvälisesti adoptoidut ovat vaikeasti saavutettava kohdejoukko (Ruohio, 2016), on mahdollista, että tutkimukseen valikoitui henkilöitä, joille tutkimusaiheet olivat ajankohtaisempia kuin muille. Toisaalta tutkimuksen kohdejoukosta saattoi valikoitua pois henkilöitä, joille tutkimuksen arkaluontoisesta aihepiiristä puhuminen oli vaikeaa. Määrällisen tutkimuksen alhainen vastausprosentti on myös voinut vaikuttaa tutkimustuloksiin, sillä katoanalyysin mukaan vastaamatta jättivät ryhmät (adoptiohetkellä iältään vanhemmat ja afrikkalaistaustaiset), jotka vastanneiden joukossa kohtasivat eniten rodullistamista. On siten mahdollista, että rodullistamisen kokemukset ovat yleisempiä ja haitallisempia psyykkiselle hyvinvoinnille kuin tutkimustulokset antavat olettaa. Onwuegbuzien ja Johnsonin (2006) mukaan monimenetelmällisen tutkimuksen luotettavuus riippuu myös siitä, missä määrin laadullisen ja määrällisen tutkimuksen otannat ovat yhteensopivia. Metajohtopäätösten luotettavuutta on voinut siten heikentää se, että ei voida varmuudella tietää, osallistuivatko samat tutkittavat haastattelu- ja kyselylomaketutkimukseen.

Monimenetelmällisen tutkimuksen johtopäätösten laadun arvioinnissa tulkintojen täsmällisyydellä viitataan sekä teoreettiseen johdonmukaisuuteen että

siihen, missä määrin muut tutkijat päätyisivät samoihin johtopäätöksiin (Tashakkori & Teddlie, 2008). Tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää tutkimuksen teoreettista eheyttä, sillä tehdyt johtopäätökset kiinnittyivät tutkimuksen teoreettisiin käsitteisiin – adoptioidentiteettiin, identiteetin neuvotteluun, synnyinperheen etsimiseen, rodullistamiseen, selviytymisstrategioihin – sekä aiempiin tutkimuksiin, mikä on edellytys johtopäätösten uskottavuudelle (Krathwohl, 1993). Tulkintojen yksimielisyyttä vahvistivat osatutkimuksissa I ja III toteutettu tutkijatriangulaatio, osatutkimusten vertaisarvioinnit sekä johtopäätösten huolellinen kuvaus, jotka kaikki ovat keskeisiä tulkintojen yksimielisyyttä vahvistavia keinoja (Tashakkori & Teddlie, 2008).

Mertensin (2005) mukaan tulkintojen yksimielisyys perustuu siihen, miten hyvin tutkija onnistuu tavoittamaan tutkittavien kokemukset ja niille annetut merkitykset. Koska tutkimuksesta on puuttunut *member checking* eli tutkittavien mahdollisuus tarkastaa ja korjata tutkijan tekemiä tulkintoja (Lincoln & Guba, 1985), voidaan kriittisesti pohtia, olisivatko johtopäätökset olleet erilaisia, mikäli tutkittavat olisivat tarkastaneet tutkijan tekemät tulkinnat. Tulkintojen täsmällisyys kytkeytyy myös siihen, missä määrin laadullisten ja määrällisten tutkimusten tulkinnat ovat yhteneväisiä (Tashakkori & Teddlie, 2008). Johtopäätösten vahvuutena voidaan pitää sitä, että eri menetelmin saavutetut tulokset tukivat monin osin toisiaan. Toisaalta menetelmät tuottivat paikoin myös ristiriitaisia tuloksia, sillä laadulliset osatutkimukset toivat esiin poikkeavia ja ainutkertaisia tapauksia. Tämä ei ole välttämättä heikkous, sillä Erzbergerin ja Kellen (2003) mukaan toisistaan poikkeavat tulokset voivat jopa vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta, sillä ne tuovat esiin erilaisia näkökulmia samasta ilmiöstä.

Monimenetelmällisen tutkimuksen luotettavuus viittaa myös siihen, miten yleistettävissä tai siirrettävissä johtopäätökset ovat muihin ihmisryhmiin ja konteksteihin (Tashakkori & Teddlie, 2008). Laadullisten osatutkimusten tulokset, joissa korostuivat tutkittavien yksilölliset merkitykset tietyissä tilanteissa, eivät sellaisenaan ole yleistettävissä, vaan kysymys on enemmänkin tulosten siirrettävyydestä siihen kohderyhmään, jota tutkittavat edustavat (Lincoln & Guba, 1985). Tutkimuksen rajoitukset huomioiden niin laadullisten tutkimusten kuin määrällisen tutkimuksen perusteella tehtyjen johtopäätösten voi nähdä antavan suuntaviivoja kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvottelun ymmärtämiseen. Tutkimuksen perusteella tehdyt johtopäätökset voivat lisätä ymmärrystä myös muiden rodullistettujen ja toiseutettujen ihmisryhmien identiteettien neuvotte- luista.

Johtopäätösten luotettavuus on riippuvaista myös siitä, miten perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia ovat tutkimuksen taustalla olevat tieteenteoreettiset lähtökohdat sekä tutkimuksen hyödynnettävyys (Onwuegbuzie & Johnson, 2006). Tutkimuksen pyrkimyksenä on ollut tuottaa hyödynnettävissä olevaa tietoa adoptoitujen identiteetin neuvottelusta perheen ja normatiivisen suomalaisuus- käsityksen kontekstissa adoptoitujen identiteetin ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Muun muassa tästä johtuen tieteenteoreettisiksi lähtökohdiksi valikoituivat pragmatismi ja transformatiivisuus, sillä molemmissa keskeisenä tiedon kritee-

rinä on tiedon käytännöllisyys ja sovellettavuus sosiaalisesti monimutkaisten ongelmien ratkaisussa (Morgan, 2007) sekä sosiaalisesti tasa-arvoisempaan yhteiskuntaan pyrittäessä (Mertens, 2015).

Raportoinnin läpinäkyvyys on keskeinen metajohtopäätösten laadun kriteeri (Onwuegbuzie & Johnson, 2006). Tutkimuksessa läpinäkyvyyteen on pyritty raportoimalla huolellisesti kaikki tutkimusprosessin vaiheet aina tieteenteoreettisista ja metodologisista valinnoista tutkimusilmiöstä saavutettuun ymmärrykseen saakka. Raportoinnin läpinäkyvyys viittaa myös tutkijan positioon eli tutkijan suhteeseen tutkimusilmiöön (Bryman, 2004). Tämän vuoksi on tärkeää pohtia henkilökohtaista suhdettani tutkimusilmiöön. Kansainvälisen adoptiovanhemmuuteni sekä kansainvälisiin adoptioperheisiin ja -järjestöihin verkostoitumisen kautta minulle on muodostunut käsityksiä adoptoitujen identiteetin neuvotteluun liittyvistä piirteistä. Tämänkaltaisen sisäpiiriläisyys on mahdollistanut minulle tutkijana erityisen sisäänpääsyn aiheeseen, mikä voidaan nähdä tutkimuksen kannalta eduksi (Chavez, 2008). Toisaalta se voi sisältää myös johtopäätösten luotettavuuteen ja objektiivisuuteen liittyviä haasteita. Koska olen itse kasvanut synnyinperheessäni ja täytän normatiivisen suomalaisuuden kriteerit, puuttuu minulta henkilökohtainen kokemus siitä, mitä on elää kansainvälisesti adoptoituna. Sen tähden voidaan kriittisesti pohtia, missä määrin tulkintani ja tutkittavien todellisuus ovat kohdanneet toisensa. Olisivatko tutkimuksen johtopäätökset muodostuneet erilaisiksi, mikäli tutkijana olisin itse ollut kansainvälisesti adoptoitu tai täysin ulkopuolinen ilman mitään henkilökohtaista kiinnostusta tutkimusaiheeseen? Näistä rajoituksista tietoisena olen pyrkinyt rakentamaan sellaisen tutkimusasetelman, jonka myötä on mahdollista saavuttaa mahdollisimman monipuolinen ja kokonaisvaltainen kuva kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluista.

8.5 Käytännön johtopäätökset

Tämän tutkimuksen käytännön merkitys perustuu tutkimustulosten hyödynnettävyyteen kansainvälisesti adoptoitujen ja heidän adoptioperheidensä kanssa tehtävässä työssä. Lisäksi tutkimustieto voi olla merkityksellistä myös kansainvälisesti adoptoiduille itselleen oman identiteetin ymmärtämisessä. Koska kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluilla on yhtymäkohtia kotimaan adoptoitujen, sijoitettujen lasten sekä maahanmuuttajataustaisten henkilöiden identiteetin neuvotteluihin, ovat tutkimustulokset sovellettavissa myös työskentelyssä heidän parissaan. Toivottavaa on myös, että me, jotka edustamme normatiivisia perhe- ja suomalaisuuskäsityksiä, tulimme tutkimustiedon myötä tietoisemmiksi niistä erilaisista – usein tahattomistakin – asenteista ja puhevoista, joilla tuotamme toiseutta ja haastamme adoptoidut ja muut toiseutetut ja rodullistetut ryhmät neuvottelemaan identiteettiään.

Koska synnyin- ja adoptioperhe ovat tärkeä osa adoptoidun identiteetin neuvottelun kontekstia, on tärkeää, että adoptoitujen kanssa työskentelevät eri

alojen ammattilaiset hyödyntävät tutkimustietoa adoptoitujen identiteetin ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Ensinnäkin adoptoitujen kanssa työskentelevien ammattilaisten tulisi olla tietoisia niistä erilaisista merkityksistä, joita synnyinperheen etsiminen voi saada erilaisissa psykososiaalisissa sekä ihmissuhteisiin liittyvissä siirtymävaiheissa. Toiseksi, koska synnyinperheen etsimiseen ja kohtaamiseen liittyy erilaisia emotionaalisia, psykologisia, kulttuurisia ja maantieteellisiä haasteita, tulisi kaikille adoption osapuolille tarjota tukea ja valmennusta kohtaamiseen. Erilaisten tukimuotojen kehittämisessä tulisi tutkimustiedon lisäksi hyödyntää kansainvälisesti adoptoitujen kokemusasiantuntijuutta. Tuen kehittäminen on kiireellistä, sillä synnyinperheen etsiminen ja kohtaaminen lisääntyvät internetin, sosiaalisen median (Partanen, 2014; Siegel, 2012) sekä DNA-testien myötä (Finkler, 2001). Kolmanneksi, ammattilaisten tulisi olla luomassa adoptiomyönteisiä puhetapoja, joissa adoptio välittyisi tasavertaisena perhemuotona muiden perhemuotojen rinnalla stigmatisoivien puhetapojen sijaan. Lopuksi, kansainvälisiä adoptiokäytänteitä tulisi muuttaa avoimempaan suuntaan, jotta YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (YK:n yleisopimus lapsen oikeuksista) ja adoptiolakiin (22/2012) kirjatut lasten oikeudet saada tutustua synnyinalkuperään toteutuisivat nykyistä paremmin myös kansainvälisissä adoptioissa.

Tutkimus osoitti selkeästi rodullistamisen haitallisuuden niin adoptoitujen identiteetille kuin heidän psyykkiselle hyvinvoinnilleen. Sen tähden adoptoitujen kanssa työskentelevien ammattilaisten tulisi olla tietoisia niistä lukuisista niin avoimista kuin vaikeammin havaittavista rodullistamisen tavoista, joita adoptoidut kohtaavat vuorovaikutuksessaan kantaväestöön kuuluvien kanssa ja jotka haastavat adoptoidut neuvottelemaan identiteettiään. Erityisesti tulisi lisätä tietoisuutta siitä, miten adoptoitujen rodullistamisen kokemuksissa kietoutuvat toisiinsa adoptoitujen ihonväri, etninen alkuperä, sukupuoli, ikä sekä sosioekonominen asema. Adoptiota edeltävään neuvontaan ja valmennukseen osallistuvia vanhempia tulisi auttaa tunnistamaan erilaisia rodullistamisen muotoja sekä kehittämään tapoja keskustella rodullistamisesta lasten kanssa ja auttaa heitä selviytymään niiden kanssa. Myös rodullistamiseen liittyvien selviytymisstrategioiden moniulotteisuus ja kontekstisidonnaisuus tulee tiedostaa kun pohditaan, miten adoptoituja tuetaan kehittämään selviytymisstrategioita, jotka tukevat heidän hyvinvointiaan. Koska tutkimuksessa havaittiin sosiaalisen tuen lieventävän rodullistamisen ja ahdistuksen välistä yhteyttä, erityistä huomiota tulisi kiinnittää adoptoitujen sosiaalisiin tukiverkostoihin ja niiden merkitykseen rodullistamisen vastustamisessa.

Rodullistamisen vastustamista ei tule jättää kuitenkaan ainoastaan adoptoitujen ja heidän perheidensä harteille, vaan interventioita tarvitaan kaikille yhteiskunnan tasoille aina kasvatuksesta ja koulutuksesta julkiseen keskusteluun sekä sosiaaliseen aktivismiin ja poliittiseen keskusteluun. Keskeistä tässä on pyrkimys saada valtaväestöön kuuluvat tietoisemmiksi niistä erilaisista puhetavoista ja asenteista, joilla adoptoituja ja muita rodullistettuja ryhmiä suljetaan suomalaisuuden ulkopuolelle. Koska tämä tutkimus on kasvatustieteellinen, se haastaa rodullistamisen vastaiseen työhön erityisesti suomalaisen kasvatus- ja koulutusjärjestelmän, sillä ne heijastavat toiminnassaan yhteiskunnassa vallitsevia arvoja,

normeja ja asenteita. Vaikka kulttuurien välisen vuorovaikutuksen valmiuden kehittäminen on nähty jo kauan koulujärjestelmämme haasteena (Pitkänen, 2004), on se erityisen ajankohtaista nyt, kun Suomi muuttuu maahanmuuton myötä yhä monikulttuurisemmaksi ja monietnisemmäksi. Erityisen tärkeää on lisätä kasvat-
tajien ja opettajien tietoisuutta niistä moninaisista tavoista, joilla rodullistaminen ilmenee ei-valkoisten lasten, nuorten ja aikuisten kokemuksissa sekä siitä, miten ne uhkaavat heidän identiteettiään ja hyvinvointiaan. Tämä puolestaan edellyttää niin opettajien kuin opettajaksi opiskelevien kulttuuriseen ja etniseen moninaisuuteen liittyvän koulutuksen lisäämistä sekä antirasistisen pedagogiikan liittä-
mistä konkreettisesti osaksi valtakunnallisia opetussuunnitelmia.

Synnyin- ja adoptioperheen sekä normatiivisten perhe- ja kansalaisuuskä-
sitysten lisäksi adoptoitujen identiteetin neuvottelua kontekstualisoivat adoptio-
lainsäädäntö, kansainväliset sopimukset sekä adoptiopoliittikka niin Suomessa kuin adoptiolasten lähtömaissa. Adoptiota säätelevissä laissa ja sopimuksissa adoption lähtökohdiksi on määritelty lapsen edun toteutuminen. Lapsen edulla tarkoitetaan muun muassa lapsen oikeutta tietää taustastaan ja synnyinalkupe-
rästään (Adoptiolaki 22/2012; Haagin sopimus, 1993) sekä oikeutta ihonväriin, syntyperään ja etniseen alkuperään liittyvään syrjimättömyyteen (YK:n yleisopi-
mus lapsen oikeuksista). Tämän tutkimuksen – kuten myös aiemman tutkimus-
tiedon – mukaan näyttäisi siltä, että edellä kuvatun kaltaiseen lapsen edun toteu-
tumiseen on vielä pitkä matka kansainvälisessä adoptiossa. Näin ollen uuden tutkimustiedon valossa kansainväliseen adoptioon liittyviä käytänteitä tulisi säännöllisesti tarkastaa ja kehittää. Tähän kehitystyöhön tulisi saada mukaan kaikki kansainvälisen adoption osapuolet ja toimijat siten, että adoptoitavan lap-
sen edun ensisijaisuus saavutettaisiin kansainvälisessä adoptiossa entistä parem-
min.

8.6 Jatkotutkimuskohteet

Samalla kun tutkimus lisäsi tietoa kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neu-
vottelusta niin kasvatustieteellisen perhetutkimuksen, adoptiotutkimuksen kuin rodullistamisen tutkimuksen kentille, se tuotti useita jatkotutkimuskohteita. Koska erityisesti adoptoitujen oma vanhemmuus näyttäisi aktivoivan adoptoitu-
jen synnyinperheen etsimisen, tulisi vanhemmaksi tulon merkitystä tarkastella laajemmin adoptoidun identiteetin neuvottelun tutkimisessa. Tämä tutkimus ta-
voitti ensisijaisesti synnyinperheen etsimiseen liittyviä adoptoitujen antamia yk-
silöllisiä ja syvällisiä merkityksiä. Jotta tavoitettaisiin kokonaisvaltaisempi kuva synnyinperheen etsimisestä adoptoidun identiteetin neuvotteluna, tarvitaan tut-
kimusaiheesta myös määrällistä tietoa. Jatkotutkimuksissa voisi hyödyntää esi-
merkiksi tässä tutkimuksessa analysoimatta jääneen määrällisen tutkimusaineis-
ton tarjoamaa tietoa siitä, miten yleistä synnyinperheen etsiminen on kansainvä-
lisesti adoptoitujen keskuudessa sekä minkälainen yhteys synnyinperheen etsi-
misellä on erilaisiin psyykkisen hyvinvoinnin ja identiteetin ulottuvuuksiin sekä

adoptoitujen taustatietoihin. Koska tämän tutkimuksen aineistonkeruun ajankohdan 2007-2017 jälkeen DNA-testeistä on tullut eräs merkittävä synnyinperheen ja lääketieteellisen historian etsimisen muoto kansainvälisesti adoptoitujen keskuudessa, tarvitaan tästä etsimisen muodosta lisää ymmärrystä tulevaisuudessa. Tässä tutkimuksessa adoptioperheen merkitys adoptoitujen identiteetin neuvotteluissa kytkeytyi adoptioperheen kommunikaatioon, perhekäsitykseen sekä kokemukseen perheeseen kuulumisesta. Jatkotutkimuksissa adoptioperheen merkitystä adoptoitujen identiteettien neuvottelussa tulisi tarkastella myös muiden perheeseen kiinnittyvien identiteettien ulottuvuuksien avulla.

Tämä tutkimus osoitti rodullistamisen kokemusten haitallisuuden adoptoidun psyykkiselle hyvinvoinnille, jota tarkasteltiin uniongelmien ja psyykkisen ahdistuksen välityksellä. Koska psyykinen hyvinvointi on käsitteenä laaja, tulisi rodullistamisen kokemusten sekä psyykkisen hyvinvoinnin välisen yhteyden tarkasteluun sisällyttää jatkotutkimuksissa myös muita psyykkisen hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Tutkimus osoitti selkeästi myös sosiaalisen tuen lieventävän rodullistamisen ja psyykkisen ahdistuksen välistä yhteyttä. Jatkotutkimuksissa voisi kiinnittää huomiota erityisesti siihen, minkälainen ja kenen taholta saatu sosiaalinen tuki toimii parhaiten selviytymiskeinona rodullistamisen haitallisuutta vastaan. Koska tutkimus toi esiin myös selviytymisstrategioiden moninaisen ja kontekstisidonnaisen luonteen, tulisi jatkossa tarkastella myös muiden selviytymisstrategioiden sekä rodullistamisen ja psyykkisen oireilun välistä yhteyttä.

Eräänä tutkimuksen rajoituksena oli rodullistamisen kokemuksia mittavaan kyselyyn rajoittuminen vain tiettyyn määrään rodullistamisen kokemuksia. Tulevaisuudessa mittaria voisi kehittää siten, että sen avulla saataisiin monipuolisempi käsitys adoptoitujen rodullistamisen kokemuksista. Määrällisessä osatutkimuksessa III havaittujen rodullistamisen kokemusten ja taustatietojen välisiä yhteyksiä tulisi tarkastella enemmän laadullisen tutkimusotteen avulla, jotta tavoitettaisiin syvällisempi ymmärrys niiden merkityksestä rodullistamisen kokemuksille ja selviytymisstrategioille.

Lopuksi, tämä tutkimus tarkasteli kansainvälisesti adoptoitujen identiteetin neuvotteluja perheen ja normatiivisen suomalaisuuskäsityksen kontekstissa vain yksittäisenä tietynä ajankohtana. Vaikka retrospektiivinen haastattelu valaisi synnyinperheen etsimiseen ja adoptioidentiteettiin liittyvän muutosluonteen, tarvitaan pitkittäistutkimuksella kerättyä tietoa synnyinperheen etsimisen ja kohtaamisen merkityksestä adoptoidun identiteetille. Vastaavasti rodullistamisen kokemusten ja selviytymisstrategioiden sekä niiden ja psyykkisen hyvinvoinnin välisen yhteyden tarkastelu perustui poikittaistutkimukseen eikä paljastanut tutkittavaan ilmiöön liittyviä muutoksia adoptoitujen elämänsäkulussa. Jotta tunnistettaisiin edellä mainittuihin seikkoihin liittyvät muutokset eri ajankohtien välillä, tarvitaan jatkossa tutkimusaiheesta myös pitkittäistutkimuksia.

SUMMARY

This dissertation examines the identity negotiations of Finnish international adoptees in the context of the birth family, adoptive family and the normative conception of Finnishness. The specific characters of international adoption – the closed adoption practices and the “visible” adoption – are seen to cause additional identity work for international adoptees (Grotevant & Von Korff, 2011). In closed adoptions, adoptees lack contact with their birth family or even have no information about them. Additionally, adoptees lack their medical history and other basic identity-related information that is often self-evident to others. In international adoptions where a child is transferred from one state to another state, a child is also transferred from their ethnic origin group to another ethnic group. This often makes international adoptions “visible” adoptions, which means that adoptees often differ in appearance from their adoptive families as well as from the general population in their adoptive home countries.

In the 2000s, research on adoptive identity has increased. In particular, research on the meaning of the birth family for one’s adoptive identity has increased, as the *birth family search* is seen to be a key feature of adoptive identity (Grotevant, Dunbar, Kohler & Esau, 2000; Grotevant & Von Korff, 2011). The concept of search refers in this study to everything from thoughts about one’s birth family and information seeking of pre-adoption life to the concrete search for the birth family (Müller & Perry, 2001). The current understanding of the meaning of the birth family for adoptees’ identity is mainly based on domestic adoptees’ experiences, and more understanding is needed from the perspective of international adoptees. With the increase in international adoptions, the meaning of “race” for adoptees identity has also attracted increasing attention in the research literature. Studies have shown that particularly the non-whiteness adoptees exposes them to different experiences of *racialization* (Ferrari, Rosnati, Canzi, Ballerini & Ranieri, 2017; Högbacka & Ruohio, 2020; Koskinen, 2014; Tigervall, & Hübinette, 2010). Racialization refers in this study to processes in which “races” are made on the basis of people’s physical characteristics, religion, ethnic, and cultural origins (Miles, 1993) and that justify the superiority of one’s own group and exclude racialized others (Goldberg, 1993). However, more understanding is needed about the complex nature of adoptees’ racialization experiences and about the consequences racialization has on the identity and well-being of adoptees as well as of how adoptees strive to cope with the challenges of racialization. Additionally, as both the meaning of the birth family and the experiences of racialization for the adoptive identity have been studied separately as well as either qualitatively or quantitatively there is a need for research where adoptive identity is studied more comprehensively.

This dissertation study contributes to filling these gaps by answering the following research questions: (1) How does the search for the birth family appear as identity negotiation by international adoptees and how do international adoptees negotiate their belonging to their birth and adoptive families? (2) What kind of challenges do the normative perception of Finnishness as whiteness pose

to international adoptees' identity and well-being, and how do they negotiate their identity when facing these challenges? The *identity negotiation theory* (Swann & Bossom, 2008; Ting-Toomey, 2015) was applied in this study as a theoretical frame and as an instrument in interpreting the result. In this study, identity negotiation refers to how adoptees strive to achieve and maintain their identity needs, such as experiences of belonging, agency, continuity and identity coherence (Swann & Bossom, 2008).

This study used a mixed methods approach to assess the multidimensional nature of international adoptees' identity negotiation because it is suitable for studying complex phenomena, vulnerable groups, experiences of otherness, and identity (Creswell & Plano Clark, 2018; Mertens, 2015). In sub-study I the meaning of the birth family search for adoptees' identity and the experiences of the adoptees belonging to the family were studied using five thematic narrative interviews that were analysed thematically. Sub-study II was conducted to help understand the adoptees' experiences of racialization and coping strategies as deeply as possible. The data in sub-study II were based on 14 thematic narrative interviews that were analysed thematically. Then, with the help of the knowledge obtained in sub-study II, a questionnaire was developed for sub-study III to examine the prevalence of the experiences of racialization of adoptees and the association between adoptees' experiences of racialization, adoptees' background information and psychological symptoms. The questionnaire data were based on 213 replies, which were analysed by correlations and hierarchical linear regression analysis. In the discussion, the results of sub-studies I to III are integrated to gain a comprehensive understanding of the identity negotiations of international adoptees.

The main theoretical contribution of the study is related to researching adoption identity from the view of identity negotiation theory. This shifts the perspective away from the problem-oriented approach typical in adoption research (Koskinen, Sarkkinen & Svala, 2014). By using the concept of identity negotiation, adoptees appear as active agents who, by searching for their birth families, negotiate their experiences of belonging, continuity and coherence. Similarly, when researching adoptive identity from the perspective of racialization experiences, the concept of identity negotiation de-emphasizes adoptees as victims and highlights them as individuals who use different strategies that allow them to challenge racialization and negotiate connectedness, coherence and agency in their lives.

The findings revealed how incomplete information of one's birth family and pre-adoption life history may be perceived as an incoherence in adoptees' identity and how the search for the birth family was central way adoptees negotiated their identity in relation to their birth family. In the results, the search for the birth family took on different meanings at different stages and transitions of life. In particular, early adulthood was a stage of life that seemed to activate adoptees' identity negotiation in relation to their birth family. Particularly in new environments, that involved new social interactions, adoptees were challenged to negotiate their experiences as adoptees and their relations to their birth and adoptive

families. Additionally, the significant stage in adulthood that intensified some participants' birth family search was their transition to parenthood. Some participants highlighted that reunion with their birth family and acquiring information about their pre-adoption life was an issue they needed to resolve before being a parent. Additionally, adoptees expressed how during pregnancy and by nurturing their children they contemplated their birth parents and processed the feelings of being relinquished. The results also showed how significant it was for some of the adoptees that through their biological children they achieved the biogenetic and intergenerational continuity they had lost in adoption.

The reunion with the birth family appeared as a significant interpersonal transition that activated the identity negotiation of adoptees. In their descriptions, the adoptees expressed how reunion with their birth family and the knowledge they gained about the reasons for their relinquishment completed their identity in some way. Thus, reunion with one's birth family reflects a successful identity negotiation, enabling the adoptees to achieve such key goals of identity negotiation as a sense of coherence and a sense of continuity (Swann & Bossom, 2008). The sense of coherence and sense of continuity achieved by reunion may also refer to the integrated adoptive identity, which is often not possible until adulthood and among those who have reflected a lot on their adoption and created a meaning for it (Dunbar & Grotevant, 2004). However, despite the fact that reunion reflected successful identity negotiation, participants also expressed feelings of frustration and disappointment that reunion with their birth family raised in them. Despite these painful experiences, some adoptees described adoption "in spite of all as the right solution". According to identity negotiation theory, seeing "adoption as the right solution" can be interpreted as an "affective tone" that compensates for the disappointments related to adoption and helps to bring logic and coherence to life (Swann & Bosson, 2008).

Reunion as a significant interpersonal transition seemed to encourage the adoptees to contemplate the meanings of family and negotiate their belongings to both their birth and adoptive families. Except in one case, the adoptive parents were described as primary parents and the adoptive family as the "real family". This view was based on nurturing, emotional ties and shared life history. In the case where the birth family was described as the only and "real" family, the sense of belonging was a justified immediate sense of connection with a birth parent and by interaction problems in the adoptive family. Previous studies have explained this kind of immediate connection with sociocultural norms according to which knowledge of biological kinship is seen as a prerequisite for a healthy identity (Powell & Afifi, 2005; Scharp, 2013). According to the identity negotiation theory, the immediate connection with a birth parent could be seen as human need to achieve the sense of belonging in a family that the participant felt had been lacking. Despite these conflicting descriptions of family belonging, the results reflected also more flexible kinship networks that included both adoptive parents and birth parents, albeit with different emphases. This kind of concept of family reflects an extended family that can include at the same time both the

adoptive family and the birth family (Anzur & Myers, 2020; Browning & Duncan, 2005).

The result revealed the meaning of communicative openness in the sense of belonging to both one's birth family and adoptive family. The study showed, for example, how reunion with the birth family could both strengthen and distance the relationship between the adoptee and the adoptive parents. The strengthening seemed to be linked to structural openness that increased through reunion with the birth family and enabled more open communication about adoption in adoptive families. However, structural openness did not inevitably lead to more open communication about adoption, but adoption could remain a taboo or lead to conflict between the adoptee and adoptive parents. The meaning of communicative openness for the adoptee and the birth family relationship also appeared in adoptees' interviews. Adoptees highlighted how the difficulty to communicate openly about the reasons for their relinquishment hindered the establishment of a close relationship with the parents, while the open discussion of adoption brought some adoptees closer to their families of birth.

This study showed that racialization was a common experience among international adoptees in their interaction with the Finnish majority, even though they fulfilled all the criteria of Finnish nationality and culture. While these results confirm previous research (Högbacka & Ruohio, 2020; Koskinen, 2015; Rastas, 2009), it deepened the understanding of the various ways racialization challenges adoptees identity and well-being. In particular, the result revealed the intersectionality of the racialization experiences by bringing out how birth origin, age, social class, and gender were intertwined in adoptees experiences. Birth origin was associated with the experiences of racialization so that those whose continent of birth were in Africa, Asia and South America had encountered more racialization than those whose continent of birth was in Eastern Europe. This clearly shows how precisely the normative perception of Finnishness as whiteness exposes the adoptees to the experiences of racialization. However, the study indicated that whiteness did not always protect adoptee from racialization as once the origin are revealed, adoptees of Eastern European origin may also face racialization. Previous studies of ethnic minorities and adoptees have found that people with Russian background in particular face racialized attitudes in Finland (Högbacka & Ruohio, 2020; Puuronen, 2011).

The age was associated with racialization such that adoptees who were older at time of investigation reported more experiences of racialization than younger adoptees. This may imply that as adoptees become older their social environments become wider, which in turn make them more vulnerable to experiencing racialization (Koskinen, 2014). The age was associated with racialization also such that adoptees who had been adopted at older ages had perceived more racialization than those who had been adopted at younger ages. This may be explained by the fact that children who had been adopted at older ages have more experiences of neglect and problems in early interactions. These, in turn, have been found to affect later other interactions and increase the risk of being bullied (Raaska, et al., 2012).

Socioeconomic status was associated with experiences of racialization such that adoptees with a lower middle class background reported more experiences of racialization than did adoptees with an upper middle class background. The result may be explained by the risk factors of the environment, as in the environments with a wide range of socioeconomic challenges there are also greater social problems (Raaska, et al., 2012) and thus likely also more risks of racialization. The result may also be partly explained by the fact that racialization of the socioeconomically disadvantaged has often been considered more blatant and also more socially acceptable (Jackson, Kubzansky & Wright, 2006).

Gendered racialization also appeared in the study, with women reporting more experiences of racialization than men. The result differs from studies related to ethnic minorities, where men have been found to face more racialization than women (Liang et al., 2007; Paradies, 2013). The difference may be explained by the fact that women who faced racialization were more willing than men were to participate in the study. One reason may also be that there were relatively more women adopted from Africa, Asia, and South America among the participants than among the men. In women's descriptions, the gendered racialization was conveyed as sexual harassment experienced by some women, a result that has been found also in previous studies (Hübinette & Tigervall, 2008; Lindblad & Signell, 2002; Rastas, 2002). In the men's descriptions, the gendered racialization was conveyed as a control directed at them by guards and police. A similar phenomenon has also been found in previous studies (Hübinette & Tigervall, 2008; Hällgren, 2005).

The study highlighted how, in addition to overt and intentional racialization, some of the discrimination faced by adoptees manifested itself in more subtle forms. This refers to racial microaggressions, which are characterized by their unintentionality and the fact that the other party in the interaction is often unaware that their attitudes and ways of speaking are insulting (Sue et al., 2007; Zhang et al., 2019). Unintentional racialization was sometimes manifested in the descriptions of the adoptees as well-meaning compliments, such as admiration of adoptees' Finnish language skills and adaptation to Finnish culture and climate, as well as compliments related to adoptees' physical characteristics. However, constant attention, even in a positive sense, can still evoke a sense of difference and otherness. Subtle forms of racialization are considered particularly harmful because their discrimination is more difficult to detect and thus more difficult to resist (Sue et al., 2007).

The study highlighted how racialization may jeopardize adoptees' well-being. The experiences of racialization were associated in this study with psychological distress and sleeping problems. The results confirm previous studies in which racialization has been found to be associated with behavioural problems, anxiety, depression, substance use, and impaired self-esteem among adopted children and adolescents (Feigelman, 2000; Ferrari et al., 2017; Lee et al., 2015; Schires, 2020). The results were also supported by Arnold's et al. (2016) study, according to which the harmfulness of racialization on psychological well-being

may continue into adulthood. According to identity negotiation theory, the association can be explained by the fact that the adoptees' personal experience of themselves as Finns contradicts the racialized feedback they have to receive from the environment due to their non-whiteness or non-Finnish birth origin. According to Ting-Toomey (2015), distress in particular is a signal that in social interaction an individual's group membership has become rejected and the individual stigmatized because of his or her diversity. It is also possible that the association between racialization experiences and psychological symptoms is due to the frequency of adopted racialization experiences, which may prolong adoptees' identity negotiation and lead to a state of readiness of identity negotiation, which can be detrimental to psychological well-being (Kaufman & Johnson, 2004).

However, adoptees are not powerless victims of racialization. They have a number of coping strategies they use to actively negotiate their identities and well-being. For example, varied ethnic identities, which are central means of identity negotiation (Ting-Toomey, 2015), were conveyed in adoptees' descriptions as means that allowed adoptees to protect themselves from racialization and its harmful effects. In particular, the adoptees' Finnish identity, which manifested as assimilation of the Finnish language and culture and as a Finnish name and adoptive family, played a central role in their identity negotiation because it allowed adoptees to access Finnishness in the eyes of the Finnish majority. Other central identity negotiation used by adoptees included identifying with their ethnic origin, other racialized groups and other international adoptees. In their descriptions, adoptees conveyed how this kind of identification made racialization as well as adoption a shared experience. Such group identifications have been found to provide individuals emotional and social support as well as the experience of being understood and valued (Ting-Toomey, 2005). In addition, the descriptions of adoptees also conveyed how they seemed to adopt a bicultural identity as they grew up. This reflects how individuals representing two different ethnic groups identify on some level with both of their groups. The adoption of such a bicultural identity has been found to protect the psychological well-being of adoptees better than strong identification with either the adoptive country or the ethnic group of origin (Ferrari et al., 2015). Embracing a bicultural identity refers to a successful identity negotiation in which an individual finds a balance between the characteristics of different identities (Swann, Milton & Polzer, 2000).

In addition to varied ethnic identification, one central means of identity negotiation used by adoptees included social support. The findings of this dissertation indicated that social support protected adoptees from the psychological distress caused by racialization. In other words, adoptees with a tendency to use social support may be less vulnerable to psychological distress from racialization experiences whereas those who tend not to use social support are more negatively affected by experiences of racialization.

The results of this dissertation can be utilized in work with international adoptees and their adoptive families. Because the birth family may play an important role in the identity negotiation of adoptees, practitioners working with adoptees and their adoptive families should be aware of the different meanings

that incomplete knowledge of the birth family and the reasons for relinquishment may have on the identities of the adoptees at different stages of life. Additionally, because there are various emotional, psychological, cultural, and geographical challenges involved in searching for and reunion with the birth family, all parties involved should be provided with support and preparation for reunion, particularly in communicative openness. Finally, international adoption practices should become more open in order to ensure that children's rights to access their birth origin, as enshrined in the UN Convention on the rights of the Child (Convention of the rights of the child) and the Adoption Act (22/2012), are better fulfilled in international adoptions.

This dissertation clearly showed the harmful effects of racialization on both the identity and psychological well-being of adoptees. Consequently, practitioners working with adoptees should be aware of the numerous ways racialization can be encountered by adoptees in their social interaction with the white majority as well as the different ways racialization challenges adoptees to negotiate their identities. Thus, parents involved in pre-adoption counselling as well as in post-adoption services should be assisted in identifying different forms of racialization and to support to develop ways to teach their children cope with racialization. In addition, the multidimensionality and context-specific nature of coping strategies should be recognized when considering how to support adoptees in developing coping strategies that support their identity and well-being. However, coping with racialization should not be left alone on the shoulders of adoptees and their adoptive families but interventions are needed at all levels of society. Therefore, it is essential that those who constitute the white majority become more aware of how their speech and behaviour can exclude adoptees and other racialized groups from the domain of Finnishness. Because this dissertation is educational research, it specifically challenges the Finnish education system to work against racialization. It is particularly important to raise the awareness of educators and teachers about the diverse ways in which racialization appears and threatens adopted children's and adolescents' identity and well-being.

LÄHTEET

- Adoption Act (22/2012)
<https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/2012/en20120022>
- Adoptiolaki (22/2012). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120022>
- Ajrouch, K. J., Reisine, S., Lim, S., Sohn, W., & Ismail, A. (2010). Perceived everyday discrimination and psychological distress: does social support matter?. *Ethnicity & Health, 15*(4), 417–434.
<https://doi.org/10.1080/13557858.2010.484050>
- Alvarez, A., & Juan. L. (2010). Filipino Americans and racism: A multiple mediation model of coping. *Journal of Counseling Psychology, 57*(2), 167–178.
<https://doi.org/10.1037/a0019091>
- Antonovsky, A. (1987). *Unraveling the mystery of health: How people manage stress and stay well*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Anzur, C. K., & Myers, S. A. (2020). “To meet her, that changed everything”: Adult adoptees’ discursive construction of the meaning of “parent” following birth parent contact. *Journal of Family Communication, 20*(1), 1–15.
<https://doi.org/10.1080/15267431.2019.1656633>
- Arnold, T., Braje, S. E., Kawahara, D., & Shuman, T. (2016). Ethnic socialization, perceived discrimination, and psychological adjustment among transracially adopted and nonadopted ethnic minority adults. *American Journal of Orthopsychiatry, 86*(5), 540–551.
- Baden, A. L. (2016). “Do you know your real parents?” and other adoption microaggressions. *Adoption Quarterly, 19*(1), 1–25.
<https://doi.org/10.1080/10926755.2015.1026012>
- Baden, A. L., & O’Leary Wiley, M. (2007). Counseling adopted persons in adulthood: Integrating practice and research. *The Counseling Psychologist, 35*(6), 868–901. <https://doi.org/10.1177/0011000006291409>
- Baden, A. L., & Steward, R. J. (2007). The cultural-racial identity model: A theoretical framework for studying transracial adoptees. Teoksessa R. A. Javier, A. L. Baden, F. A. Biafora & A. Camacho-Gingerich (toim.), *Handbook of adoption: Implications for researchers, practitioners, and families* (s. 90–112). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Baden, A. L., Treweeke, L. M., & Ahluwalia, M. K. (2012). Reclaiming culture: Reculturation of transracial and international adoptees. *Journal of Counseling & Development, 90*(4), 387–399.
<https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2012.00049.x>
- Basow, S. A., Lilley, E., Bookwala, J., & McGillicuddy-DeLisi, A. (2008). Identity development and psychological well-being in Korean-born adoptees in the US. *American Journal of Orthopsychiatry, 78*(4), 473–480.
<https://doi.org/10.1037/a0014450>
- Baxter, L. A., Henauw, C., Huisman, D., Livesay, C. B., Norwood, K., Su, H., ... & Young, B. (2009). Lay conceptions of “family”: A replication and extension. *Journal of Family Communication, 9*(3), 170–189.
<https://doi.org/10.1080/15267430902963342>

- Becker, G., Butler, A., & Nachtigall, R. D. (2005). Resemblance talk: a challenge for parents whose children were conceived with donor gametes in the US. *Social Science & Medicine*, 61(6), 1300–1309.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2005.01.018>
- Behle, A.-E., & Pinquart, M. (2016). Psychiatric disorders and treatment in adoptees: A meta-analytic comparison with non-adoptees. *Adoption Quarterly*, 19(4), 284–306. <https://doi.org/10.1080/10926755.2016.1201708>
- Berge, J. M., Mendenhall, T. J., Wrobel, G. M., Grotevant, H. D., & McRoy, R. G. (2006). Adolescents' feelings about openness in adoption: Implications for adoption agencies. *Child Welfare*, 85(6), 1011–1037.
- Berry, J. W. (1990). Psychology of acculturation: Understanding individuals moving between cultures. Teoksessa R. Brislin (toim.), *Applied cross-cultural psychology* (s. 232–253). Newbury Park, CA: Sage.
- Biesta, G. (2010). Pragmatism and the philosophical foundations of mixed methods research. Teoksessa A. Tashakkori & C. Teddlie (toim.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (2. painos, s. 95–118). Thousand Oaks, CA: Sage. <https://dx.doi.org/10.4135/9781506335193>
- Blaikie, N. (2007). *Approaches to social enquiry: Advancing knowledge*. Cambridge: Polity Press
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Brodzinsky, D. M. (2005). Reconceptualizing openness in adoption: Implications for theory, research, and practice. Teoksessa D. Brodzinsky, J. Palacios (toim.), *Psychological issues in adoption: Research and practice* (s. 145–166). Westport, CT: Praeger.
- Brodzinsky, D. (2006). Family structural openness and communication openness as predictors in the adjustment of adopted children. *Adoption Quarterly*, 9(4), 1–18. https://doi.org/10.1300/J145v09n04_01
- Brodzinsky, D., & Goldberg, A. E. (2017). Contact with birth family in intercountry adoptions: Comparing families headed by sexual minority and heterosexual parents. *Children and Youth Services Review*, 74, 117–124. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.02.003>
- Brodzinsky, D., Schechter, M., & Henig, R. (1993). *Being adopted: The lifelong search for self*. New York, NY: Anchor Books.
- Brondolo, E., Ver Halen, N. B., Pencille, M., Beatty, D., & Contrada, R. J. (2009). Coping with racism: A selective review of the literature and a theoretical and methodological critique. *Journal of Behavioral Medicine*, 32(1), 64–88. doi:10.1007/s10865-008-9193-0
- Brooks B., Simmel C., Wind L., & Barth R. P. (2005). Contemporary adoption in the United States: Implications for the next wave of adoption, theory, research, and practice. Teoksessa D. Brodzinsky, J. Palacios (toim.), *Psychological issues in adoption: Research and practice* (s. 1–25). Westport, CT: Praeger.
- Browning, J., & Duncan, G. (2005). Family membership in post-reunion adoption narratives. *Social Policy Journal of New Zealand*, 26, 156–172.

- Bryman, A. (2004) *Social research methods* (2. painos). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Castrén, A. M., & Högbacka, R. A. (2014). Avautuuko perhe?: eksklusiivisuuden ja inklusiivisuuden dynamiikka perhesidoksissa. *Sociologia*, 51(2), 106–122.
- Carsten, J. (2000). 'Knowing where you've come from': Ruptures and continuities of time and kinship in narratives of adoption reunions. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 6(4), 687–703.
<https://doi.org/10.1111/1467-9655.00040>
- Cederblad, M., Höök, B., Irhammar, M., & Mercke, A. M. (1999). Mental health in international adoptees as teenagers and young adults. An epidemiological study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 40(8), 1239–1248. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00540>
- Chavez, C. (2008). Conceptualizing from the inside: Advantages, complications, and demands on insider positionality. *The Qualitative Report*, 13(3), 474–494.
- Colaner, C. W., Halliwell, D., & Guignon, P. (2014). "What do you say to your mother when your mother's standing beside you?" Birth and adoptive family contributions to adoptive identity via relational identity and relational-relational identity gaps. *Communication Monographs*, 81(4), 469–494. <https://doi.org/10.1080/03637751.2014.955808>
- Colaner, C. W., Horstman, H. K., & Rittenour, C. E. (2018). Negotiating adoptive and birth shared family identity: A social identity complexity approach. *Western Journal of Communication*, 82(4), 393–415.
<https://doi.org/10.1080/10570314.2017.1384564>
- Colaner, C. W., & Kranstuber, H. (2010). "Forever kind of wondering": Communicatively managing uncertainty in adoptive families. *Journal of Family Communication*, 10(4), 236–255.
<https://doi.org/10.1080/15267431003682435>
- Colaner, C. W., & Soliz, J. (2017). A communication-based approach to adoptive identity: Theoretical and empirical support. *Communication Research*, 44(5), 611–637. <https://doi.org/10.1177/0093650215577860>
- Convention of the rights of the child.
<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
- Corbin, J., & Morse, J. M. (2003). The unstructured interactive interview: Issues of reciprocity and risks when dealing with sensitive topics. *Qualitative Inquiry*, 9(3), 335–354. <https://doi.org/10.1177/1077800403009003001>
- Creswell, J. W., Klassen, A. C., Plano Clark, V. L., & Smith, K. C. (2011). Best practices for mixed methods research in the health sciences. *Office of Behavioral and Social Sciences Research (OBSSR)*, 1–37.
https://www.csun.edu/sites/default/files/best_prac_mixed_methods.pdf
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3.painos). Los Angeles: CA: Sage.
- Crocker, J. & Major, B. (1989). Social stigma and self-esteem: The Self-protective properties of stigma. *Psychological Review*, 96(4), 608–630.

- Dansey, D., John, M., & Shbero, D. (2018). How children in foster care engage with loyalty conflict: presenting a model of processes informing loyalty. *Adoption & Fostering*, 42(4), 354–368.
<https://doi.org/10.1177/0308575918798767>
- Delgado, R., & Stefancic, J. (2001). *Critical race theory: An introduction*. New York, NY: New York University Press.
- Dempsey, L., Dowling, M., Larkin, P., & Murphy, K. (2016). Sensitive interviewing in qualitative research. *Research in Nursing & Health*, 39(6), 480–490. <https://doi.org/10.1002/nur.21743>
- Docan-Morgan, S. (2011). “They don’t know what it’s like to be in my shoes’’: Topic avoidance about race in transracially adoptive families. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(3), 336–355.
<https://doi.org/10.1177/0265407510382177>
- Docan-Morgan, S. J. (2014). “They were strangers who loved me’’: Discussions, narratives, and rituals during Korean adoptees’ initial reunions with birth families. *Journal of Family Communication*, 14(4), 352–373.
<https://doi.org/10.1080/15267431.2014.946033>
- Docan-Morgan, S. (2016). Cultural differences and perceived belonging during Korean adoptees’ reunions with birth Families. *Adoption Quarterly*, 19(2), 99–118. <https://doi.org/10.1080/10926755.2015.1088109>
- Dunbar, N., & Grotevant, H. D. (2004). Adoption narratives: The construction of adoptive identity during adolescence. Teoksessa M. W. Pratt & B. H. Fiese (toim.), *Family stories and the life course: Across time and generations* (s. 135–161). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and the life cycle*. New York, NY: Norton.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity. Youth and crisis*. New York, NY: Norton.
- Essed, P. (1991). *Understanding everyday racism: An interdisciplinary theory*. Newbury Park, CA: Sage.
- Erzberger, C., & Kelle, U. (2003). Making inferences in mixed methods: The rules of integration. Teoksessa A. Tashakkori & C. Teddlie (toim.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (s. 457–488). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Farr, R. H. (2016). Review of Adoption by lesbians and gay men: A new dimension in family diversity. *Journal of Family Theory and Research*, 8(1) 121–127. <https://doi.org/10.1111/jftr.12131>
- Farr, R. H., Grant-Marsney, H. A., & Grotevant, H. D. (2014). Adoptees' contact with birth parents in emerging adulthood: The role of adoption communication and attachment to adoptive parents. *Family Process*, 53(4), 656–671. <https://doi.org/10.1111/famp.12069>
- Farr, R. H., Grant-Marsney, H. A., Musante, D. S., Grotevant, H. D., & Wrobel, G. M. (2014). Adoptees’ contact with birth relatives in emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 29(1), 45–66.
<https://doi.org/10.1177/0743558413487588>

- Feigelman, W. (2000). Adjustments of transracially and inracially adopted young adults. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17(3), 165–183. <https://doi.org/10.1023/A:1007531829378>
- Feilzer, Y. M. (2010). Doing mixed methods research pragmatically: Implications for the rediscovery of pragmatism as a research paradigm. *Journal of Mixed Methods research*, 4(1), 6–16. <https://doi.org/10.1177/1558689809349691>
- Ferrari, L., Rosnati, R., Canzi, E., Ballerini, A., & Ranieri, S. (2017). How international transracial adoptees and immigrants cope with discrimination? The moderating role of ethnic identity in the relation between perceived discrimination and psychological well-being. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 27(6), 437–449. <https://doi.org/10.1002/casp.2325>
- Ferrari, L., Rosnati, R., Manzi, C., & Benet-Martínez, V. (2015). Ethnic identity, bicultural identity integration, and psychological well-being among transracial adoptees: A longitudinal study. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2015(150), 63–76. <https://doi.org/10.1002/cad.20122>
- Finkler, K. 2001. The kin in the gene: The medicalization of family and kinship in American society. *Current Anthropology*, 42(2), 235–263
- Flick, U. (2004). Triangulation in qualitative research. Teoksessa U. Flick, E. Kardorff & I. Steinke (toim.), *A Companion to qualitative research* (s. 178–183). London, UK: Sage.
- Frankenberg, R. (1993). *White woman, race matters: The Social construction of whiteness*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Galvin, K. M. (2006). Diversity's impact on defining the family. Teoksessa L. H. Turner, & R. West (toim.), *The family communication sourcebook* (s. 3–19). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Galvin, K. M., & Braithwaite, D. O. (2014). Theory and research from the communication field: Discourses that constitute and reflect families. *Journal of Family Theory & Review*, 6(1), 97–111. <https://doi.org/10.1111/jftr.12030>
- Galvin, K. M., Braithwaite, D. O., & Bylund, C. L. (toim.) (2015). *Family communication: Cohesion and change*. New York, NY: Routledge.
- Garber, K. J., & Grotevant, H. D. (2015). "YOU were adopted?!" Microaggressions toward adolescent adopted individuals in same-race Families. *The Counseling Psychologist*, 43(3), 435–462. <https://doi.org/10.1177/0011000014566471>
- Garner, S. (2017). *Racisms: an introduction*. London, UK: Sage.
- Gillborn, D. (2005). Education policy as an act of white supremacy: Whiteness, critical race theory and education reform. *Journal of Education Policy*, 20(4), 485–505. <https://doi.org/10.1080/02680930500132346>
- Godon, D. E., Green, W. H., & Ramsey, P. G. (2014). Transracial adoptees: The search for birth family and the search for self. *Adoption Quarterly*, 17(1), 1–27. <https://doi.org/10.1080/10926755.2014.875087>

- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday, life*. New York, NY: Anchor Books.
- Goldberg, D. P. (1972). *The detection of psychiatric illness by questionnaire*. London, UK: Oxford University Press.
- Goldberg, D. T. (1993). *Racist culture: Philosophy and the politics of meaning*. Oxford, UK: Blackwell Publishing.
- Graafsma, T. L. G., Bosma, H. A., Grotevant, H. D., & deLevita, D. J. (1994). Identity and development: An interdisciplinary view. Teoksessa H. A. Bosma, T.L.G. Graafsma, H.D. Grotevant & D.J. deLevita (toim.), *Identity and development: An interdisciplinary approach* (s.159–174). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Grotevant, H. D. (1997). Coming to terms with adoption: The construction of identity from adolescence into adulthood. *Adoption Quarterly*, 1(1), 3–27. https://doi.org/10.1300/J145v01n01_02
- Grotevant, H. D., Dunbar, N., Kohler, J. K., & Esau, A. M. L. (2000). Adoptive identity: How contexts within and beyond the family shape developmental pathways. *Family Relations*, 49(4), 379–387. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00379.x>
- Grotevant, H. D., Rueter, M., Von Korff, L., & Gonzalez, C. (2011). Post-adoption contact, adoption communicative openness, and satisfaction with contact as predictors of externalizing behavior in adolescence and emerging adulthood. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 52(5), 529–536. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2010.02330.x>
- Grotevant, H. D., & Von Korff, L. (2011). Adoptive identity. Teoksessa S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (toim.), *Handbook of identity theory and research* (s. 585–601). New York, NY: Springer.
- Grotevant, H. D., Wrobel, G. M., Von Korff, L., Skinner, B., Newell, J., Friese, S., & McRoy, R. G. (2007). Many faces of openness in adoption: Perspectives of adopted adolescents and their parents. *Adoption Quarterly*, 10(3–4), 79–101. <https://doi.org/10.1080/10926750802163204>
- Gudykunst, W.B. (2005). An anxiety/uncertainty management (AUM) theory of effective communication: Making the mesh of the net finer. Teoksessa W. B. Gudykunst (toim.), *Theorizing about intercultural communication* (s. 281–322). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Haagin sopimus (1993). Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption. Haettu <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=69>
- Hawkins, A., Beckett, C., Rutter, M., Castle, J., Groothues, C., Kreppner, J., ... & Sonuga-Barke, E. (2007). Communicative openness about adoption and interest in contact in a sample of domestic and intercountry adolescent adoptees. *Adoption Quarterly*, 10(3–4), 131–156. <https://doi.org/10.1080/10926750802163220>
- Henze-Pedersen, S. (2019). Known and unknown identities: Openness and identity as experienced by adult adoptees. *Adoption Quarterly*, 22(2), 135 – 156. <https://doi.org/10.1080/10926755.2019.1625834>

- Homans, M. (2013). *The Imprint of another life: Adoption narratives and human possibility*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Honkatukia, P., Nyqvist, L., & Pösö, T. (2010). Vaikeat aiheet haavoittuvissa olosuhteissa. Teoksessa H. Lagström, T. Pösö, N. Rutanen & K. Vehkalahti (toim.), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka* (s. 296–317). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Howe, D., & Feast, J. (2001). The long-term outcome of reunions between adult adopted people and their birth mothers. *British Journal of Social Work*, 31(3), 351–368. <https://doi.org/10.1093/bjsw/31.3.351>
- Howell, S. (2006). *The kinning of foreigner. Transnational adoption in a global perspective*. New York, NY; Oxford, UK: Berghahn Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctt1x76fr>
- Hübinette T. (2012). Words that wound: Swedish whiteness and its inability to accommodate minority experiences. Teoksessa L. Jensen and K. Loftsdottir (toim.), *Whiteness and postcolonialism in the Nordic countries: Exceptionalism, migrant others and national identities* (s. 43–56). Aldershot, UK: Ashgate.
- Hübinette, T., & Tigervall, C. (2008) *Adoption med förhinder: samtal med adopterade och adoptioföräldrar om vardagsrasism och etnisk identitet*. Tumba: Mångkulturellt centrum.
- Hübinette, T., & Tigervall, C. (2009). To be non-white in a colour-blind society: Conversations with adoptees and adoptive parents in Sweden on everyday racism. *Journal of Intercultural Studies*, 30(4), 335–353. <https://doi.org/10.1080/07256860903213620>
- Hällgren, C. (2005). Working harder to be the same: Everyday racism among young men and women in Sweden. *Race, Ethnicity and Education*, 8(3), 19–342. <https://doi.org/10.1080/13613320500174499>
- Högbacka, R. (2011). Exclusivity and inclusivity in transnational adoption. Teoksessa R. Jallinoja & E. D. Widmer (toim.), *Families and kinship in contemporary Europe* (s. 129–144). London, UK: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230307452_9
- Högbacka, R., & Ruohio, H. (2020). Black and white strangers. Adoption and ethnic hierarchies in Finland. Teoksessa J. H. Wills, T. Hübinette & I. Willing (toim.), *Adoption and multiculturalism. Europe, the Americas and the Pacific*, (s. 177–195). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Irhammar, M., & Bengtsson, H. (2004). Attachment in a group of adult international adoptees. *Adoption Quarterly*, 8(2), 1–26. https://doi.org/10.1300/J145v08n02_01
- Irhammar, M., & Cederblad, M. (2006). En longitudinell studie av identitet och psykisk hälsa hos en grupp utlandsfödda adopterade. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 1, 35–50.
- Jackson, B., Kubzansky, L. D., & Wright, R. J. (2006). Linking perceived unfairness to physical health: The perceived unfairness model. *Review of General Psychology*, 10(1), 21–40. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.10.1.21>

- Jerman, H. (2009). Venäläiset tulivat. Tutkija kohtaa median kuvan maahanmuuttajista. Teoksessa S. Keskinen, A. Rastas & S. Tuori (toim.), *En ole rasisti, mutta...Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä* (s. 97–105). Tampere: Vastapaino.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26. <https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- Jones, C., & Hackett, S. (2007). Communicative openness within adoptive families: Adoptive parents' narrative accounts of the challenges of adoption talk and the approaches used to manage these challenges. *Adoption Quarterly*, 10(3–4), 157–178. <https://doi.org/10.1080/10926750802163238>
- Juffer, F., & Van Ijzendoorn, M. H. (2005). Behavior problems and mental health referrals of international adoptees: A meta-analysis. *Jama*, 293(20), 2501–2515. <https://doi.org/10.1001/jama.293.20.2501>
- Kalb, S. (2012). International adoptee identity and community: Emerging lessons learned from adoptee experts. *Journal of Social Distress and the Homeless*, 21(3–4), 122–137. <https://doi.org/10.1179/105307812805100135>
- Kalus, A. (2016). Narratives of identity in adopted adolescents: Interview analysis. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy*, 4, 35–42. doi:10.12740/APP/66306
- Kaufman, J. M., & Johnson, C. (2004). Stigmatized individuals and the process of identity. *The Sociological Quarterly*, 45(4), 807–833. <https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.2004.tb02315.x>
- Keskinen, S. P., Näre, L. M., & Tuori, S. (2015). Valkoisuusnormi, rodullistamisen kritiikki ja sukupuoli. *Sukupuolentutkimus – Genusforskning* 28(4), 2–5.
- Kim, H., & Epstein, N. B. (2020). Racism, Stress, and Health in Asian Americans: A Structural Equation Analysis of Mediation and Social Support Group Differences. *Stress and Health*, 1–13. <https://doi.org/10.1002/smi.2979>
- Kirk, D. (1964). *Shared fate. A theory of adoption and mental health*. New York, NY: Free Press.
- Koskinen, M. (2008). *Kotona kahden maailman välillä: kansainvälisesti adoptoidun nuoren aikuisen identiteetti*. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto.
- Koskinen, M. (2014). Mikroaggressiot ja selviytymisstrategiat kansainvälisesti adoptoitujen aikuisten kokemuksissa. Teoksessa M. Koskinen, S-M. Sarkkinen & M. Svala (toim.), *Kansainvälinen adoptio Suomessa – Tutkimusnäkökulmia adoptioon* (s. 85–111). Jyväskylä: Department of Education, University of Jyväskylä.
- Koskinen, M. (2015). Kansainvälisesti adoptoitujen nuorten aikuisten kokemuksia erilaisuudesta ja arkipäivän rasismista. Teoksessa J. Sinkkonen & K. Tervonen-Arnkil (toim.), *Lapsi uusissa oloissa: tietoa sijaishuollosta ja adoptiosta* (s. 128–145). Helsinki: Duodecim.
- Koskinen, M., Sarkkinen, S-M., & Svala, M. (2014). Johdanto. Teoksessa M. Koskinen, S.M. Sarkkinen & M. Svala (toim.), *Kansainvälinen adoptio*

- Suomessa: tutkimusnäkökulmia adoptioon* (s. 5–12). Jyväskylä: Department of Education, University of Jyväskylä
- Kranstuber, H., & Kellas, J. K. (2011). "Instead of growing under her heart, I grew in it": The relationship between adoption entrance narratives and adoptees' self-concept. *Communication Quarterly*, 59(2), 179–199. <https://doi.org/10.1080/01463373.2011.563440>
- Krathwohl, D. R. (1993). *Methods of educational and social science research: An integrated approach*. New York, NY: Longman.
- Kroger, J. (1989). *Identity in adolescence: The balance between self and other*. London, UK: Routledge.
- Laki lapseksiottamisesta (153/1985). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1985/19850153>
- Lazarus, R., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York, NY: Springer.
- Le Mare, L., & Audet, K. (2011). Communicative openness in adoption, knowledge of culture of origin, and adoption identity in adolescents adopted from Romania. *Adoption Quarterly*, 14(3), 199–217. <https://doi.org/10.1080/10926755.2011.608031>
- Lee, R. M. (2003). The transracial adoption paradox: History, research, and counseling implications of cultural socialization. *The Counseling Psychologist*, 31(6), 711–744.
- Lee, J. P., Lee, R. M., Hu, A. W., & Kim, O. M. (2015). Ethnic identity as a moderator against discrimination for transracially and transnationally adopted Korean American adolescents. *Asian American Journal of Psychology*, 6(2), 154–163. <https://doi.org/10.1037/a0038360>
- Lee, R. M. (2010). Parental perceived discrimination as a postadoption risk factor for internationally adopted children and adolescents. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 16(4), 493–500. <https://doi.org/10.1037/a0020651>
- Leighton, K. (2012). Addressing the harms of not knowing one's heredity: lessons from genealogical bewilderment. *Adoption & Culture*, 3, 63–107
- Liang, C. T., Alvarez, A. N., Juang, L. P., & Liang, M. X. (2007). The role of coping in the relationship between perceived racism and racism-related stress for Asian Americans: Gender differences. *Journal of Counseling Psychology*, 54(2), 132–141. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.54.2.132>
- Lifton, B. J. (1994). *Journey of the adopted self: A quest for wholeness*. New York, NY: Basic Books.
- Linares, L. O., Rhodes, J., & Montalto, D. (2010). Perceptions of coparenting in foster care. *Family Process*, 49(4), 530–542.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Lind, J. (2012). 'As Swedish as anybody else' or 'Swedish, but also something else'? Discourses on transnational adoptee identities in Sweden. *Adoption & Fostering*, 36(3–4), 85–96. <https://doi.org/10.1177/030857591203600309>

- Lindblad, F., & Signell, S. (2008). Degrading attitudes related to foreign appearance: Interviews with Swedish female adoptees from Asia. *Adoption & Fostering Journal*, 32(3), 46–59.
<https://doi.org/10.1177/030857590803200307>
- Lindgren, C., & Nelson, K. Z. (2013). Here and now–there and then: Narrative time and space in intercountry adoptees' stories about background, origin and roots. *Qualitative Social Work*, 13(4), 539–554.
<https://doi.org/10.1177/1473325013502376>
- Loftsdóttir, K., & Jensen, L. (toim.). (2012). *Whiteness and postcolonialism in the Nordic region: Exceptionalism, migrant others and national identities*. Aldershot, UK: Ashgate.
- Maahanmuuttovirasto. Vuonna 2015 myönnettiin yli 20 000 oleskelulupaa, uusia Suomen kansalaisia reilut 8000. <https://migri.fi/-/vuonna-2015-myonnettiin-hieman-yli-20-000-oleskelulupaa-uusia-suomen-kansalaisia-reilut-8-000>
- Major, B., & O'Brien, L. T. (2005). The social psychology of stigma. *Annual Review of Psychology*, 56, 393–421.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.56.091103.070137>
- March, K. (1995). Perception of adoption as social stigma: Motivation for search and reunion. *Journal of Marriage and the Family*, 57(3), 653–660.
<https://doi.org/10.2307/353920>
- Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. Teoksessa J. Adelson (toim.), *Handbook of Adolescent Psychology* (s. 159–187). New York, NY: Wiley.
- Martikainen, T., Sintonen, T., & Pitkänen, P. (2006). Ylirajainen liikkuvuus ja etniset vähemmistöt. Teoksessa T. Martikainen (toim.) *Ylirajainen kulttuuri: Etnisyys Suomessa 2000-luvulla* (s. 9–41). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Matsuda, M. J., Lawrence III, C. R., Delgado, R., & Crenshaw, K. (toim.). (2018). *Words that wound: Critical race theory, assaultive speech, and the first amendment*. New York, NY; London, UK: Routledge.
- McAdams, D. P., & McLean, K. C. (2013). Narrative identity. *Current Directions in Psychological Science*, 22(3), 233–238.
<https://doi.org/10.1177/0963721413475622>
- McGinnis, H., Smith, S. L., Ryan, S. D., & Howard, J. A. (2009). *Beyond culture camp: Promoting healthy identity formation in adoption*. New York, NY: Evan B. Donaldson Adoption Institute.
- Mertens, D. M. (2007). Transformative paradigm: Mixed methods and social justice. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(3), 212–225.
<https://doi.org/10.1177/1558689807302811>
- Mertens, D. M. (2011). Mixed methods as tools for social change. *Journal of Mixed Methods Research*, 5(3), 195–197.
<https://doi.org/10.1177/1558689811418095>
- Mertens, D. M. (2015). Mixed methods and wicked problems. *Journal of Mixed Methods Research*, 9(1), 3–6. <https://doi.org/10.1177/1558689814562944>
- Miles, R. (1993). *Racism after race relations*. London, UK: Routledge.

- Miller, B. C., Fan, X., Grotevant, H. D., Christensen, M., Coyle, D., & van Dulmen, M. (2000). Adopted adolescents' overrepresentation in mental health counseling: Adoptees' problems or parents' lower threshold for referral? *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 39(12), 1504–1511. <https://doi.org/10.1097/00004583-200012000-00011>
- Miller, C. T., & Kaiser, C. R. (2001). A theoretical perspective on coping with stigma. *Journal of Social Issues*, 57(1), 73–92. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00202>
- Modell, J. (1997). "Where do we go next?" Long-term reunion relationships between adoptees and birth parents. *Marriage & Family Review*, 25(1–2), 43–66. https://doi.org/10.1300/J002v25n01_04
- Morgan, D. L. (2007). Paradigms lost and pragmatism regained: Methodological implications of combining qualitative and quantitative methods. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 48–76. <https://doi.org/10.1177/2345678906292462>
- Mulinari, D., Tuori, S., Keskinen, S., & Irni, S. (2009). Introduction: Postcolonialism and the Nordic models of welfare and gender. Teoksessa S. Keskinen, S. Tuori, S. Irni & D. Mulinari (toim.), *Complying with colonialism. Gender, race and ethnicity in the Nordic region* (s. 11–16). Farnham, UK: Ashgate.
- Müller, U., Gibbs, P., & Ariely, S. G. (2003). Adults who were adopted contacting their birthmothers: What are the outcomes, and what factors influence these outcomes?. *Adoption Quarterly*, 7(1), 7–25. https://doi.org/10.1300/J145v07n01_02
- Müller, U., & Perry, P. (2001). Adopted persons' search for and contact with their biological parents: Who searches and why? *Adoption Quarterly*, 4(3), 5–37. https://doi.org/10.1300/J145v04n03_02
- Neil, E. & Howe, D. (toim.) (2004). *Contact in adoption and permanent foster care*. London, UK: BAAF.
- Noh, S., & Kaspar, V. (2003). Perceived discrimination and depression: Moderating effects of coping, acculturation, and ethnic support. *American Journal of Public Health*, 93(2), 232–238. <https://doi.org/10.2105/AJPH.93.2.232>
- Onwuegbuzie, A. J., & Johnson, R. B. (2006). The validity issue in mixed research. *Research in the Schools*, 13(1), 48–63
- Palacios, J., & Brodzinsky, D. (2010). Adoption research: Trends, topics, outcomes. *International Journal of Behavioral Development*, 34(3), 270–284. <https://doi.org/10.1177/0165025410362837>
- Paradies, Y. (2013). A systematic review of empirical research on self-reported racism and health. Teoksessa T. A. LaVeist & L. A. Isaac (toim.), *Race, ethnicity, and health: A public health reader*, 32 (2. painos, s. 105–138). San Francisco, CA: Jossey-Bass/Wiley.
- Paradies, Y., Ben, J., Denson, N., Elias, A., Priest, N., Pieterse, A., ... & Gee, G. (2015). Racism as a determinant of health: a systematic review and meta-

- analysis. *Plos One*, 10(9), e0138511.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0138511>
- Park, I. J., Wang, L., Williams, D. R., & Alegría, M. (2018). Coping with racism: Moderators of the discrimination–adjustment link among Mexican-origin adolescents. *Child Development*, 89(3), 293–310.
<https://doi.org/10.1111/cdev.12856>
- Partanen, P. (2014). *Avoimuus ja perhesiteet adoptoitujen elämässä*. Helsinki: Pelastakaa Lapset ry.
- Penny, J., Borders, L. D., & Portnoy, F. (2007). Reconstruction of adoption issues: Delineation of five phases among adult adoptees. *Journal of Counseling & Development*, 85(1), 30–41.
<https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2007.tb00441.x>
- Phinney, J. (1989). Stages of ethnic identity development in minority group adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 9, 34–49.
<https://doi.org/10.1177/0272431689091004>
- Phinney, J. (2003). Ethnic identity and acculturation. Teoksessa K. M. Chun, P. E. Balls Organista & G. E. Marin (toim.), *Acculturation: Advances in theory, measurement, and applied research* (s. 63–81). Washington, DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10472-006>
- Phinney, J. S., Cantu, C. L., & Kurtz, D. A. (1997). Ethnic and American identity as predictors of self-esteem among African American, Latino, and White adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 26(2), 165–185.
<https://doi.org/10.1023/A:1024500514834>
- Pitkänen, P. 2004. Kansainvälinen ja kulttuurien välinen opetustyö. Teoksessa P. Atjonen & P. Väisänen (toim.), *Osaava opettaja. Keskustelua 2000-luvun opettajankoulutuksen ydinaineksesta* (s. 105–117). Joensuu: Joensuun yliopisto/Soveltavan kasvatustieteen laitos.
- Powell, K. A., & Afifi, T. D. (2005). Uncertainty management and adoptees' ambiguous loss of their birth parents. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(1), 129–151. <https://doi.org/10.1177/0265407505049325>
- Preston, J., & Chadderton, C. (2012). Rediscovering 'Race traitor': Towards a critical race theory informed public pedagogy. *Race, Ethnicity and Education*, 15(1), 85–100. <https://doi.org/10.1080/13613324.2012.638866>
- Priest, N., Paradies, Y., Trenerry, B., Truong, M., Karlsen, S., & Kelly, Y. (2013). A systematic review of studies examining the relationship between reported racism and health and wellbeing for children and young people. *Social Science & Medicine*, 95, 115–127.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2012.11.031>
- Puuronen, V. (2011). *Rasistinen Suomi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pösö, T. (2009) Memories about inter-country adoptions of Finnish children: Decisions about the child's best interests. *Adoption & Fostering* 33(4), 53–63.
<https://doi.org/10.1177/030857590903300407>
- Pösö, T. (2012) Lapsen etu, oikeudet ja näkökulma moraalisisina kannanottoina. Teoksessa H. Forsberg & L. Autonen-Vaaraniemi (toim.), *Kiistanalainen perhe, moraalinen järkeily ja sosiaalityö* (s. 75–97). Tampere: Vastapaino.

- Pösö, T. (2015). Teoksessa J. Sinkkonen & K. Tervonen-Arnkil (toim.), *Lapsi uusissa oloissa: tietoa sijaishuollosta ja adoptiosta* (s. 16–22). Helsinki: Duodecim.
- Raaska, H., Lapinleimu, H., Sinkkonen, J., Salmivalli, C., Matomäki, J., Mäkipää, S., & Elovainio, M. (2012). Experiences of school bullying among internationally adopted children: Results from the Finnish Adoption (FINADO) Study. *Child Psychiatry & Human Development*, 43(4), 592–611. doi:10.1007/s10578-012-0286-1
- Ramsey, P. G., & Mika, K. (2011). Identities of transracial adoptees: Outsiders looking in?. *Annals of Psychologia*, 27(3), 611–624.
- Rastas, A. (2002). Katseilla merkityt, silminnahden erilaiset: Lasten ja nuorten kokemuksia rodullistavista katseista. *Nuorisotutkimus*, (2)3–17.
- Rastas, A. (2007). *Rasismi lasten ja nuorten arjessa*. Väitöskirja, Tampereen yliopisto.
- Rastas, A. (2009). Racism in the everyday life of Finnish children with transnational roots. *Barn*, 1, 29–43.
- Riley-Behringer, M., Groza, V., Tieman, W., & Juffer, F. (2014). Race and bicultural socialization in the Netherlands, Norway, and the United States of America in the adoptions of children from India. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 20(2), 231–243. <https://doi.org/10.1037/a0035324>
- Roche, H., & Perlesz, A. (2000). A legitimate choice and voice: The experience of adult adoptees who have chosen not to search for their biological families. *Adoption & Fostering*, 24(2), 8–19. <https://doi.org/10.1177/030857590002400204>
- Rosnati, R., & Ferrari, L. (2015). Adult adoptees as partners and parents: The joint task of revisiting the adoption history. *Adoption Quarterly*, 18(1), 25–44. <https://doi.org/10.1080/10926755.2014.895468>
- Rosnati, R., Montirosso, R., & Barni, D. (2008). Behavioral and emotional problems among Italian international adoptees and non-adopted children: father's and mother's reports. *Journal of Family Psychology*, 22(4), 541–549. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.3.541>
- Ruohio, H. (2016). *Suomalaiset kansainvälisesti adoptoidut. Perheeseen ja kansaan kuuluminen*. Akateeminen väitöskirja, Turun yliopisto. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja, 181.
- Ruusuvuori, J., & Tiittula, L. (2005). Johdanto. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.), *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus* (s. 9–22). Tampere: Vastapaino.
- Sallamaa, D. (2018). Ulkoparlamentaarinen äärioikeistoliikehdintä ja maahanmuuttovastaisuus 2010-luvun Suomessa. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja 97/2018. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Sætersdal, B., & Dalen, M. (2000). Identity formation in a homogeneous country: Norway. Teoksessa P. Selman (toim.), *Intercountry adoption: Developments, trends and perspectives* (s. 164–180). London, UK: BAAF.

- Sarason, I. G., Levine, H. M., Basham, R. B., & Sarason, B. R. (1983). Assessing social support: The social support questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 127–139. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.44.1.127>
- Scharp, K. M. (2013). Making meaning of domestic adoption reunion in online narratives: A dialogic perspective. *Departures in Critical Qualitative Research*, 2(3), 301–325. <https://doi.org/10.1525/qcr.2013.2.3.301>
- Schires, S. M., Buchanan, N. T., Lee, R. M., McGue, M., Iacono, W. G., & Burt, S. A. (2020). Discrimination and ethnic-racial socialization among youth adopted from South Korea into white American families. *Child Development*, 91(1), e42–e58. <https://doi.org/10.1111/cdev.13167>
- Schmitt, M. T., Branscombe, N. R., Postmes, T., & Garcia, A. (2014). The consequences of perceived discrimination for psychological well-being: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 140(4), 921–948.
- Selman, P. (2012). The global decline of intercountry adoption: What lies ahead? *Social Policy and Society*, 11(3), 381–397. <https://doi.org/10.1017/s1474746412000085>
- Selman, P. (2015). Global trends in intercountry adoption: 2003–2013. Teoksessa R. L. Ballard, N. H. Goodno, R. F. Cochran, & J. A. Milbrandt (toim.), *The intercountry adoption debate: Dialogues across disciplines* (s. 9–48). Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Siegel, D. (2012). Growing up in open adoption: Young adults' perspectives. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 93(2), 133–140. <https://doi.org/10.1606/1044-3894.4198>
- Skinner, E. A., Edge, K., Altman, J., & Sherwood, H. (2003). Searching for the structure of coping: a review and critique of category systems for classifying ways of coping. *Psychological Bulletin*, 129(2), 216–269. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.2.216>
- Skinner-Drawz, B. A., Wrobel, G. M., Grotevant, H. D., & Von Korff, L. (2011). The role of adoption communicative openness in information seeking among adoptees from adolescence to emerging adulthood. *Journal of Family Communication*, 11(3), 181–197.
- Snyder, M., & Klein, O. (2005). Construing and constructing others: On the reality and the generality of the behavioral confirmation scenario. *Interaction Studies*, 6(1), 53–67. doi: <https://doi.org/10.1075/is.6.1.05sny>
- Sue, D. W., Capodilupo, C. M., Torino, G. C., Bucceri, J. M., Holder, A., Nadal, K. L., & Esquilin, M. (2007). Racial microaggressions in everyday life: implications for clinical practice. *American Psychologist*, 62(4), 271–286.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Adoptiot. Haettu <http://www.stat.fi/til/adopt/tau.html>
- Suter, E. A., Baxter, L. A., Seurer, L. M., & Thomas, L. J. (2014). Discursive constructions of the meaning of “family” in online narratives of foster adoptive parents. *Communication Monographs*, 81(1), 59–78. <https://doi.org/10.1080/03637751.2014.880791>

- Swann, W. B. (1987). Identity negotiation: Where two roads meet. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(6), 1038–1051.
- Swann, W. B., Jr., & Bosson, J. K. (2008). Identity negotiation: A theory of self and social interaction. Teoksessa O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (toim.), *Handbook of personality: Theory and research* (3. painos, s. 448–471). New York, NY: The Guilford Press.
- Swann Jr, W. B., Milton, L. P., & Polzer, J. T. (2000). Should we create a niche or fall in line? Identity negotiation and small group effectiveness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(2), 238–250.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.2.238>
- Swim, J. K., Hyers, L. L., Cohen, L. L., Fitzgerald, D. C., & Bylsma, W. H. (2003). African American college students' experiences with everyday racism: Characteristics of and responses to these incidents. *Journal of Black psychology*, 29(1), 38–67.
- Söderlund, M. 2020. Ketkä muodostavat adoptiolapsen perheen? Kansainvälisesti adoptoitujen lasten perhekäsitykset. Teoksessa T. Valkendorf & E. Sihvonen (toim.), *Nuorten perheet ja läheissuhteet. Nuorten elinolot -vuosikirja 2020* (s. 107–124). Turku: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Tajfel, H. (1981). *Human groups and social categories: Studies in social psychology*. Cambridge, UK: Cambridge University Press
- Tajfel, H., & Turner, J. C. 1979. An integrative theory of inter- group conflict. Teoksessa W. G. Austin & S. Worchel (toim.), *The social psychology of intergroup relations* (s. 33–47). Monterey, CA: Brooks-Cole.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2008). Quality of inferences in mixed methods research: Calling for an integrative framework. Teoksessa M. M. Bergman (toim.), *Advances in mixed methods research: Theories and applications* (s. 101–119). London, UK: Sage.
- TENK. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Haettu https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- TENK. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Haettu https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf
- Tieman, W., van der Ende, J., & Verhulst, F. C. (2008). Young adult international adoptees' search for birth parents. *Journal of Family Psychology*, 22(5), 678–687. <https://doi.org/10.1037/a0013172>
- Tietosuojalaki (1050/2018)
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181050>
- Tigervall, C., & Hübinette, T. (2010). Adoption with complications: Conversations with adoptees and adoptive parents on everyday racism and ethnic identity. *International Social Work*, 53(4), 489–509.
<https://doi.org/10.1177/0020872809359272>

- Ting-Toomey, S. (2005). Identity negotiation theory: Crossing cultural boundaries. Teoksessa W. B. Gudykunst (toim.), *Theorizing about intercultural communication* (s. 211–233). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ting-Toomey, S. (2015). Identity negotiation theory. Teoksessa J. M. Bennett (toim.), *The Sage encyclopedia of intercultural competence* (s. 418–422). Los Angeles, CA: Sage.
- Trenka, J., Oparah, J. C., & Shin, Y. S. (2006). *Outsiders within: Writing on transracial adoption*. Boston, MA: South End Press.
- Tull, E. S., Sheu, Y. T., Butler, C., & Cornelious, K. (2005). Relationships between perceived stress, coping behavior and cortisol secretion in women with high and low levels of internalized racism. *Journal of the National Medical Association*, 97(2), 206–212.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Umaña-Taylor, A. J. (2016). A post-racial society in which ethnic-racial discrimination still exists and has significant consequences for youths' adjustment. *Current Directions in Psychological Science*, 25(2), 111–118. <https://doi.org/10.1177/0963721415627858>
- Valvira. Adoptiolautakunnan toimintakertomus. Haettu https://www.valvira.fi/documents/14444/1170442/Adoptiolautakunn_n_toimintakertomus_2018.pdf/94c9d91f-ac55-71ba-3959-7dc8dcb624e4?t=1564386709635
- Vashchenko, M., D'Aleo, M., & Pinderhughes, E. E. (2012). "Just beyond my front door": Public discourse experiences of children adopted from China. *American Journal of Community Psychology*, 49(1-2), 246–257. doi: 10.1007/s10464-011-9441-2
- Vehkalahti, K., Rutanen, N., Lagström, H., & Pösö, T. (2010). Kohti eettisesti kestävä lasten ja nuorten tutkimusta. Teoksessa H. Lagström, T. Pösö, N. Rutanen & K. Vehkalahti (toim.), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka* (s. 10–23). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Verrier, N. (1987). The primal wound: A preliminary investigation into the effects of separation from the birth mother on adopted children. *Journal of Prenatal & Perinatal Psychology & Health*, 2(2), 75–86.
- Von Korff, L., & Grotevant, H. D. (2011). Contact in adoption and adoptive identity formation: The mediating role of family conversation. *Journal of Family Psychology*, 25(3), 393–401. <https://doi.org/10.1037/a0023388>
- Von Korff, L., Grotevant, H. D., Koh, B. D., & Samek, D. R. (2010). Adoptive mothers: Identity agents on the pathway to adoptive identity formation. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 10(2), 122–137. <https://doi.org/10.1080/15283481003711767>
- Vonk, M. E., & Massatti, R. R. (2008). Factors related to transracial adoptive parents' levels of cultural competence. *Adoption Quarterly*, 11(3), 204–226. <https://doi.org/10.1080/10926750802421966>

- Wang, L. K., Ponte, I. C., & Ollen, E. W. (2015). Letting her go: Western adoptive families' search and reunion with Chinese birth parents. *Adoption Quarterly*, 18(1), 45-66. <https://doi.org/10.1080/10926755.2014.945703>
- Wegar, K. (2000). Adoption, family ideology, and social stigma: Bias in community attitudes, adoption research, and practice. *Family Relations*, 49(4), 363-370. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00363.x>
- Wolfgram, S. M. (2008). Openness in adoption: What we know so far – A critical review of the literature. *Social Work*, 53(2), 133-142. <https://doi.org/10.1093/sw/53.2.133>
- Wright, M. F., & Wachs, S. (2019). Does social support moderate the relationship between racial discrimination and aggression among Latinx adolescents? A longitudinal study. *Journal of Adolescence*, 73, 85-94. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.04.001>
- Wrobel, G. M., & Dillon, K. (2009). Adopted adolescents: Who and what are they curious about. Teoksessa G. M. Wrobel & E. Neil (toim.), *International advances in adoption research for practice* (s. 217-244). New York, NY: Wiley.
- Wrobel, G. M., & Grotevant, H. D. (2019). Minding the (Information) Gap: What do emerging adult adoptees want to know about their birth parents? *Adoption Quarterly*, 22(1), 29-52. <https://doi.org/10.1080/10926755.2018.1488332>
- Wrobel, G. M., Grotevant, H. D., & McRoy, R. G. (2004). Adolescent search for birthparents: Who moves forward?. *Journal of Adolescent Research*, 19(1), 132-151. <https://doi.org/10.1177/0743558403258125>
- Wrobel, G. M., Kohler, J. K., Grotevant, H. D., & McRoy, R. G. (2003). The family adoption communication (FAC) model: Identifying pathways of adoption-related communication. *Adoption Quarterly*, 7(2), 53-84. https://doi.org/10.1300/J145v07n02_04
- Yip, T., Gee, G. C., & Takeuchi, D. T. (2008). Racial discrimination and psychological distress: the impact of ethnic identity and age among immigrant and United States-born Asian adults. *Developmental Psychology*, 44(3), 787-800. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.44.3.787>
- YK:n yleisopimus lapsen oikeuksista.
https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf
- Yngvesson, B. (2003). Going "home": Adoption, loss of bearings, and the mythology of roots. *Social Text*, 21(1), 7-27.
- Yngvesson, B., & Mahoney, M. A. (2000). As one ought and wants to be' belonging and authenticity in identity narratives. *Theory, Culture & Society*, 17(6), 77-110. <https://doi.org/10.1177/02632760022051509>
- Zhang, E., Zhang, X., & Pinderhughes, E. E. (2019). "Your skin's not as good as us": Microaggressions among transracially-adopted children from China. *Adoption Quarterly*, 22(4), 284-306. <https://doi.org/10.1080/10926755.2019.1675837>



ORIGINAL PAPERS

I

SEARCHING FOR THE SELF: ADULT INTERNATIONAL ADOPTEES' NARRATIVES OF THEIR SEARCH FOR AND REUNION WITH THEIR BIRTH FAMILIES

by

Maarit Koskinen & Marja Leena Bök, 2019

Adoption Quarterly 22(3), 219-246

<https://doi.org/10.1080/10926755.2019.1627449>

Reproduced with kind permission by Taylor & Francis.

Abstract

In this case study, five international adoptees from Finland were interviewed about their search and reunion experiences to find out what meanings they ascribed to their identities and family relations. The thematic analysis yielded three themes: *search and reunion in significant periods of life, meaning of reunion for identity* and *belonging and relatedness within family*. The first theme was characterized by the changing interest in birth family from the inability in childhood to fully understand the meaning of adoption and the growing interest in adolescence to adulthood where participants' own parenthood intensified their interest. The second theme was characterized by the sense of coherence and sense of continuity that the adoptees, despite the conflicting emotions of reunion, felt they had achieved through reunion. In the third theme, reunion with their birth family appeared significant, even though belonging to a family was interpreted more as an outcome of attachment and nurture than biology. Particular for all themes was the meaning of communicating about adoption-related issues for the adoptee–adoptive parent relationship. Future research is needed to concentrate in more detail on the broad themes and to investigate how the meanings of the birth family for adoptive identity change over life courses.

Keywords: International adoption, birth family, search, reunion, identity,

Searching for the self: Adult international adoptees'

narratives of their search for and reunion with their birth families

Adoptees' identity work and family exploration in 21st century Finland as well as in other Western countries is undertaken within a wide variety of family configurations, following the diversification in the concept of the family that has been taking place since the 1990s (Jallinoja & Widmer, 2011). International adoption, which began gradually in Finland in the mid-1970s, represents today one remarkable form of these family diversifications. International adoption began to increase in Finland after the passage of the first international adoption law in 1985 (Adoption Act, 1985) and started to challenge traditional thinking about kinship and identity.

After the peak year of 2005 when almost 300 children were adopted internationally in Finland, the number of international adoptions has gradually decreased in Finland such that in 2017 around 100 children were adopted internationally in Finland (Official Statistics of Finland (OFS)), a trend that is in line with the development in other Western countries (Selman, 2009). Currently, the Finnish population of 5.5 million includes around 5000 international adoptees. China (23 %), Russia (19 %), Thailand (15 %), Colombia (12 %), South Africa (10 %), Ethiopia (7 %), Philippines (5 %), and India (4 %) represent the most common adoptive countries in Finland, whereas Estonia, Vietnam, Romania, Sri Lanka and some other single countries make up the remaining portion of countries (5 %) (OFS; Valvira). At present, approximately 1500 international adoptees have reached adulthood (OFS), which means that today and in the near future there will be thousands of adolescents and young adults that negotiate their identity and kinship in the context of two families. Additionally, as internet searches, social media (Partanen, 2014; Siegel, 2012) and DNA tests increase the possibility for reunions, we suggest that there is an urgent need to add understanding of the meaning of the birth family search and reunion for adoptees' identity.

Openness in adoption is understood to be a benefit for all parties of adoption and as adoptees' right to know their origin (Adoption Act, 1985). However, the tradition of secrecy

dominated domestic adoption in Finland for decades (Partanen, 2014), and persisted in international adoption in its early years. Even though domestic adoptions are nowadays mainly structurally open adoptions, meaning that some form of contact is maintained between the birth and adoptive family (Siegel, 2012), international adoptions are mostly closed adoptions, meaning that the adoptees lack contact with their birth families or even have no knowledge about. It has been suggested that adoptees' identity is particularly affected by the communicative openness in the adoptive family (e.g., Brodzinsky, 2006; Mendenhall, Berge, Wrobel, Grotevant, & McRoy, 2004; Von Korff & Grotevant, 2011), which refers to the way adoption-related issues are discussed in the adoptive family. However, the lack of knowledge of the birth family may hinder communicative openness (Brodzinsky, 2006). Additionally, the openness may be hindered by the exclusive family understanding of Western countries reflecting the idea that family can include only one "real" set of parents (Högbacka, 2017).

The adoptee's process of gaining a coherent identity and life narrative is particularly seen to include a consideration of what it means to be connected to both an adoptive family and a birth family, how and where they belong within them, and how this fits into their understanding of self, family and culture (Grotevant, 1997; Von Korff & Grotevant, 2011). That is to say, the birth family is considered an entity that should be integrated into an adopted individual's identity and construction of family (Wrobel & Dillon, 2009). This integration process has been suggested to be one of the most unique identity tasks of adopted individuals (Brodzinsky, Schecther, & Henig, 1992) and to occur often as adoptees' search for and reunion with their birth family (March, 1995).

The idea of identity is tied to the conception of narrative, which means that the stories we tell ourselves about ourselves and to outsiders construct our sense of who we are and how we are related to others (Brockmeier & Carbaugh, 2001). Narratives, in particular, are seen as a way in which individuals are able to construct a sense of meaning and continuity in life and to gain coherence especially in those life stories in which incoherence is felt (McAdams & McLean, 2013).

For adoptees whose lack of knowledge of their birth family often means that their life stories may feel incoherent (Yngvesson & Mahoney, 2000)—a situation that has been described as “narrative rupture” (Dorow, 2006)—narratives serve as a way for them to integrate their birth family into their sense of identity and the construction of family, thereby establishing their individual and family identities (Galvin, 2006; Grotevant, Dunbar, Kohler, & Esau 2000; Langellier & Peterson, 2006). Thus, in order to understand adoptive identity, it should be viewed through the narratives that adopted individuals tell about adoption and themselves (Von Korff & Grotevant, 2011). This is important because the coherent adoptive narratives are seen to prevent adoptees’ from psychological distress (Grotevant, 1997).

Narrative approaches and other qualitative research have mainly concentrated on domestic adoptees’ experiences of their search and reunion (e.g., Affleck & Steed 2001; March, 2014; Scharp, 2013; Scharp & Steuber, 2014). To date, the research on international adoptees’ search and reunion has mainly been quantitative (e.g., Brodzinsky & Goldberg, 2017; Tieman, van der Ende, & Verhulst, 2008; Wrobel & Grotevant, 2018) and only a few qualitative studies have focused on search and reunion from the perspective of international adoptees. Additionally, these studies have concentrated mainly on search motives, certain situations of reunion such as rituals and outcomes of reconnection and alternative lives (e.g., Docan-Morgan, 2014, 2016; Lindgren & Nelson, 2013; Wang, Ponte & Ollen, 2015, Ruohio, 2016), and they overlook adoptees’ stories of their search and reunion as a whole. In the present study, we contribute to addressing this qualitative research gap by examining narratives produced by international adoptees about their search and reunion. Our aim is to identify the broad themes that characterize their narratives and thereby better understand the meanings their search and reunion have for their identity and family relations.

Adoptive identity within the family and social world contexts

Identity is associated with our attempts to define who we are and what our place in the world is (Erikson, 1968). Erikson (1968) has suggested that identity normally becomes a central

issue during adolescence when young people start to explore their goals, values, beliefs and identifications. Later, identity concerns are reflected further during different phases of adulthood when identity formation is characterized by the individual's aim to synthesize the past beliefs and values as a unique whole that provides a sense of continuity with the past and the future (Marcia, 1993). Grotevant (1997) clarifies this with three particular aspects of identity: first, *self-definition*, which refers to characteristics of the self felt by the individual and recognized by others in certain personal, social, and historical contexts; second, *sense of coherence*, which refers to how the various aspects of identity are integrated together; and third, *sense of continuity*, which refers to the linking of past, present, and future across multiple contexts. Because identity is psychosocial in nature, it also involves an understanding of how one fits into society (Marcia, 1980) and an awareness of one's membership in a social group, "with the value and emotional significance attached to that membership" (Tajfel, 2010, p. 2).

For adoptees, identity development is more complicated in that while there are several domains of identity over which the individual has some degree of choice (Marcia, 1993), adoption is related to major issues (e.g., being first relinquished and then adopted) that the individual has not chosen. That is, being adopted is something that adoptees have to integrate into their overall sense of self and with other domains of identity to gain coherence and continuity in their lives (Grotevant, 1997). This integration process renders the identity development of adoptees more challenging and it also extends into adulthood (Grotevant, Lo, Florenzo, & Dunbar, 2017; Kalus, 2016). Adopted individuals may face special challenges in their identity construction because the information about their birth family and the reasons for their relinquishment may be unknown as a result of the closed adoption practices, and this lack complicates the construction of a coherent narrative linking past, present, and future (Grotevant et al., 2017).

The self as a family member is a salient dimension of identity for adoptees that needs to be considered in relation to both their adoptive and birth families and to the society into which they

have been adopted. According to Grotevant et al. (2000), these dimensions interact with each other and operate on the intrapsychic level, which means an individual sense of oneself constructed by symbolic representations and memories about oneself (Forgas & Williams, 2014), as well as about family relationship and social world levels. At the intrapsychic and family levels, identity work may start with exploring the fit between self and family. Among transracial adoptees, whose appearance differs from that of their adoptive family, identity work may include consideration of their ethnic (Baden, Treweeke, & Alhuwalia, 2012) as well as family identities. Essential for adoptees' identity development in the family level is communication in the adoptive family (e.g., Brodzinsky, 2006; Mendenhall et al., 2004; Von Korff & Grotevant, 2011), because the way adoption is handled in the adoptive family may either facilitate or hinder adoptees in integrating their birth family and other unknown parts of their life narrative into their identities (Mendenhall et al., 2004).

At the family and social world levels, identity work is contextualized by the social context, such as the culture of the adoptee's adoptive country (Grotevant et al., 2000). In today's postmodern societies, adopted individuals' identity development occurs in globalized and individualized societies. Even though postmodernity has led to family diversification (Jallinoja & Widmer, 2011), incoherent identity narratives (Kraus, 2007), and hybrid identities—what Smith (2008) has called an iterative negotiation of the self with many different identities—the quest for coherent narratives and stable identities remains a societal imperative (Kraus, 2007). For adoptees, this means their identity is further contextualized by narratives that define family and identity primarily through biological ties (Homans, 2013; Yngvesson & Mahoney, 2000). Accordingly, adoption research often suggest adoptees to be “genealogically bewildered” and sees searching for the birth family as the only way that these individuals can achieve a coherent identity (e.g., Brodzinsky, Schechter, & Henig, 1992; Lifton, 1994).

Yet the view that “genealogical bewilderment” necessarily harms adoptees’ identity construction and that knowledge of their birth origin automatically provides coherence for their identity has been challenged. Instead, it has been suggested that adoptees’ identity is constructed, like everyone else’s, by biology, social contexts, and multiple family configurations (Patton, 2000; Yngvesson, 2003). However, most adoptees seem to long for a sense of connection with their birth families. This is supported by quantitative findings showing that most international adoptees are interested in searching for their birth family (Godon, Green, & Ramsey, 2014; Hawkins et al., 2007; Tieman, van der Ende, & Verhulst, 2008; Wrobel & Dillon, 2009). Presumably, the need to search for and reunion with birth families is a hybrid of adoptees’ normative identity task and the aim to cope in a society that emphasizes the genetic ties in kinship (see Müller & Perry, 2001).

Adoptees’ search and reunion revealed through qualitative research

Most of the qualitative research to date on both domestic and international adoption has focused on the stories told by adoptive parents (e.g., Baxter, Norwood, Asbury, & Scharp, 2014; Chatman-Carpenter, 2012; Harrigan, 2010). According to these studies, adoptive parents construct entrance narratives, which aim to help adopted children understand their identities within their dual family contexts. As the children mature, the initial entrance stories are felt to be incomplete to serve as a coherent resource for identity (Baxter, Norwood, Asbury, Jannusch & Scharp, 2012; Seligmann, 2013). This means that adoptees’ own narratives and their meaning makings of adoption become central (Wrobel & Dillon, 2009).

Qualitative studies from the view of adoptees’ themselves reflect the different meanings of search and reunion for adoptees’ identity and family understanding. In her observation and interview study with domestic adoptees, March (1995) found that being characterized as different by society because of the non-normative kinship relations creates a perception of adoption as a social stigma for adoptees. In particular, the secrecy about their biological kinships seem to strengthen adoptees’ sense of stigma, which they aim to neutralize by gaining generational

continuity through search with and reunion with their birth family (March, 1995). Similarly, in their narrative study of domestic and international adoptees, Yngvesson and Mahoney (2000) found a tension between the cultural narratives of authentic identity and family through biological ties and adoptees' desire for a sense of coherence.

The main motives for search and reunion, most of which are shared by international and domestic adoptees (e.g., Kalus, 2016; Patton, 2000; Wang et al., 2015), are found to be knowing the story of their relinquishment, knowing the destiny of their birth parents, the existence of possible siblings, needing to find someone who resembles them in appearance (e.g., Docan-Morgan, 2014; Godon et al., 2014; Ruohio, 2016; Seligmann, 2013; Wrobel & Dillon, 2009), and knowing their medical and health history (Wrobel & Grotevant, 2018). These motives indicate a need for developing the meaning of adoption to include achieving continuity with the past and a more coherent identity (Alvarado, Rho, & Lambert, 2014; Patton, 2000).

Previous research has concentrated on the creation of a relationship between adoptee and birth family. The complex nature of the reconnection with birth family was manifested in Scharp's (2013) study of domestic adoptees' narratives, where the meaning of reunion was reflected by two contradictory discourses of reunion: a romanticized versus pragmatic reconnection. The discourse of romanticized reconnection was characterized by a desire for physical resemblance and immediate connection with the birth family. The discourse of pragmatic reconnection consisted of experiencing the birth family as strangers and the desire for health information, and where the connection with birth family was not guaranteed.

The meaning of expectations and reunion outcomes for adoptee–birth family relationships was addressed in Affleck and Steed's (2001) interview study on domestic adult adoptees and their birth mothers. They observed that reunion outcomes were satisfying for both parties if the expectations were similar and vice versa. In March's (1997) interview study with domestic adoptees and their birth mother, the fear of rejection and a sense of dissatisfaction were related to weakened

relationship between the adoptee and the birth mother. Moreover, the meaning of cultural differences in the adoptee–birth family relationship appeared in Docan-Morgan's (2016) study on the narratives of adult Korean adoptees in that it affected adoptees' sense of relatedness to their birth families, which varied from estrangement to a strong sense of belonging. Additionally, Docan-Morgan's (2014) study on adult Korean adoptees' showed how experiencing different kinds of rituals and learning their birth culture during reunion served as strategies to contribute to a sense of personal identity and family identity. Affleck and Steed (2001) have also suggested that reunion as a process of personal growth for the adoptee and satisfaction with reunion relationships is affected by the support of the adoption organization and the adopting family and by the slow development of the relationship.

The communication about adoption between adoptees and birth families has also been suggested to affect the adoptee–birth family relationship. Scharp and Steuber (2014) studied the negotiation of communication preferences in potential adoption reunions among domestic adoptees and found the tension adoptees feel between learning information about their past and protecting themselves from negative or unwanted information. In their study, they found an expectation that the birth mother would serve as information guardian who reveals desired information and conceals unwanted information. It is assumed that when both parties have similar expectations for information preferences, the reunions might be less stressful.

The above studies on adoptees' processes of reunion revealed their struggle to belong as well as to obtain knowledge on their individual and familial identities. While adoptees reflected on the significance of knowing their birth history, they at the same time also challenged the dominant perception of kinship (e.g., Wang et al., 2015). Despite the adoptees' satisfaction with reunion, their narratives were also associated with their experiences of being abandoned by their birth parents (Docan-Morgan, 2014) Additionally, it has been suggested that search and reunion may strengthen

the adoptive parent–child bond, and that in late adolescence the concept of family means the adoptive family rather than the birth family (Kalus, 2016).

Despite the significance of reunion with the birth family for adoptees' identity, it varies among individuals and phases of life. Lindgren and Nelson (2013) examined the meanings international adoptees ascribed to their background and identified two narratives of time and space in which adoptees moved during their life course. In the *here-and-now* narrative, which focused on the adoptee's life today, neither adoption nor roots were perceived as crucial. Yet in the *there-and-then* narrative, both abandonment and adoption were perceived as key in the adoptees' lives. This reflects the changing nature of search and reunion processes and their iterative meaning for adoptive identity.

As reviewed above, adoption narratives are devices for meaning making by adoptees. However, other narratives that function as a sense-making device, particularly for international adoptees, should also be investigated. Furthermore, focusing simultaneously on the narratives of search and reunion could offer a more comprehensive picture of the meaning they have for adoptees' identity. The aim of the present study was to identify the broad themes that characterize the search and reunion narratives of young adult international adoptees, and the meanings they ascribe to their identity and family relationships in these themes as well as to capture the meaning of search and reunion for different phases and contexts of life

Methods

The data are drawn from a larger study in which 17 adoptees were interviewed by the first author about their adoption experiences in general. Participants were recruited via advertisements sent to the websites of Finnish adoption organizations and by snowball sampling. Interviews were conducted face to face in a place chosen by the interviewees and lasted approximately 60 to 120 minutes each. Finally, to obtain an in-depth understanding of the phenomenon, five interviewees who had experienced reunion with their birth families were selected for the present

study because they have essential knowledge of the issue. The five participants comprised two men and three women, ranging from 21 to 33 years old. Their continents of birth were Asia (3), Africa (1) and South America (1). At the time of adoption, participants ranged in age from 11 months to 9 years. Three subjects were married, one was separated and one was single. Four participants had biological children. In three cases, participants' adoptive families included siblings, who were either adopted siblings or the adoptive parents' biological children, and both adoptive mothers and adoptive fathers. In one case, the adoptive family included only the adoptee and his adoptive mother. In three cases, the reunited birth family included a birth mother, a birth father and birth siblings. In two cases, the reunited birth family included birth siblings and either a birth mother or birth father. In three cases, participants also reunited with extended family members, such as stepmother, nephews, nieces and cousins. The time between reunion and interview varied from 8 months to one year. To protect participants' confidentiality, all information that could help reveal their identities was removed, including birth country, search and reunion details, and specific information on the adoptive and birth families. Additionally, participants were given pseudonyms.

The data were gathered through unstructured and narrative interviews, for which it is typical that, regardless of a few key questions formulated in advance, there were no precise prearranged questions (Mishler, 1986; Riessman, 2008) The questions were as open as possible and they were based mainly on the interviewee's responses. Because narrativity is an essential method in biography and identity research (Hyvärinen, 2008), it appeared in the interviews by orientating the interviewees to narrate their life histories concerning their experiences as adoptees.

The key questions discussed in the interviews included the adoptees' stories of their adoption, including their pre-adoption history and birth family, their feelings and thoughts about their birth family before and after reunion, details of their search for and reunion with their birth relatives and communicating about adoption-related issues in their adoptive family. The aim of discussing these broad topics was to allow the adoptees to talk about the experiences that they

considered the most significant, and according to the nature of narrative inquiry, to facilitate the development of narrative accounts and actively construct meaning (Mishler, 1986; Riessman, 2008). When studying sensitive research topics such as the topic of the present study, the listener's role is important for the narrator's meaning-making processes (McAdams & Mclean, 2013). Therefore, special attention was paid to conducting the interview in ways that would encourage the participants to produce personally elaborated narratives.

In this study, we applied the thematic analysis which, according to Braun and Clarke (2006, 83), is a method of choice when the research topic is under-researched or when the views of the participants are not known, as is the case in international adoptees' search for and reunion with their birth family (Brodzinsky & Goldberg, 2017). According to Braun and Clarke (2006), thematic analysis is an appropriate way of identifying what is common to the way a topic is talked about and of making sense of those commonalities. Thus, in the present study we analyzed adoptees' narratives with the aim of identifying common thematic themes that describe the varied meanings the adoptees' attributed to their search for and reunion with their birth family.

The analysis was conducted according to the six different steps introduced by Braun and Clarke (2006): (1) becoming familiar with the data, (2) generating initial codes, (3) searching for themes, (4) reviewing potential themes, (5) defining and naming themes, and (6) producing the report. These were not linear steps but instead progressed as a cycle that involved several times of reviewing of the data in the light of new analytical ideas that appeared during the analysis process and hence produced a deepening understanding of the topic.

In the first step, the first author transcribed the interviews verbatim and started familiarizing herself with the data. To identify divergent interpretations of the data, another investigator participated in the analysis, a practice known as investigator triangulation (Flick, 2004). In the second step, both investigators independently read each interview several times to determine its overall structure, and then inductively coded the data to identify the important themes, partly based

on the knowledge on literature on the field as well. In the third and the fourth step, they compared codes, searched for themes and revised these until consensus was reached. In the fifth step, the themes were grouped under three broad headings summarizing the meanings attributed by the interviewees to their experiences. In this stage, excerpts relating to the three broad themes were extracted from the transcripts of each case. Finally, in the sixth step, to report a coherent narrative of the interview data, the themes were connected meaningfully to each other in the order of the presentation. Figure 1 presents a thematic map that demonstrates the broad main themes and their constitution.

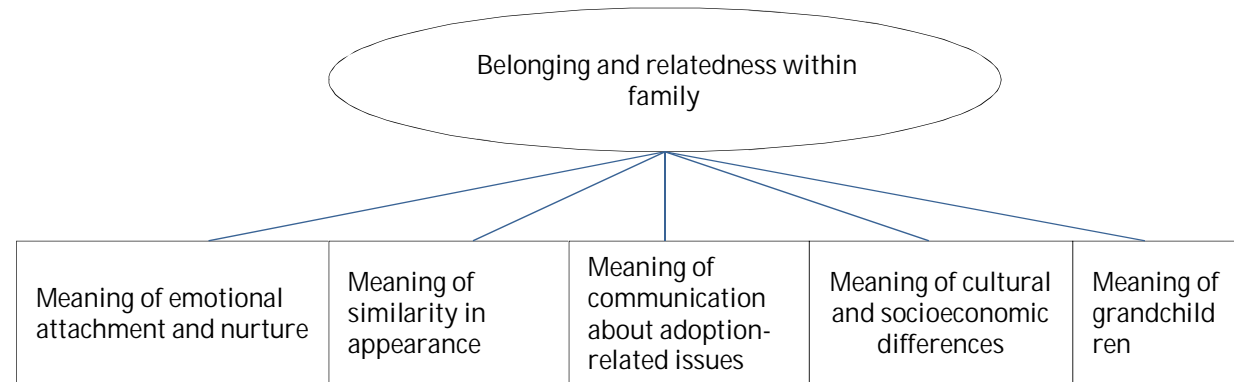
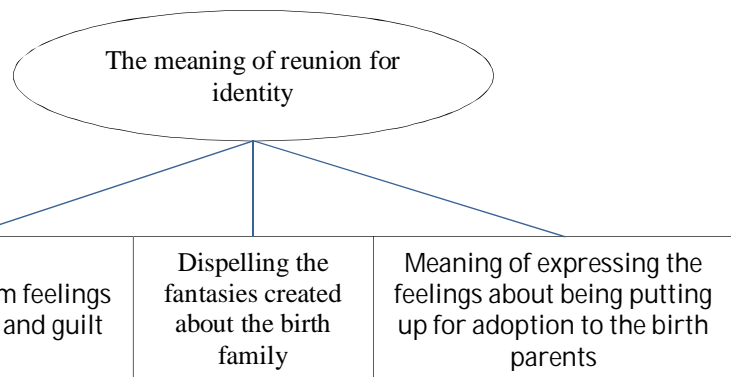
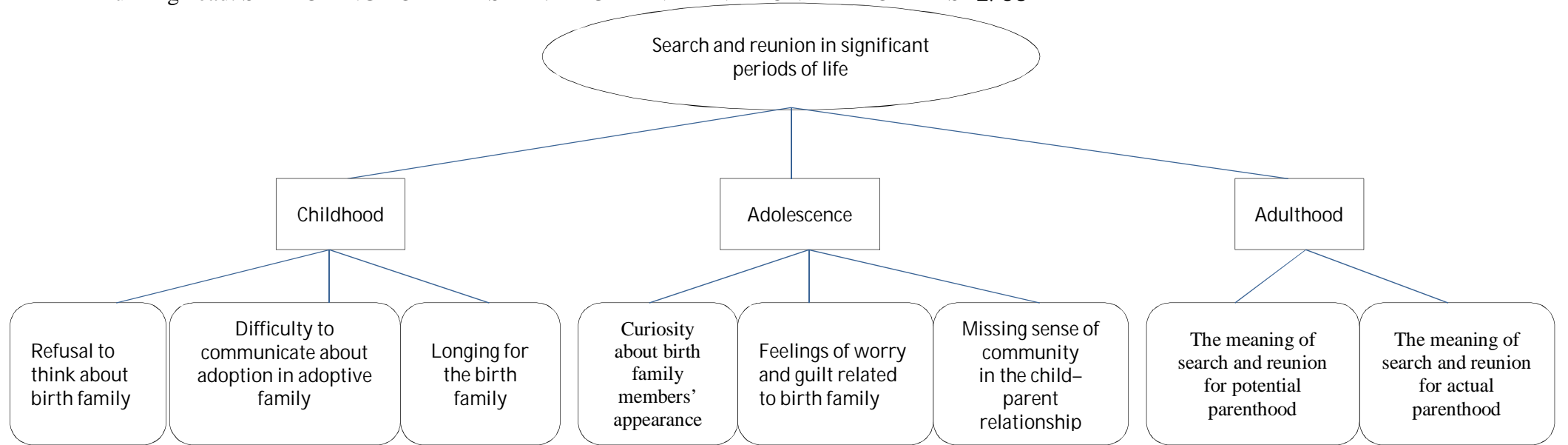


Figure 1. Thematic map of the three broad themes of the narratives of international adoptees' search and reunion

Findings

Search and reunion in significant periods of life

This theme was characterized by the narrators' descriptions of their developing and changing interest in their birth family at different stages of life, such as in childhood, in adolescence, and in adulthood. Additionally, the theme captured the diverse contexts and situations that attracted interest in birth family and the issues in the birth family that were of particular interest.

In their narratives, participants recalled the thoughts and feelings that they had of their birth families in their childhood and which ranged from no interest or a refusal to contemplate the birth family to a deep longing for them. Mia, who was adopted at the school age and had hazy memories of her pre-adoption time and of her birth mother, told that though she was encouraged by her adoptive mother to discuss adoption-related issues, she tried to refuse to think about it. However, at times certain events prompted memories and caused distress. She recalled:

I had a slight memory of my birth mother saying: "Whenever you look at the sky, remember that I'll be protecting you." And when I was a little and looked up at the moon I used to cry. And I didn't want to speak or hear songs in my [first language], but when I heard the songs sung in it I felt very sad.

The difficulty to discuss openly about adoption in adoptive families arose in narratives when participants recalled thoughts of their birth family in childhood. Lea, who was adopted when she was a toddler, said that the knowledge she had until adulthood about her adoption was based only the "messy and contradictory information" she had been told by her adoptive parents. According to her, this "secrecy and hiding" hindered understanding of the meaning of adoption. She recalled: "I only knew I was adopted because that was impossible for them to deny. As a child I always told people I'm adopted though I didn't understand what it meant." Similarly, Caj, who was adopted as

a toddler, reported that adoption was a “taboo that was not discussed openly” in his adoptive family. This secrecy, despite his loving adoptive family, made him feel, as an adoptee, “a bit lonely in Finland.” Similarly, Eva, who was adopted as a baby, said she did not think much about her birth family as a child because she knew instinctively that there was something hurtful in adoption and thus she did not want to bother her adoptive parents with the topic.

The deep longing for the birth family and birth culture characterized one narrative. Jan, who was adopted at school age, had memories of his pre-adoption time and knowledge of the reasons he was put up for adoption. He reported that he missed his birth mother “every single second after adoption.” After realizing he had finally lost her, to protect himself “from more pain,” he gave up another significant part of his identity, his first language. In his words: “Imagine that you have to give up everything except your first name. Your previous life becomes a memory “and you miss it enormously.” Additionally, awareness of the socioeconomic differences between his birth and adoptive homes complicated his adjustment to his adoptive family. He reflected on the meaning of these differences: “We had property, my [adoptive] family was educated but I separated myself from them and spent time with children who were a bit marginalized and more similar to me.”

In the narratives, adolescence was a life phase where interest in the birth family started to be more active and new interests in it emerged. For example, curiosity about birth members’ appearance aroused interest in some participants in this phase of life. Mia said how she, as a teenager, became more conscious of her physical differentness from her adoptive kin and started to desire someone who resembled her: “It was important to me because I was trying to figure out who I am. I wanted so terribly to see if she [birth mother] looks like me.” Similarly, although Caj said he did not reflect much on his adoption or birth family in his teens, he sometimes pondered “where do I come from? Where do my appearance and genes come from?”

In adolescence, participants also started to contemplate the circumstances and faith of their birth families, provoked by a concerns such as “how my birth parents are doing,” as Caj stated. Mia,

who had obscure memories of her worry about birth mother's weak psychological state and poverty already before adoption, said that this concern arose anew in her in teenage years. In tandem, she also experienced feelings of guilt because she thought that she "wasn't a good child" because she had been relinquished by her birth mother. She stated:

My distress about my [birth] mother arose especially when I became a teenager. How is she doing? Is she a beggar, or even worse, because of poverty? And the distress I felt because I remembered she wasn't quite normal.

Similarly, Jan worried about the poverty of his birth family and struggled with feelings of guilt because of the material privilege he had gained through adoption without being able to help his birth relatives. As he recalled: "I knew they didn't always have food on their table or they couldn't afford new clothes. All through my childhood I wanted to send money to them, and because I couldn't I felt selfish."

One significant interest that started to emerge in participants, except for in Jan, was the desire to know the reasons that had led to the participants' relinquishment and adoption. Eva, for example, said how this missing information from her life narrative provoked "huge questions" in her and left her identity incomplete: "The question I grew up with was related to who they were and why I was put up for adoption. Somehow, my rootlessness has always been connected with these special questions." Similarly, Mia described the missing information as the "blind spots" in her life that she needed to fill.

In the narratives, adolescence appeared as the phase of life where the desire to talk more openly about adoption in the adoptive family grew. Eva, for example, said she would have liked to discuss her adoption with her adoptive mother, but to protect the latter's feelings she avoided the topic: "We didn't communicate about it because I still had a sense that it would be hurtful to her." The desire for openness led her to reflect on the meaning of a biological connection for a child-parent relationship:

I was missing a sense of community, an obvious tie between me and my parents, and I wondered would it have been different with my biological mother, would it have been more open if we'd had a biological tie between us.

In the narratives, adulthood was a phase of life that reflected the meaning of missing information about the birth family for establishing a family and being a parent. Mia justified her search particularly by referring to her potential future life-transition to parenthood. Acquiring information about her pre-adoption life was an issue that she needed to resolve before being a mother herself. She thought that the gaps in her life narrative might erode her sense of identity, in turn affecting her parenting: "It might be a bad thing for the child if I had some kind of mysterious and unaccountable issues in my past." Similarly, Jan recalled how he, because of his problems with identity caused by adoption, hesitated to marry and start a family:

I told my wife that there will be always a crack in my heart, and if you can't live with it we can't get married. And when she wanted to have children I tried to resist it because I worried about how I could take care of others if I had problems with my identity.

For Jan, to get to know the fate of his birth mother and to be able to tell her "that adoption wasn't good for me and I missed her desperately" were issues that he called "the heavy stones of my life" and fundamental for the continuity of his life. He clarified what he meant by this:

You can't stop searching before you know what happened. You can't go on with your life before you have completed this chapter in your life. It wasn't important whether she was dead or alive. If she was dead I'd live with it, and if she was alive I'd tell her my feelings.

Becoming a parent was the life transition that activated participants to contemplate their birth family, roots and the meaning of genetic tie in kinship and biological continuity. For Caj, being a father to his first child was a life transition that meant a genetic connection with another person and offered him "a solid foundation for moving forward in life." With parenthood, he also started to reflect on the similarities between himself, his baby, and his birth family:

When I had my first child it was my first proper genetic tie with some other person in Finland. It was amazing because my child was the only one in my family who looked like me, and I started to wonder what characteristics my child had inherited from my biological parents.

Being a parent also activated participants to contemplate the pre-adoption time. In the narratives, this appeared by reflecting on their own babyhood phases compared to their own children's development. Eva remembered how she was touched by her vulnerability at that time:

When my child was three months old I thought, oh my god, I was only that age when I was given up and taken to the orphanage. And when he was seven months old I thought, oh my god, I was about the same age when I came to Finland to my adoptive parents!

Caj similarly followed his first child's development, and he also felt anger: "When my child was 1 year old I thought that was the age I was abandoned and as a father it's difficult to accept that. I was bitter because I was abandoned when I was little and helpless." Later, he started to search for his pre-adoption time, and the reasons for "why my birth mother couldn't cope with me." For Lea, a stronger interest in her birth family arose as well along with being a parent and her thoughts particularly dwelt on her birth mother, possible siblings, and whether there was anyone who resembled her in appearance. At that time, she tried to discuss her adoption with her adoptive parents, "but they were like there's no point digging through all that old stuff."

The meanings of reunion for identity

This theme was characterized by the participants' reflections on the meaning of their reunion with their birth families for their identity. In the narratives, reunion and the information gained through it regarding their pre-adoption life and the reasons for their relinquishment revealed different meanings, particularly related to their sense of continuity and sense of coherence.

The narratives revealed how the worry and guilt about their birth family disappeared. Mia explained how the worry about her birth mother's faith and the guilt of being relinquished

disappeared due to reunion: "I was so relieved that she was alive [because] I was prepared to find out that if she's alive she's really poor or a prostitute. And then it was a huge relief to hear about all that had happened and that the adoption was not my fault." Mia's reflection shows how, by acquiring this information, "the blind spots" in her life were filled in and the secrecy surrounding her adoption was dispelled, enabling continuity in her life and unifying her sense of identity:

I felt peace. It's nice to know where you come from and what has happened, so it won't occupy you anymore. I don't need to be distressed anymore, because my mysterious past is no longer a mystery. As a matter of fact, I'm more familiar with myself than before.

Similarly, reunion relieved Jan from his feelings of guilt over not being able to help his relatives financially. Along with reunion, he realized it might have put them in an unequal interdependence with each other. He further justified his position by arguing that it was not his responsibility, and that sending money would not ultimately resolve his birth family's poverty but instead cause them even more problems in their neighborhood.

Narratives also indicated how meeting their birth family and acquiring information about their pre-adoption life and the reasons for relinquishment dispelled the fantasies they had created of their relinquishment and birth family. Eva stated how "the most important in reunion was just to spend time with them [birth family members] and notice that they weren't exactly what I had expected." Although, she felt this reunion was "emotionally charged," it also confirmed her identity:

Somehow everything now seems more self-evident, and the feeling of rootlessness has disappeared. I feel that I've become more in harmony with myself but not because of what they told me but because I was able see them.

For Caj, who experienced reunion as an "exceptional possibility" to finally gain more detailed answers about his unknown past, the most satisfying thing was to learn the reasons for his relinquishment. This was the case despite how, he explained, "it also included a lot of

disappointments because the information turned upside down all my ideas about them and the reasons for my relinquishment.” Although the reasons were difficult to accept, he tried to explain them by reference to cultural and social factors and spoke about the advantage of being adopted. He pondered the meaning of this information: “It was important to find out how your life started so you don’t have to fantasize about what has happened. And it was important to see them because they weren’t at all what I had imagined.” Although he still found it difficult to accept that he had been abandoned, his statement reveals how reunion helped him gain a coherent sense of identity and continuity in his life:

This has been a kind of finding of the final piece of the puzzle. Without this experience something would have been lacking in my life. I might say that now I’m whole, and I’m finally starting to realize my life that I lived over thirty years.

For Lea, knowledge of her relinquishment came as a shock and was something she could have never imagined. This information led her to ponder her survival from the viewpoint of her own children: “How clear-headed I’ve managed to be despite those kinds of experiences. I wouldn’t want my children to experience anything like that.” Lea described the meaning of learning about her life history and finding her birth family to her identity: “I’ve been used to always having hundreds of projects around me but now I don’t have the same compulsion to act and I can relax. I have tried through performance to get something, I don’t know what, maybe a kind of life.”

The meaning of the possibility to express the feelings of being relinquished and put up for adoption for the sense coherence and sense of continuity appeared in Jan’s case. Because he remembered his birth family and had knowledge of why he was put up for adoption, the most important thing in reunion was that he finally had a possibility to complete the task of expressing his feelings, this desperate need he had experienced before reunion, which he called “the heavy stones of my life,” to his birth mother. Jan recalled this event and its meaning for his identity:

I told her that I had longed for her every single second after she had relinquished me, and that I didn't have a better life in Finland without her, and that I still loved her. And when I had told her this it made me whole. If I hadn't been able to say these things, I'd have thought about them till the day I die. There's a need to complete a certain chapter in your life, and when you have done so, you find peace to live your life. After I had said these things I was ready to have children and move on.

Belonging and relatedness within the family

This theme was characterized by the varied meanings participants gave to their sense of belonging to their birth family and to their adoptive family and their justifications for these senses. The meaning of emotional attachment appeared in narratives when participants brought out the sense of birth family as a stranger. Mia brought out the meaning of attachment: "Meeting birth mother was a shock because she didn't feel like a mother. I can't treat her as my mom because she never devoted herself to me. We never had the kind of attachment that I have with my adoptive mother." Additionally, her talk about her relationship with a birth sibling revealed the effect on attachment of the loss of time: "It's hard to imagine that we could ever be close, because so many years have passed." Her statement reflects the meaning of nurture and the iterative nature of family relations:

At first it was incredible but later I realized it's better to stay friends with them and get acquainted more slowly. I used to think I have another family somewhere, but when the secret was discovered I found that they were strangers who never took care of me.

Eva also described her first reunion with her birth sibling as a "meeting of two strangers." Although finding a birth sibling was important to her, a distance continued to remain between them after a few meetings. She spoke about the emotional attachment she felt regarding this: "This relationship isn't so emotional that it would be important to meet very often." Similarly, Eva felt other birth family members as "new and strange people who were nice to meet but aren't my real

family.” However, her birth family remained important to her: “Somehow I’m trying to integrate them into my family. They hold some special meaning, though it’s difficult to describe.”

When Jan was reunited with his enormously missed birth family he felt at first that he still had feelings left for his birth mother, younger sibling and the latter’s children whom he regarded “almost as my own children and whom I wanted to save.” However, he gave up the idea later after realizing that “they did not feel like my family anymore.” His justification of a sense of unfamiliarity with his birth family reflects again the iterative nature of family belonging and the meanings of attachment and biology in kinship:

I have a mother in [birth country] I’m not attached to and don’t long for anymore. And it’s crazy to say it, but I don’t even love her anymore. Finally, it’s not important who gave birth to me. It’s the same thing with my siblings; I don’t miss them either.

Unlike for other participants, for Lea, reunion with her birth family was an experience through which she felt, she “finally got a real family,” the one she had missed because of her difficulties in communicating with her adoptive family. The attention and care Lea received from her birth family, and especially from her birth father, gave rise to her sense of belonging to her birth family. Lea justified her sense of belongingness to her birth family by the strong emotional bond she felt and compared it to her feelings for her adoptive family:

My birth father and his new family are my real family. The connection between us was formed so quickly, as if we had always known each other. I could see how they cared about me and loved me. It’s so different from the family that I’ve lived with for so many years. And although you don’t know them well yet, it feels good knowing that they exist.

Considering her adoptive family as a “real family” was justified in her narrative by emotional attachment and nurture, by the same characteristics used to justify the lack the unfamiliarity with her birth family. Eva stated: “The family I have grown up in and that has taken care of me I’m emotionally in touch with. I don’t have this kind of relationship with my birth family as with my

[adoptive] family. The meaning of nurture and common every day history as a basis for a “real family” was manifested also in Mia’s resistance to the idea that biology fully defines relatedness:

She’s [adoptive mother] my real mother. She’s the one who has taken care of me. And we have such a long history together. And though this motherhood has been socially constructed it’s as important as biological motherhood. I get very irritated when someone says that the biology is the most important in kinship.

The sense of adoptive family as a “real family” appeared also in expressions of loyalty to adoptive parents. While Caj talked about his plan for a new reunion with his birth family, he described his adoptive parents both as his “real” parents and as his children’s “real” grandparents: “Whatever happens they’ll be always my real parents. This [reunion] doesn’t mean changing parents but having new relatives.” Similarly, the sense of loyalty to adoptive parents is manifested in Eva’s justification of her adoptive parents’ presence in the reunion: “They might have felt like outsiders, as if I had gone to see my parents, even though I consider them as my real parents.”

The meaning of the similarity in appearance with birth family members appeared in participants’ thoughts regarding their relatedness to their birth family. Mia described the meaning of finding similarity in appearance with her birth mother: “Imagine how it felt to see another person who is just like you but older. It was like a fairy tale, though the attachment between us didn’t exist anymore.” Furthermore, the comparison between adoptee and birth family members reflected the meaning of appearance for relatedness. Lea compared herself, her birth father and other birth family members and was satisfied with finding that she resembled her birth father in appearance:

It was so interesting that of all his other children I was the one who most resembled him in appearance but none one of my other relatives resembled me. I only resembled my father, although he was twenty centimeters shorter than me.

Similarly, Eva’s detailed description of the appearance of her birth family members and the comparison of herself with them without finding any similarities, demonstrates the importance of

likeness for generating familiarity and relatedness: "I was very surprised that none of my birth family, if they are now my family, looked like me. I found this a bit strange."

The difficulty to communicate about reasons for adoption appeared a distancing reason between adoptee and birth family. Though, Caj felt that his birth family members were friendly, he reported how they "felt strange and didn't feel immediately familiar". He felt interaction with them was complicated because of the difficulty of discussing his abandonment: "I think it was because they were ashamed that I was sent away from the family." Meanwhile, he felt that keeping in touch with his extended birth family members, such as birth cousins was more relaxed, owing to their outsider position regarding his relinquishment. His need to deal his relinquishment with his birth family shows that reunion is an iterative process: "It will require several reunions, but I believe we will all receive salvation from this one day."

The meaning of reunion for communicating about adoption-related issues in adoptive family and for the relations in adoptive family also emerged in the narratives. Mia highlighted how reunion had confirmed her relation to her adoptive mother: "She is my mother now in a deeper way." Eva emphasized how "the most important thing was to make this reunion journey together, because it enabled all of us to better understand the meaning of adoption." Jan said how his sense of belonging to his adoptive family increased with the more open communication. Particularly, adoptive mother's regret over the pain adoption had caused for Jan was meaningful in drawing them closer. He stated: "She admitted that if they had known about all the pain adoption caused me they wouldn't have adopted me".

However, the more open communication did not appear in all the narratives. Caj reported how adoption remained a "taboo" in his adoptive family and how especially his adoptive mother "wished that everything could be as it used to be." Lea's relationship with her adoptive family remained ruptured, and she thought that it was too late to improve it anymore. She explained this as

the outcome of their communication difficulties: "I've tried to discuss things, but they don't want to. And as I always feel so bad in their company I just don't want to be with them."

The meaning of cultural and socioeconomic differences between the adoptee and the birth family for their relation also appeared in narratives. The lack of a common language was particular challenge in all the participants' relationships with their birth family, and using an interpreter and Google Translate "caused a lot of misunderstandings." Additionally, the cultural conflicts and their obstacles hindered relationship between adoptee and birth family. Mia stated:

My birth mother is religious and would never understand my Western values. And my [birth] father thought I'd accept him with open arms, although he left me when I was a baby. And he lives in a culture where men are more respected than women, which I can't tolerate. Finally, I don't want to make a closer acquaintance with him because it's easier for me in this way.

In the case of Jan, particularly, the socioeconomic differences challenged his communion with his birth family. He explained:

It came out, for example, in Facebook. Whereas they had bought a toy for their children, I had bought a new car. For them I looked like a millionaire. And what made me even more successful in their eyes was my marriage with a white woman because slum children don't marry and have children with whites. After this, I stopped sharing these kinds of updates.

In the narratives the different meanings of grandchildren for relatedness to the birth family appeared. Caj reported how the presence of his children during reunion facilitated the relationship between him and his birth family: They "acted as ice-breakers between us and made my birth parents really happy and proud of their new grandchildren." As for Lea, her sense of relatedness to her birth family was underlined by the relationship between her birth father and Lea's child: "They liked each other and were together all the time. He doesn't have any other grandchildren so it was great for him. And for my child he's now a 'new grandpa who lives far away.'" On the other hand,

Mia who had wanted to reunite with her birth family because of her own future motherhood pondered that even being a mother herself “wouldn’t strengthen my ties to them.”

Figure 1 somewhere here

Discussion

On the basis of our thematic analysis three broad themes were found – search and reunion in significant periods of life, meaning of reunion for identity, and belonging and relatedness within family. The theme of search and reunion in significant periods of life reflected the participants’ interest in their birth family from childhood to young adulthood. In childhood, participants’ interest varied from no interest and refusal to think about their past to a deep longing for the birth family. In adolescence, participants’ interest activated, particularly in areas such as the adoptees’ need to find the reasons for their relinquishment, their desire for physical resemblance with someone (Docan-Morgan, 2014; Godon et al., 2014; Ruohio, 2016; Wrobel & Dillon, 2009) and concern about their birth family’s life situation. These reflected the adolescent’s intensified identity work (Erikson, 1968; Marcia, 1980) as well as their ability to create a more realistic understanding of the adoption (Brodzinsky, 2011). Within both periods of life, participants’ search was characterized by the closed communication about adoption in their adoptive family, reflecting both the lack of information about their life history and communicative difficulties in their adoptive family (see Brodzinsky, 2006). The difficulty to discuss openly about adoption may reflect the tradition of secrecy that dominated the earlier decades of adoption in Finland (Partanen, 2014). Consequently, it may have hindered the adoptive parents in supporting participants in integrating the birth family into their identities (see Mendenhall et al., 2004) and contribute to the narrative rupture in their life (Dorow, 2006; Yngvesson & Mahoney, 2000). Though the identity work might be most intensive during adolescence (Erikson, 1968), the special identity challenges faced by adoptees extends this work into adulthood (Grotevant et al., 2017). In the narratives, this appeared by intensifying reflection on the meaning of missing information of their life history for establishing a family and

being a parent, reflecting the idea that identity work in adulthood is activated through new social situations and relationships (Erikson, 1968; Marcia, 1993). Resolving the reasons for their relinquishment was felt to be significant for the readiness for transition to parenthood. Additionally, becoming a parent motivated participants to contemplate their birth family, roots, and the meaning of genetic ties in kinship and biological continuity.

The theme of the meaning of reunion for identity reflected the individual meanings reunion had for participants' sense of coherence and sense of continuity. Having gained information about their birth families, pre-adoption life, and the reasons for their relinquishment, their imaginings about their birth families disappeared, causing them to feel certain kind of relief. Moreover, reunion offered a possibility to be relieved of their feelings of guilt over their relinquishment and being put up for adoption. For some adoptees, it was important to express their harmful experience of adoption with their birth parents, while for others it was still too sensitive a topic to discuss with the birth family. Despite the emotional burden, reunion seemed to help these adoptees gain an increased sense of coherence and continuity in their life, a result in line with previous findings that adoptees may experience a sense of integrity after reunion (e.g., March, 1995). However, it runs counter to other research findings that reunion may lead to even more incoherence in adoptees' identities (Docan-Morgan, 2014; Palmer, 2011; Yngvesson, 2003). It is possible that the present five cases represent individuals who have explored the meaning of their adoption in depth and were thus able to produce narratives that demonstrated personal coherence, because it has been suggested that individuals who have processed their experiences of loss and who are able to articulate them in detail tend to show greater psychological maturity (McAdams & McLean, 2013). Though the meanings gained by search and reunion are retrospectively constructed and the past cannot be retrieved as something is (Homans, 2013), we argue that narrating search and reunion may help in integrating the relinquishment and birth family into identity, and as McAdams and Mclean (2013) suggest, support the construction of a sense of meaning and continuity in life.

In the theme of belonging and relatedness within the family, the adoptees' narratives revealed not only the differences in how they relate to their birth families and adoptive families, but also manifested the process of integrating these two families into their lives (see Wrobel & Dillon, 2009). This can be seen in their attempts to justify, name, and legitimize (see Galvin, 2006) their sense of family belonging and in their understanding of family. Such attempts thus reflect the way individuals attribute values and emotional significance to the institutions (Tajfel, 2010) they are part of—the family being one example of such an institution—and construct a sense of how they are related to others (see Brockmeier & Carbaugh, 2001). Although finding biological knowledge was felt to be significant, the meaning of family was interpreted more in terms of attachment and nurture, and the genetic ties was resisted as the sole basis of a family. Thus, the family was seen primarily as a social and psychological construction, which is parallel with previous research on domestic adoptees (e.g., Kalus, 2016). Care, love, and emotional bond as criteria for seeing a family as a “true family” were also present in the case where the adoptee felt the birth family was the “real” family. This theme also revealed how reunion served as a way to contribute to more open communication within the adoptive family and strengthen the adoptee's sense of belonging to the adoptive family, maybe owing to the fact that gaining concrete information of the birth family may contribute to communicative openness in the adoptive family (see Brodzinsky, 2006). Again, this theme reflected the life-long nature of the search and reunion process where cultural and socioeconomic differences, life transitions and different expectations of interaction can play a key role in facilitating or hindering contact with the birth family (Brodzinsky & Goldberg, 2017; Docan-Morgan, 2016; Farr, Grant-Marsney, Musante Grotevant, & Wrobel, 2014).

In order to understand adoptive identity adoptees' narratives should be reflected on within interaction between the self, birth family, and adoptive family and the cultural level (Grotevant et al., 2000). In addition to the interaction between participants' birth and adoptive family

relationships, the meaning of the cultural context appeared in the context of postmodernity.

Despite how the diverse family configurations and hybrid identity narratives form the context of identity construction for today's adoptees (Kraus, 2007; Smith, 2008), coherent identities continue to be defined through biological ties by society (Kraus, 2007; Yngvesson & Mahoney, 2000). The challenge this presents to adoptees revealed in the narratives such that participants both legitimized their need to both search for their birth parents and expressed their belonging and loyalty to their adoptive families (see Patton, 2000; Yngvesson & Mahoney, 2000). Additionally, the rise and progression of postmodernity generates a question: if postmodern family figurations and identity narratives become the norm in the future and loosen the imperatives for coherent narratives and stable identities, will this change have an affect on international adoptees' self and familial identity narratives?

While the three broad themes were a synthesis of the participants' narratives, their content varied by case, reflecting the individual and unique meanings the informants attributed to their search and reunion. Consequently, this study suggests that the significant periods of life, adoptees' individual adoption narratives and the nature of their adoptive family relationships within certain cultural and social contexts form the base on which they construct the meaning of their birth family for their personal and family identities. Additionally, adoptive identity is multidimensional and occurs in processes, contexts and within different identity domains and is constantly changing.

The present findings suggest that adoption professionals need to be better aware of the variety of ways in which lack of knowledge about the circumstances of their relinquishment and birth family is experienced among international adoptees and how this can challenge their coherent identity construction. Because it seems that reunion with birth families is increasing with the help of Internet, social media (e.g. Partanen, 2014; Siegel, 2012) and DNA tests, we suggest that there is an urgent need to develop the preparation and support of international adoptees as well as of their birth and adoptive families. In short, the whole adoption triad should receive support in the search and

reunion processes. Learning from adoptees' own experiences should be utilized when developing support. In addition, in order to facilitate more open communication in adoptive families as well as to facilitate international adoptees to more easily be in contact in the future with their birth families, the current practice in international adoption should be changed in favor of more open adoptions.

The limitations and strengths of this study are reflected through credibility, authenticity, dependability, transferability, and confirmability (Lincoln & Guba, 1985). Credibility and authenticity both refer to the way in which the researcher expresses the experiences of participants truthfully (Polit & Beck, 2012). These were enhanced through rigorous description of the research and rich quotes from the participants that allow the reader to critique the credibility. However, as this study lacked the member checking (Lincoln & Guba, 1985), a critical question could be asked: would the findings be different if they had been verified with the participants? To ensure dependability, which refers to the constancy of the data over similar conditions (Polit & Beck, 2012), the research process was reported in detail so that the reader can assess the effectiveness of the methods and future research can repeat the work. However, it is not possible to gain the same findings because of the situational nature of qualitative research. Transferability refers to findings that can be applied to another situations and is dependent on the generalizations about the phenomenon being studied (Sandelowski, 1986). As this study emphasized the individual meanings of the participants in a particular situation, the transferability criterion may not be relevant. Yet the key point is the representativeness of the informants for that particular group. To ensure this, sufficient information on the informants and the research context were presented.

The first author is an adoptive mother and has an understanding of the research phenomena. The pre-existing knowledge was seen as an advantage for this study because it enabled the researcher to understand the psychological and cultural meanings of the research topic and to obtain a more authentic understanding of the phenomenon (see Chavez, 2008). Yet we understand that

this kind of an insider role may be seen as a challenge to the objectivity and weaken the study's confirmability (Polit & Beck, 2012). To avoid the bias, the first author was careful to not project her views onto the research process. Additionally, to strengthen the confirmability and to identify divergent interpretations of the data another investigator participated in the analysis, a practice known as investigator triangulation (Flick, 2004). Because after thorough analysis process no new themes were identified, and no issues arose regarding a category of data we assume that the theoretical saturation was obtained in the study (see Strauss and Corbin, 1990). However, one limitation comes from the short time span between the reunions and interviews, and thus the present findings only refer to the adoptees' feelings at the time of the interview and do not capture the ongoing process or long-term meanings they attribute to their reunion with their birth family.

Reunion with birth family is not a final point but the beginning of something new (Yngvesson, 2003). Neither are adoptive identity narratives stable but iterative and socially constructed devices for constructing self and familial identity narratives (Grotevant et.al., 2000; Langellier & Peterson, 2006; McAdams & McLean, 2013) along with a sense of meaning and continuity in life. For this reason, qualitative research is needed on how the meanings adoptees give to their search and reunion projects change over time and contexts. Moreover, because the search for the birth family is not restricted to achieving reunion alone, and because not all adoptees are interested in initiating a search, research on the thoughts and feelings of adoptees who do not have the possibility or desire to reunite with their birth family is also needed to find out how they integrate their birth family into their identity and understanding of family. Finally, as the three themes identified in the present study were broad, we suggest that future research should study each of the themes separately and in more depth to better understand the meaning that search and reunion have for adoptees' identity and family understanding. One particular area for further study would be the meaning of search and reunion within adult international adoptees' transition to parenthood.

References

Adoption Act. (1985).

Retrieved from https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1985/en19850153_19960175.pdf

Affleck, M. K., & Steed, L. G. (2001). Expectations and experiences of participants in ongoing adoption reunion relationships: A qualitative study. *American Journal of Orthopsychiatry*, *71*(1), 38–48.

Alvarado, S. B., Rho, J. L., & Lambert, S. F. (2014). Counseling families with emerging adult transracial and international adoptees. *The Family Journal*, *22*(4), 402–408

Baden, A. L., Treweeke, L. M., & Ahluwalia, M. K. (2012). Reclaiming culture: Reculturation of transracial and international adoptees. *Journal of Counseling & Development*, *90* (4), 387–399.

Baxter, L., Norwood, K., Asbury, B., Jannusch, A., & Scharp, K. M. (2012). Narrative coherence in online stories told by members of the adoption triad. *Journal of Family Communication*, *12*(4), 265–283.

Baxter, L. A., Norwood, K. M., Asbury, B., & Scharp, K. M. (2014). Narrating adoption: Resisting adoption as “second best” in online stories of domestic adoption told by adoptive parents. *Journal of Family Communication*, *14*(3), 253–269.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77–101.

Brockmeier, J., & Carbaugh, D. (Eds.). (2001). *Narrative and identity: Studies in autobiography, self and culture*. Philadelphia: John Benjamins.

Brodzinsky, D. (2006). Family structural openness and communication openness as predictors in the adjustment of adopted children. *Adoption Quarterly* *9*(4), 1–18.

Brodzinsky, D. (2011). Children’s understanding of adoption: Developmental and clinical implications. *Professional Psychology: Research and Practice*, *42*(2), 200–207.

- Brodzinsky, D., & Goldberg, A. E. (2017). Contact with birth family in intercountry adoptions: Comparing families headed by sexual minority and heterosexual parents. *Children and Youth Services Review, 74*, 117–124.
- Brodzinsky, D.M., Schecther, M.D., & Henig, R. (1992). *Being adopted: The lifelong search for self*. New York: Doubleday.
- Chatham-Carpenter, A. (2012). “It Was Like This, I Think”: Constructing an adoption narrative for Chinese adopted children. *Adoption Quarterly, 15*(3), 157–184.
- Chavez, C. (2008). Conceptualizing from the inside: Advantages, complications, and demands on insider positionality. *The Qualitative Report, 13*(3), 474–494
- Docan-Morgan, S. J. (2014). “They were strangers who loved me”: Discussions, narratives, and rituals during Korean adoptees’ initial reunions with birth families. *Journal of Family Communication, 14*(4), 352–373.
- Docan-Morgan, S. (2016). Cultural differences and perceived belonging during Korean adoptees’ reunions with birth Families. *Adoption Quarterly, 19*(2), 99–118.
- Dorow, S. K. (2006). *Transnational adoption: A cultural economy of race, gender, and kinship*. New York: NYU Press.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity. Youth and crisis*. New York: Norton
- Farr, R. H., Grant-Marsney, H. A., Musante, D. S., Grotevant, H. D., & Wrobel, G. M. (2014). Adoptees’ contact with birth relatives in emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research, 29*(1), 45–66.
- Flick, U. (2004). Triangulation in qualitative research. In U. Flick, E. Kardorff & I. Steinke (Eds.), *A Companion to qualitative research* (pp.178–183). Thousand Oaks, London: Sage.
- Forgas, J. P., & Williams, K. D. (2014). The social self: Introduction and overview. In J. P. Forgas & K.D. Williams. (Eds.), *The social self: Cognitive, interpersonal and intergroup perspectives*, (pp. 1–18). New York: Psychology Press.

- Galvin, K. M. (2006). Diversity's impact on defining the family. In L.H. Turner & R. West (Eds.), *The family communication sourcebook*, (pp. 3–19). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Godon, D. E., Green, W. H., & Ramsey, P. G. (2014). Transracial adoptees: The search for birth family and the search for self. *Adoption Quarterly*, *17*(1), 1–27.
- Grotevant, H. D. (1997). Coming to terms with adoption: The construction of identity from adolescence into adulthood. *Adoption Quarterly*, *1*(1), 3–27.
- Grotevant, H. D., Dunbar, N., Kohler, J. K., & Esau, A. M. L. (2000). Adoptive identity: How contexts within and beyond the family shape developmental pathways. *Family Relations*, *49*(4), 379–387.
- Grotevant, H. D., Lo, A. Y., Fiorenza, L., & Dunbar, N. D. (2017). Adoptive identity and adjustment from adolescence to emerging adulthood: A person-centered approach. *Developmental Psychology*, *53*(11), 2195–2204.
- Harrigan, M. M. (2010). Exploring the narrative process: An analysis of the adoption stories mothers tell their internationally adopted children. *Journal of Family Communication*, *10*(1), 24–39.
- Hawkins, A., Beckett, C., Rutter, M., Castle, J., Groothues, C., Kreppner, J., Stevens, S., & Sonuga-Barke, E. (2007). Communicative openness about adoption and interest in contact in a sample of domestic and intercountry adolescent adoptees. *Adoption Quarterly*, *10*(3–4), 131–156.
- Homans, M. (2013). *The imprint of another life. Adoption narratives and human possibility*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Hyvärinen, M. (2008). Analyzing narratives and story-telling. In P. Alasuutari, L. Bickman, & J. Brannen (Eds.), *The SAGE handbook of social research methods* (pp. 447–460). London: Sage.

- Högbacka, R. (2017). *Global families, inequality and transnational Adoption: The De-Kinning of first mothers*. Springer.
- Jallinoja, R., & Widmer, E. (Eds.). (2011). *Families and kinship in contemporary Europe: Rules and practices of relatedness*. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Kalus, A. (2016). Narratives of identity in adopted adolescents: interview analysis. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy*, 4, 35–42.
- Kraus, W. (2007). The narrative negotiation of identity and belonging. In M. Bamberg *Narrative: state of the art* (pp. 123–132). Amsterdam: John Benjamins.
- Langellier, K. M., & Peterson, E. E. (2006). Narrative performance theory: Telling stories, doing family. In D. O. Braithwaite & L. A. Baxter (Eds.) *Engaging theories in family communication: Multiple perspectives* (pp.99–114). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Lifton, B. J. (1994). *Journey of the adopted self: A quest for wholeness*. New York, NY: Basic Books.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry* (Vol. 75). Sage.
- Lindgren, C., & Nelson, K. Z. (2013). Here and now–there and then: Narrative time and space in intercountry adoptees' stories about background, origin and roots. *Qualitative Social Work*, 13(4), 539–554.
- March, K. (1995). Perception of adoption as social stigma: Motivation for search and reunion. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 653–660.
- March, K. (1997). The dilemma of adoption reunion: Establishing open communication between their birth mothers. *Family Relations*, 46, 99 – 105. doi:10.2307/ 585033
- March, K. (2014). Birth mother grief and the challenge of adoption reunion contact. *American Journal of Orthopsychiatry*, 84(4), 409.
- Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. In J. Adelson (Eds.), *Handbook of adolescent psychology*, (pp. 159–187). New York: Wiley.

- Marcia, J. E. (1993). The ego identity status approach to ego identity. In J. E. Marcia, A. S. Waterman, D. R. Matteson, S. L. Archer, & J. L. Orlofsky (Eds.), *Ego identity: A handbook for psychosocial research* (pp. 1–21). New York: Springer-Verlag.
- McAdams, D. P., & McLean, K. C. (2013). Narrative identity. *Current Directions in Psychological Science*, 22(3), 233–238.
- Mendenhall, T. J., Berge, J. M., Wrobel, G. M., Grotevant, H. D., & McRoy, R. G. (2004). Adolescents' satisfaction with contact in adoption. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21(2), 175–190.
- Mishler, E.G. (1986). *Research interviewing: Context and narrative*. Cambridge: Harvard University Press.
- Müller, U. & Perry, P. (2001) Adopted persons' search for and contact with their biological parents: Who searches and why? *Adoption Quarterly* 4(3), 5–37.
- OSF (Official Statistics of Finland): Adoptions [e-publication]. ISSN=1797-738X. Helsinki: Statistics Finland [referred: 11.10.2018]. Access method: http://www.stat.fi/til/adopt/index_en.html
- Palmer, J. D. (2011). *The Dance of identities: Korean adoptees and their journey toward empowerment*. Honolulu, HI: University of Hawaii Press.
- Partanen, P. (2014). *Avoimuus ja perhesiteet adoptoitujen elämässä*. (Openness and family ties in adoptees' lives.) Save the Children's Publication No. 25.
- Patton, S. (2000). *Birthmarks: Transracial adoption in contemporary America*. New York: New York University Press.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2012). *Nursing research: Principles and methods*. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Ruohio, H. 2016. *Suomalaiset kansainvälisesti adoptoidut. Perheeseen ja kansaan kuuluminen.*

(Finnish transnational adoptees. Belonging to the family and nation.) Helsinki: Finnish Youth Research Society/Finnish Youth Research Network.

Sandelowski, M. (1986). The problem of rigor in qualitative research. *Advances in Nursing Science*, 8(3), 27–37.

Scharp, K. M. (2013). Making meaning of domestic adoption reunion in online narratives: A dialogic perspective. *Departures in Critical Qualitative Research*, 2(3), 301–325.

Scharp, K. M., & Steuber, K. R. (2014). Perceived information ownership and control: Negotiating communication preferences in potential adoption reunions. *Personal Relationships*, 21(3), 515–529.

Seligmann, L. J. (2013) *Broken links, enduring ties. American adoption across race, class and nation.* Stanford, California: Stanford University Press.

Selman, P. (2009). The rise and fall of intercountry adoption in the 21st century. *International Social Work*, 52(5), 575–594.

Siegel, D. (2012). Growing up in open adoption: Young adults' perspectives. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 93(2), 133–140

Smith, K. E. I. 2008. Hybrid identities: theoretical examinations. In. K.E.I. Smith & P. Leavy (Eds.), *Hybrid identities. Theoretical and Empirical Examinations* (pp. 3–11). Leiden: Brill Academic Publishers.

Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research.* Sage publications.

Tajfel, H. (Eds.). (2010). *Social identity and intergroup relations.* Cambridge: Cambridge University Press.

Tieman, W., van der Ende, J., & Verhulst, F. C. (2008). Young adult international adoptees' search for birth parents. *Journal of Family Psychology*, 22(5), 678–687.

Valvira. Finnish Adoption Board Annual Report 2017. Access method:

https://www.valvira.fi/documents/18508/3375901/Finnish_Adoption_Board_Annual_Report_2017.pdf/2255b2ab-2459-379e-16f8-21a523d21b29

Von Korff, L., & Grotevant, H. D. (2011). Contact in adoption and adoptive identity formation: The mediating role of family conversation. *Journal of Family Psychology, 25*(3), 393–401.

Wang, L. K., Ponte, I. C., & Ollen, E. W. (2015). Letting her go: Western adoptive families' search and reunion with Chinese birth parents. *Adoption Quarterly, 18*(1), 45–66.

Wrobel, G. M., & Dillon, K. (2009). Adopted adolescents: Who and what are they curious about. In: G. M. Wrobel & E. Neil (Eds.) *International advances in adoption research for practice* (pp. 217–244). New York: Wiley.

Wrobel, G. M., & Grotevant, H. D. (2018). Minding the (Information) Gap: What do emerging adult adoptees want to know about their birth parents?. *Adoption Quarterly, 1–24*.

Yngvesson, B. (2003). 'Going home': Adoption loss of bearings and the mythology of roots. *Social Text 21, 7–27*.

Yngvesson, B., & Mahoney, M. A. (2000). 'As one should, ought and wants to be': Belonging and authenticity in identity narratives. *Theory, Culture & Society, 17*(6), 77–110.

The Family Communication Sourcebook. Thousand Oaks.



II

RACIALIZATION, OTHERING, AND COPING AMONG ADULT INTERNATIONAL ADOPTEES IN FINLAND

by

Maarit Koskinen, 2015

Adoption Quarterly 18(3), 169–195.

<https://doi.org/10.1080/10926755.2014.895467>

Reproduced with kind permission by Taylor & Francis.

Racialization, Othering, and Coping Among Adult International Adoptees in Finland

Maarit G. Koskinen

University of Jyväskylä, Finland

Maarit G. Koskinen, Master of Education, Doctoral Student, Department of Education, University of Jyväskylä, Finland.

This research was supported by grant from the Finnish Concordia Fund and by the Wihuri Foundations.

Correspondence concerning this article should be addressed to Maarit Koskinen, Department of Education, University of Jyväskylä, P. O. Box 35, FI-40014 Jyväskylä, Finland. Email: maarit.g.koskinen@jyu.fi

Received 7 February 2013; revised 27 August 2013; accepted 24 September 2013.

ABSTRACT

This qualitative interview study examined experiences of racialization and coping among 14 adult international adoptees in Finland. The results show that adoptees encounter a range of racializations by which they are made ‘other’ and excluded from Finnishness. Racialization mostly occurs indirectly and subtly, and often by significant others, and consequently is more difficult to cope with. The findings suggest that the Finnish adoption community and adoption research should pay more attention to experiences of racialization among adoptees and take notice of the context-specific nature of coping when supporting adoptees to develop strategies that reduce discrimination and protect their well-being. However, eliminating racism requires interventions at all levels: from the individual to the family, community, and nation.

KEYWORDS: international adoption, racialization, othering, racism, coping

Finland, like the other Nordic countries, is a welfare state with a high standard of living, a high quality education system, social justice and gender equality. However, unlike the other Nordic countries, Finland remains a relatively homogenous community, where only about 5 % of the total population of 5.4 million has a foreign background (Official Statistics of Finland, 2012b). Moreover, Finland has thus far been a minor player in international adoptions. In fact, until the 1970s, Finland was a donor country that gave children for adoption, mainly to the other Nordic countries, and international adoption to Finland began in the mid-1970s (Interpedia, 2012). Currently the Finnish population includes around 4,700 international adoptees, of whom approximately 1,000 are adults. The adopted children have primarily come from Russia, China, Thailand, Colombia, South Africa and Ethiopia, and around 53 percent of them are females. (Official Statistics of Finland, 2012a.)

Currently, with the growth of immigration, issues related to immigration, multiculturalism and racism have become politically sensitive in Finland, and right-wing political extremism has gained ground. In addition, racist crimes and acts against non-white persons are frequently reported in the Finnish media. Thus, racism in Finland is not just a question of occasional acts by political extremist groups and racially motivated crimes but has become an integral element that non-white immigrants have to cope with in their daily interaction with the Finnish majority population. The recent increase in the rate of immigration to Finland has stimulated research interest in the topic. Several studies on immigrants and ethnic minorities indicate that racial discrimination is a pervasive problem in the everyday lives of ethnic immigrants in Finland (e.g., Keskinen et.al., 2009a; Puuronen 2011, Rastas 2002; 2007; 2009). However, immigrant studies

have seldom included adoptees, as international adoptees are not officially seen as immigrants, but as belonging ethno-culturally, socioeconomically, linguistically and in their religious affiliation to the majority population. Nevertheless, despite fulfilling all the criteria of Finnishness in terms of nationality and culture, the non-white appearance of most international adoptees constitutes a social stigma that distinguishes them from the white majority (see Goffmann, 1974). It is this external difference that leads them to be assigned to the same category as immigrants and foreigners generally, and renders them particularly vulnerable to experiences of discrimination and prejudice. However, unlike other immigrant groups in Finland, international adoptees are members of the privileged section of Finnish society, as they are mostly brought up in middle or upper-middle class families.

Adult international adoptees have been largely absent in both the Finnish and immigrant research domains'. This study seeks to fill this gap by investigating international adoptees' experiences of prejudice and discrimination through their own voices. Further, since racism studies have often been limited to experiences of racism per se, this study also attempts to make visible the varied individual ways in which adoptees cope with perceived discrimination and prejudice. This report starts by presenting the theoretical background and central concepts of this study, and continues with a brief review of the previous studies on experiences of racism and the coping strategies of international adoptees. While Finnish adoption research has concentrated on attachment issues in childhood and on questions concerning adoptive parenting, studies on experiences of racism and the coping strategies of international adoptees in the Nordic context have mostly been conducted elsewhere. Next, the main findings from the interviews are

presented, along with a discussion of previous findings. The last section concludes and offers suggestions for future research.

THEORETICAL FRAMEWORK OF THE STUDY

The theoretical framework of this study derives from critical race and whiteness studies and postcolonial Nordic feminism (Delgado & Stefancic, 2001; Essed, 1991; Keskinen et.al., 2009b; Matsuda & al., 1993; Murji & Salomos, 2005; Omi & Winant, 1994). According to these theories, concepts such as race and whiteness are either objective or static, nor do they correspond to biological or genetic reality but are social constructions that are historically, socially, politically and culturally produced. Furthermore, these perspectives challenge the normative and dominant nature of whiteness and the hegemonic and privileged position from which whites view themselves, others and society and on the basis of which racialized power relations are maintained. In postcolonial Nordic feminist research, Finland does not emerge as an innocent outsider in the colonialist divide between the “West” and “Others”; instead colonialist distinctions have strongly defined the development of Finnish culture. This can be seen, in particular, in the ways people of color are racialized in present-day Finland (Rossi 2009; Vuorela, 2009). Moreover, postcolonial Nordic feminist research emphasizes the intersectional perspective, where gender, class and race are mutually constituted in and through one another, forming the basis for a variety of patterns of disadvantages and privileges (Keskinen et.al, 2009b).

In this study, the word *racialization* is a central concept, and it is used to emphasize the view that race refers to processes that are socially constructed whereas racialization refers to processes of differentiation by which social relations and categories between people are structured on the basis of their human biological characteristics (Miles 1993). The term also signals the processes by which ideas about race are constructed, justified and acted upon. In addition, the groups created through racialization form a hierarchy, in which one's own group is defined as superior, and so legitimates the existing power relations. (Murji & Salomos, 2005.) Moreover, racialization is underpinned by a dialectical and practical process which in turn is supported by a power dynamic that excludes certain racialized groups as the inferior 'other' while maintaining the superiority of the 'self'. Discourse of this kind can be termed racism, as it excludes racially identified 'others', or promotes, secures or sustains such exclusion (Goldberg, 1993). Hence, the concepts *other* and *racism* are also used in this study, as they are substantially connected to racialization, which is one of the most powerful forms of *othering* where people who differ from the norm are exoticized and stereotyped with an essentialising and negative valuation (Van Dijk, 2004). In the case of international adoptees in Finland, this means that while they meet the criteria of belonging to Finnish society due to their nationality and cultural practices, their belonging to Finnish society continues to be questioned; the explanations can be found in the processes and acts of racialization.

Experiencing racism is harmful, as it causes psychological tension and demands a coping response from the individual (Lazarus & Folkman, 1984). The concept *coping* is used in this study to illuminate the responses to specific experiences of racism reported by international adoptees. It should be noted that coping is not a specific behavior but the myriad actions

individuals use to deal with stressful experiences (Skinner et.al. 2003). However, according to the coping literature, coping can be divided into two general domains: strategies oriented toward confronting the source of stress (problem-focused strategies), and strategies oriented toward avoiding dealing directly with the problem (emotion-focused strategies) (e.g., Lazarus & Folkman, 1984). The use of problem-focused strategies involves actions designed to directly change the aspect of the environment that is threatening, that is, at finding a solution to the problem, or at least minimizing the effect of the problem. Emotion-focused coping in turn involves efforts aimed at managing internal states through defensive reappraisals, whereby the threatening significance of the event is distorted and the event is misjudged as benign or neutral. Coping may also be further characterized as engagement, which reflects a motivation to approach or fight, or disengagement, which reflects a motivation to avoid or flee (Kaiser & Miller, 2001). In addition, coping can be manifested as attributing the negative events to discrimination (versus the self), disengaging self-esteem and effort from identity-threatening domains (versus striving in these domains), and increasing identification with one's stigmatized group (versus distancing oneself from the group) (Major & O'Brien, 2005). In general, a higher proportion of active or problem-focused coping has been associated with better psychological well-being than strategies of avoidance and withdrawal (e.g., Alvarez & Juan, 2010). Coping is, however, a multidimensional phenomenon, and any given way of coping is likely to serve many functions (Skinner et.al., 2003). Further, coping and its outcomes are determined by many factors, including the nature of the stressor, personal resources, culture and social contexts (Lazarus & Folkman, 1984).

PREVIOUS STUDIES ON RACISM AMONG INTERNATIONAL ADOPTEES

Finnish adoption research has concentrated mostly on attachment and learning difficulties among international adoptive children and on issues related to adoptive parenting (e.g., Raaska et.al., 2012; Sukula, 2009). Rastas (e.g., 2002; 2007; 2009) studied experiences of racism by transnational children and adolescents in Finland, including international adoptees. She found that children with transnational roots were subject to racism manifested as harassment, bullying, violence, stares and racist comments in their everyday interaction with the Finnish majority. In the other Nordic countries, adoption research has paid more attention to racial discrimination experienced by transnational adult adoptees.

These studies have found that despite meeting all the socioeconomic, ethno-cultural, national, and linguistic criteria of belonging to their adoptive countries, the belonging of adoptees continues to be challenged, and because of their non-white appearance they are relegated to a minority category such as “immigrant” or “foreigner” (Brottveitt, 1999; Irhammar & Cederblad, 2000; Sætersdal & Dalen, 2000). Further, the most recent interview studies in Sweden suggested that undue importance has been attributed to the ethnic origin of adoptees by the white Swedish majority population, through curiosity in the form of questions or as outright aggressive racialization (Hällgrän, 2005; Tigervall & Hübinette, 2010; Hübinette & Andersson 2012).

Again, it has been suggested that racism also means exposure to ethnic stereotypes. For instance, Asian adopted females encountered gender-specific sexual stereotyping related to prevailing Western sexualized cultural stereotypes about Asian women (Lindblad & Signell, 2008). To sum up, the most important message of these studies is that the experiences of racism among transnational adoptees in the Nordic countries are common. This in turn poses major challenges

to adoptees' identity development and affects their quality of life, which means that they have to strive much harder than others to become full members of their adoptive countries.

In addition, the previous studies have revealed the difficulties adoptees have in discussing their experiences of racism and prejudice with their family and friends, and how, especially in adulthood, they have to face alone situations where their belonging to their adoptive country is questioned through varied racialized attitudes and/or acts. However, adoptees are not just victims of racism but they also have a variety of strategies for handling it, including sense of humor and staring back, avoiding racist situations, identifying or disidentifying with other minorities, and minimizing their negative emotional reactions (e.g., Rastas, 2002; Lindblad & Signell, 2008). In the Nordic studies, a strategy commonly deployed by adoptees is to highlight their Nordic identity and maintain a distance from immigrants, the aim being to avoid misrecognition owing to the undervalued social position of immigrants. However, this can lead to adoptees not sharing their experiences of racism and ways of coping with it. (See e.g., Brottveit 1999; Irhammar & Cederblad, 2000; Sætersdal & Dalen, 2000.) While the majority of the studies on identity issues as a coping resource have been problem-orientated, other studies have found that feeling that one is different also has its positive sides, although this does not seem to occur much before adulthood (e.g., Rastas, 2002).

Although most international adoptees are well adjusted, quantitative adoption research in Europe and United States has found that many adoptees have lower levels of psychological health compared to the rest of the population (e.g., Juffer & Ijzendoorn, 2005; Palacios & Brodzinsky, 2010). Recently, according to Swedish quantitative studies, international adoptees

seem more likely than Swedish-born children to suffer from psychiatric illnesses, criminality and alcohol and drug abuse (Hjern et al., 2002; Vinnerljung et al., 2006; von Borczyskowski et al., 2006). In general, the lower psychic health of adoptees is explained by pre-adoption trauma and separations. However, more attention should be paid to how experiences of racism affect adoptees. Further, studies should pay more attention to the ways adoptees cope with discrimination. This is essential, as several studies have suggested that racial discrimination experiences are associated with negative psychological consequences. Also, the ways in which individuals cope with racism seem to be related to psychological health. (Alvarez & Juan, 2010; Brondolo et al., 2009; Priest et.al, 2012.)

AIMS OF THE RESEARCH

The main purpose of this research was to render visible adult international adoptees' experiences of being racialized and made 'other', an account of having a non-white appearance and/or non-Finnish origin, during the course of their lives. Another important purpose was to identify and discuss the individual reactions caused by discrimination and prejudice along with the strategies adult international adoptees use and have used to cope with perceived racialization and othering.

METHOD

The data for this study were drawn from qualitative face-to-face interviews. Adult international adoptees, 18 years and over were recruited for the interviews in two ways. First, an

advertisement was sent to the publications and websites of Finnish adoption organizations. This procedure yielded five participants. Second, nine subjects were found through snowball sampling, in which the existing study subjects recruited new subjects from among their acquaintances. Altogether, 14 interviews were conducted. Interviews were audio-recorded with the adoptees' permission and transcribed for the purposes of qualitative analysis. The 14 participants comprised five men and nine women, ranging in age from 18 to 30. Their ethnic origins were Ethiopia (6), India (4), Taiwan (2), Colombia (1), and Russia (1). At the time of adoption, they ranged in age from six months to 7 years. With the exception of the participant who had been adopted from Russia, the participants all differed in appearance from the general Finnish population. Five subjects were married, five were dating, one was separated and three were single. Five participants had biological children. The interviewees represented various occupational fields, including among others educationalists, health care specialists, and private entrepreneurs. In general, the adoptees can be described as belonging to the middle or upper-middle class of the Finnish societal hierarchy.

The data were gathered by thematic interviews. In addition to basic demographic data, the interviews focused on the following two main themes: 1) experiences of attitudes and prejudice with probable relation to non-white appearance or non-Finnish origin, and 2) subjective reactions and strategies for dealing with these experiences. Examples of the questions all informants were asked are: 1) what kinds of attitudes and/or acts have you encountered because of your non-white appearance or your non-Finnish background, and 2) how do you deal with these attitudes and acts and their impact?" The interviews were conducted in Finnish and translated into English. Braun and Clarke's (2006) process model of thematic analysis was applied to the data yielded by

the interviews. Experiences of racialization and the coping strategies extracted from the data were classified by theme after coding. Five themes were identified: 1) othering stares and curiosity about adoptees' non-white bodies, 2) encountering racialized stereotypes, 3) racialized name calling and violence, 4) confronting and avoiding coping responses, 4) identification and disidentification as coping resources.

Even if the adoptees did not use words such as racism or did not report their experiences in terms of racism I have nevertheless categorized these experiences as racism if they were connected to the adoptees' non-white appearance or non-Finnish background. Similarly, even if the adoptees did not talk explicitly about coping with racism, I interpreted these experiences as coping strategies if they had to do with reactions to discrimination and prejudice. The interviewees' own words are either incorporated into the text and enclosed in double quotation marks or displayed in a freestanding block of text. To protect the participants' anonymity, real names have been replaced by pseudonyms.

As an adoptive mother, I have understanding of the experiences of racism that adoptees may encounter owing to their non-white appearance. This insider role may offer a researcher special access, but it also presents challenges (see Volkman 2005, 18). As an adoptive parent who belongs to the white majority, I am also an outsider, as I cannot understand experiences that proceed from having a non-white appearance as profoundly as a non-white person. The question also has to be asked: would the interview data have been different and the analysis more critical if the interviewer had had pure insider status or pure outsider status with no personal interest in this phenomenon? However, rather than consider the researcher's status from a dichotomous perspective I have accepted my position as both partial insider and outsider and aimed primarily

to be aware of how my own biases may influence what I am trying to understand (see Corbin Dwyer & Buckle, 2009).

FINDINGS

Othering stares and curiosity about adoptees' non-white bodies

Identifying someone as different and alien occurs through seeing (Goffman, 1963), and hence stares are a central element in an individual's identity development process and affects how the individual sees her/himself as a member of society (Mead, 1934). All the interviewees, except the one of Russian origin, related to constantly being a target of stares by the white Finnish majority. In public places in particular, such racializing stares constructed adoptees as 'other', that is, as people who do not fit into the domain of white Finnishness. Sometimes, these experiences were felt as a loss of anonymity and unpleasant, even if the stares did not involve insults or violence. Ethiopian-born Maria stated, "Sometimes I have had unpleasant feelings when somebody has ogled me with open interest." Often, othering stares followed exclusionary treatment from strangers in public places (see Tigerwall & Hübinette, 2010). In particular, public transportation was a space in which exclusion was acutely felt by non-white adoptees. Ethiopian-born Sara remembered her journey to school when she was a child: "I was always the last one to have anyone sit next me, if at all." Taiwanese-born Lena related her experience of othering stares and exclusion on her way to school as follows:

There were five empty benches in front of me and behind me and the same emptiness on the other side of the aisle. And from the other end of the bus a crowd of people stared at me quietly. And the same thing happened on the way to school and on the way home.

The adoptees' experiences showed how the targets of such stares learnt what they signified (see Fanon, 1986). As a child, stares were sometimes interpreted as gentle and curious, such as admiration of the type "Oh, what a sweet curly-headed kid". With growing up, stares were perceived as less positive and sometimes even hostile. All the male informants related how their actions and movements were monitored, manifesting an attempt to exert a kind of disciplinary power, the manner of surveillance causing its target to be aware of her or his position in white society (see Foucault, 1977). Indian-born Klaus related how he is often aware of being seen as a potential criminal and how people often attempt to control his actions with looks: "It's not very pleasant when you go to a shop somewhere in a bigger city and you immediately have security guards following you." However, the adoptees often wondered whether this experience was really racism or just their imagination. This doubt seems especially to arise in situations where the racism is more covert than blatant, as it may be in acts of staring. Ethiopian-born Sara offered the following reflection:

Somehow, it's difficult to say what real racism is. Like, what depends on me and what on my skin color. But of course, when you are obviously being followed by security guards in a shop it's not just my personal imagining.

One aspect of ‘not fitting into the normative category of Whiteness’ is needing to be watchful of the reactions that one’s non-white appearance might provoke in new surroundings, as also observed in a Swedish interview study with young people from a minority background (Hällgrän, 2005). Adoptees seem to be particularly conscious of their difference and prepared for possible racism, especially when their living contexts change. Ethiopian-born Tina described how, with growing up, a change of job, for example, is a situation in which she is prepared for the worst and how she easily connects people’s possible unfriendliness with her non-white appearance.

When I was younger I didn’t think that there is anything wrong with me and I thought that people reacted to me normally. But nowadays I’m somehow aware of it. With friends I’m not worried but when I start in a new workplace I’m surprised when they react to me so positively. If somebody is a bit unfriendly to me I think it’s because of my skin color.

Racialized stares were often followed with questions about the adoptee’s relations to Finland, such as “Where do you come from?”, “How is it that you speak such good Finnish?”, “How do you like living in Finland?” These kinds of questions often gave rise to a mixture of irritation and amusement among the adoptees, as in most cases they had no memories of living anywhere else. Further, these questions seem to contain an obvious presumption that because their appearance does not fit into the domain of Whiteness, they don’t fundamentally belong to Finnish society.

Although all the interviewees in this study considered their identity to be wholly Finnish, their Finnishness was continuously questioned and they were often categorized as refugees or

immigrants, a phenomenon which has been noted in practically all studies based on interviews with adult international adoptees in the Nordic welfare states (e.g., Brottveit 1999; Irhammar & Cederblad, 2000; Lindblad & Signell, 2008; Sætersdal & Dalen, 2000). This paradox between the inner and external identification of international adoptees, especially in the case of transracial adoptees, puts them into the category of ‘other’ and may lead them to doubt their Finnishness.

Ethiopian-born Heidi reflected on this situation as follows:

So there’s a conflict because you identify yourself as Finnish but you don’t look like a Finn. Even though you consider yourself a Finn, the people around you don’t consider you one. I remember how I sometimes wondered during the spring festival at school whether it’s okay for me to sing the Finnish national anthem. I wasn’t sure if I was a true Finn in the eyes of others.

However, even when their Finnishness was evident on account of their native Finnish language and adoption status, the revelation of the latter obliged the adoptees to disclose further details of their personal life, while occasionally they were asked questions like “Why did your real parent abandon you?”, “How does it feel to be adopted?” or “Are you going to find your real parents?” Such repeated and one-sided intrusions into one’s personal life were sometimes experienced as frustrating, because the adoptees were often posed questions of the kind that strangers do not usually ask each other, and also in less intimate situations, such as in check-outs queues, classrooms and restaurants. Even if people’s curiosity was not considered mal-intentioned, social interactions like this may underline feelings of oneself as ‘other’, as adoptees

are automatically classified as different on the basis of their adoption status (see March, 1995). Indian-born Robin reflected on how his adoption status always precedes him as a person.

These questions always arise during new phases of life and in new relationships. In principle, I'll gladly tell if I'm asked about it. But when you meet new people and they immediately start asking it feels as if my background comes before my personality. It would be more natural to ask such private things only after getting to know someone more deeply.

In addition, through curiosity about adoptees' background or ethnic origin, adoptees were often singled out among their friends, classmate and colleagues, which again may intensify the feeling of being 'other', as Ethiopian-born Sara stated:

Sometimes a teacher would ask in the middle of a lesson, 'Now, tell us something about your ethnicity'. So they always take notice of me, no one else is asked such things. When they realize that I'm different, they start asking about where I come from, and if I answer that I'm from (the name of adoptee's home city) it's not enough, and if I say that I'm from Ethiopia it's not enough either.

Merging with the white dominant population in one's appearance saves the adoptee from stares and curiosity and seems to increase the adoptee's privacy, as in the case of the Russian-origin Lisa, who had more of a chance to choose where and to whom she told about her background. Lisa explained how concealing her background increases her privacy: "If I say that I'm from

Russia, I have to explain why I live in Finland and what happened to me. And these are not facts I want to tell everyone.”

Encountering racialized stereotypes

One way of being rendered ‘other’, which some informants experienced, was through the use of colonialist stereotypes; these are simplified representations of an ethnic group which do not take account of the normal differences between individuals (see Hall, 1999). For example, Ethiopian-born Maria had experienced how her African origins were associated with athleticism and an inborn sense of rhythm. As Maria’s quotation shows, such stereotypes are not always received as blatant forms of racism and are not always hurtful. However, racialized stereotypes are implicit and subtle reminders that adoptees are ‘others’, in White Finnish society and because of their physical bodies are perceived as fundamentally bound to their ethnic and cultural origins.

Sometimes I’m supposed to be good at sports and have a good sense of rhythm because of my African background. This makes me really laugh as I’m so much the opposite of this, because I’m so rubbish at both of these.

Class, ‘race’ and sexuality interact and often shape the experiences of women of color. Further, the notion of gender equality is central to defining who belongs to the nation and who does not (Mulinari et.al., 2009.) Ethiopian-born Tina reported being categorized as a poor immigrant woman who does not belong to the Finnish welfare society. This misleading representation made

her angry: “Such a generalization is so irritating. As if I were a bum who just has children here, sits at home and collects welfare.” The colonialized image of African women as lacking competence as workers may also have implications for women of color in their everyday work (see Yanick & Feagin, 1997). Ethiopian-born Maria stated how she has to work harder than others to gain approval: “You have to be twice as good as and even more diligent than the others. You have to earn the respect that you can manage well in your job, despite the fact that you are different.”

Also, sexualized racialization directed towards women of color has its roots in colonialism, where native women in the colonies were perceived as always accessible for white men, and it continues to be reinforced in media images (Stoler, 2002). Some female adoptees in this study reported experiences in which their non-white features were associated with sexual exoticism and permissiveness, as also found in a Swedish interview study with adopted women of Asian origin (Lindblad & Signell, 2008). Taiwanese-born Lena expressed this idea as follows:

Often middle-aged or older men approach me and try to buy me drinks. They appear to be trying to be gentlemen in order to get close. And then I notice how they try to undress me with their gazes, which is so disgusting. And this also happened when I was a teenager.

Similarly, Indian-born Anna’s experience shows how non-white females are often considered to mature sexually at a younger age than their white peers, so rendering their sexual integrity more vulnerable. Further, her experience reflects how non-whiteness is associated with sexual exoticism and may, more acutely, arouse the interest of the opposite sex.

I think that Asian women are considered as a sex object much earlier than other women. I remember when on the way to school older guys would come up to me and say what pretty tits I have. That was so irritating. And I remember my first boyfriend, who was mainly interested in me because of my dark skin and was dating me for the wrong reasons.

However, if a non-white adoptee woman was spared being treated as a sexual object, she may have encountered sexual harassment vicariously through her general knowledge of sexualized racialization or through the experiences of other women of color (see Essed, 1991). Ethiopian-born Tina related that although she had not been an object of sexualized racialization, she was aware of how other women of color are demeaned.

I have friends who think I'm absolutely ok, because they know me. But then for example in the disco where they see other dark-skinned women they are like 'Who the hell are those fucking sluts throwing themselves at men here.'

Sexualized racialization in Finland is not restricted to women of color alone, but is a general experience among women of Russian origin. This racialization rests on the wide-spread media image of Russian women as immigrant prostitutes and mail order wives (Puuronen, 2011). Although Russian-born Lisa had not encountered blatant sexualized stereotypes, she had vicarious knowledge of the sexist images some Finns have of Russian women. Moreover, people of Russian origin tend to be associated with aggression, criminality and insanitariness (Puuronen, 2011). Racialized images like these caused Lisa to hide her background: "Mostly I don't want to

mention my Russian background because you know what Finnish people may think about Russians.”

All the present male informants reported being targets of racism based on assumptions about race and gendered roles, and on the myth of the dangerous Black man (Essed, 1991). Through this colonialism-based racialization and criminalization, which are also reinforced in popular culture, men of color are identified as ‘other’ (see Gilroy, 1991). An experience shared by all the male informants was of being assumed to be potentially criminal, as manifested by their being targets of suspicion by security guards, police, and shop detectives. Indian-born Robin recalled a situation where he was among his white friends and how just he was picked up and put in a police car.

I remember after graduation when we were celebrating, sitting and drinking beer in the park, when the police came, and of course it was me they took into the police car whereas my friends were left alone.

Racialized name calling and violence

Although, the word ‘nigger’, usually known as the N-word because of its racist connotation, is considered offensive in the other Western countries, in the Nordic region this word continues to be used, the rationale being that the Nordic countries were outside of the colonial project and consequently the use of the N-word in the Nordic context is not racist (Hübinette, 2012; Rastas,

2007). However, the term ‘nigger’ was the most general racist label encountered by all the adoptees except Russian-born Lisa. Ethiopian-born Sara remembered how as a child she was called a ‘nigger’, seemingly with no explicit or conscious desire to hurt.

Sometimes as a child when I was in a supermarket, mothers might whisper to their children, ‘Look, honey, there’s a cute little nigger girl over there’. Or then children might say to their mother, ‘Look, mum there’s a nigger girl over there’.

However, use of the N-word is mostly a blatant form of racism with the explicit intention to hurt. For the non-white adoptive informants it was an everyday experience whether or not their roots were in Africa. Indian-born Klaus stated, “You always have to hear shouts of nigger.” Often, use of the N-word and other racist insults were encountered vicariously as the adoptees were considered to possess Finnishness due to their adoptive background whereas other non-white people were talked about in demeaning ways. Indian-born Robin related how he felt the use of the N-word hurtful, even though it was not directed at him, “My friends use the word ‘nigger’ a lot, and when they see I’m hurt, they say, ‘Of course we didn’t mean you’.” Similarly, Ethiopian-born Elisa remembered watching a TV show with her friends who were laughing at a black woman singer and calling her a ‘nigger’, behaviour which she found offensive. Even where adoptees are not addressed by racialized names, they may nevertheless experience a psychological threat owing to their awareness that other people of color are perceived as inferior (see Matsuda et. al., 1993).

Sometimes words closely related to the N-word are used “in a positive meaning”, as in children’s songs, plays and books (Vuorela, 2009). An example of this is ‘Who’s afraid of the black man’ which used to be a popular children’s game in Finland. However innocent this game may be considered by white adults, it is loaded with covert associations linking the ‘black man’ with frightening traits. Indian-born Henry memorized how he was mostly picked to be the ‘black man’ from among his schoolmates.

At school we often played “Who’s afraid of the black man”. So, the teacher always chose me to be the ‘black man’. But I didn’t have any bad feelings about that, as it was just a funny game. And I’m sure the teacher didn’t mean anything bad by it; he just may have been a bit thoughtless.

Again, white appearance does not always protect against racializing insults or acts, the case of Russian-born Lisa shows. In Finland, various racializing discourses are current in which people of Russian origin are derogated and excluded from the domain of Finnishness (Puuronen, 2011). One of the most commonly used insults is ‘Russki’ of which Lisa was also the target from time to time and which she found offensive.

Though I didn’t differ from my class mates in my appearance or in any other ways except that I came from Russia. And when the boys who had been my class mates in primary school knew my background they shouted after me ‘Russian’ or ‘Russki’.

Physical assault was, in the experience of the adoptees, the worst possible manifestation of racism. Ethiopian-born Tina stated how the other forms of racism were easier to tolerate “as long as they don’t touch me.” However, even if only a few of the adoptees had experienced physical violence, they felt that the threat of it had increased as they grew up and moved in wider social contexts. Indian-born Henry related experiences where his life was threatened: “Twice a knife was held to my throat and once somebody tried to run me down in a car.” Indian-born Anna described her experience of a physical attack accompanied with offensive name calling.

The worst experience when I was physically harassed happened in the middle of the day in a shopping center. It was a truly unbelievable situation. A quite ordinary Finnish woman got into my face and said, ‘You damn nigger whore!’, and then she hit me with her fist. At first I began to laugh, because the situation was so absurd. But later I started to cry because I felt so hurt.

However, subtle forms of racism can be more hurtful than blatant forms of racism, as they are difficult to identify, which in turn makes it more difficult to attribute them to external causes and so blame the perpetrators (Yoo, Lee & Steger, 2010). Anna described a situation in which she simultaneously perceived a blatant form of racism by those who were insulting her and a subtle form of racism in the fact that she was left alone without any help from outsiders. Anna felt the latter of the two more offensive.

Situations in the local train, when the whole carriage is full of Finns, fair-skinned, and me. And then there's a group of three men insulting me. And surely everyone can see what's going on – no one can avoid hearing it. But they just hide behind their newspapers or mobile phones. The worst thing isn't those who are shouting but those who don't do anything to help me.

Confronting and avoiding coping responses

Being a target of racism and prejudice often evoked anger and frustration among the informants which they sometimes expressed by staring back at or replying to the perpetrators. An expression of anger, in particular, can be used to motivate perpetrators to change their behavior or attitude (Swim et. al., 2003). Among a few adoptive informants, being aggressive was a seemingly not only a consequence of, but also a strategy by which they stopped attempts at bullying by classmates. Taiwanese-born Mikael stated how as a child he turned to fighting to avoid being bullied: "When I was younger, I fought with the bullies. If I hadn't they would never have stopped." Indian-born Henry remembered how after one racist attack he expressed his anger by an act of revenge: "I was so angry that I spray-painted the walls of the police station." Again, to Ethiopian-born Elisa, being foul-mouthed was in her own words a consequence of racism, but it can also be seen as a strategy to protect herself.

I've developed a hard shell that is typical of the adoptive child, and which would probably not exist without these experiences. In practice I'm seen as quite foul-mouthed. It's challenging to spare people when I haven't been spared myself.

As a child some adoptees had received concrete advice from their parents about how to respond both to friendly questions and to blatant racist speech. Ethiopian-born Tina stated,

Father taught me that I'm not a nigger but dark-skinned. When I was called a nigger at school, I responded coolly: 'So, if you think I'm a nigger it's your problem.' Of course these answers practiced beforehand sounded a bit precocious, but sometimes they really worked and the bullies stopped calling me names.

Also, in adulthood Tina defended herself by replying to the perpetrators if possible. She reflected on an encounter in which she was stereotyped as a poor low-class immigrant woman that is, not treated as an individual but as a representative of a group that she did not want to be identified with. She handled this situation by correcting this stereotypical assumption with anger.

I was in the lift with my children, and there were two old ladies. They were looking at me and one of them said, 'Two kids already and certainly a third is on its way.' I replied, 'Good day. I understood what you said. My motherhood isn't any of your business. I pay taxes and I pay for your pensions and retirement homes, so I expect some respect from you.'

Personal confrontation as direct protest or talking to the perpetrator may in some cases moderate the effects of discrimination on depression (Noh et. al., 1999; Alvarez & Juan, 2010). However, there are lots of situations where direct expressions of anger are inhibited because of anxiety about social abandonment. In such cases, expressions of anger can be used to motivate significant others to take action and emotionally share the burden related to experiences of racism (Brondolo et.al., 2009). Some informants related how they seldom rage against the perpetrators but mostly act up with those closest to them. For example, Ethiopian-born Maria described a situation where she initially suppressed her anger about racism she had encountered within the family sphere, but later expressed her feelings to her spouse.

My husband's granny was prejudiced against me because I'm 'such a foreigner'. She was close to death when I met her for the first time and still she had such a negative attitude to me. My husband's relatives noticed it and felt sorry about it. So, what else could I have said then than 'Oh, it doesn't matter.' But afterwards I told to my spouse directly what I thought about it.

Consequently, it is necessary to consider the context in which the racist conflict occurs when examining the possible cost and benefits of expressions of anger or direct confrontation (Brondolo et.al., 2009). Most of the adoptee informants told how the threat of more serious conflict constrained their responses directly to the perpetrators, and how avoiding confrontation

had its benefits in seeking to prevent violent consequences. Ethiopian-born Heidi related how the context of a conflict affects one's response to it.

It depends on who is being derogatory, and how and where they do it. Mostly it goes in one ear and out the other. But if there's a bigger threat it's not worth getting involved and ending up in a fight. So, if you see skinheads, you don't confront them but you just try to be silent or inattentive. But if it's related to work or something bigger, then at those moments I would defend myself. But mostly I don't care and don't shout back.

Further, experiencing blatant forms of racism was so surprising and felt so acute that there was no time to react to them with anger, even if one wanted to. Ethiopian-born Tina described such sudden events and the frustration following them.

Sometimes it's like being hit head-on. It comes so suddenly that you are left with your mouth open when some louts shout 'fucking ape' or something out the car window. At first I'm wondering who they are calling names and afterward I realize that it's me of course. So, I don't care because it takes so much out of you.

Ethiopian-born Maria reflected, "In those sudden situations I'm not able to say a word. But afterwards a lot of things that I could have said occur to me." Similarly, Taiwanese-born Lena described a moment when she felt the threat of racist violence: "At first it was pure fear and anger came afterwards." As a consequence, anger suppression may lead to rumination-related

behaviors, and cause depression in the long run (Swim et.al., 2003). In addition, individuals with lower power or status are more likely to suppress anger than those with high power (Noh et al. 1999). In childhood, especially, the informants seemed to have fewer strategies for coping with racism, and sometimes just resorted to avoiding reactions. Russian-born Lisa related how as a child she hid her feelings and pretended indifference when she was bullied: “I pretended I didn’t hear them calling me names.” Again, Indian-born Klaus felt that because he was not particularly big, this hindered him from expressing his anger: “I wondered what would have happened if I had put my foot down. I’m not a very big guy either, so I may have been beaten.” On the contrary, Columbia-born Daniel related how he could not resist his impulses and how he instantly reacted to the bullying: “They didn’t have to say much to me before I charged at them.” However, when he reached teenage he saw no choice but to move away from his home city; this was obviously a consequence of racism, but it can also be seen as an extreme form of avoidance. Daniel stated: “I don’t know if I wanted to leave, but there was no way I could stay where I grew up. After nine years of bullying I thought it would be better to go to some other city.”

Responding to perpetrators can also be done with humor, as reported by some of the adoptees. While humor related to negative images of an ethnic group may, when employed by the dominant culture, put its members’ identity at risk (see Rastas, 2002), humor that ironizes racist attitudes or actors may be empowering. Indian-born Klaus described a particularly effective use of ironic humor: “My classmate asked me if my mother had kept me in the oven too long. I asked if his mother had kept him in the freezer too long. After this, he didn’t tease me anymore.”

Individuals can also confront racism by blaming discrimination rather than oneself, which may buffer self-esteem, especially when the discrimination is blatant rather than covert (Kaiser & Miller, 2001). All of the informants believed that racism was primarily the perpetrator's problem, not theirs. Ethiopian-born Elisa stated, "If I'm called a nigger it tells more about the heckler than me." In particular, unemployment, low or no education and old age were seen in particular as connected with blatant racism, such as name calling. It was believed that racism was attributable to the perpetrators' lives not being on track. When racism was not seen as a result of the adoptees' personal characteristics, it was easier to consider it unmerited, as described by Indian-born Anna:

I just refuse to think that I'm to blame if people call me names. The first thing is to realize that it's unfair and wrong. I just think it's not my fault when people call me names. And somehow, I have never taken it personally, which must be a good thing.

The main support that most of the informants had received as a child from their adoptive parents was that the latter had emphasized that discrimination was not the adoptee's personal problem, but the perpetrator's. The adoptees had also often been advised not to care about discrimination and prejudice (see Rastas, 2009). Indian-born Henry stated, "They said that you shouldn't care about it. But they shouldn't have said that because of course it hurts."

Identification and disidentification as coping resources

Ethno-cultural identity which is based on being a member of a group and identification with its values can also be seen as a tool for coping with racism, as it is capable of buffering the effects of stress (Phinney et al., 2001). In this study, all of the informants seemed to identify themselves primarily as Finnish in culture, values, lifestyle and traditions. This phenomenon is congruent with the findings of other Scandinavian adoption studies (Brottveit 1999; Howell, 2006; Irhammar & Cederblad, 2000; Sætersdal & Dalen, 2000). One main element in the adoptees' Finnish identity seemed to be a strong sense of belonging to a circle of friends of Finnish origin, as through this the adoptees were included in the domain of Finnishness. In youth this membership meant sometimes concrete protection against blatant forms of racism. Indian-born Henry explained it in this way:

When there were always seven friends around you, you didn't have to be afraid of anything. Actually, my friends have protected me by using violence and I have to admit that I don't feel any sorry about it. However, it's not reasonable anymore nowadays.

However, the adoptees seldom seemed to seek emotional support from their native Finnish friends, believing that friends who were part of the white Finnish majority would not fundamentally be able to understand the adoptees' experiences of racism. Ethiopian-born Ella stated, "They just can't understand what it's like to be in my shoes."

Language is one of the strongest markers of cultural identity, and once it was noticed that the adoptees spoke perfect Finnish, the attitude towards them often became freer of tension and they were easily accepted into the domain of Finnishness. Columbian-born Daniel stated, “When they realize I’m Finnish they are like ‘I see, well that’s all right then.’ And then most people have a changed understanding of me.” Respectively, Ethiopian-born Tina described the meaning of language, having a Finnish name and cultural practices.

When I speak perfect Finnish without the slightest foreign accent and tell them my name their jaws drop and the prejudices disappear. Well, you can certainly see whether people are Finnish or not, all their manners and clothing and how they speak Finnish.

Furthermore, adoption status seems to be a crucial factor which diminishes the significance of the adoptees’ non-whiteness and makes them easier to read as Finnish. Ethiopian-born Maria explained the meaning of being adopted, and how the word ‘adoption’ became a ‘magic word’ that prevented her from being confused with immigrants and changed peoples’ attitude to her. However, this ‘magic word’ was often followed by loss of privacy as mentioned earlier

Because the word ‘adoption’ always saves me from everything. It’s a magic word – ‘So you’re adopted, but that’s wonderful’ – and then you hear a big sigh. So then the attitude will always be positive; it has never been negative.

Ethno-cultural identity is a significant element in personal identity, especially in adolescence when individuals are more involved in the social life around them and acquire knowledge of the dominant culture and its values. (Phinney, 2001). One main impression gained from the interviews was a desire on the part of the adoptees to be differentiated from immigrants and from people of their country of origin. This can probably be attributed to the adoptees' awareness of the inferior social position of immigrants in Finland. Furthermore, observing other non-white people suffering from racism may reduce feelings of identification with the group. One example of this disidentification can be seen in the case of Russian-born Lisa, who often concealed her birth origin from both the ethnic Finnish majority and other Russian-born people: "I don't tell them about my background and neither do they." However, *passing* as a means of escaping stigma leads to a distance in relationships and is an obstacle to potential sources of social support (see Goffman, 1963). Disidentification with immigrants can be seen at its strongest in the words used by Ethiopian-born Ella.

If there are other dark-skinned people nearby I feel this somehow very strange. It's a fraught situation when they come to talk with me, although it's understandable because they think that I come from the same culture. I uncompromisingly don't want to be mixed up with them; and I don't have any dark-skinned friends. Well, maybe nowadays I could but previously I was terror-stricken if I was misrecognized as one of them.

Although most of the informants did not want to be misrecognized as immigrants or people of the same ethnic origin, some of them nevertheless reported that the presence of other children

representing ethnic minorities or who had the same ethnic origin reduced the feeling of being different and may also have prevented bullying. Ethiopian-born Elisa recounted her relief at not being the only non-white: “It was good that I wasn’t the only dark-skinned one at school.” Furthermore, some adoptees expressed a strong sense of solidarity with other international adoptees and emotionally shared the burden of being a target of discrimination with an adoptee friend or an adoptee sibling. One important form of social support for a few informants was being an active member in the Association of Adult International Adoptees. Taiwanese-born Mikael, for example, stated, “There we can meet others in the same situation and discuss what being adopted means, and of course also what discrimination means.” This kind of group identification may provide stigmatized people with a sense of belonging and with emotional and informational social support (Major & O’Brien, 2005).

Even if the adoptees wanted to avoid misrecognition, this did not automatically mean that they were prepared to deny their origin. In fact, most of the informants spoke of their pride in their ethnic and cultural origin, which could also be a strategy to deal with experiences of racism (see Lind, 2012). Again, with respect to physical appearance the adoptees reported that they mainly identified themselves with the people of the same origin. This may exemplify the concept of ‘double identity’, where adoptees may feel Finnish but also identify themselves on some level with their country of origin (see Howell, 2006). Alternatively, it may be explained through the concept of hybrid identity, where people are not bounded by any specific identity but can move between different ethnicities and cultures (Gupta & Ferguson, 1992; Hall, 1999). An example of these several dimensions of identity can be seen in the account given by Ethiopian-born Heidi.

Sometimes I wonder whether I should feel Ethiopian? Now, I don't feel Ethiopian although my appearance is Ethiopian of course. But when I see Ethiopian women I'm very interested in them like, 'Wow they look just like me', and it's nice to see how they do their hair and make-up. Well, in some ineradicable way I'll always be Ethiopian, although at the same time I feel a hundred percent Finnish.

One reason for taking pride in one's origin and difference may be that many adoptees felt that being different from others had brought more advantages than disadvantages, as they have also received positive attention and had more opportunities for new friendships (see Rastas, 2002; Lindblad & Signell, 2008). Taiwanese-born Mikael stated, "You easily stay in people's minds and it's easier to become acquainted with people". Also, non-whiteness can be a desirable feature in a white society and associated with valued and admired traits. In Indian-born Henry's youth and among his friends hip-hop culture was very popular and associated with a dark skin. Henry recalled, "All my friends wanted so desperately to be hip hops and then I had a feature of this culture that they lacked." However difference as a desirable feature seems usually to emerge on the threshold of adulthood. In addition, along with maturation it seems to be possible for adoptees to find a balance between their Finnish identity and their feelings about their ethnic origin and adoption background, as also found in a Norwegian follow-up study of adult adoptees (Sætersdal & Dalen, 2000). An example of this is how Russian-born Lisa came to understand her difference as a positive factor in her life.

It's the fact that I am different, that I'm allowed be different. Somewhere along the way, you reach the age where it is preferable to be different from than similar to others. I become a bit more interesting in some way perhaps, because something unusual had happened to me in my life, and of course it has enriched my life.

CONCLUSION

This interview study explored experiences of racializing and othering and the strategies used to cope with these among 14 adult international adoptees in Finland. This research contributes to the growing literature on international adoptees, in particular to knowledge about how they are excluded in the Nordic welfare states. In addition, this study adds to understanding of the variety of ways in which individual adoptees cope with experiences of racism. The findings are in many ways consistent with those of the previous Nordic studies on experiences of racism among international adoptees (e.g., Lindbald & Signell, 2008; Tigervall & Hübnette, 2010) and with Finnish studies on immigrants' experiences of racism, where non-whites are excluded and made 'other' through both covert and aggressive overt racialization (e.g., Rastas, 2009).

However, this study suggests that international adoptees may encounter more indirect and subtle forms of racialization, as they are often included in the domain of Finnishness through their adoption status and their Finnish identity, including their Finnish language, names and other Finnish cultural practices. Thus, what is peculiar to the racialization experiences of adoptees is that racialization often seems to occur vicariously through their general awareness of the undervalued position of immigrants and through witnessing the underestimation and racialization

of other non-white peoples. Furthermore, subtle forms of racialization also often seem to be perpetrated by significant others, which may hinder direct confrontation owing to fear of social abandonment.

Moreover, this study emphasizes the context-specific nature of coping, which comprises a broad range of responses and is also dependent on the individual's personal resources as well as the social contexts in which racialization and othering conflicts occur. Accordingly, identity consists of complex ways of representing and positioning oneself within larger social constructs and is intertwined with racial, social class, gender and cultural differences. Moreover, the adoptees' accounts illustrate how racializing, othering, classing, sexing, and gendering discourses and practices become central moments in identity formation and complicate adoptees' self-identification. However, not all such practices are necessarily negative. Being different and/or being seen as different can also be an advantage and become a positive element of individual's identity.

As a research approach, the interview was an appropriate way to obtain individual experiences of experiences of racialization and coping that are multidimensional and context-specific in nature. . However, the number of participants was small, and contained only one Russian origin adoptee. Further, the adoptees, who were primarily contacted through adoption organizations, may have more concerns about their identity at that particular point in time. For these reasons, their experiences should not be generalized to all international adoptees in Finland. To gain a fuller understanding on this topic, further research should use larger samples of international adoptees. Larger samples, along with a quantitative approach, would enable the study of a number of important issues: the psychological impact of experiences of racism; how

different coping strategies are related to racism-related distress; and how such information as gender, socioeconomic situation, and number of children, age, and birth origin are associated with experiences of racism and related coping strategies. However, the strongest conclusion that can be drawn from this study is that there is an urgent need to develop effective methods of reducing discrimination and protecting the health of targeted groups.

Nonetheless, it is important to note that coping with racism should not be placed on the shoulders of the targeted individuals only but that interventions involve all levels of society. Therefore, the findings suggest that adoptive parents and professionals working with adoptive families should be made more aware of the variety of ways in which racism is experienced among adoptees and how this may affect their identity and well-being. Thus, this study suggests that more attention should be paid to such subtle forms of racism, as they often operate implicitly, unconsciously, and often in the intimate context of life, and consequently are more difficult to cope with. Also, the multidimensional and context-specific nature of coping should be taken noticed when discussing how to support adoptees to develop strategies to cope with racism. The present findings may therefore aid adoption professionals when developing interventions to educate adoptive parents about how to discuss racial inequalities and ways of coping with them. Moreover, in addition to its targets, racism also dehumanizes those who articulate it. Therefore, it is desirable that those who constitute the majority population in Finland become more conscious of how their speech and behavior can exclude people from the domain of Finnishness. To sum up, it is hoped that being Finnish could extend beyond whiteness to include people of non-white appearance and from non-Finnish backgrounds.

REFERENCES

- Alvarez, A. & Juan. L. (2010). Filipino Americans and racism: A multiple mediation model of coping. *Journal of Counseling Psychology*, 57, 167–178. doi :10.1037/a0019091
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77 – 101. doi: 10.1191/1478088706qp063oa
- Brondolo, E., Brady, N., Pencille, M., Beatty, D. & Contrada, R.J. (2009). Coping with racism: A selective review of the literature and a theoretical and methodological critique. *Journal of Behavioral Medicine*, 1, 64–88. doi: 10.1007/s10865-008-9193-0
- Brottveit, Å. (1999). Negotiating ethnic identities: Intercountry transracial adoptees' strategies facing external categorization. In A.L.Rygvold, M. Dalen & B.Sætersdal Eds.), *Mine - Yours- Ours and Theirs: Adoption, changing kinship and family pattern*, (pp. 6–8). Norway: University of Oslo.
- Corbin Dwyer, S. & Buckle, J. L. (2009). The Space Between: On being an insider-outsider in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 8, 54 –63.
- Delgado, R. & Stefancic, J. (2001). *Critical Race Theory: An Introduction*. New York: New York University Press.
- Essed, P. (1991). *Understanding everyday racism: an interdisciplinary theory*. Newbury Park: Sage.
- Fanon, F. (1986). *Black skin, white masks*. London: Pluto Press.
- Foucault, M. (1977). *Discipline and punish: the birth of the prison*. London: Penguin Books,

Gilroy, P. (1991). *There ain't no black in the union Jack: The cultural politics of race and nation*. Chicago: University of Chicago Press.

Goffman, E. (1974). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. New York: Jason Aronson.

Goldberg, D. T. (1993). *Racist culture: Philosophy and the politics of meaning*. Oxford, England: Blackwell.

Gupta, A. & Ferguson, J. (1992). Beyond “culture”: Space, identity, and the politics of difference. *Cultural Anthropology*, 6–23. doi: 10.1525/can.1992.7.1.02a00020

Hall, S. (1999). *Identiteetti*. (Identity). Tampere: Vastapaino.

Hjern, A., Lindblad, F., & Vinnerljung, B. (2002). Suicide, psychiatric illness and social maladjustment in inter-country adoptees in Sweden: A cohort study. *Lancet*, 360, 443–448.

Howell, S. (2006). *The kinning of foreigner. Transnational adoption in a global perspective*. New York (N.Y.); Oxford: Berghahn Books.

Hübinette, T. (2012). “Words that wound”: Swedish whiteness and its inability to accommodate minority experiences’, in L. Jensen and K. Loftsdóttir (Eds.), *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Countries: Exceptionalism, migrant others and national identities*, Aldershot: Ashgate.

Hübinette, T. & Andersson, M. (2012). Between colourblindness and ethnicisation: Transnational adoptees and race in a Swedish context. *Adoption & Fostering*, 3, 97 – 103. doi: 10.1177/030857591203600310

Hällgren, C. (2005). Working harder to be the same: everyday racism among young men and women in Sweden. *Race, Ethnicity and Education*, 8, 19 – 342.

doi:10.1080/13613329599174499

Interpedia. (2012). Adoption historiaa. (Adoption history.) Retrieved August, 13, 2013 from http://www.interpedia.fi/adoptio/kansainvalinen_adoptio/adoption_historiaa

Irhammar, M. & Cederblad, M. (2000). Outcome of intercountry adoption in Sweden. In P. Selman (Eds.), *Intercountry Adoption. Developments, trends and perspectives* (pp.143–163). London: (BAAF).

Juffer, F. & van Ijzendoorn, M. H. (2005). Behavior problems and mental health referrals of international adoptees. A Meta-analysis. *The Journal of the American Medical Association*, 293, 2501–2515. doi:10.1001/jama.293.20.2501

Kaiser, C.R. & Miller, C.T. (2001). A Theoretical perspective on Coping with Stigma. *Journal of Social Issues*, 57, 73 – 92.

Keskinen, S., Rastas, A., & Tuori, S. (Eds.) (2009a). *En ole rasisti mutta... maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä.* (I'm not a racist but... about immigration, multiculturalism, and criticism.) Tampere: Vastapaino.

Keskinen, S., Tuori, S., Irni S. & Mulinari D. (Eds.). (2009b). *Complying with colonialism. Gender, race and ethnicity in the Nordic region.* Farnham: Ashgate.

Lazarus, R. & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*, New York: Springer.

Lind, J. (2012). 'As Swedish as anybody else' or 'Swedish, but also something else'? Discourses on transnational adoptee identities in Sweden. *Adoption & Fostering*, 3, 85–96. doi:

10.1177/030857591203600309

Lindblad, F. & Signell S. (2008). Degrading attitudes related to foreign appearance: interviews with

Swedish female adoptees from Asia. *Adoption & Fostering Journal*, 32, 46 – 59. doi:
10.1177/030857590803200307

Major, B. & O'Brien, L. (2005). The social psychology of stigma. *Annual Review of Psychology*, 56, 393 – 421. doi:10.1146/annurev.psych.56.091103.070137

March, K. (1995). Perception of adoption as social stigma: Motivation for search and reunion. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 653 – 660.

Matsuda, M. J, C.R. Lawrence III, R. Delgado & K. Crenshaw (Eds.), (1993). *Words that wound: Critical race theory, assaultive speech, and the first amendment*. Boulder: Westview Press.

Mead, G. H. (1934). *Mind, self and society*. Chicago: The University of Chicago Press.

Miles, R. (1993). *Racism after race relations*. London: Routledge.

Mulinari, D., Keskinen, S., Irni, S. & Tuori, S. (2009). Introduction: Postcolonialism and the Nordic models of welfare and gender. In S. Keskinen, S. Tuori, S., Irni, & D. Mulinari. (Eds.), *Complying with colonialism: Gender, race and ethnicity in Nordic region* (pp. 1–16). Farnham: Ashgate.

Murji, K. & Salomos, J. (2005). *Racialization: Studies in theory and practice*. Oxford: Oxford University Press.

Noh, S., Beiser, M., Kaspar, V., Hou, F. & Rummens, J. (1999). Perceived racial discrimination, depression, and coping: A study of Southeast Asian refugees in Canada. *Journal of Health and Social Behavior*, 40, 193–207.

- Official Statistics of Finland (OSF). (2012a). *Adoptiot lapsen syntymämaan, iän ja sukupuolen sekä adoptiotyyppin mukaan 1987 – 2012*. Adoptions according to birth country, age, gender and adoption type 1987- 2012. Retrieved August, 13, 2013 from http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=010_adopt_tau_101_fi&ti=Adoptiot+lapsen+syntym%E4maan%2C+i%E4n+ja+sukupuolen+sek%E4+adoptiotyyppin+mukaan+1987+%2D+2011&path=../Database/StatFin/vrm/adopt/&lang=3&multilang=fi
- Official Statistics of Finland (OSF). (2012b). *Population structure*. Retrieved August, 13, 2013 from http://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/2012/vaerak_2012_2013-03-22_tie_001_en.html
- Omi, M. & Winant, H. (1994). *Racial formation in the United States: From the 1960s to the 1980s*. New York: Routledge.
- Palacios, J. & Brodzinsky, D. (2010). Review: Adoption research: Trends, topics, outcomes. *International Journal of Behavioral Development*, 34, 270-284.
doi:0.1177/0165025410362837
- Phinney, J.S., Horenczyk G., Liebkind K., Vedder. P. (2001). Ethnic identity, immigration and well-being: An interactional perspective. *Journal of Social Issues* 3, 493–510. doi: 10.1111/0022-4537.00225
- Priest, N., Paradies, Y., Trenerry, B, Truong, M., Karlsen, S & Kelly, Y. (2012). A systematic review of studies examining the relationship between reported racism and health and wellbeing for children and young people. *Social Science & Medicine*, In Press, 1–13. doi: 10.1016/j.socscimed.2012.11.031
- Puuronen, V. (2011). *Rasistinen Suomi*. (Racist Finland.) Helsinki: Gaudeamus.

- Raaska, H., Elovainio, M., Matomäki, J., Mäkipää, S. & Lapinleimu, H. (2012). Internationally adopted children in Finland: parental evaluations of symptoms of reactive attachment disorder and learning difficulties – FINADO study. *Child: Care, Health and Development*, 5, 697–705. doi: 10.1111/j.1365-2214.2011.01289.x
- Rastas, A. (2002). Katseilla merkityt, silminnähdet erilaiset: lasten ja nuorten kokemuksia rodullistavista katseista. (Signified with looks, visible difference: experiences of racialized stares.) *Nuorisotutkimus*, 3–17
- Rastas, A. (2007). Neutraalisti rasistinen? Erään sanan politiikkaa. (Racist in a neutral way? A politics of one word. In J. Kuortti, M. Lehtonen & O. Löytty (Eds.), *Jälkikolonialismi ja Suomi*. (Postcolonialism and Finland.) (1st ed., pp., 119–141). Helsinki: Gaudeamus.
- Rastas, A. (2009). Racism in the everyday life of Finnish children with transnational roots. *Barn*, 1, 29–43.
- Rossi, L-M. (2009). Licorice boys and female coffee beans: Representations in colonial complicity in Finnish visual culture. In S. Keskinen, S. Tuori, S., Irni, & D. Mulinari. (Eds.), *Complying with colonialism: Gender, race and ethnicity in Nordic region* (pp. 189–204). Farnham: Ashgate.
- Skinner, E.A., Edge, K., Altman, J. & Sherwood, H. (2003). Searching for the Structure of Coping: A Review and critique of category systems for classifying ways of coping. *Psychological Bulletin*, 2, 216–269. doi:10.1037/0033-2909.129.2.216
- Sukula, S. (2009). *Matka äidiksi - tarinoita adoptiosta ja yksinvanhemmuudesta*. (A mother's journey – narratives of adoption and lone-parenting.) Tampere: Tampere University Press.

- Sætersdal, B., & Dalen, M. (2000). Identity formation in a homogeneous country: Norway. In P. Selman (Eds.), *Intercountry Adoption. Developments, trends and perspectives* (pp. 164–180). London: (BAAF).
- Stoler, A. L. (2002). *Carnal knowledge and imperial power. Race and the intimate in colonial rule*. Berkeley: University of California press.
- Swim, J.K., Hyers, L.L., Cohen, L.L., Fitzgerald, D.C. & Bylsma, W.H. (2003). African American college students' experiences with everyday racism: Characteristics of and responses to these incidents. *Journal of Black Psychology*, 2003, 29, 38–67.
doi:10.1177/0095798402239228
- Tigervall, C. & Hübnette, T. (2010). Adoption with complications: Conversations with adoptees and adoptive parents on everyday racism and ethnic identity. *International Social Work*, 53, 489–509. doi: 10.1177/0020872809359272
- Vinnerljung, B., Hjern, A. & Lindblad, F. (2006). Suicide attempts and severe psychiatric morbidity among former child welfare clients – a national cohort study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, 723– 733. doi: 10.1111/j.1469-7610.2005.01530.x
- Volkman, T. A. (2005). Introduction: New geographies of kinship. In T. A. Volkman (Eds.), *Cultures of transnational adoption* (1st ed., pp.1–22). Durham & London: Duke University Press.
- Von, Borczykowski, A., Hjern, A., Lindblad, F., & Vinnerljung, B. (2006). Suicidal behavior in national and international adult adoptees: A Swedish cohort study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 41, 95-102. doi: 10.1007/s00127-005-0974-2

Van Dijk. T. A. (2004). Racist discourse. In E. Cashmore (Eds.), *Encyclopedia of race and ethnic studies*. (1st ed., pp., 119–141). London: Routledge.

Vuorela, U. (2009). Colonial complicity: The ‘Postcolonial’ in a Nordic context. In S. Keskinen, S. Tuori, S., Irni, & D. Mulinari. (Eds.), *Complying with colonialism: Gender, race and ethnicity in Nordic region* (pp. 19–33). Farnham: Ashgate.

Yanick S. J. & Feagin, J.R. (1997). *Double burden: Black women and everyday racism*
M.E. Sharpe: Armonk, N.Y

Yoo, H. C., Lee M. R. & Steger, M. F. (2010). Validation of the subtle and blatant racism scale for

Asian American college students (SABR-A2). *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 3, 323–334. doi: 10.1037/a0018674



III

PERCEIVED RACIAL/ETHNIC DISCRIMINATION AND PSYCHOLOGICAL OUTCOMES AMONG ADULT INTERNATIONAL ADOPTEES IN FINLAND: MODERATING EFFECTS OF SOCIAL SUPPORT AND SENSE OF COHERENCE

by

Maarit Koskinen, Marko Elovainio, Hanna Raaska, Jari Sinkkonen, Jaakko
Matomäki & Helena Lapinleimu, 2015

American Journal of Orthopsychiatry 85(6), 550–564.

<https://doi.org/10.1037/ort0000099>

Reproduced with kind permission by American Psychological Association.

Perceived Racial/Ethnic Discrimination and Psychological Outcomes Among Adult International Adoptees in Finland: Moderating Effects of Social Support and Sense of Coherence

Maarit Koskinen
University of Jyväskylä

Marko Elovainio
National Institute for Health and Welfare, Helsinki
Finland, and University of Helsinki

Hanna Raaska
Helsinki University Central; Helsinki, Finland
And University of Turku

Jari Sinkkonen
University of Turku

Jaakko Matomäki
Turku University Hospital, Turku, Finland

Helena Lapinleimu
Turku University Hospital, Turku, Finland and University of
Turku

Abstract

Quantitative literature on international adoptees and racial/ethnic discrimination is lacking despite results in qualitative studies from Europe and the United States that have consistently indicated how racism constantly complicates adoptees' everyday lives. To advance the literature, the present study examined the prevalence of perceived racial/ethnic discrimination among 213 adult international adoptees in Finland (59.6% women and 40.4% men, mean age 24.1 years), and the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological well-being indicators, including psychological distress and sleeping problems. In addition, we examined social support and sense of coherence as moderators of the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological well-being. Our results showed that on average adult international adoptees perceived racial/ethnic discrimination occasionally. Hierarchical linear regression analyses indicated a significant association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological distress and sleeping problems. Additionally, a significant two-way interaction of perceived racial/ethnic discrimination and social support indicated that the availability of social support may moderate the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological distress such that adoptees with high levels of social support may be protected from the

harmful effects of discrimination. These results highlight the meaning of social support in reducing the harmful effects of racial/ethnic discrimination on international adoptees.

Finland is a Scandinavian state with one of the world's most comprehensive welfare systems, a high-quality education system, gender equality and human rights. Compared with other Nordic and most European countries, the number of people with a foreign background is still small in Finland. In 2011, the number of people of foreign origin was 257,000, about 5% of the total population of 5.4 million. By continent, 59% of all people with a foreign background were of European origin, 23% were of Asian origin, and 12% were of African origin (Statistics Finland, 2012). At present, Finland is more diverse than it has ever been before, and it is estimated that by 2020 the current level in the population of those with a foreign background will almost double (Ministry of the Interior, 2013).

In addition to having relatively few migrants, Finland has been, to date, a minor player in international adoptions. Until the 1970s, Finland was a donor country that provided children for adoption, mainly to the other Scandinavian countries. It was in the 1970s that abortion and daycare legislation was passed and attitudes towards single mothers began to grow more approving. Consequently, both domestic adoptions and adoptions abroad diminished and international adoption to Finland began. The number of internationally adopted children began to increase after the passage of the first international adoption law in 1985. The peak of international adoption in Finland was reached in 2005, after which the number of international adoptions has gradually decreased (Statistics Finland, 2014). This decrease is consistent with development in other European countries as well as in the United States and partly a result of improvements in child welfare in the sending countries. In addition, there has been a change in the characteristics of children being put up for intercountry adoption, in that they are now mainly older and have special needs (Selman, 2012). Currently, around 150 children per year are adopted to Finland and the Finnish

population includes around 4,500 international adoptees, of which approximately 1,000 are adults. The adopted children have primarily come from Russia, China, Colombia, Thailand, and Ethiopia (Statistics Finland, 2013).

With increasing immigration to Finland, scholars have begun to study the discrimination experiences of migrants (e.g., Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000; Jasinskaja-Lahti, Liebkind, Jaakkola, & Reuter, 2006; Puuronen, 2011; Rastas, 2009). According to these studies, migrants in Finland, as in other European countries, experience various forms of racial and ethnic discrimination in different areas of daily life, including education, health care, housing and the labor market (European Union Agency for Fundamental Rights, 2012).

Despite this universality of international adoption in Western countries, immigrant and racism studies have seldom included international adoptees. Indeed, an average of 25,000 to 30,000 children are adopted every year between different countries (Selman, 2012). Consequently, international adoptees constitute large first generation groups of immigrants from divergent ethnic minorities in Europe and in the United State. Their exclusion in immigrant and racism studies probably results from the fact that international adoptees are not officially seen as immigrants, but as belonging ethnoculturally, socioeconomically, linguistically, and in their religious affiliation to the majority population (Koskinen, 2014b). However, this special position of international adoptees among other ethnic minorities needs to be taken into consideration in racism and health studies because the experiences of discrimination and the outcomes may differ from the experiences of other ethnic minorities. Moreover, international adoption research lacks an investigation of racial/ethnic discrimination among international adoptees. Adoption research in Finland as well as in other receiving adoption countries has mainly concentrated on general development, behavior problems, attachment issues, and educational performance during childhood as well as on adoptive parents' experiences (e.g., Dalen, 2002; Dalen & Rygvold, 2006; Dalen & Theie,

2012; 2014; Eriksson et al., 2014; Högbacka, 2008; Juffer & van Ijzendoorn, 2005; Raaska et al., 2012; Raaska, Elovainio, Lapinleimu, Matomäki, & Sinkkonen, 2014; Rosnati, Montiroso, Barni, 2008).

Although limited in number, a few qualitative studies on adoptees' experiences of discrimination in Finland have indicated that despite fulfilling all the criteria of Finnish nationality and culture, especially the nonwhiteness of adoptees makes them vulnerable to racism (e.g., Koskinen, 2014b; Rastas, 2009). A number of other Scandinavian qualitative adoption studies have consistently indicated that nonwhite international adoptees experience multiple forms of discrimination varying from its most blatant forms to the covert forms of everyday racism and institutionalized racism (Hübinette & Andersson, 2012; Hübinette & Tigervall, 2009; Lind, 2012; Lindblad & Signell, 2008; Tigervall & Hübinette, 2010). Consistent with these qualitative studies, a handful of quantitative studies focusing on racial discrimination among internationally adopted children in Spain (Reinoso, Juffer, & Tieman, 2013), the Netherlands, Norway, and the United States (Riley-Behringer, Groza, Tieman, & Juffer, 2014) have shown the prevalence of racial discrimination, especially among nonwhite adoptees. The most compelling message of these studies is that perceived discrimination is harmful for social and psychological well-being, and that to deal with it adoptees need to develop a broad range of coping strategies to respond to the diverse situations in which they may perceive discrimination. However, to our knowledge, there are neither quantitative adoption studies in receiving adoption countries nor racism and health studies that have assessed the association between perceived racial and ethnic discrimination and psychological well-being among international adoptees. Therefore, this research adds international adoption literature as well as discrimination and health literature expanding this line of research in a sample of adult international adoptees.

The rationale for researching the perceived discrimination and its psychological consequences is well founded, because several quantitative adoption studies in Europe and the United States have found that many adoptees have lower levels of psychological health than the rest of the population (e.g., Juffer & Ijzendoorn, 2005; Palacios & Brodzinsky, 2010; Rosnati, Montiroso, & Barni, 2008). Swedish studies have consistently suggested that international adoptees seem more likely than Swedish-born children to suffer from psychiatric disorders, criminality, and drug and alcohol abuse (Hjern, Vinnerljung, & Lindblad, 2004; Lindblad, Hjern, & Vinnerljung, 2003; von Borczyskowski, Hjern, Lindblad, & Vinnerljung, 2006). In general, the lower psychological health of adoptees is explained by preadoption trauma and separations. In the present study, we investigate the prevalence of perceived racial/ethnic discrimination among adult international adoptees in Finland and its relation to psychological outcomes, including psychological distress and sleeping problems. Moreover, we examine how social support, which means the availability of network members who express concern, love, and care for an individual (Sarason, Levine, Basham, & Sarason, 1983), and sense of coherence, which is seen to be a mediator of positive general health (Antonovsky, 1987), moderate the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes.

Racial/Ethnic Discrimination and Psychological Well-Being

Racial discrimination is based on racism, and according to one of the most cited definitions it is considered to be “the beliefs, attitudes, institutional arrangements, and acts that tend to denigrate individuals or groups because of phenotypic characteristics or ethnic group affiliation” (Clark, Anderson, Clark, & Williams, 1999, p. 805). Narrowly defined, racial discrimination is seen as referring to discrimination on the basis of skin color or physical characteristics. *Ethnic discrimination*, in turn, is seen as referring especially to

discrimination that is based on ethnic group membership (Bhui et al., 2005). However, racial discrimination and ethnic discrimination are difficult to distinguish because both may be associated with phenotypic characteristics, cultural heritage, and ethnic group classification (Greene, Way, & Pahl, 2006). In addition, in the present study we see “race” as a social construct that, along with nonwhite people, refers also to white people who are often wrongly seen racially as neutral or nonracial (see Frankenberg, 1993). Consequently, we use the term *racial/ethnic discrimination* to refer to this broader meaning of discrimination. We investigate the perceived discrimination against both white adoptees of Eastern European origin who come mainly from Russia and do not differ in appearance from the majority of the Finnish population, as well as that against nonwhite adoptees of Asian, African, and South American origin. To include adoptees of Russian origin is reasonable because they form the largest ethnic group among international adoptees in Finland. When it comes to discrimination, several studies in Finland have shown that attitudes toward immigrants from Russia are seen to be negative and racist (e.g., Jasinskaja-Lahti et al., 2006; Puuronen, 2011). This so-called Russia-hate in Finland is seen to be based on centuries of historical and political involvement between Russia and Finland.

Numerous review articles have found that racial/ethnic discrimination contributes to variations in health risks within racial and ethnic minorities (Brondolo, Gallo, & Myers, 2009b; Paradies, 2006; Priest et al., 2012; Williams & Mohammed, 2009; 2013a; 2013b). Several studies have presented strong evidence for the association between perceived racial/ethnic discrimination and physiological stress responses such as higher blood pressure, hypertension, coronary heart disease, cardiovascular diseases, and release of cortisol (e.g., Brondolo, Rieppi, Kelly, & Gerin, 2003; Brondolo et al., 2008; Clark et al., 1999; Clark, 2000; Harrell, Hall, & Taliaferro, 2003). Racial and ethnic discrimination has also been seen as affecting physical health through negative health behaviors, because several studies have

consistently shown the relationship between perceived racial/ethnic discrimination and risky behaviors such as smoking and substance abuse (e.g., Borrell et al., 2010; Harris et al., 2006; Landrine & Klonoff, 1996).

Concerning the health outcomes of racial/ethnic discrimination, the strongest association has been found to be with mental health (Paradies, 2006; Priest et al., 2012; Williams & Mohammed, 2009). There is a strong evidence that perceived racial and ethnic discrimination is related to depressive symptoms, anxiety (e.g., Banks, Kohn-Wood, & Spencer, 2006; Finch, Kolody, & Vega, 2000; Greene et al., 2006; Jasinskaja-Lahti et al., 2006; Miller & Travers, 2005; Noh & Kaspar, & Wickrama, 2007; Thomas, Witherspoon, & Speight, 2008; Oppedal, Røysamb, & Heyerdahl, 2005; Yip, 2015), and cynicism and hostility (Brondolo et al., 2011; Trevino & Ernst, 2012). Furthermore, several studies have indicated an association between experiences with racism and psychological distress (Bynum, Burton, & Best, 2007; Deblaere, 2009; Miller & Travers, 2005; Paradies, 2006; Utsey & Hook, 2007; Wamala, Boström, & Nyqvist, 2007). In turn, racism-related distress has been seen to lead to a variety of sleep disturbances (Beatty et al., 2011; Brondolo et al., 2008; Grandner et al., 2012; Lewis et al., 2013; Slopen, Lewis & Williams, 2015; Steffen & Bowden, 2006; Thomas, Bardwell, Ancoli-Israel, & Dimsdale, 2006; Yip, 2015) that involved difficulties in falling asleep, nightmares, fragmented sleep, and daytime sleepiness. It has been suggested that especially the anticipation of, vigilance for, and reservation about racial/ethnic discrimination are associated with sleep difficulties (Hicken, Lee, Ailshire, Burgard, & Williams, 2013). In turn, sleep disturbances are seen as a pathway through which racial discrimination affects depression (Steffen & Bowden, 2006). Moreover, perceived discrimination seems to negatively affect global personal self-esteem and life satisfaction (Greene et al., 2006; Harris et al., 2006; Major, Kaiser, O'Brien, & McCoy, 2007; Yip, 2015) as well as to lead to general life stress (Pieterse, Carter, & Ray, 2013). The current study extends the existing literature

on discrimination and psychological health by exploring the association between racial/ethnic discrimination and psychological well-being indicators, including psychological distress and sleeping problems, in a sample of adult international adoptees. We hypothesized perceived racial/ethnic discrimination to associate with psychological distress and sleeping problems.

Social Support and Sense of Coherence

Folkman and Lazarus (1988) have argued that coping mediates the effects of stress. Coping strategies have been widely studied as protective factors against discrimination for divergent ethnic and racial groups. There are a number of different strategies individuals use to respond to racial and ethnic discrimination (see Skinner, Edge, Altman, & Sherwood, 2003). The health consequences of discrimination also vary according to personal coping responses (Brondolo et al., 2009b). In the present study, we hoped to build on this line of research and expand it to adult international adoptees and focus on the moderating role of social support, which is a commonly used coping strategy following instances of racial and ethnic discrimination (Krieger, 1999; Liang, Nathwani, Ahmad, & Prince, 2010; Swim, Hyers, Cohen, Fitzgerald, & Bylsma, 2003; Sanders Thompson, 2006; Utsey, Ponterotto, Reynolds, & Cancelli, 2000).

Social support, when confronting racism and seeking emotional social support, has been considered to be an emotion-focused strategy (Tull, Sheu, Butler, & Cornelious, 2005) that indicates the availability of network members (e.g., family, friends, and peer groups) who express concern, love, and care for the individual. To be precise, social support refers to communication with significant others about harmful events or experiences, which helps the individual to understand that discrimination is a shared experience (Brondolo et al., 2009a; Sarason et al., 1983). Though it is widely accepted that social support is a commonly used strategy to deal with racial/ethnic discrimination, and that social support may buffer the

impact of racism on physical health (e.g., Clark, 2003; Finch & Vega, 2003), there are only a few quantitative studies hypothesizing that social support may buffer the effects of discrimination on psychological distress (Brondolo et al., 2009a; Noh & Kaspar, 2003; Sanders Thompson, 2006). Moreover, social support has been found to have detrimental impact on individuals (Alvarez & Juan, 2010; Liang, Alvarez, Juang & Liang, 2007). However, in a few qualitative studies of perceived discrimination, participants have reported that social support decreases levels of anger and frustration (Elligan & Utsey, 1999; Swim et al., 2003). In spite of inconsistent findings in studies regarding social support as a buffer against harmful effects of discrimination, we hypothesized that social support moderates the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes among adult international adoptees in Finland.

Like social support, *sense of coherence* has also been found to positively impact an individual's mental health and mediate the influences of life stressors on psychological well-being (Antonovsky, 1979). Based on the sense of coherence theory, Antonovsky (1987, p. 19) presented sense of coherence as a mediator of positive general health and defined it as follows:

a global orientation that expresses the extent to which one has a pervasive, enduring though dynamic feeling of confidence that (1) the stimuli deriving from one's internal and external environments in the course of living are structured, predictable and explicable; (2) the resources are available to one to meet the demands posed by these stimuli; and (3) these demands are challenges, worthy of investment and engagement.

To define further, Antonovsky described these three sections as comprehensibility, manageability, and meaningfulness, respectively. Simply put, sense of coherence is a major

factor determining how well an individual manages stress and stays healthy. Previous studies on racial and ethnic minorities have suggested that sense of coherence is associated with better physical and psychological health and self-esteem (e.g., Ying, Akutsu, Zhang, & Huan, 1997; Ying, Lee, & Tsai, 2000). When it comes to perceived discrimination, it has been suggested that higher levels of perceived racial/ethnic discrimination are associated with a reduced sense of coherence. Additionally, it has been shown that higher self-esteem is associated with a stronger sense of coherence, which in turn is associated with lower levels of depression and anxiety (Lam 2007; Ying et al., 2000). Moreover, it has been proposed that sense of coherence mediates the association of perceived racial discrimination to psychological distress, anxiety and depressive symptoms (Han & Lee, 2011; Lam 2007).

The aim of this study was to examine the prevalence of perceived racial/ethnic discrimination among adult international adoptees in Finland. We also examined the associations between perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes and whether social support and sense of coherence moderate the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological wellbeing indicators, including psychological distress and sleeping problems. The model tested in this study is shown in Figure 1. We formulated the following hypotheses:

1. Perceived racial/ethnic discrimination associates with psychological distress and sleeping problems.
2. Social support and sense of coherence protect the adoptees from the negative effects of perceived racial/ethnic discrimination on psychological well-being.

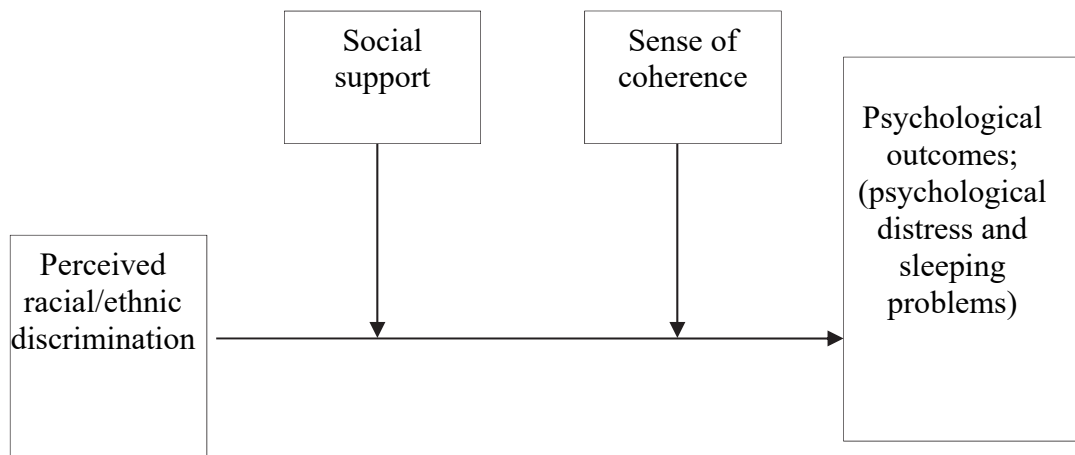


Figure 1. The conceptual model of our study.

Methods

The material for this study was derived from a data set in the FINnish ADOption (FinAdo) study, which conducted an extensive survey of the physical and psychological health and adjustment of international adoptees in Finland. The adoptees were identified through official adoption organizations approved by the Ministry of Social Affairs and Health. The research design was supported by the Ethics Review Committee of the Hospital District of South-West Finland. The survey was conducted between 2009 and 2010. The criteria for the sample were that adoptees were 18 years or older and adopted through one of the Finnish adoption agencies. Before sending the questionnaire, the adoptive parents were sent a letter to ensure that adoptees had been told that they were adopted. The questionnaire was sent to 554 international adoptees. Later the nonrespondents were sent a reminder questionnaire. In total, 213 questionnaires were returned and the participation rate of the adult international adoptees was 38.4%. For additional background and health information, the questionnaires were sent

to the parents of the above 554 adoptees. In total, 348 questionnaires were returned by the adoptive parents, and the participation rate was 62.9%.

Participants

The participants consisted of 127 (59.6%) women and 86 (40.4%) men. The mean age for women was 24.4 years ($SD = 4.7$), and for men it was 23.9 years ($SD = 4.4$). The continents of birth were Asia ($n = 87$; 41%), Eastern Europe ($n = 56$; 26%), South America ($n = 46$; 22%), and Africa ($n = 24$; 11%). The mean age on arrival in Finland was 2.8 years ($SD = 2.5$). The placements before adoption were (1) foster home ($n = 10$; 6.3%), (2) orphanage ($n = 68$; 42.7%), or (3) several placements ($n = 81$; 51.0%). The majority of participants were working ($n = 97$; 48%), followed by full-time students ($n = 60$; 30%), and not working or studying ($n = 45$; 22%). The majority of the adoptive parents had a socioeconomic status that was upper middle class ($n = 140$; 46.6%), followed by lower middle class ($n = 68$; 22.5%), working class ($n = 44$; 14.6%), and other ($n = 49$; 16.3%).

Measures

Perceived racial/ethnic discrimination. A 12-item self-report questionnaire measured perceived racial/ethnic discrimination. The 12 items included in the measure are presented in Table 1. Instead of using existing measures we decided to develop a measure that attempts to assess international adoptees' experiences of discrimination in Finnish and/or in Scandinavian contexts. This approach was necessary because international adoptees often differ socioeconomically, culturally, linguistically and in their religious affiliation from other ethnic minorities, and as a consequence their experiences of discrimination may also be different. Moreover, several reviews and studies have suggested that many existing measures

may not capture the experiences of diverse ethnic/racial groups (e.g. Bastos, Celeste, Faerstein, & Barros, 2010; Shariff-Marco et al., 2011). Therefore, as per Bastos et al. (2010), a three-step approach was applied to develop the 12-item perceived racial/ethnic questionnaire. First, a literature review was conducted to identify, from previous qualitative research, the general experiences of racial/ethnic discrimination among adult international adoptees in Scandinavia (Hübinette & Tigervall, 2009; Lindblad & Signell, 2008; Rastas, 2009; Tigervall & Hübinette, 2010). Second, a draft of survey items was created to fit into the most typical experiences of perceived discrimination. Third, for the content validation the items were reviewed by the research team and by an international adoption expert. Finally, as a result of item clarifications and revisions, the final questionnaire included 12 items. Each item was coded on a 4-point scale: 0 (never), 1 (sometimes), 2 (quite often), and 3 (often). The responses were averaged, with higher scores indicating a higher level of perceived discrimination ($M = 0.86$, $SD = 0.56$). The Cronbach α value for this scale was .90.

Psychological distress. A 12-item self-reported General health questionnaire (GHQ; Goldberg, 1972) measured psychological distress. This measure was used because it is one of the most commonly used psychological distress measures in Finland (e.g., Aromaa & Koskinen, 2004; Viinamäki et al., 2000). The scale asks whether the respondent has experienced a particular symptom or behavior recently. Items were, for example, as follows: “Have you recently been losing confidence in yourself?” Each item was rated on a 4-point scale: 0 (not at all), 1 (not more than usually), 2 (somewhat more than usually), and 3 (much more than usually). The responses were averaged, with higher scores indicating a higher level of psychological distress ($M = 0.96$, $SD = 0.46$). The Cronbach α value for this scale was .87.

Sleeping problems. Though the GHQ-12 included one item that measured sleep disturbances, we decided to assess sleep problems with a separate measure because it has been suggested that the GHQ-12 item has a limited ability to correctly identify sleep

disturbances (Lallukka, Dregan, & Armstrong, 2010). Consequently, sleeping problems were assessed by six different dichotomous questions that ask participants to indicate whether they have the following problems with sleeping: difficulty falling asleep, frequent waking during the night, insomnia, nightmares, morning tiredness, and early morning awakening. The total number of sleeping problems were counted with higher scores, indicating higher levels of sleeping problems ($M = 1.31$, $SD = 1.42$). The Cronbach α value for this scale was .64.

Social support (SSQ; Sarason et al., 1983). A 4-item short form on the social support questionnaire asks participants to list, for each item, all of the individuals who provided them with support in the situation described (spouse or partner, immediate family, friend, co-worker, neighbor, other close acquaintances). This measure was chosen because it is a widely used social support measure and applied also in studies examining associations between racism and health (e.g., Clark, 2003). The items included the following statements: (1) Whom can you count on to help you feel more relaxed when you are under pressure or tense? (2) Whom can you count on to care about you, regardless of what is happening to you? (3) Whom can you count on to help you feel better when you are feeling generally down? (4) Whom can you count on to be dependable when you need help? The number of available sources of social support were counted for each of the four items with higher scores indicating higher levels of social support ($M = 8.58$, $SD = 3.43$). The Cronbach α value for this scale was .84.

Sense of coherence (SOC; Antonovsky, 1987). A 12-item orientation-to-life questionnaire self-report measured global orientation, which expresses the extent to which one has a pervasive and enduring though dynamic feeling of confidence. This measure was chosen for the present study because it has consistently been found to be a determinant between experienced racial/ethnic discrimination and psychological well-being (e.g., Lam, 2007; Ying et al., 2000). A sample item is: "How often do you have the feeling that there is little meaning

in the things you do in your daily life?” Participants answered to each item on a semantic differential scale ranging from 1 (never) to 7 (always). The responses were averaged, with higher scores indicating a higher level of sense of coherence ($M = 4.62$, $SD = 0.95$). The Cronbach α value for this scale was .84.

Demographic information. Participants indicated characteristics such as name, gender, and date of birth, native country, and whether they were studying, working or outside both studying and working lives. In addition, in the adoptive parents’ questionnaire concerning the background and health information, parents indicated such characteristics as their socioeconomic status, information about the adoptee’s placing background and age on arrival in Finland. This demographic information served as control variables and was requested because it may also have an effect on the psychological outcomes of international adoptees and other racial and ethnic minorities (e.g., Raaska et al., 2014; Williams & Mohammed, 2009).

Table 1. *Items of Perceived Racial/Ethnic Discrimination Measure*

Perceived racial/ethnic discrimination item	Mean	SD
1. I have encountered staring.	1.45	1.00
2. People have come too close to me (e.g., my hair is touched).	0.77	0.93
3. People have asked me questions about myself, about my origin and background (e.g., about my biological parents, about the conditions of my birth country, about my fate as an adoptee).	2.03	0.95
4. I have been derogated with insults such as “nigger,” “Russki” or other offensive terms.	1.18	0.86
5. I have been told to move back to my birth country.	0.57	0.76
6. My right to be in Finland has been questioned.	0.49	0.77
7. I have been assaulted because of my appearance.	0.12	0.42
8. I have been threatened with violence or received death threats.	0.32	0.62
9. I have been threatened sexually (e.g., I have encountered suggestions of sex, insinuations of hyper sexuality of certain ethnic groups).	0.33	0.64
10. I have been supposed to typify my birth or ethnic culture in some way (e.g., being athletic, having a good sense of rhythm).	0.78	0.95
11. I have been supposed to typify certain personality traits or characteristics because of my ethnic origin (happy, sociable, temperate, etc.).	0.90	0.94
12. My Finnish language skills have been questioned or wondered.	1.27	1.16

Note. Measure uses a 4-point rating scale (0 = never, 1 = sometimes, 2,= quite often, 3 = often) N = 213; Reported as mean (M) and standard deviation (SD)

Data analyses

The dependent variables were psychological distress and sleeping problems, which were studied as continuous variables. Similarly, social support, sense of coherence, adoptees' age at the time of assessment and age on arrival in Finland were presented as continuous variables. The other variables – gender, continent of birth, placement before adoption, study/work status of the adoptee, and socioeconomic status of the adoptive family – were studied as categorical variables. A linear regression analysis was used to study the univariate associations between continuous and categorical predictors and continuous response variables. A Pearson correlation coefficient was used to study the correlates between the main study variables. The main statistical analyses were made using hierarchical linear regression. Because our main interest was to study the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes, perceived racial/ethnic discrimination was entered at the first stage of regression analysis as an independent variable. In the second stage, age at the time of assessment, age on arrival in Finland, gender, placement before adoption, continent of birth, adoptees' study/work status, and the adoptive families' socioeconomic status were added to the equation because we wanted to test whether they have any confounding effect on the association between racial/ethnic discrimination and psychological outcomes. These demographic variables were chosen because they are seen to have an effect on psychological outcomes among international adoptees (Dalen & Theie, 2012; Raaska et al., 2014). In the third stage, social support was added to the equation, and in the fourth stage sense of coherence was added. The interactions between experienced discrimination and social support and sense of coherence were added one at a time to the second-stage model. Statistical analyses were made using SAS for Windows version 9.3, and *p* values below 0.05 were considered to be statistically significant.

Because of the low participation rate of adoptees (38.4%), we carried out a dropout analysis in which we compared respondents and those nonrespondents whose adoptive parents had returned the questionnaire on background and health information. In the dropout analysis, continuous variables (age at the time of assessment and age on arrival in Finland) were compared between two groups using an independent samples *t* test and comparisons between categorical variables (gender, continent of birth, placement before adoption, and adoptive family's socioeconomic status) were made using a chi-square test.

Results

Univariate analyses were conducted to examine the univariate associations between demographic variables and the study variables (perceived racial/ethnic discrimination, psychological distress, sleeping problems, social support, and sense of coherence; see Table 2). Adoptees who were older at the time of assessment had perceived more racial/ethnic discrimination ($p = .009$), whereas adoptees who had been adopted at younger ages had perceived less discrimination ($p = .002$). In addition, women reported more experiences of discrimination than men ($p = .015$). Those adoptees whose continent of birth were Asia, Africa, and South America reported more experiences of discrimination than adoptees that came from Eastern Europe (p values for these were, respectively, $< .001$, $< .000$, and $< .000$). Moreover, perceived racial/ethnic discrimination was associated with adoptive parents' socioeconomic status, as a lower middle class background was more associated with perceived discrimination than an upper middle class one was ($p = .050$). However, only African birth origin compared with Eastern European birth origin was associated with psychological distress ($p = .023$). Social support and sense of coherence were both associated with adoptees' placement before adoption, as adoptees with an orphanage background reported less use of social support than adoptees with a foster home background did ($p =$

.033). In addition, Asian birth origin compared with Eastern European birth origin was associated social support ($p = .045$). For sense of coherence, only adoptees' placement before adoption was associated with it, as adoptees with an orphanage background and several placements reported lower levels of sense of coherence than adoptees with foster home background did ($p = .003$, $p = .003$ respectively).

Means, standard deviations, and bivariate correlations of the main study variables are provided in Table 3. The main study variables were positively correlated with one another such that greater perceived racial/ethnic discrimination was related to greater psychological distress and greater sleeping problems. Additionally, greater psychological distress was associated with greater sleeping problems, and greater use of social support was associated with greater sense of coherence. The main study variables were negatively correlated with each other in that fewer experiences of racial/ethnic discrimination, lower psychological distress, and fewer sleeping problems were related to a higher sense of coherence. In terms of perceived racial/ethnic discrimination, participants reported a mean of 0.86 ($SD = 0.56$) ranging from 0 to 3, indicating that, on average, adoptees have at some point experienced discrimination. Hence, we made an additional analysis in which we focused on nonwhite adoptees only and excluded adoptees with Eastern European birth origin. According to this analysis, the mean of perceived racial/ethnic discrimination increased 13% from 0.86 ($SD = 0.56$) to 0.99 ($SD = 0.55$), indicating still that on average, adoptees occasionally perceived discrimination. However, we did not exclude adoptees with Eastern European birth origin from our final analyses because we assumed that they experienced ethnic discrimination due to their Russian background.

Table 2. *Univariate Associations Between Demographic Characteristics, Perceived Racial/Ethnic Discrimination, Psychological Distress, Sleeping Problems, Social Support, and Sense of Coherence Among Adult International Adoptees (N = 213)*

Variable	Perceived discrimination		Psychological distress		Sleeping problems		Social support		Sense of coherence	
	b	SE	b	SE	b	SE	b	SE	b	SE
Age at the time of assessment	.02**	.00	.01	.01	-.02	.02	.09	.05	.01	.01
Age on arrival in Finland	-.05**	.02	.00	.01	.03	.04	-.10	.10	-.03	.03
Gender (men) ^a	-.19*	.08	.05	.07	-.23	.20	-.77	.49	-.08	.13
Placement before adoption ^b										
Orphanage	-.03	.17	.05	.15	-.01	.46	-2.36*	1.10	-.92**	.31
Several placements	-.00	.17	.11	.15	.26	.45	-1.81	1.10	-.92**	.31
Continent of birth ^c										
Asia	.53***	.09	.02	.08	.04	.25	1.20*	.60	.14	.16
Africa	.81***	.12	.26*	.11	.14	.35	-0.18	.85	.03	.23
South-America	.40***	.10	-.02	.09	-.21	.28	0.66	.69	.21	.19
Adoptees socioeconomic status ^d										
Student	-.14	.09	-.10	.08	-.38	.22	-.76	.57	-.01	.15
Not working/studying	-.07	.10	-.06	.08	-.42	.24	-.88	.63	-.02	.17
Parents socioeconomic status ^e										
Lower middle class	.26*	.10	.04	.10	.03	.27	-.84	.63	.25	.18
Working class	-.05	.11	-.08	.12	-.20	.35	-.91	.83	-.23	.24
Other	.11	.11	.03	.10	.46	.30	.37	.70	.12	.20

Note. The reference groups were ^a women, ^b Eastern Europe, ^c foster home, ^d working, and ^e upper middle class. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Table 3. Means, Standard Deviations, and Bivariate Correlations of the Main study Variables ($N = 213$)

Variable	M	SD	Range	1	2	3	4	5
1. Perceived racial/ethnic discrimination	.86	.56	0–2.8	–	.34***	.33***	.10	-.25***
2. Psychological distress	.96	.46	0–2.6		–	.35***	-.12	-.56***
3. Sleeping problems	1.31	1.42	0–6.0			–	-.10	-.40***
4. Social support	8.58	3.43	0–23.0				–	.33***
5. Sense of coherence	4.62	0.95	2–6.3					–

Note. $p < .001$

Experienced Discrimination and Psychological Distress

The results shown in Table 4 were derived in six steps. In Step 1, the results indicated that perceived racial/ethnic discrimination was significantly related to psychological distress, and accounted for 11% of the variance in psychological distress. In Step 2, age at the time of assessment, age on arrival to Finland, gender, continent of birth, placement before adoption, adoptees' work/study status, and adoptive families' socioeconomic status accounted for an additional 7% of the variance in psychological distress. Only perceived racial/ethnic discrimination was significantly related to psychological distress. In Step 3, both perceived racial/ethnic discrimination and social support were significantly related to psychological distress, and accounted for an additional 4.5% increment in the explained variance of psychological distress. In Step 4, the addition of sense of coherence accounted for an additional 25% of the variance in psychological distress, and both perceived racial/ethnic discrimination and sense of coherence exhibited significant direct associations with psychological distress. The addition of sense of coherence to the regression model reduced the direct link between perceived racial/ethnic discrimination and psychological distress by 46% (from 0.37 to 0.20), although the direct association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological distress remained statistically significant. In Step 5, we tested the moderating effect of social support between perceived racial/ethnic discrimination and psychological distress, and found a statistically significant and negative association between social support, perceived racial/ethnic discrimination, and psychological distress. This finding indicates that the use of social support reduced the psychological distress from perceived racial/ethnic discrimination. As illustrated in Figure 2, those adult international adoptees with a tendency to use social support may be less vulnerable to psychological distress from perceived racial/ethnic discrimination, whereas those who tend not to use social

support are more negatively affected by perceived racial/ethnic discrimination. In Step 6, we tested the moderating effects of sense of coherence. Though the sense of coherence reduced the distressing influence of perceived racial/ethnic discrimination, the moderating effect was not statistically significant.

Table 4. *Associations Between Perceived racial/ethnic Discrimination, Coping, sense of Coherence, and Psychological distress as the Dependent Variable Among International Adoptees (N = 213)*

Variable	b	SE	R ²
Step 1			.112
Perceived racial/ethnic discrimination	.28***	.05	
Step 2			.185
Perceived racial/ethnic discrimination	.36***	.09	
Age at time of assessment	.01	.01	
Age on arrival in Finland	-.01	.02	
Gender (men) ^a	.14	.08	
Continent of birth ^b			
Asia	-.19	.15	
Africa	-.04	.18	
South-America	-.23	.13	
Placement before adoption ^c			
Orphanage	-.01	.17	
Several placements	.05	.16	
Adoptee's work/study status ^d			
Student vs. working	-.08	.10	
Not working/studying	-.01	.10	
Adoptive family's socioeconomic status ^e			
Lower middle class	.01	.10	
Working class	-.01	.13	

Other	.01	.10	
Step 3			.229
Perceived racial/ethnic discrimination	.37***	.10	
Social support	-.03*	.01	
Step 4			.478
Perceived racial/ethnic discrimination	.20*	.08	
Sense of coherence	-.30***	.04	
Step 5			.265
Perceived racial/ethnic discrimination x social support	-.06*	.02	
Step 6			.487
Perceived racial/ethnic discrimination x sense of coherence	-.10	.07	

Note. The reference groups were ^a women, ^b Eastern Europe, ^c foster home, ^d working, and ^e upper middle class. Steps 3 – 6 were controlled for the demographic characteristics included in Step 2. The step 1 – 4 shows direct main effects of perceived discrimination, social support, and sense of coherence. The steps 5 – 6 shows interaction effects of social support, sense of coherence and perceived discrimination. * $p < .05$ *** $p < .001$.

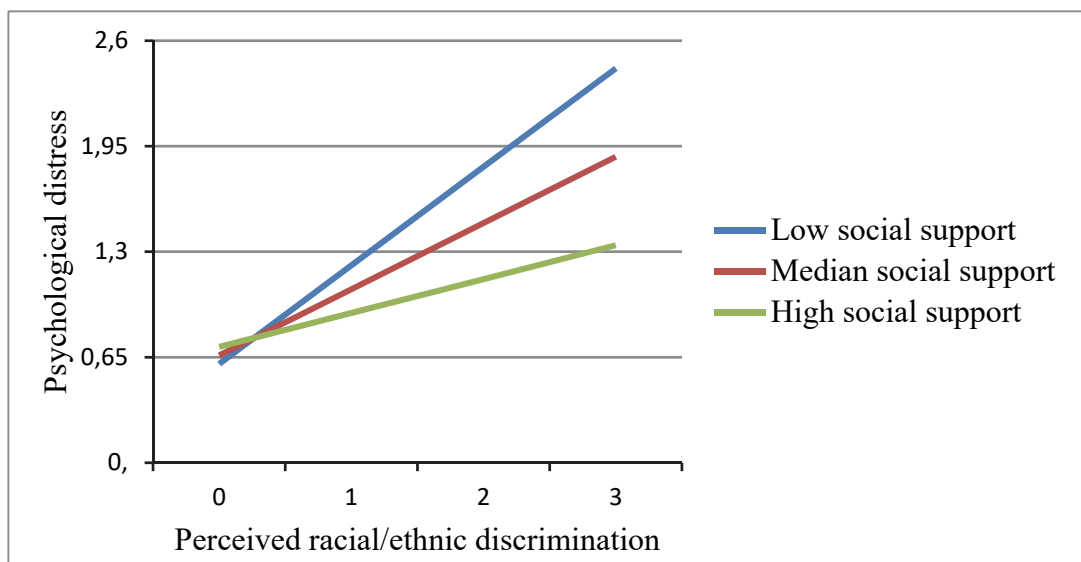


Figure 2. The interaction effect of experienced discrimination and social support on psychological distress.

Perceived Racial/Ethnic Discrimination and Sleeping Problems

The results shown in Table 5 were derived in six steps. In Step 1, the results indicated that perceived racial/ethnic discrimination was significantly related to sleeping problems, and accounted for 11% of the variance in sleeping problems. In Step 2, age at the time of assessment, age on arrival to Finland, gender, continent of birth, placement before adoption, adoptees' work/study status, and adoptive families' socioeconomic statuses accounted for an additional 4% of the variance in sleeping problems. Only perceived racial/ethnic discrimination was significantly related to sleeping problems. In Step 3, both perceived discrimination and social support were significantly related to sleeping problems, and accounted for an additional 5% increment in the explained variance of sleeping problems. In Step 4, the addition of sense of coherence accounted for almost an additional 11% of the variance in sleeping problems, and both perceived racial/ethnic discrimination and sense of coherence exhibited significant direct associations with psychological distress. The addition of sense of coherence to the regression model reduced the direct link between perceived discrimination and sleeping problems by 39% (from 0.83 to 0.51), although the direct association remained statistically significant. In Step 5, we tested the moderating effect of social support between perceived racial/ethnic discrimination and sleeping problems, and in Step 6 we tested the moderating effect of sense of coherence between experienced discrimination and sleeping problems. Although both social support and sense of coherence reduced the association between experienced discrimination and sleeping problems, the moderating effects were not statistically significant.

Table 5. Associations Between Perceived Racial/Ethnic Discrimination, Coping, sense of Coherence, and Sleeping Problems as the Dependent Variable Among International Adoptees ($N = 213$).

Variable	b	SE	R ²
Step 1			.110
Perceived racial/ethnic discrimination	.84***	.17	
Step 2			.153
Perceived racial/ethnic discrimination	.80**	.27	
Age at time of assesment	-.03	.03	
Age on arrival in Finland	.04	.07	
Gender (men) ^a	-.01	.24	
Continent of birth ^b			
Asia	-.10	.43	
Africa	-.47	.52	
South-America	-.69	.39	
Placement before adoption ^c			
Orphanage	-.07	.50	
Several placements	.10	.48	
Adoptee's work/study status ^d			
Student	-.28	.28	
Not working/studying	-.23	.31	
Adoptive family's socioeconomic status ^e			
Lower middle class	.26	.29	
Working class	-.03	.39	
Other	.52	.31	
Step 3			.206
Perceived racial/ethnic discrimination	.83**	.27	
Social support	-.10*	.04	
Step 4			.314
Perceived racial/ethnic discrimination	-.51**	.26	
Sense of coherence	-.56***	.13	
Step 5			.211
Perceived racial/ethnic discrimination x social support	-.10	.07	
Step 6			.310
Perceived racial/ethnic discrimination x sense of coherence	-.12	.25	

Note. The reference groups were ^a women, ^b Eastern Europe, ^c foster home, ^d working, and ^e upper middle class. Steps 3 – 6 were controlled for the demographic characteristics included in Step 2. The steps 1 – 4 shows direct main effects of perceived discrimination, social support, and sense of coherence. The steps 5 – 6 shows interaction effects of social support, sense of coherence and perceived discrimination. * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$.

Dropout analysis

A dropout analysis was conducted to examine the differences between respondents and nonrespondents whose adoptive parents had returned the questionnaire concerning background and health information of adoptees. According to this analysis, those adoptees who had been adopted at older ages ($M = 3.8.$, $SD = 3.2$, $p = .002$), were men (51%, $p = .045$), and whose continent of birth was Africa (22%, $p = .018$) failed more often to return the questionnaire compared to those who did. However, neither age at the time of assessment nor the socioeconomic status of the adoptive family were significantly related with the nonrespondents.

Discussion

International adoptees constitute large first generation groups of immigrants from divergent ethnic minorities in the Western world. Though it is well documented in qualitative adoption studies that international adoptees encounter racial discrimination, they are absent in quantitative studies on racism and health. This may be due to their strong socialization in the dominant culture of their adoptive countries, a feature that may distinguish their experiences from other ethnic groups. The results from the present study provide an empirical contribution to the existing literature on racism and health by expanding this line of research in a sample of adult international adoptees.

Our primary goal was to examine the prevalence of perceived racial/ethnic discrimination among adult international adoptees and the relationship between perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes, indicators including psychological distress and

sleeping problems. Moreover, we examined whether social support and a sense of coherence moderate the association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological outcomes. Data from univariate analyses indicated several significant findings. First, the univariate analyses of the present study indicate that international adoptees occasionally experience racial discrimination. The relatively low mean of perceived discrimination of 0.86 (from 0 to 3) may be explained by the fact that international adoptees, unlike other ethnic minorities in Finland, are members of the privileged section of Finnish society belonging culturally, socioeconomically and linguistically and in their religious affiliation to the majority population. Due to this position, they experience less discrimination than other ethnic minorities do. However, it is possible that, because of their sociocultural and adoption status, adoptees may encounter vicarious and subtle forms of racism that are often difficult to notice (Koskinen, 2014b). Although the mean of perceived racial/ethnic discrimination might appear low, it could be assumed that many areas of adoptees' life have been influenced by discrimination. Second, univariate analyses indicate that adoptees that were older at the time of assessment had experienced more racial discrimination than younger participants had. This may imply that as adoptees become older their social environments become wider, which in turn make them more vulnerable to experiencing racism (Koskinen, 2014a). It is also likely that older international adoptees have more cumulative experiences of racial discrimination than younger ones do. Third, these results indicate that women are more likely to report having experienced racial discrimination. This finding is contrary to several previous studies (e.g., Liang et al., 2007; Paradies, 2006). One possible explanation for this contradiction is that women may be more comfortable than men in bringing out their vulnerable experiences (e.g., Liang et al., 2007; Swim et al., 2003). In addition, the male participants were younger than the female ones and they may therefore have fewer experiences of racial discrimination. However, it is also possible that female adoptees perceiving racial/ethnic discrimination were

more willing to participate in this study than were the male adoptees with the same level of problems, which may have biased this result. Fourth, consistent with research on racism experiences of adopted children in Spain (Reinoso, Juffer, & Tieman, 2013), the results indicate that adoptees of Eastern European origin who do not differ in appearance from the general Finnish population had experienced less racial discrimination than adoptees with other continents of birth. Specifically, adoptees with an African background perceived more racial discrimination, and possibly due to those experiences, also more psychological distress. Consequently, consistent with the qualitative research on racism against international adoptees in Scandinavia (e.g., Hübinette & Andersson, 2012; Koskinen, 2014b; Lind 2012; Lindblad & Signell, 2008; Rastas, 2009), this finding suggests that especially nonwhiteness plays an important role in the experiences of racial/ethnic discrimination among adult international adoptees in Finland.

The first hypothesis was supported by a positive association between experienced discrimination and psychological distress and sleeping problems even when demographic variables (age at the time of assessment, age on arrival in Finland, gender, continent of birth, placement before adoption, adoptees' work/study status, and adoptive families' socioeconomic status), social support, and sense of coherence were controlled for. Consequently, perceived racial/ethnic discrimination significantly explained higher levels of psychological distress and sleeping problems. These findings are in line with several reviews and studies that have consistently suggested that experienced discrimination has a harmful psychological impact on those against whom it is directed (e.g., Brondolo et al., 2009b; Harrell, 2000; Harris et al., 2006; Krieger, 1999; Paradies, 2006; Priest et al., 2012; Williams & Mohammed, 2009; 2013a; 2013b).

Consistent with our second hypothesis, there was a significant interaction between perceived racial/ethnic discrimination and social support in predicting psychological distress.

Specifically, there was a significant negative association between perceived racial/ethnic discrimination and psychological distress for high use of social support (See Figure 2). This finding indicates that those adoptees who have a tendency to use social support may be less vulnerable to psychological distress from perceived discrimination. Our finding is consistent with qualitative studies that have suggested that social support may decrease levels of distress (Elligan & Utsey, 1999; Swim et al., 2003), but it contradicts the quantitative studies that provide minimal support for the hypothesis that social support buffers the impact of racial discrimination and psychological health (Alvarez & Juang, 2010; Liang et al., 2007; Noh & Kaspar, 2003; Sanders Thompson, 2006). This difference may be partly explained by the special position of international adoptees in their adoptive countries. Their strong cultural socialization into the dominant culture may make them more likely to seek out social support than other ethnic groups and immigrants (see Liang et al., 2010). Another explanation may be found in the cultural competence of transracial adoptive parents. Adoptive parents are particularly trained to help their children to develop coping skills for a life as a person of color in their adoptive home countries (Vonk & Massatti, 2008). A further explanation could be found in the relatively low mean of psychological distress of 0.96 (from 0 to 2.6), because there are suggestions that social support may be especially helpful at low levels of stress exposure (Brondolo, 2009). However, we did not find social support to protect the adoptees from the negative effects of perceived racial/ethnic discrimination on sleeping problems. Though the results showed a negative and independent association between sense of coherence and psychological outcomes (psychological distress and sleeping problems, the results did not indicate any support for the view that sense of coherence moderated the association between racial/ethnic discrimination, psychological distress and sleeping problems. Although this is contrary to our hypotheses, it is in line with some previous findings (Moksnes et al., 2011; Nielsen & Hansson, 2007) that have not found moderation

effects of sense of coherence on the relation between stress and psychological well-being. In addition, it is possible that the most of the variance accounted for by sense of coherence could be attributed to the direct relationship between sense of coherence and psychological distress and sleeping problems. According to Antonovsky (1987), an individual with a strong sense of coherence is less likely to perceive a situation as stressful as an individual with a lower sense of coherence. Therefore it is possible that adoptees with a strong sense of coherence will not experience perceived racial/ethnic discrimination as harmful as adoptees with lower sense of coherence. However, both the role of social support and sense of coherence in moderating the association between discrimination and psychological well-being among international adoptees should be further explored.

Limitations and Future Research

There are several limitations in the present study that should be acknowledged when interpreting the results. First, this study relied on a cross-sectional design, and therefore predictive and causal conclusions cannot be drawn from the findings. Additionally, as a survey-based study, this study relied on participants' subjective self-reports, which may have biased their responses. Furthermore, a survey-based study is limiting in that it constrains individuals' responses to the choices given, a constraint that does not allow individuals to respond in full to the questions asked and that may exclude important information about participants' experiences. Consequently, future research might benefit from longitudinal or experimental designs to examine these causal relationships further. Future research could also focus on observational measures and include the perspectives of significant others, such as partners, close friends or co-workers. Moreover, studies that follow international adoptees across multiple time points might assess the way that perceived racial/ethnic discrimination

impacts over a lifetime or certain phases of life.

The second limitation of the study comes from the racial/ethnic discrimination scale used. In the present study, assessing perceived racial/ethnic discrimination was related to a limited number of situations. Consequently, future studies should take note that experience of racial/ethnic discrimination is a complex, multidimensional, and context specific in nature, and they should consider more sensitive measures to research what forms of racial/ethnic discrimination are most closely associated with negative psychological outcomes. Unfortunately, we were not able to use existing measures of racial/ethnic discrimination, and future studies could use measures that are meaningful across different groups (e.g. Shariff-Marco et al., 2011), thereby making the results more comparable. Moreover, in addition to social support, future studies may include other coping strategies – such as racial and ethnic identity, confrontation/anger, problem focused, and avoidance coping (See Basow, Lilley, Bookwala, & McGillicuddy-DeLisi, 2008; Brondolo, ver Halen, et al., 2009) – that buffer the effects of discrimination on psychological well-being. Additionally, future studies should consider adoption-specific coping strategies, such as adoption appraisal, which have found to be associated with mental health problems and well-being (Rushton, Grant, Feast, & Simmonds, 2013; Storsbergen, Juffer, van Son, & Hart, 2010). Because gender, socioeconomic status and complexion are suggested to be moderators between race-related stress and mental health symptoms (e.g. Clark et al., 1999; Greer, Laseter, & Asiamah, 2009), future studies should consider also these factors among adult international adoptees.

Third, psychological distress and sleeping problems were the variables chosen to represent psychological outcomes. Psychological distress and sleeping problems are significant areas for research because they have been found to be associated with discrimination (e.g., Hicken et al., 2013; Lewis et al., 2013; Slopen, Lewis, & Williams, 2015). However, because racism is a complex stressor, future studies should include other psychological outcomes (e.g.,

depression, anxiety, hostility, and self-esteem) that have been seen to be relevant to racial and ethnic minorities (Brondolo et al., 2011; Paradies, 2006; Priest et al., 2012; Williams & Mohammed, 2009). Fourth, as preliminary analyses revealed gender, age, and birth origin differences, future studies on adult international adoptees' experiences with racial/ethnic discrimination may want to investigate the influence of these characteristics.

Lastly, the response rate (38.4%) was relatively low and it is possible that this sample may be biased because it represents only those adoptees that were willing to participate in this study. According to the dropout analysis, those adoptees who had been adopted at older ages, were men, and whose continent of birth was Africa were overrepresented among the nonresponders. Because univariate analyses indicated that adoptees whose continent of birth was Africa and that adoptees who were adopted at older ages had perceived more racial/ethnic discrimination, it is possible that the association reported here may be underestimated. Therefore, more research is needed to replicate these results with samples recruited in other ways.

Implications for Counseling

The results of the present study suggest that racial/ethnic discrimination is harmful in terms of psychological well-being. On that account, the primary clinical implication of the present study is to challenge counselors working with international adoptees and their parents to become more aware of racial/ethnic discrimination and to recognize its detrimental impact on international adoptees' psychological well-being. Consequently, counselors should consider interventions at multiple levels. First, adoptive parents attending preadoption counseling and adoption preparation courses should be educated in how to recognize different forms of racial/ethnic discrimination, how to discuss these with adoptees, and how to cope

with them. Second, postadoption services should continue this assistance with adoptive parents and adoptees. Counselors, in particular, should pay attention to the role of social support in dealing with racial/ethnic discrimination because it may buffer the harmful effects of discrimination on psychological well-being. However, some previous studies have failed to find positive effects of social support between discrimination and psychological well-being (e.g., Noh & Kaspar, 2003; Sanders Thompson, 2006), which may be related to rumination type of social support that instead of decreasing distress may evoke anger, frustration, and anxiety (Brondolo, 2009a). Consequently, as we conduct further studies and gain a fuller understanding of the different types of social support and its quality at different stages in racial/ethnic discrimination, we can provide better guidance to help adoptees seek the kind of support that helps them develop appropriate, effective strategies for reducing specific threats of discrimination. Lastly, we would like extend social support as a broader attitude and emphasize that coping with racial/ethnic discrimination should not be placed on the shoulders of adoptees and their parents only. Interventions must involve all levels of society and include policy, social activism, and social change.

Keywords: international adoption, racial/ethnic discrimination, psychological distress, sleeping problems, sense of coherence

References

- Alvarez, A. & Juan. L. (2010). Filipino Americans and racism: A multiple mediation model of coping. *Journal of Counseling Psychology, 57*, 167–178.
doi :10.1037/a0019091
- Antonovsky, A. (1979). *Health, stress and coping*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Antonovsky, A. (1987). *Unraveling the mystery of health: How people manage stress and stay well*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Aromaa, A., & Koskinen, S. Eds. (2004). Health and Functional Capacity in Finland. Baseline Results of the Health 2000 Health Examination Survey. Helsinki, Publications of the National Public Health Institute B/12.
- Banks, K. H., Kohn-Wood, L. P., & Spencer, M. (2006). An examination of the African American experience of everyday discrimination and symptoms of psychological distress. *Community Mental Health Journal, 42*, 555–570. doi: 10.1007/s10597-006-9052-9
10.1002/j.2161-1912.2005.tb00004.x
- Basow, S. A., Lilley, E., Bookwala, J., & McGillicuddy-DeLisi, A. (2008). Identity development and psychological well-being in Korean-born adoptees in the US. *American Journal of Orthopsychiatry, 78*, 473–480. doi: 10.1037/a0014450
- Bastos, J. L., Celeste, R. K., Faerstein, E., & Barros, A. J. (2010). Racial discrimination and health: a systematic review of scales with a focus on their psychometric properties. *Social Science & Medicine, 70*, 1091–1099. doi: 10.1016/j.socscimed.2009.12.020
- Beatty, D. L., Hall, M. H., Kamarck, T. A., Buysse, D. J., Owens, J. F., Reis, S. E., ... & Matthews, K. A. (2011). Unfair treatment is associated with poor sleep in African American and Caucasian adults: Pittsburgh SleepSCORE project. *Health Psychology, 30*, 351–359. doi:10.1037/a0022976
- Bhui, K., Stansfeld, S., McKenzie, K., Karlsen, S., Nazroo, J., & Weich, S. (2005).

- Racial/ethnic discrimination and common mental disorders among workers: findings from the EMPIRIC Study of Ethnic Minority Groups in the United Kingdom. *Journal of Information*, 95, 496–501. doi: 10.2105/AJPH.2003.033274
- Borrell, L. N., Diez Roux, A. V., Jacobs Jr, D. R., Shea, S., Jackson, S. A., Shrager, S., & Blumenthal, R. S. (2010). Perceived racial/ethnic discrimination, smoking and alcohol consumption in the Multi-Ethnic Study of Atherosclerosis (MESA). *Preventive Medicine*, 51, 307–312. doi: 10.1016/j.ypmed.2010.05.017
- Brondolo, E., Gallo, L. C., & Myers, H. F. (2009b). Race, racism and health: disparities, mechanisms, and interventions. *Journal of Behavioral Medicine*, 32, 1–8.
- Brondolo, E., Hausmann, L. R., Jhalani, J., Pencille, M., Atencio-Bacayon, J., Kumar, A., ... & Schwartz, J. (2011). Dimensions of perceived racism and self-reported health: examination of racial/ethnic differences and potential mediators. *Annals of Behavioral Medicine*, 42, 14–28. doi:10.1007/S1121/60-011-9265-1
- Brondolo, E., ver Halen, N. B., Pencille, M., Beatty, D. & Contrada, R.J. (2009a). Coping with racism: A selective review of the literature and a theoretical and methodological critique. *Journal of Behavioral Medicine*, 1, 64–88. doi: 10.1007/s10865-008-9193-0
- Brondolo, E., Libby, D. J., Denton, E. G., Thompson, S., Beatty, D. L., Schwartz, J., ... & Gerin, W. (2008). Racism and ambulatory blood pressure in a community sample. *Psychosomatic Medicine*, 70, 49-56. doi: 10.1097/PSY.0b013e31815ff3bd
- Brondolo, E., Rieppi, R., Kelly, K. P., & Gerin, W. (2003). Perceived racism and blood pressure: a review of the literature and conceptual and methodological critique. *Annals of Behavioral Medicine*, 25, 55–65. doi: 10.1207/S15324796ABM2501_08
- Bynum, M. S., Burton, E. T., & Best, C. (2007). Racism experiences and psychological functioning in African American college freshmen: Is racial socialization a buffer? *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 13, 64-71. doi: 10.1037/1099-

9809.13.1.64

- Clark, R. (2000). Perceptions of interethnic group racism predict increased vascular reactivity to a laboratory challenge in college women. *Annals of Behavioral Medicine, 22*, 214-222. doi: 10.1007/BF02895116
- Clark, R. (2003). Self-reported racism and social support predict blood pressure reactivity in Blacks. *Annals of Behavioral Medicine, 25*, 127-136.
- Clark, R., Anderson, N. B., Clark, V. R., & Williams, D. R. (1999). Racism as a stressor for African Americans: A biopsychosocial model. *American Psychologist, 54*, 805–816. doi: 10.1037//0003-066X.54.10.805
- Dalen, M. (2002). School performances among internationally adopted children in Norway. *Adoption Quarterly, 5*, 39–58. doi: 10.1300/J145v05n02_03
- Dalen, M., & Rygvold, A-L. (2006). Educational achievement in adopted children from China. *Adoption Quarterly 9*, 45–58. doi: 10.1300/J145v09n04_03
- Dalen, M., & Theie, S. (2012). Internationally adopted children from non-European countries: general development during the first two years in the adoptive family. *The Scientific World Journal*. Article ID 375436, 9 pages. doi:10.1100/2012/375436
- Dalen, M., & Theie, S. (2014). Similarities and differences between internationally adopted and nonadopted children in their toddler years: Outcomes from a longitudinal study. *American Journal of Orthopsychiatry, 84*, 397–408. doi: 10.1037/ort0000010
- Deblaere, C. (2009). *Perceived discrimination experiences and mental health of Asian American women*. (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (Accession Order No. 3480445) Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/899273911>

- Elligan, D., & Utsey, S. (1999). Utility of an African-centered support group for African American men confronting societal racism and oppression. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 5*, 156–165. doi: 10.1037/1099-9809.5.2.156
- Eriksson, P. K., Elovainio, M., Mäkipää, S., Raaska, H., Sinkkonen, J., & Lapinleimu, H. (2014). The satisfaction of Finnish adoptive parents with statutory pre-adoption counselling in inter-country adoptions. *European Journal of Social Work*, (ahead-of-print), 1-18. doi:10.1080/13691457.2014.933092
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2012). Racism and ethnic discrimination. In EU-MIDIS Data in Focus Report 6: *Minorities as victims of crime*, 179–210. Retrieved from <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/eu-midis-data-focus-report-6-minorities-victims-crime>
- Finch, B. K., Kolody, B., & Vega, W. A. (2000). Perceived discrimination and depression among Mexican-origin adults in California. *Journal of Health and Social Behavior, 295*–313.
- Finch, B. K., & Vega, W. A. (2003). Acculturation stress, social support, and self-rated health among Latinos in California. *Journal of Immigrant Health, 5*, 109–117.
- Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1988). Coping as a mediator of emotion. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 466–475. doi: 10.1037/0022-3514.54.3.466
- Frankenberg, R. (1993). *White woman, race matters: The Social construction of whiteness*. University of Minnesota Press.
- Goldberg, D. P. (1972.) *The detection of psychiatric illness by questionnaire*. London: Oxford University Press.
- Grandner, M. A., Hale, L., Jackson, N., Patel, N. P., Gooneratne, N. S., & Troxel, W. M. (2012). Perceived racial discrimination as an independent predictor of sleep disturbance and daytime fatigue. *Behavioral Sleep Medicine, 10*, 235–249.

- Greene, M. L., Way, N., & Pahl, K. (2006). Trajectories of perceived adult and peer discrimination among Black, Latino, and Asian American adolescents: patterns and psychological correlates. *Developmental Psychology, 42*, 218–236. doi: 10.1037/0012-1649.42.2.218
- Greer, T. M., Laseter, A., & Asiamah, D. (2009). Gender as a moderator of the relation between race-related stress and mental health symptoms for African Americans. *Psychology of Women Quarterly, 33*, 295–307. doi: 10.1111/j.1471-6402.2009.01502.x
- Han, M., & Lee, M. (2011). Risk and protective factors contributing to depressive symptoms in Vietnamese American college students. *Journal of College Student Development, 52*, 154–166. doi: 10.1353/csd.2011.0032
- Harrell, S. P. (2000). A multidimensional conceptualization of racism-related stress: Implications for the well-being of people of color. *American Journal of Orthopsychiatry, 70*, 42–57. doi: 10.1037/h0087722
- Harrell, J. P., Hall, S., & Taliaferro, J. (2003). Physiological responses to racism and discrimination: an assessment of the evidence. *American Journal of Public Health, 93*, 243–248. doi: 10.2105/AJPH.93.2.243
- Harris, R., Tobias, M., Jeffreys, M., Waldegrave, K., Karlsen, S., & Nazroo, J. (2006). Racism and health: The relationship between experience of racial discrimination and health in New Zealand. *Social Science & Medicine, 63*, 1428–1441. doi: 10.1016/j.socscimed.2006.04.009
- Hicken, M. T., Lee, H., Ailshire, J., Burgard, S. A., & Williams, D. R. (2013). “Every shut eye, ain’t sleep”: The role of racism-related vigilance in racial/ethnic disparities in sleep difficulty. *Race and Social Problems, 5*, 100–112. doi: 10.1007/s12552-013-9095-9
- Hjern, A., Vinnerljung, B., & Lindblad, F. (2004). Avoidable mortality among child welfare recipients and intercountry adoptees: A national cohort study. *Journal of Epidemiology*

- and Community Health*, 58, 412–417. doi:10.1136/jech.2003.014282
- Hübinette, T., & Andersson, M. (2012). Between colourblindness and ethnicisation: Transnational adoptees and race in a Swedish context. *Adoption & Fostering*, 3, 97–103. doi:10.1177/030857591203600310
- Hübinette, T., & Tigervall, C. (2009). To be non-white in a colour-blind society: Conversations with adoptees and adoptive parents in Sweden on everyday racism. *Journal of Intercultural Studies*, 30, 335–353. doi: 10.1080/07256860903213620
- Högbacka, R. (2008). The quest for a child of one's own: Parents, markets and transnational adoption. *Journal of Comparative Family Studies*, 39, 311–330.
- Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K., Jaakkola, M., & Reuter, A. (2006). Perceived discrimination, social support networks, and psychological well-being among three immigrant groups. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37, 293–311. doi:10.1177/0022022106286925
- Juffer, F. & van Ijzendoorn, M. H. (2005). Behavior problems and mental health referrals of international adoptees. A Meta-analysis. *The Journal of the American Medical Association*, 293, 2501–2515. doi:10.1001/jama.293.20.2501
- Koskinen, M. (2014a). Mikroaggressiot ja selviytymisstrategiat aikuisten kansainvälisesti adoptoitujen kokemuksissa. (Mikroaggressions and coping strategies among adult international adoptees.) In M. Koskinen, S-M. Sarkkinen & M. Svala (Eds.), *Kansainvälinen adoptio Suomessa. Tutkimusnäkökulmia adoptioon* (pp. 85–111). (International adoption in Finland. Research approaches to adoption.) University of Jyväskylä: Jyväskylä Studies of Education, Psychology and Social Research 0075-4625.
- Koskinen, M. G. (2014b). Racialization, othering and coping among adult international adoptees in Finland. *Adoption Quarterly*. Advance online publication. doi:10.1080/10926755.2014.895467

- Krieger, N. (1999). Embodying inequality: a review of concepts, measures, and methods for studying health consequences of discrimination. *International Journal of Health Services*, 29, 295–352. doi: 10.2190/M11W-VWXE-KQM9-G97Q
- Lallukka, T. , Dregan A. & Armstrong, D. (2010). Comparison of a sleep item from the General Health Questionnaire-12 with the Jenkins Sleep Questionnaire as measures of sleep disturbance. *Journal of Epidemiology/Japan Epidemiological Association* 21, 474-480. doi: 10.2188/jea.JE20110023
- Lam, B. T. (2007). Impact of perceived racial discrimination and collective self-esteem on psychological distress among Vietnamese-American college students: Sense of coherence as mediator. *American Journal of Orthopsychiatry*, 77, 370–376.
- Landrine, H., & Klonoff, E. A. (1996). The schedule of racist events: A measure of racial discrimination and a study of its negative physical and mental health consequences. *Journal of Black Psychology*, 22, 144–168. doi: 10.1177/00957984960222002
- Lewis, T. T., Troxel, W. M., Kravitz, H. M., Bromberger, J. T., Matthews, K. A., & Hall, M. H. (2013). Chronic exposure to everyday discrimination and sleep in a multiethnic sample of middle-aged women. *Health Psychology*, 32, 810–819. doi: 10.1037/a0029938
- Liang, C. T., Alvarez, A. N., Juang, L. P., & Liang, M. X. (2007). The role of coping in the relationship between perceived racism and racism-related stress for Asian Americans: Gender differences. *Journal of Counseling Psychology*, 54, 132–141.
<http://dx.doi.org/10.1037/0022-0167.54.2.132>.
- Liang, C. T., Nathwani, A., Ahmad, S., & Prince, J. K. (2010). Coping with discrimination: The subjective well-being of South Asian American women. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 38, 77–87. doi: 10.1002/j.2161-1912.2010.tb00116.x
- Liebkind, K., & Jasinskaja-Lahti, I. (2000). The influence of experiences of discrimination on psychological stress: A comparison of seven immigrant groups. *Journal of Community &*

Applied Social Psychology, 10, 1-16.

Lind, J. (2012). 'As Swedish as anybody else' or 'Swedish, but also something else'?

Discourses on transnational adoptee identities in Sweden. *Adoption & Fostering, 3*, 85–

96. doi: 10.1177/030857591203600309

Lindblad, F., Hjern, A., & Vinnerljung, B. (2003). Intercountry adopted children as young

adults—A Swedish cohort study. *American Journal of Orthopsychiatry, 73*, 190–202.

doi: 10.1037/0002-9432.73.2.190

Lindblad, F. & Signell S. (2008). Degrading attitudes related to foreign appearance:

interviews with Swedish female adoptees from Asia. *Adoption & Fostering Journal, 32*,

46 – 59. doi:10.1177/030857590803200307

Major, B., Kaiser, C. R., O'Brien, L. T., & McCoy, S. K. (2007). Perceived discrimination as

worldview threat or worldview confirmation: implications for self-esteem. *Journal of*

personality and social psychology, 92, 1068–1086. doi: 10.1037/0022-3514.92.6.1068

Miller, G. V. F., & Travers, C. J. (2005). Ethnicity and the experience of work: Job stress

and satisfaction of minority ethnic teachers in the UK. *International Review of Psychiatry,*

17, 317–327. doi:10.1080/09540260500238470

Ministry of the Interior. (2013). *Government resolution on the future of migration 2020*

Strategy. Retrieved from

http://www.intermin.fi/download/52271_Maahanmuuton_tulevaisuus_2020_ENG_LOW-res_v2.pdf?fa3fbe7be79ad188

Moksnes, U. K., Rannestad, T., Byrne, D. G., & Espnes, G. A. (2011). The association

between stress, sense of coherence and subjective health complaints in adolescents: sense

of coherence as a potential moderator. *Stress and Health, 27*, 157–165.

doi: 10.1002/smi.1353

- Nielsen, A.M., & Hansson, K. (2007). Associations between adolescents' health, stress and sense of coherence. *Stress and Health, 23*, 331–341. doi: 10.1002/smi.1155
- Noh, S., & Kaspar, V. (2003). Perceived discrimination and depression: Moderating effects of coping, acculturation, and ethnic support. *American Journal of Public Health, 93*, 232–238.
- Noh, S., Kaspar, V., & Wickrama, K. A. S. (2007). Overt and subtle racial discrimination and mental health: Preliminary findings for Korean immigrants. *Journal Information, 97*, 1269–1274. doi: 10.2105/AJPH.2005.085316
- Oppedal, B., Røysamb, E., & Heyerdahl, S. (2005). Ethnic group, acculturation, and psychiatric problems in young immigrants. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 46*, 646–660. doi: 10.1111/j.1469-7610.2004.00381.x
- Palacios, J. & Brodzinsky, D. (2010). Review: Adoption research: Trends, topics, outcomes. *International Journal of Behavioral Development, 34*, 270–284. doi: 10.1177/0165025410362837
- Paradies, Y. (2006). A systematic review of empirical research on self-reported racism and health. *International Journal of Epidemiology, 35*, 888–901. doi: 10.1093/ije/dyl056
- Pieterse, A. L., Carter, R. T., & Ray, K. V. (2013). Racism-related stress, general life stress, and psychological functioning among black American women. *Journal of Multicultural Counseling and Development, 41*, 36–46. doi: 10.1002/j.2161-1912.2013.00025.x
- Priest, N., Paradies, Y., Trenerry, B, Truong, M., Karlsen, S & Kelly, Y. (2012). A systematic review of studies examining the relationship between reported racism and health and wellbeing for children and young people. *Social Science & Medicine, 115*–127. doi:10.1016/j.socscimed.2012.11.031
- Puuronen, V. (2011). *Rasistinen Suomi*. (Racist Finland.) Helsinki: Gaudeamus.
- Raaska, H., Elovainio, M., Lapinleimu, H., Matomäki, J., & Sinkkonen, J. (2014). Changes

- in attachment-related behavioural problems of internationally adopted toddlers in Finland: Results from the FinAdo study. *Infant and Child Development*. Advance online publication. doi:10.1002/icd.1876
- Raaska, H., Elovainio, M., Sinkkonen, J., Matomäki, J., Mäkipää, S., & Lapinleimu, H. (2012). Internationally adopted children in Finland: parental evaluations of symptoms of reactive attachment disorder and learning difficulties—FINADO study. *Child: Care, Health and Development*, 38(5), 697–705. doi: 10.1111/j.1365-2214.2011.01289.x
- Rastas, A. (2009). Racism in the everyday life of Finnish children with transnational roots. *Barn*, 1, 29–43.
- Reinoso, M., Juffer, F., & Tieman, W. (2013). Children's and parents' thoughts and feelings about adoption, birth culture identity and discrimination in families with internationally adopted children. *Child & Family Social Work*, 18, 264–274. doi: 10.1111/j.1365-2206.2012.00841.x
- Riley-Behringer, M., Groza, V., Tieman, W., & Juffer, F. (2014). Race and bicultural socialization in the Netherlands, Norway, and the United States of America in the adoptions of children from India. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 20,, 231–243. doi: 10.1037/a0035324.
- Rosnati, R., Montiroso, R., & Barni, D. (2008). Behavioral and emotional problems among Italian international adoptees and no adopted children: father's and mother's reports. *Journal of Family Psychology*, 22, 541–549. doi: 10.1037/0893-3200.22.3.541
- Rushton, A., Grant, M., Feast, J., & Simmonds, J. (2013). The British Chinese Adoption Study: orphanage care, adoption and mid-life outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54, 1215–1222. doi:10.1111/jcpp.12088
- Sanders Thompson, V. L. (2006). Coping responses and the experience of Discrimination. *Journal of Applied Social Psychology*, 36, 1198–1214. doi: 10.1111/j.0021-

9029.2006.00038.x

- Sarason, I. G., Levine, H. M., Basham, R. B., & Sarason, B. R. (1983). Assessing social support: the social support questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, *44*, 127–139. doi: 10.1037/0022-3514.44.1.127
- Selman, P. 2012. The global decline of intercountry adoption: what lies ahead? *Social Policy and Society*, *11*, 381-397. doi:10.1017/S1474746412000085
- Shariff-Marco, S., Breen, N., Landrine, H., Reeve, B. B., Krieger, N., Gee, G. C., ... & Johnson, T. P. (2011). Measuring everyday racial/ethnic discrimination in health surveys. *Du Bois Review: Social Science Research on Race*, *8*, 159–177. doi: <http://dx.doi.org/10.1017/S1742058X11000129>
- Skinner, E. A., Edge, K., Altman, J., & Sherwood, H. (2003). Searching for the structure of coping: a review and critique of category systems for classifying ways of coping. *Psychological Bulletin*, *129*, 216– 269. doi: 10.1037/0033-2909.129.2.216
- Slopen, N., Lewis, T. T., & Williams, D. R. (2015). Discrimination and sleep: a systematic review. *Sleep medicine*. Advance online publication. doi:10.1016/j.sleep.2015.01.012
- Statistics Finland (2013). Adoptions by country of birth, age and sex of children and type of adoption 1987–2013 [Table]. Retrieved from http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/adopt/adopt_en.asp
- Statistics Finland (2014). Number of adoptions from abroad decreased in 2013 [Figure]. Retrieved from http://tilastokeskus.fi/til/adopt/2013/adopt_2013_2014-05-28_tie_001_en.html
- Statistics Finland (2012). Population structure. Annual review 2011 [Figure]. Retrieved from http://www.stat.fi/til/vaerak/2011/01/vaerak_2011_01_2012-11-30_tie_001_en.html
- Steffen, P. R., & Bowden, M. (2006). Sleep disturbance mediates the relationship between perceived racism and depressive symptoms. *Ethnicity & Disease*, *16*, 16–21.

- Storsbergen, H. E., Juffer, F., van Son, M. J., & Hart, H. T. (2010). Internationally adopted adults who did not suffer severe early deprivation: The role of appraisal of adoption. *Children and Youth Services Review, 32*, 191–197.
- Swim, J. K., Hyers, L. L., Cohen, L. L., Fitzgerald, D. C., & Bylsma, W. H. (2003). African American college students' experiences with everyday racism: Characteristics of and responses to these incidents. *Journal of Black Psychology, 29*, 38–67.
doi: 10.1177/0095798402239228
- Thomas, K. S., Bardwell, W. A., Ancoli-Israel, S., & Dimsdale, J. E. (2006). The toll of ethnic discrimination on sleep architecture and fatigue. *Health Psychology, 25*, 635–642.
doi: 10.1037/0278-6133.25.5.635
- Thomas, A. J., Witherspoon, K. M., & Speight, S. L. (2008). Gendered racism, psychological distress, and coping styles of African American women. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 14*, 307–314. doi: 10.1037/1099-9809.14.4.307
- Tigervall, C. & Hübnette, T. (2010). Adoption with complications: Conversations with adoptees and adoptive parents on everyday racism and ethnic identity. *International Social Work, 53*, 489–509. doi: 10.1177/0020872809359272
- Trevino, B., & Ernst, F. A. (2012). Skin tone, racism, locus of control, hostility, and blood pressure in Hispanic college students. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences, 34*, 340–348. doi: 10.1177/0739986311435900
- Tull, E. S., Sheu, Y. T., Butler, C., & Cornelious, K. (2005). Relationships between perceived stress, coping behavior and cortisol secretion in women with high and low levels of internalized racism. *Journal of the National Medical Association, 97*, 206–212.
- Utsey, S. O., & Hook, J. N. (2007). Heart rate variability as a physiological moderator of the relationship between race-related stress and psychological distress in African Americans.

Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 13, 250–253. doi:10.1037/1099-9809.13.3.250

- Utsey, S. O., Ponterotto, J. G., Reynolds, A. L., & Cancelli, A. A. (2000). Racial discrimination, coping, life satisfaction, and self-esteem among African Americans. *Journal of Counseling & Development*, 78, 72–80. doi: 10.1002/j.1556-6676.2000.tb02562.x
- Viinamäki, H., Hintikka, J., Kontula, O., Niskanen, L., & Koskela, K. (2000). Mental health at population level during an economic recession in Finland. *Nordic Journal of Psychiatry*, 54, 177-182.
- von Borczyskowski, A., Hjern, A., Lindblad, F., & Vinnerljung, B. (2006). Suicidal behavior in national and international adult adoptees: A Swedish cohort study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 41, 95–102. doi: 10.1007/s00127-005-0974-2
- Vonk, M. E., & Massatti, R. R. (2008). Factors related to transracial adoptive parents' levels of cultural competence. *Adoption Quarterly*, 11, 204–226. doi: 10.1080/10926750802421966
- Wamala, S., Boström, G., & Nyqvist, K. (2007). Perceived discrimination and psychological distress in Sweden. *The British Journal of Psychiatry*, 190, 75–76. doi: 10.1192/bjp.bp.105.021188
- Williams, D. R., & Mohammed, S. A. (2009). Discrimination and racial disparities in health: evidence and needed research. *Journal of Behavioral Medicine*, 32, 20–47. doi: 10.1007/s10865-008-9185-0
- Williams, D. R., & Mohammed, S. A. (2013a). Racism and health I: pathways and scientific evidence. *American Behavioral Scientist*, 57, 1152–1173, doi: 10.1177/0002764213487340

- Williams, D. R., & Mohammed, S. A. (2013b). Racism and health II: a needed research agenda for effective interventions. *American Behavioral Scientist*, *57*, 1200–1226. doi: 10.1177/0002764213487341
- Ying, Y. W., Akutsu, P. D., Zhang, X., & Huang, L. N. (1997). Psychological dysfunction in Southeast Asian refugees as mediated by sense of coherence. *American Journal of Community Psychology*, *25*, 839–859. doi: 10.1023/A:1022217330005
- Ying, Y. W., Lee, P. A., & Tsai, J. L. (2000). Cultural orientation and racial discrimination: Predictors of coherence in Chinese American young adults. *Journal of Community Psychology*, *28*, 427–441.
- Yip, T. (2015). The effects of ethnic/racial discrimination and sleep quality on depressive symptoms and self-esteem trajectories among diverse adolescents. *Journal of youth and adolescence*, *44*, 419–430. doi:10.1007/s10964-014-0123-x